Ken Follett

Egy férfi Szentpétervárról

Ken Follett

Egy férfi Szentpétervárról

Regény

Árkádia
Budapest 1985
A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

Ken Follett
The Man From St. Petersburg
William Morrow and Company, Inc.
New York, 1982

"Az emberiséget nem lehet szeretni, az embereket igen."
GRAHAM GREENE

Lassú vasárnap délután volt, amilyet Walden szeretett. A nyitott ablaknál állva szemlélte a parkot. A széles, sima gyepen öreg fák ékeskedtek: egy skóciai fenyő, terjedelmes tölgyek, tucatnyi gesztenye s egy kislányfürtös fejű fűz. Magasan állt a nap, a fák sötét, hűvös árnyékot vetettek. Hallgattak a madarak, de az ablak mellett felfutó, virágzó repkényből elégedett méhek zümmögése szállt. Csend honolt a házban is. A személyzet nagy része délutáni kimenőt kapott. Hétvégére Walden fivére, George jött csak el, feleségével, Clarissával és gyermekeikkel. George sétálni ment, Clarissa lepihent, a gyerekek eltűntek. Walden jól érezte magát: a délelőtti istentiszteletre természetesen szalonkabátot öltött, egy-két óra múlva frakkot és fehér nyakkendőt kell a vacsorához felvenni, de addig is kényelmesen mozoghat a tweedöltönyben és puhagallérú ingben. S ha Lydia zongorázna este, a mai nap tökéletes lenne.

A feleségéhez fordult. – Fogsz játszani vacsora után? Lydia rámosolygott. – Ha akarod.

Walden zajt hallott és visszafordult az ablakhoz. A kocsifelhajtó végén, úgy negyed mérföldnyire, feltűnt egy gépkocsi. Bosszúság nyilallt Waldenbe, hasonló ahhoz az alattomos szúráshoz, amelyet a jobb lábában szokott érezni ha vihar közeleg. Miért bosszant az autó? – gondolta. Semmi kifogása a gépkocsik ellen – maga is tulajdonosa egy Lanchesternek, és rendszeresen használja londoni utazásaihoz –, noha rendkívül sok kellemetlenséget okoznak nyaranta a faluban, amikor a kövezetlen úton robogva porfelhőket kavarnak. Fontolgatta is, hogy néhány száz yardnyi utat bevonat kátrányos makadámmal. Rendes körülmények között azonnal nekilátott volna, de az útépítés már nem tartozott a feladatai közé 1909 óta, amióta Lloyd George létrehozta az Úttanácsot. Es most jött rá, hogy éppen emiatt bosszankodik. Ez is jellemző példája a liberálisok törvényhozási rendszerének: pénzt szedtek el tőle, hogy megcsinálják azt, amit magától is megcsinált volna; s az utakat végül mégsem építették meg. Azt hiszem, végül mégis ki fogom köveztetni, gondolta; csak az dühít, hogy kétszer kell fizetnem érte.

A gépkocsi befordult a kavics borította előudvarba, nagy zajjal és zötyögéssel fékezett a déli bejárat előtt. Kipufogógáz-felhők sodródtak be az ablakon, Walden visszafojtotta lélegzetét. A bukósisakot, védőszemüveget és nehéz autóskabátot viselő sofőr kiszállt és kinyitotta az ajtót utasának. A kocsiból alacsony, fekete kabátot és fekete nemezkalapot viselő férfi lépett ki. Walden felismerte az utast, és a kedélye elborult: vége a békés vasárnapi délutánnak.

– Winston Churchill jött – mondta.

– Jaj de kínos – válaszolta Lydia.

Ez az ember képtelen felfogni, hogy nem látják szívesen. Csütörtökön levelet küldött, Walden tudomásul sem vette. Pénteken megjelent Walden londoni házában, ahol tudomására hozták, hogy a gróf nincs otthon. Erre fogja magát és – épp vasárnap – leautózik ide Norfolkba. Megint el fogja utasítani. Vagy azt hiszi talán, hogy makacssága rokonszenves? – tűnődött Walden.

Nem szívesen volt goromba, de Churchill kiérdemelte. A liberális kormány, amelynek Churchill is minisztere, alattomos támadást intéz az angol társadalom legszilárdabb pillérei ellen: megadóztatja a földesurakat, aláaknázza a felsőházat, a katolikusok kezére akarja játszani Írországot, megfosztja erejétől a királyi haditengerészetet, enged a szakszervezetek és az átkozott szocialisták zsarolásainak. Walden és barátai nem fognak kezet efféle

emberekkel.

Nyílt az ajtó, és Pritchard lépett be a szobába. Londoniszármazék, magas termet, pomádézott fekete haj, átlátszóan hamis méltóság. Suhanc volt, amikor tengerésznek szökött. Kelet-Afrikában meglépett a hajóról. Walden, aki arrafelé vadászott, a málhavivők felügyeletét bízta rá, és azóta is a szolgálatában tartja; Pritchard ma már Walden háznagya, vele utazik egyik birtokról a másikra, és barátja is – már amennyire ez úr és szolga között lehetséges.

– A haditengerészeti miniszter van itt, mylord – jelentette Pritchard.

– Nem vagyok itthon – közölte Walden.

Pritchardról lerítt a kelletlenség. Nem volt kabinettagok kihajigálásához szokva. Apám inasának arcizma sem rándult volna, gondolta Walden, de az öreg Thomson elégedetten nyugalomba vonult, s most rózsákat nevel falusi házacskájának kertjében. Pritchard valahogy sosem tudta elsajátítani amannak rendíthetetlen méltóságát.

Pritchard londoni tájszólásban kezdett beszélni, ami nála rendszerint az erős feszültség vagy a nagy elengedettség jele volt. – Mr. Churchill megmondta, hogy milord azt fogja mondani, hogy nincs itthon, és aszonta, hogy adjam át ezt a levelet. – Tálcán átnyújtott egy borítékot.

Walden nagyon nem szerette az erőszakoskodást. Mérgesen így szólt: – Add vissza neki, és... – Elhallgatott, még egyszer megnézte a címzést a borítékon. A nagy, határozott, ferdén dőlő betűk ismerősnek tetszettek.

– Ó, istenem – mondta.

Elvette a borítékot, kinyitotta, és egyetlen, kétrét hajtott, súlyos fehér papirost vett ki belőle. Az ív tetején a pirossal nyomott királyi címer. Szövege:

Buckingham Palace 1914. május 1. Kedves Waldenem!
Fogadnia kell a fiatal Winstont. György király

– A király írta – mondta Lydiának.

Belevörösödött, annyira zavarba jött. Rendkívül rossz modorra vall ilyesmibe bevonni az uralkodót. Walden úgy érezte magát, mint a kisdiák, akire rászólnak, hogy hagyja abba a verekedést és folytassa a tanulást. Egy pillanatra kísértést érzett, hogy szembeszegüljön a királyi óhajjal. De a következmények... A királyné nem fogadná többé Lydiát, a társaság nem hívhatná meg Waldenéket olyan összejövetelekre, amelyeken jelen van a királyi család valamelyik tagja, és – ami a legrosszabb – Walden lányát, Charlotte-ot, nem mutathatnák be az udvarnál az elsőbálozók fogadásán. A család társadalmi helyzete lehetetlenné válik. Ezzel az erővel akár külföldre is költözhetnek. Nem, szó sem lehet arról, hogy megtagadja a király akaratának teljesítését.

Walden felsóhajtott. Churchill győzött. Bizonyos mértékig megkönnyebbült, mert most úgy szegheti meg az íratlan szabályt, hogy senki sem hibáztathatja érte. *Ofelsége irt, öregem,* magyarázza majd, *gondolhatod, hogy nem volt más választásom.*

– Kísérd be Mr. Churchillt – szólt Pritchardnak.

Átnyújtotta a levelet Lydiának. A liberálisoknak fogalmuk sincs arról, morfondírozott, hogyan működik egy monarchia. – A király igazán nem elég szigorú ezekkel – morogta.

– Ez az egész ügy rendkívül unalmas kezd lenni – szólt Lydia.

Egyáltalán nem tartja unalmasnak, gondolta Walden; sőt, valószínűleg rendkívül izgalmasnak találja; azért mondja csupán, mert egy valódi angol grófné így nyilatkozna, s minthogy Lydia nem angol, hanem orosz, szeretjellegzetesen angolos kifejezéseket használni, ahhoz a külföldihez hasonlóan, aki francia beszédét alors-okkal és hein?-ekkel szórja tele.

Walden az ablakhoz lépett. Churchill kocsija még mindig ott zörgött és füstölgött az előudvaron. A sofőr mellette állt, egyik keze az ajtón, mintha lovat tartana, nehogy elcsatangoljon. Néhány szolga biztonságos távolságból leskelődött.

Pritchard bejött, és jelentette: – Mr. Winston Churchill.

Churchill negyvenéves volt, pontosan tíz évvel fiatalabb Waldennél. Alacsony, karcsú férfi, öltözete – Walden megítélése szerint – árnyalatnyit elegánsabb, mint ami valódi úriemberhez illik. Erősen kopaszodott, csak a feje búbján és a fülénél göndörödött néhány fürt, s ez, a tömpe orral és a szemében állandóan ott bujkáló gunyoros pillantással, kaján kifejezést kölcsönzött neki. Nem nehéz kitalálni, miért ábrázolják rendre a karikaturisták komisz angyalnak.

Churchill kezet nyújtott, és kedélyesen mondta: – Jó napot, Lord Walden. – Meghajolt Lydia felé. – Üdvözlöm, Lady Walden. – Miért megy annyira az idegeimre ez az ember? – kérdezte magától Walden.

Lydia teával, Walden hellyel kínálta. Walden nem volt hajlandó bájcsevegni; türelmetlen volt, tudni akarta, mi ez az egész felhajtás.

Churchill rákezdett: – Először is bocsánatot kell kérnem őfelsége és a magam nevében, hogy önre erőszakolom magam.

Walden bólintott. Azért sem udvariaskodik.

Churchill folytatta: – Hozzáfűzhetem, hogy nem cselekedtem volna így, ha nem volna nagyon nyomós okom rá.

– Akkor szíveskedjék közölni az okot.

– Tudja-e, mi történik a pénzpiacon?

— Igen. Emelkedett a leszámítolási kamatláb.

— Mégpedig egy egész hetvenöt százalékról majdnem

három százalékra. Ez óriási növekedés és mindössze néhány hét alatt ment végbe.

– Feltételezem, hogy azt is tudja, miért.

Churchill bólintott. – Német vállalatok rendkívül nagy mértékben számolják fel az esedékes kintlevőségeiket, készpénzt szednek be és aranyat vásárolnak. Még néhány hét és Németország behajtja minden kintlevőségét, miközben adósságait nem törleszti, aranytartaléka pedig minden eddiginél nagyobbra duzzad.

– Háborúra készülődnek.

– Arra, mégpedig ilyen és hasonló módokon. A szokványos adók mellett és fölött egymilliárd márkás hadiadót vetettek ki, hogy megerősítsék Európa amúgy is legütőképesebb hadseregét. Szeretném emlékeztetni, hogy 1909-ben, amikor Lloyd George tizenötmillió font sterlinggel emelte a brit adókat, majdnem forradalom tört ki. Nos, az egymilliárd márka ötvenmillió fontnak felel meg. Európa történelmében még nem fordult elő ilyen magas hadiadó, és...

– Valóban – szakította félbe Walden. Churchill már-már teátrálissá vált; Walden nem volt szónoklatokra kíváncsi. – Minket, konzervatívokat, már jó ideje aggaszt a német militarizmus újjáéledése. Es most, a tizenkettedik órában, ön idejön, hogy közölje: nekünk volt igazunk.

Churchill nem esett zavarba. – Majdnem biztos, hogy Németország megtámadja Franciaországot. A kérdés az, hogy mi vajon a franciák segítségére sietünk-e.

– No nem – képedt el Walden. – A külügyminiszter szavát adta, hogy nincsenek ilyen jellegű kötelezettségeink Franciaországgal szemben...

– Sir Edward természetesen őszinte – válaszolt Churchill. – De téved. Megállapodásunk Franciaországgal olyan értelmű, hogy valószínűleg nem nézhetjük tétlenül, hogyan szenved

vereséget a németektől.

Walden mélyen megrendült. Ot magát is beleértve a liberálisok mindenkit meggyőztek arról, hogy nem viszikháborúba Angliát; és most egyik vezető miniszterük az ellenkezőjét állítja. Dühítő a politikusok kétszínűsége, de Walden nem is erre gondolt most, amikor a háború következményeit kezdte latolgatni, hanem azokra a fiatal fiúkra, akiket ismert, akiknek harcolniuk kell: parkjának hallgatag kertészeire, a hetyke lovászokra, a pirospozsgás parasztgyerekekre, a randalírozó egyetemistákra, a klubok enervált semmittevőire... s aztán tűnődését egy másik, sokkal riasztóbb gondolat szakította félbe, és megkérdezte: – De győzhetünk-e?

Churchill komoran válaszolt. – Nem hiszem.

Walden rámeredt. – Az isten szerelmére, hát mit csináltak maguk?

Churchill védekezett. – A mi politikánk a háború elkerülésére irányult. Nem lehet ezt szorgalmazni és egyidejűleg állig felfegyverkezni.

– De a háborút nem tudják elkerülni.

– Még mindig próbálkozunk.

– De úgy látják, hogy felsülnek.

Churchill egy pillanatra felpaprikázódott, de lenyelte büszkeségét. – Igen.

– Es mi lesz akkor?

– Ha Anglia és Franciaország együttesen nem tudja legyőzni Németországot, akkor még egy szövetségesre lesz szükségünk, harmadik országot kell magunk mellé állítanunk: Oroszországot. Ha a német erők megoszlanak, két fronton harcolnak, akkor győzhetünk. Az orosz hadvezetés persze tehetetlen és korrupt – mint minden más abban az országban –, de ez mindaddig nem számít, amíg lekötik a német erők egy részét.

Churchill természetesen nagyon jól tudta, hogy Lydia orosz származású, és a rá jellemző tapintatlansággal becsmérelte jelenlétében szülőhazáját, de Waldent annyira izgatták a Churchilltől hallottak, hogy nem törődött a megjegyzéssel. – Oroszország máris szövetségben áll Franciaországgal – mondta.

– De nem eléggé – válaszolt Churchill. – Oroszország csak az esetben köteles harcolni, ha Franciaország agresszió áldozatává válik. Viszont reá marad annak eldöntése, hogy adott esetben Franciaország a támadó vagy a megtámadott. Háború esetén mindkét fél szereti áldozatnak feltüntetni magát. Ennélfogva a szövetség csupán arra kötelezi Oroszországot, hogy harcoljon, ha akar. Nekünk pedig az kell, hogy Oroszország újólag és határozottan elkötelezze magát a mi oldalunkon.

– El sem tudom képzelni, hogy a maguk fajtája parolázzon a cárral.

– Helytelenül ítél meg minket. Anglia megmentése érdekében az ördöggel is összefognánk.

– A híveiknek ez nem fog tetszeni.

– Majd nem közöljük velük.

Walden már sejtette, hová fognak kilyukadni, és a kilátás izgalmas volt. – Mit eszelt ki? Titkos szerződést? Vagy szóbeli megállapodást?

– Mindkettőt.

Walden összehúzott szemmel figyelte Churchillt. Lehet, hogy ennek az ifjú demagógnak van esze, gondolta, és eszét az én érdekeim ellen akarja használni. A liberálisok tehát titkos megállapodásra akarnak jutni a cárral, annak ellenére, hogy az angol nép gyűlöli a kegyetlen orosz rendszert... de miért éppen nekem mondja el? Világos, hogy valahogyan be akarnak rántani az ügybe. De miért? Azért-e, hogy ha nem sikerül, kéznél legyen egy konzervatív politikus, akire rá lehet kenni az egészet? Churchillnél ravaszabb összeesküvő legyen a

talpán, aki engem ilyen csapdába ejt.
– Folytassa – mondta.
– Haditengerészeti megbeszéléseket kezdeményeztem az oroszokkal, ugyanolyan alapon, ahogy a franciákkal folytatunk katonai megbeszéléseket. A tárgyalások egy ideje már zajlanak, meglehetősen alacsony szinten, és most kezdenek komolyra fordulni. Londonba jön egy ifjú orosz admirális, Alekszej Andrejevics Orlov herceg.
– Aleksz! – kiáltott fel Lydia.
Churchill odafordult. – Azt hiszem, az ön rokona, Lady Walden.
– Igen – bólintott Lydia, és valamilyen okból, Walden nem tudhatta, miért, zavarba jött. – Aleksz a nővérem fia, nekem tehát... unokatestvérem?
– Unokaöcséd – javította ki Walden.
– Nem is tudtam, hogy tengernagy lett – folytatta Lydia. – Valószínűleg nemrég léptették elő. – Már visszanyerte megszokott, tökéletes nyugalmát, és Walden arra gondolt, hogy az a pillanatnyi zavar saját képzeletének játéka volt. Orült, hogy Aleksz Londonba jön: nagyon szerette azt a gyereket. Lydia megszólalt: – Túl fiatal ekkora felelősséghez.
– Harmincéves – felelt Churchill, s Waldennek ekkor eszébe jutott, hogy a negyvenéves Churchill szintén túl fiatal ahhoz, hogy az egész haditengerészet felett parancsnokoljon. Churchill arckifejezése mintha azt sugallta volna: a világ az olyan ragyogó fiatalembereké, mint én meg Orlov.
Valami miatt mégis a segítségemre szorulsz, gondolta Walden.
– Ezenfelül – folytatta Churchill – az apja, a néhai herceg révén Orlov a cár unokaöccse, s ami még fontosabb, egyike azon keveseknek – Raszputyinon kívül –, akiket az orosz uralkodó kedvel és akikben megbízik. Ha van valaki az orosz haditengerészetben, aki mellénk tudja állítani a cárt, az Orlov.
Walden kibökte a számára legizgatóbb kérdést: – És mi az én szerepem mindebben?
– Azt akarom, hogy ön képviselje Angliát a tárgyalásokon, és hozza nekem tálcán Oroszországot.
Ez a fickó sosem tud ellenállni a kísértésnek, hogy melodrámát játsszék, gondolta Walden. – Úgy akarja tehát, hogy Aleksz meg én készítsük elő az angol–orosz katonai szövetséget?
–Úgy.
Walden azonmód rájött, milyen nehéz, izgalmas és sokat ígérő feladatról van szó. Elrejtette felindulását és leküzdötte a kísértést, hogy fel-alá járkáljon.
– Ön személyesen ismeri a cárt. Ismeri Oroszországot, folyékonyan beszéli a nyelvet. Házassága révén Orlov nagybátyja – sorolta Churchill. – Egyszer már rávette a cárt, hogy Anglia mellett foglaljon állást Németország ellenében: 1906-ban, amikor az ön beavatkozása hiúsította meg a björkői egyezmény ratifikálását. – Churchill szünetet tartott. – Mindazonáltal nem ön volt az első jelöltünk a tárgyalások vitelére. A parlament mai állása szerint...
– Tudom, tudom. – Walden most nem akart erről . beszélni. – Valami miatt azonban meggondolták magukat.
– Röviden: a cár választása önre esett. Úgy tűnik, ön az egyetlen angol politikus, akiben valamelyest bízik. Egyszóval megtáviratozta unokafivérének, V. György királynak: ragaszkodik ahhoz, hogy Orlov önnel folytassa a megbeszéléseket.
Walden elképzelte, mekkora megrökönyödést váltott ki a radikálisok soraiban, hogy egy reakciós öreg tory főnemest kell ebbe a titkos tervbe bevonni. – Megrettentek, gondolom – mondta.

– Egyáltalán nem. Külügyekben a mi politikánk nem nagyon tér el az önökétől. S én mindig is úgy éreztem, nagy kár parlagon hevertetni a képességeit, amiket a kormány szolgálatába állíthatna.

Jönnek a bókok, gondolta Walden. Nagyon nagy szükségük van rám. Fennhangon így szólt: – Es hogyan maradhat mindez titokban?

– Társasági meghívásnak tüntetjük fel. Ha ön beleegyezik, Orlov önöknél töltheti a londoni évadot. Bevezetik a társaságba. Ha jól tudom, idén mutatják be az udvarnál a lányukat – nézett Lydiára.

– Igen – válaszolt Lydia.

– Ez esetben amúgy is sokat forognak majd a társaságban. Orlov, mint tudják, nőtlen, közismerten igen jóparti, tehát elhitetjük, hogy angol feleséget keres. Talán talál is.

– Remek ötlet. – Walden hirtelen ráeszmélt, hogy kezd neki tetszeni az ügy. Salisbury és Balfour konzervatív kormányai idején félhivatalos diplomataféle volt, de az utóbbi nyolc évben nem foglalkozott nemzetközi politikával. Most újból színre léphet; feltolultak az emlékei arról, hogy mennyire magával ragadó és lenyűgöző az egész játék: a titokzatosság, a hazárdjátékosok tárgyalási művészete, a személyiségek összeütközése, az, hogy kellő óvatossággal váltakozva használható a rábeszélés, az erőszakoskodás, a fegyveres konfliktussal való fenyegetőzés. Felidézte magában, hogy az oroszok nem könnyű tárgyalópartnerek: szeszélyességre, konokságra, arroganciára hajlamosak. De Aleksszel elboldogul. Amikor Lydiát elvette, az esküvőn ott volt a matrózruhás, tízéves kisfiú is; később néhány évig Oxfordban járt egyetemre s a szünidőket Walden Hallban töltötte. A fiú apja akkorra már meghalt, így Walden több időt szánt rá, mintha más kamaszról lett volna szó, cserébe elnyerte a nyiladozó fiatal elme elragadó barátságát.

Kitűnő alap a tárgyaláshoz. Azt hiszem, meg tudom oldani. Micsoda győzelem lenne!

– Számíthatok tehát önre? – kérdezte Churchill.

– Természetesen – válaszolta Walden.

Lydia felállt. – Kérem, ne álljanak fel – szólt a férfiakhoz. – Itt hagyom magukat, hadd politizáljanak. Velünk vacsorázik, Mr. Churchill?

– Sajnos nem, dolgom van Londonban.

– Akkor elköszönök. – Kezet ráztak.

Kiment a nyolcszögletű szobából, ahol teázni szoktak, a nagy hallon és a kis hallon át a télikertbe sétált. Ugyanakkor lépett be a kertből nyíló ajtón az egyik segédkertész – nem tudta a nevét –, karján a vacsoraasztalhoz szedett rózsaszín és sárga tulipánokkal. A virágok bősége egyike volt azon dolgoknak, amiket Lydia Angliában általában és Walden Hallban különösen szeretett;

reggel és este frissen vágott virág, még télen is, melegháziak.

A kertész sapkájához emelte kezét – a sapkát nem kellett levenni, hacsak meg nem szólítják, hiszen a télikert úgyszólván a nyílt kert folytatása –, a márvány asztallapra helyezte a virágokat és kiment. Lydia leroskadt, mélyen beszívta a hűvös, illatos levegőt. Ez az a helyiség, ahol visszanyerheti nyugalmát; Szentpétervár felemlítése megrázta. Eszébe juttatta esküvőjét, amelyen ott volt Alekszej Andrejevics, a félénk, helyes kisfiú, és azt, hogy az a nap volt életének legboldogtalanabb napja.

Milyen furcsa, gondolta, hogy a télikertet szemelte ki magának menedékül. Ebben a kastélyban minden célra akadt külön helyiség: reggelihez, ebédhez, teázáshoz, vacsorához; biliárdszoba és fegyverterem; helyiségek a mosásra, vasalásra, befőzésre, ezüstneműk tisztítására, lőtt vadak felakasztására, borok őrzésére, szövetek kikefélésére... Saját lakosztályában hálószoba, budoár és szalon. S mégis, ha békességet keresett, idejött, leült egy

kemény székre, s a kővályút, a márványasztal öntöttvas lábait bámulta. Észrevette, hogy férjének is van nem hivatalos szentélye: ha Stephent bántotta valami, a fegyverterembe vonult, és a vadászati kézikönyvet lapozgatta.

Aleksz tehát vendége lesz az idei évadban Londonban. Beszélgetni fognak az otthonról, hóról, balettről, bombákról; és Alekszre figyelve a másik fiatal oroszra fog gondolni, arra, akihez nem mehetett feleségül.

Tizenkilenc éve nem látta azt az embert, mégis, Szentpétervár nevének felemlítésére olyannyira felidéződött benne, hogy bőre bizseregni kezdett teázóköntösének moaréselyme alatt. A fiú tizenkilenc éves volt, ugyananynyi, mint ő; örökké éhes diák, hosszú fekete hajjal, arca mint a farkasé, szeme mint a spanielé. Sovány, mint egy gebe. Bőre fehér, testének szőrzete puha, sötét, kisfiús; keze pedig ügyes, olyan ügyes. Lydia elpirult, nem a fiú, hanem saját testére gondolva, amely elárulta, gyönyörével megőrjítette, hogy szégyenében felkiáltott. Romlottvoltam, gondolta, és most is romlott vagyok, mert újra csak megtenném.

Lelkiismeret-furdalással gondolt a férjére. Ritkán gondolt rá úgy, hogy bűntelennek érezte volna magát. Amikor hozzáment, nem szerette, de most már szereti. Erős akaratú, melegszívű, és imádja a feleségét. Szerelme tartós és gyöngéd, hiányzik belőle az az elsöprő szenvedély, amely Lydiát valaha magával ragadta. A férjem boldog, gondolta, de csak azért, mert nem tudja, hogy a szerelem vad és éhes is lehet.

Már én sem sóvárgok olyan szerelem után, bizonygatta magának. Megszoktam, hogy a nélkül éljek, s ahogy az évek múlnak, egyre könnyebb. Igy van rendjén: majdnem negyvenéves vagyok!

Nem egy barátnője esik még mindig kísértésbe, és enged is neki. Lydiának nem beszéltek ügyeikről, mert érezték, hogy nem helyeselne; másokról azonban pletykáltak, és Lydia tudta, hogy egyes vidéki összejöveteleken sok a... házasságtörés. Lady Girard a fiatal háziasz-szonynak hasznos tanácsokat osztogató idősebb hölgy leereszkedő modorában közölte egyszer Lydiával: “Kedvesem, ha egyidőben látja vendégül a grófnét Charlie Stott-tal, egymásba nyíló hálószobákban kell őket elhelyeznie.” Lydia a kastély két végében szállásolta el őket, s a grófné azóta sem tette be a lábát Walden Hallba.

A mostanában dívó szabadosság a néhai király bűne, mondják, de Lydia nem hitt a szóbeszédnek. Igaz, hogy zsidókkal és énekesekkel is összemelegedett a király, de ettől még nem volt kéjenc. Kétszer járt Walden Hallban: walesi herceg korában, majd VII. Edwardként, és mind a kétszer kifogástalanul viselkedett.

Vajon eljön-e valaha az új király, tűnődött. Óriási felelősség vendégül látni az uralkodót, de mekkora élvezet kellően kicsinosítani a házat, felvonultatni a legcsodálatosabb ételkölteményeket, és tizenkét új ruhát csináltatni egyetlen hétvége kedvéért. S ha a király eljönne, bizonyára megadná Waldenéknek a hőn óhajtott *entrée-t,*

azt a jogot, hogy nagyobb események alkalmával a kerti bejáraton át juthassanak be a Buckingham-palotába, ahelyett, hogy kétszáz másik hintóval együtt a Mallen várakoznának.

Mostani vendégeire gondolt. Stephen öccse, George, bátyja kedvességét örökölte, komolyságát nem. George lánya, Belinda, tizennyolc éves, ugyanannyi, mint Charlotte. Idén elsőbálos mindkét kislány. Belinda anyja néhány éve meghalt, és George újból, elég gyorsan megnősült. Második felesége, Clarissa, férjénél sokkal fiatalabb, igen élénk teremtés. Fiúikreket szült. Ha Stephen meghal, az egyik iker örökli Walden Hallt, hacsak Lydiának – kora ellenére – fia nem születik. Pedig lehetne, gondolta, úgy érzem, lehetne, csak egyszerűen nem jön össze.

Hamarosan vacsorához kell készülődni. Felsóhajtott. Annyira kényelmes, laza a

teázóköntös, a kibontott haj; most fűzőbe kell préselődni, haját a komornával feltornyoztatni. Beszélik, hogy egyes fiatal nők végképp elhagyják a fűző viselését. Talán nem is baj akkor, ha a nő alakja ott domború és homorú, ahol kell, gondolta Lydia, de az enyém nem ilyen.

Felkelt és kiment. A segédkertész egy rózsabokornál állva beszélgetett az egyik cselédlánnyal. Lydia felismerte a cselédet: Annie volt, a csinos, kívánatos, ostobácska lány, aki jóindulatúan, szélesen szokott mosolyogni. Kezét kötényе zsebébe dugta, kerek arcát a nap felé fordította, nevetett valamin, amit a kertész mondott. Ez a lány aztán nem szorul fűzőre, gondolta Lydia. Annie-nek a lányokra kellett volna felügyelnie, a nevelőnő ugyanis szabadnapos volt. Lydia keményen rászólt: – Annie! Hol vannak az ifjú hölgyek? – A lány mosolya lehervadt, mélyen bókolt: – Nem találom őket, asszonyom.

A kertész eloldalgott.

– Nem úgy néz ki, mintha őket keresnéd. Na gyerünk.

– Igenis, asszonyom. – Annie szaladni kezdett a kastély hátsó bejárata felé. Lydia sóhajtott: ott biztos nincsenek a lányok, de már nem volt kedve visszahívni és újból rendreutasítani Annie-t.

Átsétált a pázsiton, meghitt és kellemes dolgokra összpontosított, hogy ne gondoljon Szentpétervárra. Stephen apja, Walden hetedik grófja, rododendronokat és azáleákat telepített a park nyugati oldalára. Lydia sosem találkozott az öregúrral, aki meghalt, még mielőtt ő Stephennel megismerkedett, de ahogy mesélik, a nagyszabású viktoriánus egyéniségek közé tartozott. Az általa ültetett bokrok teljes pompájukban díszlettek, a tobzódó színek korántsem viktoriánus palettáját alkotva. Meg kellene örökíttetni a házat, gondolta Lydia, az utolsó festmény akkor készült, amikor a park még nem volt kiépítve.

Visszanézett Walden Hallra. A délutáni napsütés megszépítette és felmagasztosította a déli homlokzat szürke köveit. Középen volt a déli bejárat. A távolabbi, keleti szárnyban kaptak helyet a társalgó- és étkezőhelyiségek, mögötte kamráknak, konyháknak és mosókonyháknak a távoli istállókig húzódó összevissza sokasága. Idébb, a nyugati szárnyon volt a reggelizőszoba, a nyolcszögletű szoba, a sarokban a könyvtár; a sarkon túl, a nyugati szárny oldalában a biliárdszoba, a fegyverterem, a télikert, egy dohányzó és a gazdasági iroda. Az emeleten a család hálószobái jobbára a déli szárnyon, a fontosabb vendégszobák a nyugati oldalon, a cselédség szállása a konyhák fölött, északkeleten, láthatáron kívül. A tetőn tornyok, fiatornyok, padlások kibogozhatatlan szövevénye. A homlokzat egésze a Viktória korabeli rokokó kőbe vésett tobzódása, virágok, sárkányok, kötélcsomók, párkányok, oroszlánok, arkangyalok, balkonok, lőréses oromzatok, zászlórudak, napórák, vízköpők. Lydia imádta a kastélyt, és hálás volt a sorsnak, hogy Stephen – nem úgy, mint a régi arisztokrácia oly sok tagja – megengedhette magának a fenntartását.

Látta, hogy a gyepet szegélyező bokrok mögül előbújik Charlotte és Belinda. Annie persze nem találta meg őket. Mindketten széles karimájú kalapot, nyári ruhát, iskolai fekete harisnyát és lapos sarkú fekete cipőt viseltek. Charlotte, minthogy idén lesz elsőbálos, néha-néha feltűzhette a haját és kiöltözhetett vacsorához, de Lydia többnyire gyerekként kezelte, mert helytelen, ha a gyermek túl hirtelen válik felnőtté. Az unokatestvérek elmerülten fecsegtek, és Lydia szórakozottan tűnődött: ugyan miről beszélgetnek? En mire gondoltam, amikor tizennyolc éves voltam? – kérdezte önmagától; s akkor eszébe jutott a fiú, puha hajával és értő kezével, és megriadt: Istenem, kérlek, segíts megőrizni a titkomat.

– Azt hiszed, hogy első bál után másként fogjuk érezni magunkat? – kérdezte Belinda.

– En nem – válaszolt Charlotte, aki foglalkozott már a gondolattal.

– De hiszen felnőttek leszünk.
– Nem értem, hogyan leszünk egy sereg fogadástól, báltól és pikniktől egyszeriben felnőttek.
– Fűzőt kell hordani.
– Te már felpróbáltad? – kuncogott Charlotte.
– Nem, és te?
– A múlt héten.
– És milyen?
– Borzalmas. Nem lehet benne egyenesen járni.
– Hogy néztél ki?
Charlotte hatalmas kebleket rajzolt a kezével a levegőben. Összerogytak a nevetéstől. Charlotte megpillantotta anyját, és szidástól tartva bűnbánó arcot vágott; de a mama gondolataiba mélyedt és halvány mosollyal elfordult.
– Mégis muris lesz – mondta Belinda.
– Az évad? No igen – válaszolt kétkedve Charlotte. – De mi értelme az egésznek?
–Természetesen az, hogy a megfelelő fiatalemberekkel találkozzunk.
–Úgy érted, férjet fogjunk.
A pázsit közepén díszlő hatalmas tölgyhöz értek, Belinda levetette magát a fa alatti ülőkére, és kissé duzzogva kérdezte: – Te ugye azt hiszed, hogy az elsőbálozás nagy ostobaság?
Charlotte melléült, s a pázsit szőnyegén túl Walden Hall hosszú déli homlokzatára nézett. Délutáni napsütésben csillogtak a magas gótikus ablakok. Innen nézve ésszerűen és tervezetten szabályosnak tűnt a kastély, de e homlokzat mögött valójában elbűvölő összevisszaság rejtőzött. – Azt tartom ostobaságnak – felelte Clíarlotte –, hogy olyan sokáig kell várni rá. Nekem igazán nem sürgős, hogy bálokba járjak, vizitkártyákat adjak le délutánonként és fiatalemberekkel fussak össze – nem is bánnám, ha sose kéne ilyesmiket tenni –, de dühös vagyok, mert még mindig gyerekként bánnak velem. Utálom, ha Marjával kell vacsorázni; iszonyúan tudatlan, vagy legalábbis úgy tesz, mintha az lenne. A közös vacsoraasztalnál viszont mindig folyik társalgás valamiről. Papa érdekes dolgokat mesél. Ha unatkozom, Marja azonnal kártyajátékot javasol. En már nem akarok semmit sem *játszani,* egész eddigi életemben játszottam. – Felsóhajtott. Ha erről beszélt, mindig dühbe gurult. Belinda nyugodt, szeplős, vörös fürtökkel övezett arcára pillantott. Saját arca ovális, markáns, egyenes orral, erős állal, haja sűrű és sötét. Boldog Belinda, gondolta Charlotte; őt bezzeg nem gyötrik ilyen gondok, soha nem bőszíti fel semmi.
Megérintette Belinda karját. – Sajnálom. Túlságosan elragadtattam magam.
– Semmi baj – mosolygott elnézően Belinda. – Mindig dühbe gurulsz olyanon, amin nem tudsz változtatni. Emlékszel rá, mikor elhatároztad, hogy Etonba mész tanulni?
– Én? Soha!
– De még mennyire. Irtó nagy felhajtást csináltál. Ha papa járhatott Etonban iskolába, te miért ne mehetnél? Charlotte egyáltalán nem emlékezett rá, de tagadhatatlanul tehetett ilyet tízéves korában. – De te komolyan hiszed, hogy az élet csak így alakulhat? Elsőbálozás, majd a londoni évad, azután eljegyzés, utána esküvő...
– Hát persze botrányt kelthetnél s utána kivándorolnál Rhodesiába.
– Fogalmam sincs, hogy kell botrányt kelteni.
–Nekem se.
Hallgattak egy darabig. Charlotte néha szeretett volna olyan engedelmes lenni, mint Belinda. Egyszerűbb lenne az élet – igaz, halálosan unalmas is. – Megkérdeztem Marját,

férjhezmenetel után mit kell csinálni. Tudod, mit válaszolt? – Nevelőnője oroszos, torokhangú kiejtését utánozta: – “Csinálni? Drága gyermekem, semmit se fogsz csinálni.”

– Ó, ostobaság – mondta Belinda.

– Miért, az én anyám és a te anyád mit csinál?

– Ok a Jó Társaság. Fogadásokat adnak és vidéki kastélyokba látogatnak és operába járnak, és...

– Pontosan erre gondolok. Egyszóval semmit se csinálnak.

– Gyerekeik születnek...

– Na igen, ez a másik. Mekkora titkot csinálnak abból, hogyan lesz a gyerek.

– Azért, mert olyan... közönséges.

– Miért? Mi a közönséges benne? – Charlotte ismét felizgatta magát. Marja mindig intette, ne legyen izgatott. Mély lélegzetet vett, hangját lehalkította. – Neked is, nekem is lesznek gyerekeink. Nem gondolod, hogy legalább valamit elárulhatnának arról, hogyan lesz a gyerek? Amikor olyan fontos nekik, hogy Shakespeare-ről, Mozartról és Leonardo da Vinciről mindent tudjunk.

Belinda kínban volt, de izgatta a dolog. Ugyanúgy érez, mint én, gondolta Charlotte; mennyit tudhat vajon?

– Tudod azt, hogy a hasadban nő? – kérdezte.

Belinda bólintott, majd kibökte: – De hogyan kezdődik?

– Ó, csak úgy megtörténik, gondolom, amikor a huszonegyedik évedhez közelegsz. Tulajdonképpen ezértkell bemutatkozni az udvarnál és kilépni a társaságba... hogy egész biztosan férjre találj, mielőtt a gyerekek jönni kezdenek. – Charlotte habozott. – Legalábbis azt hiszem – fűzte hozzá.

– És hogy jönnek ki onnan?

– Nem tudom. Születés után mekkorák?

– Az ikrek ekkorák voltak egynapos korukban. – Belinda körülbelül hatvan centire tárta szét a karját. Kicsit gondolkodott, kezét összébb húzta: – Talán csak ekkorák.

– Amikor a tyúk tojik, a tojás... ott hátul jön ki. – Charlotte nem mert Belinda szemébe nézni. Soha senkivel nem folytatott ilyen meghitt beszélgetést. – A tojás túl nagynak tűnik, mégis kijön.

– Egyszer láttam születni egy borjút. Egyik jersey tehenünktől a gazdaságban. Nem vették észre, hogy leskelődöm. Amikor a tehén szül, azt ellésnek hívják. Charlotte megbűvölve hallgatta. – És mi történt?

– Szörnyű volt. Úgy nézett ki, mintha megnyílna a hasa, folyt a vér meg minden. – Megborzongott.

– Egészen megrémítesz – szólt Charlotte. – Attól félek, velem is így lesz, még mielőtt mindent megtudnék róla. Miért nem mondják meg nekünk?

– Nem volna szabad erről beszélni.

– De a kutyafáját, jogunk van hozzá!

Belindának elállt a lélegzete: – A szitkozódás még rosszabb!

– Fütyülök rá! – Charlotte-ot dühítette, hogy nincs mód megtudni valamit ezekről a dolgokról, nincs, akit megkérdezhet, könyv, amely felvilágosítja... Hirtelen ötlete támadt. – A könyvtárban van egy kulcsra zárt szekrény... mibe fogadjunk, hogy ilyen könyveket tartanak benne? Gyere, nézzük meg!

– De ha zárva van...

– Ó, tudom, hol a kulcs. Évek óta tudom.

— Ha rajtacsípnek, borzasztó nagy bajba kerülünk.

– Most vacsorához öltözik át mindenki. Itt a nagy lehetőség. – Charlotte felállt.

Belinda habozott. – Kikapunk.

– Azt se bánom. Én mindenképpen benyúlok a szekrénybe, s ha akarsz, jössz te is. – Megfordult és a ház felé indult. Ahogy azt előre tudta, Belinda egy pillanat múlva utánaszaladt.

Az oszlopos előcsarnokon át a hűvös, tágas nagy hallba jutottak. Balra fordulva elhaladtak a reggeliző- és a nyolcszögletű szoba mellett, majd a könyvtárba értek. Charlotte bizonygatta magának, hogy már felnőtt nő és joga van megtudni az igazat, mégis rosszalkodó kislánynak érezte magát.

A könyvtár volt a kedvenc szobája. A ház sarkán lévén, nagyon világos volt, erről három hatalmas ablak gondoskodott. Bőrfoteljei ósdiak és meglepően kényelmesek. Télen naphosszat égett a tűz a kandallóban. A két-háromezer könyv mellett itt tartották a társasjátékokat és az összerakós képeket. A könyvek egy része régi, még a kastély építésének idejéből való, de sok az új is; mama regényeket olvas, papát meg sok mindenféle érdekli: vegyészet, mezőgazdaság, utazás, csillagászat, történelem. Charlotte különösen Marja szabadnapján szeretett idejönni, amikor a nevelőnő nem kapta ki kezéből a felnőtteknek írt könyvet, hogy helyette valami leányregényt tukmáljon rá. Néha itt ült vele papa is, Viktória korabeli íróasztalánál egy mezőgép-katalógust nézegetett vagy egy amerikai vasútvonal év végi mérlegbeszámolóját lapozta át, és sosem szólt bele lánya olvasmányaiba.

A könyvtár most üres volt. Charlotte egyenesen az íróasztalhoz ment, kinyitotta az egyik keskeny fiókot és kivett egy kulcsot.

Az íróasztal melletti falnál három szekrény állt. Az egyikben nagy dobozokban a társasjátékok, a másikban a Walden-címeres levélpapírok, borítékok. A harmadik zárva. Charlotte kinyitotta a kulccsal.

Volt benne vagy húsz-harminc könyv és egy halom régiképes újság. Charlotte megnézett egy lapot. *The Pearl* volt a címe. Nem ígérkezett érdekesnek. Sietve, találomra kihúzott két könyvet, meg se nézte a címüket. Becsukta, majd kulcsra zárta a szekrényt, s a kulcsot visszatette a fiókba.

– Ez az! – mondta diadalmasan.

– Hol nézhetjük meg? – suttogta Belinda.

– Emlékszel a búvóhelyre?

– Hát persze!

– Miért suttogunk?

Vihogtak.

Charlotte az ajtóhoz lépett. Hirtelen kiáltás hangzott a hall felől: – Lady Charlotte... Lady Charlotte...

– Annie minket keres – mondta. – Helyes lány, de olyan ostoba. Gyere gyorsan, kimegyünk a másik oldalon. –Átszaladt a könyvtáron s a túlsó ajtón keresztül a biliárdszobába, amely a fegyverterembe vezetett; ott azonban valaki volt. Egy pillanatig hallgatózott.

– Az én papám – súgta a megrettent Belinda. – Megjáratta a kutyákat.

Szerencséjükre a biliárdszobából franciaablakok nyíltak a nyugati teraszra. A lányok kisurrantak, halkan becsukták az ajtót maguk mögött. A lemenő nap vöröslött, hosszú árnyékokat vetett a gyepre.

– Most hogy kerülünk vissza a házba? – kérdezte Belinda.

– A tetőkön át. Gyere utánam!

Charlotte futva megkerülte a kastélyt, a konyhakerten át az istállókhoz. Ruhája derekába rejtette a két könyvet és meghúzta az övet, nehogy kiessenek.

Az istálló kifutójának sarkából könnyen fel lehetett mászni a személyzeti szobák tetejére. Először a fahasáb-tároló vastartályra lépett. Onnan felhúzódzkodott a szerszámkamra hullámbádog tetejére. A fészer oldala a mosókonyhának támaszkodott. Charlotte a tetején felállt és felkapaszkodott a mosókonyha palatetejére. Visszanézett: Belinda szorosan követte. Hasra fekve a ferde palalemezeken, Charlotte rák módra oldalazott, tenyerével és cipője belsőjével kapaszkodott, amíg egy falhoz nem ért. Ott felkúszott, s szétvetett lábbal megült a tetőgerincen. Belinda utolérte, és megkérdezte: – Nem nagyon veszélyes ez?

– Kilencéves korom óta gyakorlom.

Fölöttük két szobalány padlásszobájának ablaka. Az ablak az oromtető alatt volt, felső sarkai majdnem érintették a kétoldalt lejtős háztetőt. Charlotte kiegyenesedett és belesett az ablakon. Benn nem volt senki. Az ablakpárkányra kapaszkodott és felállt.

Balra hajolt, egyik kezét és lábát átlendítette a tető peremén és áthúzódzkodott. Megfordult, felsegítette Belindát.

Ott hasaltak, kilihegték magukat. Charlotte hallotta egyszer, hogy Walden Hall tetőzetének kiterjedése meghaladja a másfél hektárt. Nehéz volt elhinni, amíg az ember fel nem kapaszkodott ide és nem döbbent rá, hogy akár el is veszhetne az ormok és hajlatok sűrűjében. Erről a pontról, ahol álltak, a tető bármely részére el lehetett jutni járópallók, létrák és átjárók segítségével, ezeket használták a mesteremberek tavasszal, amikor kéményt tisztítottak, lefolyócsöveket festettek és pótolták a leesett cserepeket.

– Gyerünk, a többi már gyerekjáték – állt fel Charlotte.

Létra hidalt a következő tetőhöz, majd deszkapalló és rövid falépcső vezetett a falba simuló kicsi, szögletes ajtóhoz. Charlotte kinyitotta, átkúszott a küszöbön, és már benn is volt a rejtekhelyen.

Alacsony, ferde tetős, ablak nélküli szobácska volt, szálkás deszkapadlóval. Valaha lomtár lehetett, mára már teljesen megfeledkeztek róla. Egyik falán az ajtó egy nagy szekrénybe nyílt, azon túl az évek óta üres gyerekszoba. Charlotte nyolc- vagy kilencéves volt, amikor felfedezte a rejtekhelyet, s azóta időnként használta ahhoz a játékhoz, amelyet érzése szerint örök életébenűzött: hogy a nevelőnő elől elszökjön. A padlón párnák voltak, üvegekben gyertyák és egy doboz gyufa. Az egyik párnán ütött-kopott játék kutya; nyolc évvel ezelőtt rejtette ide, amikor Marja, a nevelőnő, azzal fenyegetőzött, hogy kidobja. Az aprócska, könnyű asztalon színes ceruzákkal tele repedt váza állt s egy bordó bőr irómappa. Walden Hallban időközönként leltároztak, és Mrs. Braithwaite, a házvezetőnő panaszkodott, hogy a leglehetetlenebb holmik tűnnek el.

Belinda is bemászott, és Charlotte meggyújtotta a gyertyákat. Blúzából előszedte a két könyvet, és megnézte a címüket. Az egyik *a Háziorvos* volt, a másik *A kéj romantikája. Az* orvosi könyv tűnt sokat ígérőbbnek. Leült a párnára, kinyitotta a könyvet. Belinda melléült, arcán bűntudat. Charlotte úgy érezte: most fedezi fel az élet titkát.

Lapozgatni kezdett. *A* könyv világosan és részletesen tárgyalta a reumát, csonttörést, himlőt és hasonlókat, de amikor a szülésről esett szó, hirtelen áthatolhatatlanul homályos lett. Valami teljesen érthetetlen szöveg szólt fogókról, magzatvízről, a zsinórról, amit két helyen kell megkötni és forró vízbe mártott ollóval elvágni. Ez a rész nyilvánvalóan azok számára íródott, akik már sokat tudnak e tárgyról. Meztelen nőt ábrázolt egy rajz. Charlotte észrevette, de szégyellte megmondani Belindának, hogy a rajzon lévő nő szőrtelen egy bizonyos helyen, ahol neki dús szőrzete van. Másik rajz a magzatot mutatta a nő hasában, de semmi utalás a nyílásra, ahol kibújhat.

– Biztosan az orvos nyitja fel a hasat – vélekedett Belinda.

– Es az ősidőkben, amikor még nem voltak orvosok, mit csináltak? – kérdezte Charlotte. – Ez a könyv különben is használhatatlan. – Találomra kinyitotta a másikat, és hangosan olvasta fel a szemébe ötlő első mondatot: “A nő kéjes lassúsággal ereszkedett le, merev szerszámom valósággal felnyársalta, s akkor elkezdte gyönyörteli himbálózó mozgását.”

– Ez vajon mit jelent? – kérdezte Belinda.

Feliksz Ksesszinszkij a vasúti kocsiban ülve várta, hogy a vonat kifusson a doveri állomásról. A kocsiban hideg volt. Nagyon csöndesen ült. Kint sötét volt, s az ablakban meglátta tükörképét: magas férfi, csinos bajuszkával, fekete felöltőben, keménykalappal. Feje fölött, a csomagtartón, kicsi bőrönd. Egy svájci óragyár utazója is lehetne akár, de ha valaki figyelmesen szemügyre veszi, meglátja, hogy a kabát anyaga olcsó szövet, a bőrönd papírmaséból van, s az arc nem olyan emberé, aki órákat árul.

Anglián gondolkodott. Eszébe jutott, hogy fiatal korában az eszményi kormányzatnak az angol alkotmányos monarchiát tartotta. E gondolat elszórakoztatta, s az ablaküvegen visszaverődő fehér arcon halvány mosoly suhant át. Azóta alaposan megváltozott a véleménye az eszményi kormányzati formákról.

A vonat elindult, néhány perccel később Feliksz meglátta a napfelkeltét Kent gyümölcsösei és komlóültetvényei fölött. Folyton azon csodálkozott, hogy Európa milyen szép. Amikor először meglátta, mélyen megrázta az élmény, mert – hasonlóan bármely orosz paraszthoz – elképzelni sem tudta, hogy ilyen lehet a világ. Akkor is vonaton ült, jutott most eszébe. Több száz mérföldet tett meg Oroszország gyéren lakott északkeleti tartományain át, elsatnyult fák, hóba temetkezett szegényes falvak, kacskaringós földutak között; s egy reggel arra ébredt, hogy Németországban van. Az ápolt zöld mezők, a kövezett utak, a tiszta falvak takaros házai, a napsütötte vasútállomások virágágyásai láttán azt hitte, a Paradicsomba jutott. Később, Svájcban, amikor egy kis szálloda teraszán ült meleg napsütésben a hóborította hegyek alján, kávét ivott és friss, ropogós süteményt evett, úgy gondolta: itt nagyon boldogok lehetnek az emberek.

Most, az angol parasztgazdaságok kora reggeli ébredését figyelve, eszébe jutottak szülőfaluja hajnalai... a kavargó szürke felhők, a jeges szél, a fagyott, mocsaras föld, jeges tócsákkal, dértől csillogó fűcsomókkal; önmaga az elnyűtt vászonzubbonyban, lába dermedt a nemezcipőben és fapapucsban; mellette loholó apja, az elszegényedett falusi pópa foszlott köntösében bizonygatja, hogy jó az Isten. Apja szerette az orosz népet, mert Isten is szereti őket. Feliksz számára kezdettől fogva nyilvánvaló, hogy Isten gyűlöli a népet, ezért bánik ilyen kegyetlenül vele.

Szóváltásuk egy hosszú út kezdete volt, az úté, amely a keresztény hittől a szocializmuson át az anarchista terrorizmusig, Tambov tartományától Szentpétervároń és Szibérián át Genfig vezetett. Es Genfben született meg a döntés, amely Angliába hozta. Felidézte az ülést. Amelyről majdnem lekésett...

Majdnem lekésett az ülésről. Krakkóban járt, lengyel zsidókkal tárgyalt, akik *a Lázadás* című folyóiratot csempészték át a határon Oroszországba. Sötétedés után érkezett vissza Genfbe, s egyenest a sikátorba, Ulrich parányi nyomdájába sietett. Ulésezett a szerkesztőségi tanács: négy férfi és két nő, gyertyafénynél összebújva a csillogó nyomdagép mögötti kuckóban, a rotációspapír- és gépolajszagban, az Orosz Forradalmat tervezte.

Ulrich tájékoztatta, miről van szó. Ulrich találkozott Josziffal, az orosz titkosrendőrség, az Ohrana ügynökével. Joszif titokban a forradalmárokkal rokonszenvezett, és hamis adatokat szolgáltatott pénzért az Ohranának. Az anarchisták néha ellátták valódi, de jelentéktelen

értesülésekkel, ezekért cserébe Joszif előre figyelmeztette őket az Ohrana terveire.

Mostani értesülése rendkívüli volt. – A cár katonai szövetséget akar kötni Angliával – mesélte Ulrich. – Orlov herceget küldi tárgyalni Angliába. Az Ohrana azért tud róla, mert nekik kell a herceg biztonságáról gondoskodni, amíg Európán átutazik.

Feliksz levette a kalapját, leült, mérlegelte, igaz lehet-e a hír. Az egyik lány, szomorú, rosszul öltözött orosz nő, teát töltött neki. Feliksz fél kockacukrot vett ki a zsebéből, foga közé tette, paraszt módra azon keresztül szürcsölte a teát.

– Arról van tehát szó – folytatta Ulrich –, hogy Anglia hadat üzen Németországnak, de harcolni az oroszoknak kell.

Feliksz bólintott.

– És nem a hercegeket és grófokat ölik meg – fűzte hozzá a kopott ruhájú nő –, hanem az egyszerű népet.

Igaza van, gondolta Feliksz. A küzdelmet a parasztok fogják vívni. Közöttük töltötte élete nagy részét. Komor, érzéketlen, szűk látókörű nép, de határtalan nagylelkűségének és jókedvének spontán kitörései mutatták, milyen lehetne egy tisztességes társadalomban. Gondolataik az időjárás, a barmok, a betegségek, a születések és a földesúr parancsainak kijátszása körül forognak. If3úkorukban, néhány éven át, életerősek, mosolygósak, játékosak, szerelmeskednek; hamarosan azonban görnyedtek, szürkék, lassúk és szomorúak. Es most Orlov herceg az ágyúk torka elé parancsolja ezeket az életük virágjában lévő ifjakat, hogy darabokra szaggattassanak vagy örökre megnyomoríttassanak – kétségkívül fontos diplomáciai okokból.

Ilyen dolgok miatt lett anarchista Feliksz.

– Mit kell tenni? – kérdezte Ulrich.

– *A Lázadás* első oldalán kell a hírt szétkürtölni! – mondta a kopott ruhás nő.

Vitatkozni kezdtek, hogyan tálalják a történetet. Feliksz figyelt. Kevéssé érdekelték a szerkesztőségi dolgok. Terjesztette a lapot, a bombakészítésről írt cikkeket, és mélységesen elégedetlen volt. Genfben rettentő civilizálttá vált. Sört ivott vodka helyett, galléros inget hordott nyakkendővel, hangversenyekre járt. Egy könyvkereskedésben dolgozott. Ugyanakkor Oroszországban rengett a föld. Az olajbányászok harcoltak a kozákok ellen, a parlament tehetetlen volt, egymillió munkás sztrájkolt. II. Miklós a legalkalmatlanabb és legostobább uralkodó, akit a degenerált arisztokrácia valaha is kitenyésztett. Azország lőporos hordó, csupán egyetlen szikrára vár, és ez a szikra Feliksz akart lenni. Visszamenni azonban halálosan veszélyes. Sztálin hazament és alig tette a lábát orosz földre, máris Szibériába került. A titkosrendőrség jobban ismerte a száműzetésben lévő forradalmárokat, mint a hazaiakat. Felikszet ingerelték körülményei, keménygallérja, bőrcipője.

Elnézte az anarchisták kis csoportját: a nyomdász Ulrichot, fehér hajával és festékes kötényével – az értelmiségit, aki Proudhon- és Kropotkin-könyveket kölcsönzött Feliksznek, ugyanakkor a tettek emberét, aki egyszer segített neki kirabolni egy bankot; a silány ruhás Olgát, aki már-már szerelmes lett Felikszbe, de meglátta, hogyan törte el egyszer egy rendőr karját s azóta retteg tőle; Verát, a szerelmes természetű költőnőt; a filozófiahallgató Jevnót, aki gyakran szónokol a vér és a tűz mindent megtisztító erejéről; Hansot, az órásmestert, aki úgy belelát az emberi lélekbe, mintha nagyítóüvegen át nézné; és Pjotrot, a kisemmizett grófot, kiváló gazdasági értekezések és ihletett forradalmi vezércikkek íróját. Őszinte, dolgos és nagyon okos emberek. Tisztában volt fontosságukkal, mert látta, hogy Oroszországban az elkeseredett emberek milyen türelmetlenül várják a becsempészett lapokaf* és röpcédulákat, hogyan adják kézről kézre, míg szét nem foszlanak. De mindez kevés, mert gazdasági

értekezések nem védenek meg a rendőrsortűztől, és lángoló vezércikkek nem égetik porig a palotákat.

– Ez a hír nagyobb nyilvánosságot kíván, mint amit a *Lázadás* biztosítani tud – mondta Ulrich. – Azt akarom, hogy minden egyes orosz paraszt megtudja: Orlov céltalan, véres háborúba viszi, olyasmi miatt, amihez semmi köze.

– Az első kérdés, hisznek-e vajon nekünk? – mondta Olga.

– Az első kérdés, igaz-e a hír? – így Feliksz.

– Erről meggyőződhetünk – mondta Ulrich. – A londoni elvtársak kifürkészhetik, Orlov akkor érkezik-e,

amikor érkeznie kell, és azokkal találkozik-e, akikkel találkoznia kell.

–Nem elég a hír szétkürtölése – vetette közbe izgatottan Jevno. – Meg kell akadályozni a tárgyalásokat!

– De hogyan? – kérdezte Ulrich, szemüvegének drótkerete fölött a fiatal Jevnót fürkészve.

– Szorgalmazni kell Orlov meggyilkolását! Orlov áruló, a nép árulója, ki kell végezni.

– S ez leállítaná a tárgyalásokat?

– Valószínűleg igen – vélte Pjotr gróf. – Különösen akkor, ha a merénylő anarchista. Jusson eszetekbe, hogy Anglia politikai menedéket nyújt az anarchistáknak, és ez erősen dühíti a cárt. Ha tehát egyik hercegével éppen Angliában végez egy elvtársunk, a cár olyan méregbe jön, hogy lefújja az egészet.

– Micsoda sztori kerekedne belőle! Megírhatjuk, hogy az orosz nép ellen elkövetett árulása miatt közülünk ölte meg valaki Orlovot – lelkendezett Jevno.

– Ezt a hírt a világ minden újságja átvenné – morfondírozott Ulrich.

– Gondoljatok az otthoni hatására. Tudjátok, hogy vélekedik az orosz paraszt a behívásról: halálos ítéletnek tartja. Ha a fiút elviszik katonának, halotti tort ül a család. Ha megtudják, hogy egy nagy európai háborúba akarja belekergetni őket a cár, vértől piroslik majd a folyók vize...

Igaza van, gondolta Feliksz. Jevno mindig így beszél, de most igaza van.

– Attól félek, álomvilágban élsz – mondta Ulrich. – Orlov titkos küldetésbe megy... Londonban nem fog nyitott hintón, a tömegeknek integetve kocsikázni. Emellett én ismerem az angol elvtársakat, még soha nem öltek meg senkit. Nem tudom, hogy lehetne megoldani.

– En igen – mondta Feliksz. Mindnyájan rámeredtek. Arcukra váltakozó árnyakat rajzolt a gyertyafény. – En tudom, mit kell tenni. – Hangja önmagának is idegenülhangzott, torka mintha összeszorult volna. – Elmegyek Londonba. En ölöm meg Orlovot.

A szoba hirtelen elcsendesedett, a halálról és rombolásról szóló végtelen viták hirtelen valós és konkrét formát öltöttek. Meglepetten néztek rá mindnyájan, kivéve Ulrichot, aki mindentudóan mosolygott, mintha kezdettől fogva ő tervelte volna ki így.

2

London hihetetlenül gazdag volt. Feliksz látott már határtalan pompát Oroszországban és jómódot Európában, de ilyen jólétet sehol. Itt senki sem járt rongyosan, sőt, a meleg idő ellenére, mindenkin több réteg vastag ruha volt. Fuvarosokat, árusokat, utcaseprőket, munkásokat, kifutófiúkat látott – mindenkin rendes, szakadás- vagy foltmentes, gyári kabát. A gyerekek igazi cipőt hordtak. Minden nőnek kalap volt a fején, és micsoda kalapok!

Malomkerék nagyságú építmények, szalaggal, tollal, virággal, gyümölccsel. Az utcákon élénk forgalom. Több gépkocsit látott az első öt percben, mint egész eddigi életében. Legalább annyi a motormeghajtású jármű, mint a lóvontatta kocsi. Kerekeken vagy gyalog, mindenki sietett.

A Piccadilly Circuson állt a forgalom, a megtorpanás oka ugyanaz, mint más városokban: a ló elesett, szekere felborult. Férfiak tömege segített felállítani az állatot és a kocsit, a járdáról virágáruslányok és festett arcú nők élcelődve, harsányan biztatták őket.

A város keleti része felé baktatva, a nagy gazdagságról szerzett első benyomása némileg módosult. Elhaladt a kupolás katedrális mellett, amit a Viktória pályaudvaron vásárolt térkép szerint Szent Pálnak hívtak, és mögötte már szegényesebb negyedbe ért. Átmenet nélkül eltűntek a bankok és hivatalok pompás homlokzatai, s a romlás különböző fokozatait mutató alacsony házak sora következett. Kevesebb volt az autó, több a lovas kocsi, a lovak soványabbak. Az üzletek nagyrészt utcai standok. Kifutófiúk sem láthatók. Sok a mezítlábas gyerek – nem mintha valamit is jelentene, vélte Feliksz, hiszen ezen az éghajlaton amúgy sincs szükség cipőre.

Egyre beljebb hatolt az East Endbe, és egyre sivárabb környezet vette körül. Omladozó házak, mocskos udvarok, bűzös sikátorok, melyekben rongyokba burkolt emberi roncsok élelmet kutattak a szemétdombokon. A Whitechapel High Streetre érkezett, ortodox zsidókat látott hosszú szakállal-hajjal, hagyományos öltözékben, parányi üzleteket, amelyekben füstölt halat és kóser húst árultak; mintha az orosz gettóban lenne, csak az itt lakókon nem látszott rettegés.

Megérkezett a Jubilee Street 165-be, az Ulrich által megadott címre. A kétszintes ház református templomhoz hasonlított. A kapun tábla hirdette, hogy a Munkások Baráti Köre és Intézete nyitva áll minden munkás előtt, politikai nézetére való tekintet nélkül, de egy másik tábla elárulta a ház mivoltát: az állt rajta, hogy az otthont Pjotr Kropotkin nyitotta meg 1906-ban. Vajon találkozik-e a legendás hírű Kropotkinnal itt Londonban, tűnődött Feliksz.

Bement. Újsághalmot látott az előtérben. *A Munkásbarát,* jiddis nyelven: *Der Arbeiter Fraint.* A falakon cédulák hirdettek angol nyelvtanfolyamot, vasárnapi iskolát, kirándulást az eppingi erdőbe, előadást *a Hamlet*-ről. Feliksz a hallba lépve, a belső tér láttán már tudta, hogy ösztöne nem csalt: az épület, valaha, nagyon régen, valóban református templom volt. Belsejét azonban átalakították: egyik végén színpad, másik végén italmérő pult. A pódiumon maroknyi férfi és nő színdarabot próbált. Ezt csinálják tehát az angol anarchisták, gondolta; nem csoda, hogy klubokat tarthatnak fenn. A pulthoz lépett. Szeszes italnak nyoma sem volt, de látott töltött halat, sózott heringet és – mekkora öröm! – egy szamovárt.

A pult mögött álló lány ránézett, és megkérdezte: – Nu?

Feliksz elmosolyodott.

Egy héttel később, azon a napon, amikor Orlov hercegnek Londonba kellett érkeznie, Feliksz egy francia vendéglőben ebédelt a Sohóban. Korán érkezett, s a kijárat mellett foglalt asztalt. Hagymalevest, sült combot, kecskesajtot evett, hozzá fél üveg vörös bort ivott. Franciául beszélt. A pincérek tiszteletteljesen szolgálták ki. A déli forgalom csúcsidejében végzett. Kivárta a pillanatot, amikor három pincér a konyhába ment, kettő meg éppen elfordult, csendben felállt, az ajtóhoz ment, fogta a kabátját és a kalapját, és fizetés nélkül távozott.

Az utcán már mosolygott. Élvezte a lopást.

Hamar kitanulta, hogyan élhet meg ebben a városban majdnem ingyen. Reggelire az utcai árusnál vásárolt két pennyért édes teát egy szelet kenyérrel; más élelmiszerért már nem

fizetett. Déltájt gyümölcsöt vagy zöldséget lopott a standokról. Esténként népjóléti konyhákra járt, egy tál sűrű levest és korlátlan mennyiségü kenyeret kapott, cserébe végig kellett hallgatnia egy érthetetlen prédikációt, és zsoltárokat kellett énekelnie. A zsebében lévő öt fontot végszükség esetére tartogatta.

Szállása a Stepney Green negyedben, a Dunstan Housesban volt, egy ötszintes házban, ahol London vezető anarchistáinak fele lakott. Matrac volt a hálóhelye Rudolf Rocker, a karizmatikus német anarchista, *a Der Arbeiter Fraint* főszerkesztője lakásában. Rocker vonzereje nem hatott Felikszre, aki érzéketlen volt a kedvesség iránt, tökéletes elszántságát és odaadását viszont tiszteletben tartotta. Rocker és felesége, Milly, minden anarchistát szívesen fogadott, egész nap – néha éjszaka is – jöttek-mentek a látogatók, a küldöncök, folytak a viták, a bizottsági ülések, miközben mérhetetlen mennyiségű teát és cigarettát fogyasztottak. Feliksz nem fizetett bért, de mindennap hozott valamit a közös háztartásba: egy pár kolbászt, egy csomag teát, néhány narancsot. Azt hitték, vásárolja, de persze lopta.

A többiekkel elhitette, hogy angliai útjának célja: tanulmányozni a British Museum könyvtárában a primitívközösségek természetes anarchiájáról szóló műveket és befejezni erről szóló könyvét. Elhitték. Barátságosak, ügybuzgók és ártalmatlanok voltak: őszintén hitték, hogy a forradalom a tanulás, a szakszervezeti mozgalom, a röpcédulák, az előadások, a kirándulások révén érhető el. Feliksz tudta, hogy – Oroszországon kívül – ilyen a legtöbb anarchista. Nem gyűlölte, de titokban megvetette őket, mert végső soron csupáncsak féltek.

Azért persze ilyen csoportosulásokban a féktelenebb tagok is megtalálhatók. Ha szüksége lesz rá, előkeríti őket.

Közben azon aggódott, hogy eljön-e Orlov Angliába és mi módon ölje meg. Az aggódás haszontalan időtöltés, ezért, hogy figyelmét elterelje, angoltudását gyarapította. A kozmopolita Svájcban valamennyit elsajátított a nyelvből. Az Európát átszelő hosszú vonatútján orosz gyerekeknek írt angoltankönyvből magolt, és kedvenc regényének, *A kapitány lányának* angol fordítását tanulmányozta. A Puskin-regény orosz eredetijét betéve tudta. Most minden reggel a *Times-t* olvasta a Jubilee Street-i klub olvasótermében, délutánonként pedig az utcákat rótta, beszédbe elegyedve részegekkel, csavargókkal, prostituáltakkal – azzal a népséggel, amelyet legjobban szeretett: a törvényen kívüliekkel. A könyvek nyomtatott betűi csakhamar összeolvadtak a körötte zsongó nyelvvel, s hamarosan már meg tudta értetni magát. Nemsokára politikai vitát is folytathat angolul.

A vendéglőből kilépve északnak indult, át az Oxford Streeten, s a Tottenham Court Roadtól nyugatra a német negyedbe ért. A németek között rengeteg volt a forradalmár, de inkább kommunisták, mint anarchisták. Feliksz csodálta a kommunisták fegyelmét, de nem állta a tekintélyi elvhez való ragaszkodásukat; emellett, vérmérsékleténél fogva, alkalmatlan volt a pártmunkára.

Gyalog tette meg az utat a Regent's Parkig, és az attól északra fekvő, középosztály lakta negyedbe érkezett. Árnyékos utcákon bolyongott, nézegette a csinos, pirostéglás házak kertecskéit, ellopható kerékpárt keresett. Svájcban tanult meg biciklizni, és rájött, hogy a mozgékony, nem feltűnő kétkerekű a tökéletes jármű ahhoz, hogy kövessen valakit; városi forgalomban is elég gyors, hogy gépkocsitól vagy hintótól le ne maradjon. Sajnos, London e negyedének kispolgárai elzárva tartották kerékpárjaikat. Az úton látott ugyan egy biciklistát, le is ütötte volna, ha nem jár éppen akkor arra három gyalogos, valamint egy pékség szállítókocsija; Feliksz kerülte a nyilvános botrányt. Kicsit később jött egy fűszeres kifutófiúja, de biciklije túlságosan feltűnő volt, nagy kosárral az elején, vázán fémtáblán a fűszeres neve és címe. Másfajta megoldások gondolatával játszadozott, amikor végül remek alkalom kínálkozott.

Harmincas férfi jött ki egy kertkapun, maga előtt tolva a kerékpárt. Lapos karimájú szalmakalap volt rajta és csíkos zakó, ami a pocakjánál kidudorodott. A kerékpárt a falhoz támasztotta, és lehajolt, hogy feltegye nadrágszárára a csíptetőt.

Feliksz sietve közeledett.

A férfi meglátta árnyékát, felnézett és “jó napot"-ot dünnyögött.

Fejiksz leütötte.

A férfi hanyatt zuhant és bamba döbbenettel nézett Felikszre.

Feliksz rávetette magát, térdével a csíkos zakó középső gombjára nehezedett. Kinyomta belőle a szuszt, s a férfi ott feküdt kifulladva, tehetetlenül, levegő után kapkodva.

Feliksz felállt és a ház felé nézett. Fiatal nő figyelt egy ablakból, kezét a nyitott szájára tapasztotta, szeme tágra nyílt.

Ismét megnézte a földön fekvő embert: ennek legkevesebb egy percre van szüksége, hogy magához térjen és tápászkodni kezdjen.

Felpattant a biciklire és gyorsan elinalt.

Akiben nincs félelem, bármit megtehet, gondolta. Ezt a leckét tizenegy évvel ezelőtt tanulta meg, Omszk mellett, egy vasúti kitérőn. Havazott...

Havazott. Feliksz nyitott teherkocsiban ült egy szénkupacon, kis híján halálra fagyva.

Szüntelenül fázott már egy éve, azóta, hogy megszökött az aranybányában dolgozó rabok közül. Ez alatt az egy év alatt átvándorolt Szibérián, a fagyos északi tájról majdnem az Urálig. Most már alig ezer mérföld választotta el a civilizációtól, a meleg éghajlattól. Az út nagy részét gyalog tette meg, néha felkapaszkodott egy pőre-kocsira vagy szőrmékkel rakott vagonokba. Állatokkal szeretett leginkább utazni, mert azok melegítették és eledelükből is lophatott. Homályosan érezte, hogy maga is állati sorba süllyedt. Soha nem mosakodott, kabátja lopott lópokróc, göncei tele bolhával, haja tetűvel. Legkedvesebb étele a nyers tojás volt. Egyszer póni lovat lopott, halálra hajszolta, majd megette a máját. Időérzékét elvesztette. Az időjárásból kikövetkeztette, hogy ősz van, de nem tudta, melyik hónap. Gyakran rajtakapta magát, hogy már nem tudja, mit csinált egy nappal korábban. Világos pillanataiban tudta, hogy félig már megőrült. Emberekkel sosem beszélt. Falunak, városnak a peremét érintette, csak a szeméttelepen turkált ennivalóért. Annyit tudott csupán, hogy nyugat felé kell menni, mert ott melegebb van.

De a szeneskocsit mellékvágányra tolták, és Feliksz azt hitte, hogy meg fog halni. A vagon mellé őrt állítottak, testes, szőrmebundás rendőrt, aki megakadályozza, hogy a falusiak szenet lopjanak... Ahogy e gondolat felmerült, Feliksz tudta, hogy világos pillanatainak egyikét, talán az utolsót éli. Törte a fejét, hogy mi idézhette elő e pillanatot; ekkor megcsapta a rendőr vacsorájának szaga. De a rendőr nagydarab, életerős ember, és puskája van.

Nem érdekel, gondolta Feliksz, úgyis meghalok.

Így hát felállt, felemelte a legnagyobb darab szenet, amit elbírt, elbotorkált a rendőrbódéig, bement és a széndarabbal fejbe vágta a meghökkent rendőrt.

A kályhán fazékban étel rotyogott, túl forró ahhoz, hogy meg lehessen enni. Kivitte a fazekat, az ételt a hóba öntötte; térdre vetette magát és habzsolni kezdte a hóval hűtött eledelt. A krumplit és a fehérrépát, a vastag sárgarépa- és húsdarabokat rágás nélkül falta fel. A rendőr kijött a bódéból, botjával rávágott Felikszre, erős ütést mért a hátára. Felikszet megőrjítette a düh, hogy megakadályozzák az evésben. Felkelt, rárohant a rendőrre, ütötte és karmolta. A rendőr a botjával hadakozott, de Feliksz nem érezte ütéseit. Ujjai elkapták a rendőr torkát és szorongatni kezdték. El sem engedték. Egy idő után a rendőr szeme becsukódott, majd arca

elkékült, nyelve kilógott, és Feliksz befejezte az evést.

Felfalta a bódéban található összes ennivalót, megmelegedett a tűznél, a rendőr ágyában aludt. Amikor felébredt, normális ember volt. Lehúzta a hulláról a csizmát és a bundát, majd begyalogolt Omszkba. Útközben figyelemre méltó felfedezésre jutott: elfelejtette, mi a félelem. Történt valami az agyában, mintha átállítottak volna egy kapcsolót. Semmi nem jutott eszébe, amitől félhetne. Ha éhes lesz, lopni fog; ha üldözik, elbújik; ha fenyegetik, gyilkol. Semmire sem vágyott. Semmi sem okozhat többé fájdalmat. Szerelem, büszkeség, vágy, szánalom: elveszett érzések.

Idővel majd mind visszatér, kivéve a félelmet.

Omszkban eladta a rendőr bundáját, inget, nadrágot, zakót és felöltőt vásárolt. Gönceit elégette, egy rubelért forró fürdőt vett, és megborotválkozott egy olcsó szállodában. Vendéglőben evett, ujjai helyett evőeszközt használt. Meglátta az újság címlapját és ráismert a betűkre; ekkor tudta, hogy visszajött a sírból.

A Liverpool Street-i vasútállomáson ült egy padon, kerékpárját a közeli falhoz támasztotta. Azon gondolkodott, milyen lehet Orlov. A rangját és a küldetését ismerte csupán, az emberről mit sem tudott. Lehet, hogy unalmas, kitartó szolgalélek, lehet, hogy szadista és kéjenc, lehet, hogy kedves, ősz hajú öregúr, akinek az szerzi a legnagyobb örömöt, ha unokáit táncoltatja a térdén. Nem számít: mindenképpen megöli.

Biztos volt benne, hogy felismeri Orlovot, mert egy ilyen orosz úriembernek halvány sejtelme sincs, hogyan kell feltűnés nélkül utazni, akár titkos küldetésről van szó, akár nem.

Eljön-e? Ha azzal a vonattal érkezik, amit Joszif megadott, és találkozik Walden gróffal, ahogy azt Joszif előre jelezte, akkor nem férhet kétség Joszif többi értesülésének pontosságához sem.

Pár perccel a vonat érkezése előtt csukott hintó gördült be, csattogott a négy pompás paripa patája, ahogy egyenesen a peronra hajtottak. A bakon kocsis ült, hátul libériás inas kapaszkodott. Vasutas szaladt utánuk, fényes gombos, katonás szabású kabátban. A vasutas a peron végére irányította a kocsist. Majd előkerült a zsakettes és cilinderes, fontoskodó állomásfőnök, elővette zsebóráját és szigorú pillantással összehasonlította az állomás órájával. Kinyitotta a hintó ajtaját, hogy utasa kiszállhasson.

A vasutas elhaladt Feliksz padja mellett, s ő megragadta a kabátujját: – Kérem, uram – kérdezte tágra nyílt szemmel, naiv turistaként –, ez az angol király?

– Nem, barátocskám, csak Walden gróf – vigyorgott a vasutas. Továbbment.

Joszifnak tehát igaza volt.

Feliksz a merénylő szemével vizsgálgatta Waldent. Magas, körülbelül akkora, mint ő, és testes, könnyebb eltalálni, mint egy apró emberkét. Kissé húzza a lábát, különben egészségesnek látszik; ha kell, el tud futni, de nem nagyon gyorsan. Jól látható világosszürke zsakettet

és ugyanolyan színű cilindert visel. Haja rövid és egyenes szálú, szakálla *á la* VII. Edward. A peronon állt, botjára támaszkodott – potenciális fegyver –, bal lábát pihentette. A kocsis, az inas és az állomásfőnök körülzsongták, mint méhek a királynőt. Walden nyugodtan állt. Nem nézte meg óráját. A körötte nyüzsgő talpnyalókra ügyet sem vetett. Hozzászokott, gondolta Feliksz; világéletében ő volt a tömegben a fontos ember.

A vonat felbukkant, mozdonya füstfelhőt eregetett. Most is megölhetném Orlovot, gondolta Feliksz, s egy pillanatig átfutott rajta az áldozatát becserkésző vadász izgalma; de már elhatározta, hogy feladatát nem ma hajtja végre. Nem azért van itt, hogy cselekedjék, hanem hogy figyeljen. Meggyőződése, hogy az anarchisták legtöbb merénylete azért fulladt

kudarcba, mert elsiették, vagy rögtönöztek. Hitt a tervezésben és a szervezésben, ami az anarchisták többsége szemében szentségtörés, de ők nem tudják, hogy a saját dolgait az ember megtervezheti – zsarnokká csak akkor válik, ha mások életét akarja megszervezni.

A vonat nagy gőzsóhajjal állt meg. Feliksz felkelt, és közelebb húzódott a peronhoz. A szerelvény vége felé magánkocsi jellegű vagon tűnt fel, friss, világos festése elütött a többiétől. Hajszálpontosan Walden hintaja előtt állt meg. Az állomásfőnök sietve előrelépett és kinyitotta az ajtót.

Feliksz idegei megfeszültek, a peront kémlelte, az árnyékot, amelyben zsákmánya feltűnik.

Mindenki állt és várt; és Orlov megjelent. Másodpercre megállt az ajtóban, ezalatt Feliksz szeme lefényképezte. Alacsony ember, nehéz, drága, szőrmegalléros orosz kabátban, fekete cilinderben. Arca rózsás és fiatalos, majdnem gyermeki, kis bajuszt hord, szakáll nélkül. Bizonytalanul mosolygott. Sebezhetőnek látszott. Mennyi gonoszságot tudnak elkövetni az ilyen ártatlan arcúak, gondolta Feliksz.

Orlov lelépett a vonatról. Orosz módra, de sebtiben ölelték meg egymást Waldennel.

No, ez sietős volt, gondolta Feliksz.

Az inas és két hordár kezdte berakni a poggyászt a hintóba. Hamarosan kiderült, hogy nem fér minden be, és Feliksz mosolyogva gondolt saját, félig üres papírbőröndjére.

A hintó megfordult. Az inast az állomáson hagyták, hogy gondját viselje a hátramaradt poggyásznak. A hordárok a hintóablakhoz mentek, ahonnan kinyúlt egy kar, világosszürke szövetben, és néhány pénzérmét ejtett a tenyerükbe. A hintó elindult. Feliksz biciklijére ült és követte.

A zsúfolt londoni forgalomban könnyű volt lépést tartani a hintóval. Követte őket a belvárosban, a Stranden és át a St. James's Parkon. A park túlsó végén a hintó néhány métert gördült még, majd hirtelen bekanyarodott egy fallal kerített előudvarba.

Feliksz leugrott a kerékpárról, áttolta a füvön a park sarkáig és megállt a kapuval szemben, az út túlsó oldalán. Látta, ahogy a hintó felhajt a nagy ház tekintélyes bejáratához. A hintó pereme fölött látta a két cilindert, a feketét és a szürkét, amint eltűnnek az épületben. Azzal bezárult az ajtó és már nem látott semmit.

Lydia bíráló szemmel tanulmányozta a lányát. Charlotte földig érő tükör előtt állva próbálta fel elsőbálos ruháját, amelyben az udvarnál bemutatják. Madame Bourdon, a vékony, elegáns varrónő, gombostűkkel sürgölődött, itt kisimított egy ráncot, ott megtűzött egy fodrot.

Charlotte a szépség és ártatlanság képe volt – tehát pontosan azt a hatást keltette, amit az elsőbálozótól elvárnak. A kristályokkal kivarrt fehér tüllruha majdnem földig ért, félig takarta a pici, hegyes orrú cipőt. A derékig érő dekoltázst sűrű kristályhímzés fedte. A halvány rózsaszín selyemmel szegett ezüstbrokát uszály majdnem négy yard hosszú volt, végén hatalmas ezüst és fehér csokor fogta össze. Charlotte feltűzött haján a Stephen anyjától örökölt diadém. Hajában az előírás szerinti két hosszú, fehér toll.

Majdnem felnőtt az én kisbabám, gondolta Lydia.

– Nagyon szép a ruha, Madame Bourdon – mondta. – Köszönöm, asszonyom.

– Iszonyú kényelmetlen – nyilatkozott Charlotte.

Lydia felsóhajtott. Ez a megjegyzés jellemző Charlottera. – Bár ne lennél ilyen komolytalan – mondta.

Charlotte letérdelt, hogy felemelje az uszályt. – Nem kell letérdelni. Nézz csak ide, megmutatom, hogy kell csinálni. Fordulj balra. – Charlotte megfordult s az uszály redőkbe

hullt a bal oldalán. – Fogd össze a bal kezeddel és tégy újabb negyedfordulatot balra. – Az uszály most szétterült Charlotte előtt. – Lépdelj előre, és menet közben segítsd fel a jobb kezeddel a bal kézre.

–Így tényleg jobb – mosolygott Charlotte. Ha mosolygott, érezni lehetett belső sugárzását. Régebben mindig ilyen volt, gondolta Lydia. Kicsi korában mindig tudtam, mire gondol. Felnőtté válni azt jelenti: megtanulni a félrevezetés művészetét.

– Mama, téged ki tanított meg minderre?

– George bácsi első felesége, Belinda anyja okított ki, mielőtt az udvarnál bemutattak. – Szerette volna hozzátenni: ezeket könnyű megtanítani, a nehéz leckéket magadnak kell megtanulnod.

Charlotte nevelőnője, Marja lépett be. Rátermett, érzelgéstől mentes nőszemély, az egyetlen szolgáló, akit Lydia Szentpétervárról magával hozott. Külseje a tizenkilenc év alatt mit sem változott. Lydiának fogalma sem volt, hány éves lehet: ötven? hatvan?

– Orlov herceg megérkezett, asszonyom. Nahát, Charlotte, gyönyörű vagy!

Marja is kezdhetné Lady Charlotte-nak szólítani a lányt, gondolta Lydia. – Amint átöltöztél, gyere le – szóltoda Charlotte-nak. Charlotte azonnal elkezdte kifűzni az uszályt tartó vállpántot. Lydia kiment.

Stephent a társalgóban találta, ahol sherryt kortyolgatott. A férfi megérintette meztelen karját: – Szeretem, ha nyári ruha van rajtad.

– Köszönöm – mosolygott rá. Stephen is jól néz ki, gondolta, jól áll neki a világosszürke öltöny az ezüstszürke nyakkendővel. Hajában és szakállában megszaporodtak az ezüst szálak. Olyan boldogok lehettünk volna, te meg én... Hirtelen vágya támadt, hogy arcon csókolja. Körülnézett a szobában, és meglátta a pohárszéknél sherryt töltő inast. Le kellett gyűrnie érzéseit. Leült és elfogadott az inastól egy pohár sherryt. – Hogy van Aleksz?

– Úgy, mint máskor – válaszolt Stephen. – Mindjárt lejön, akkor meglátod. Charlotte ruhája milyenre sikerült?

– Ruhája gyönyörű. Viselkedése viszont aggasztó. Kezd lázongani a bevett szokások ellen. Nagyon nem szeretném, ha cinikussá válna.

Stephen nem volt hajlandó aggályoskodni: – Várj csak, majd megváltozik, ha egy jóképű gárdatiszt kezd legyeskedni körülötte.

A megjegyzés bosszantotta Lydiát, mert arra utalt, hogy minden lány saját romantikus természetének rabja. Stephen akkor ítélt ilyen felületesen, ha nem akart foglalkozni a problémával. Ez joviális, üresfejű földesúrnak tüntette fel, pedig egyáltalán nem volt az. De meggyőződése volt, hogy Charlotte nem különbözik a többi tizennyolc éves lánytól, és nem is akart mást hallani róla. Lydia viszont tudta, hogy Charlotte-ban van valami vad, nem angol vonás, amit el kell fojtani.

Teljesen ésszerűtlenül, de Charlotte miatt ellenséget érzett Alekszben. Nem a herceg hibája, de ő képviseli a szentpétervári tényezőt, a múlt veszélyét. Nyugtalanul izgett-mozgott, és észrevette, hogy Stephen gyanakodva figyeli. – Csak nem idegesít a találkozás a kis Aleksszel?

Vállat vont: – Az oroszok olyan kiszámíthatatlanok. – Aleksz nem nagyon orosz.

Rámosolygott a férjére, de a meghittség pillanata elszállt, és a megszokott, behatárolt gyöngédség maradt csak a szívében.

Nyílt az ajtó. Nyugalom, intette magát Lydia. Aleksz bejött. – Lydia néni! – kiáltotta, és a keze fölé hajolt.

– üdvözlöm, Alekszej Andrejevics – mondta szertartásosan Lydia. Kissé melegebb hangon hozzátette: – Szavamra, még mindig tizennyolc évesnek látszik.

– Bárcsak annyi lennék – sóhajtott felcsillanó szemmel a herceg.

Lydia az utazásról kérdezgette. Válaszai közben azon tűnődött, vajon miért nem nősült még meg. A rangja egymagában elegendő ahhoz, hogy nagyon sok lányt (az anyjukról nem is beszélve) levegyen a lábáról; emellett nagyon jóképű és mérhetetlenül gazdag.

– Fivérei és nővérei forró üdvözletüket küldik, és kérik, hogy imádkozzon értük. – Elkomorult. – Szentpétervár most nagyon nyugtalan... nem az a város, amelyet ön ismert.

– Hallottunk erről a szerzetesről – mondta Stephen.

– Raszputyin. A cárné elhiszi, hogy Isten szól rajta keresztül, s a cárnénak nagy befolyása van a cárra. De Raszputyin csak tünet. Állandóak a sztrájkok, néha a lázongások. A nép már nem hiszi, hogy a cár személye szent.

– Mit lehet tenni? – kérdezte Stephen.

– Sokat – sóhajtott fel Aleksz. – Hatékonyan termelő birtokok kellenének, új gyárak, angol típusú, valódi parlament, földreform, szakszervezetek, szólásszabadság...

– A helyetekben nem sietnék túlzottan a szakszervezetek engedélyezésével – vágott közbe Stephen.

– Lehet, hogy igazad van. Mégis, Oroszországnak muszáj belépni a huszadik századba. Vagy megtesszük mi,a nemesség, vagy pedig megteszi a nép, s akkor minket elsöpör.

Úgy tűnik, radikálisabb a radikálisoknál, gondolta Lydia. Mennyire megváltozhattak a dolgok odahaza, ha egy herceg így beszél! Nővére, Tatjana, Aleksz anyja, emlegette ugyan leveleiben “a bajokat”, de célzást sem tett rá, hogy a nemesség valódi veszélyben forogna. Aleksz persze inkább az apjára hasonlít, *a homo politicus*ra. Ha élne az öreg Orlov herceg, ő is így beszélne.

– Van harmadik út is, tudod – mondta Stephen. – Volna rá lehetőség, hogy összefogjon az arisztokrácia és a nép.

Aleksz mosolygott, mintha tudná, mi következik. – Mégpedig?

– Háború.

Aleksz komoran bólintott. Egyformán gondolkoznak, tűnődött Lydia; Aleksz mindig felnézett Stephenre; az öreg herceg halála után leginkább Stephen töltötte be a fiú szívében amannak helyét.

Charlotte lépett be és Lydia meglepetten bámulta. A csokoládébarna selyemmel bélelt krémszínű csipkeruhát Lydia még sosem látta. Nem is vette volna meg neki – nagyon feltűnő –, de tagadhatatlan, hogy Charlotte káprázatosan nézett ki benne. Vajon hol vehette? – törte a fejét Lydia. Mióta vásárol nélkülem ruhákat? Ki mondhatta neki, hogy ezek a színek jól mennek a sötét hajához és barna szeméhez? Mintha csöppet ki lenne festve... és miért nincs rajta fűző?

Stephen is mereven nézte. Lydia észrevette, hogy Stephen felállt, erre majdnem felnevetett. Drámai felismerése volt ez lánya felnőtt nővé válásának, s ami mulatságossá tette, az szemmel láthatóan önkéntelen módja. Egy pillanat és Stephen zavarba jön; ráébred, aligha érdemes a saját házában állandósítani azt az udvarias gesztust, hogy felálljon, valahányszor a lánya belép a szobába.

Az Alekszre tett hatás még nagyobb volt. Felugrott, kidöntötte a sherryt, arca vérvörös lett. Hiszen ez szégyenlős! – gondolta Lydia. A herceg a csöpögő poharat áttette jobb kezéből a balba, így már egyikkel sem tudott kezet rázni, s csak állt ott, tehetetlenül. Kínos pillanat volt, mert össze kellett szedni magát, mielőtt üdvözölné Charlotte-ot, de láthatóan sietett volna üdvözölni, mielőtt még összeszedte volna magát. Lydia éppen valami semmitmondó megjegyzést akart tenni, amikor Charlotte kezelésbe vette az ügyet.

Kikapta a selyem zsebkendőt Aleksz felső zsebéből, letörölte a jobb kezét, közben oroszul

üdvözölte, megrázta a most már száraz kezet, elvette a poharat Aleksz bal kezéből, letörölte, majd a kezét is megtisztította, visszaadta poharát, a zsebkendőt visszagyömöszölte a zsebbe, és hellyel kínálta a vendéget. Melléült, és megszólalt: – Most, hogy már nem spricceli szét a sherryt, meséljen nekem Gyagilevről. Állítólag furcsa fickó. Ismeri?

Aleksz mosolygott: – Igen, ismerem.

Aleksz mesélt és Lydia csodálkozott. Charlotte habozás nélkül áthidalta a kellemetlen perceket, és úgy tette fel a kérdést – amire valószínűleg előre készült –, hogy Orlovot kisegítse zavarából, elterelje gondolatait ügyetlenségéről. Mindezt olyan simán, mintha húsz éve gyakorolná. Hol sajátította el ezt a tartást?

Lydia elfogta férje szeme pillantását. Ő is észrevette lánya talpraesettségét, és fülig szaladó mosolyából csak úgy sugárzott az atyai büszkeség.

Feliksz fel-alá járkált a St. James's Parkban, a látottakat mérlegelve. Időről időre átnézett az út túloldalára, Walden házának méltóságteljes fehér homlokzatára, amely úgy magaslott az előkert fala fölé, mint nemes fő a keményített gallér fölé. Azt hiszik, biztonságban vannak odabent, gondolta.

Arra a padra ült, ahonnan szemmel tarthatta a házat. A londoni középosztály hullámzott körülötte, a lányok förtelmes kalapjaikban, a hazatérő hivatalnokok és boltosok sötét öltönyben, keménykalappal. Pletykálkodópesztonkák gyerekkocsit toltak, vagy kézen fogva sétáltatták a túlöltöztetett kisgyerekeket; cilinderes úriemberek mentek klubjukba, vagy jöttek onnan; libériás inasok vezettek pórázon ronda kiskutyákat. Terebélyes asszonyság rogyott le mellé a padra, nagy bevásárlószatyorral, és évődve kérdezte: – Elég melege van? – Nem tudta, mit kell erre válaszolni, ezért csak mosolygott és elfordult.

Orlov, úgy tűnik, érzi, hogy élete veszélyben van Angliában. A pályaudvaron csak néhány pillanatra mutatkozott, a háznál még annyira sem. Feliksz feltevése szerint eleve úgy kérte, hogy csukott hintóval várják, hiszen kellemesen meleg az idő és a többség nyitott hintón kocsikázik.

Mostanáig elvont tervezet volt a merénylet, töprengett Feliksz. A nemzetközi politika, diplomáciai összecsapások, szövetségek és megegyezések, katonai lehetőségek, távoli császárok és cárok feltételezett reagálásának mérlegelése. Most hirtelen hússá és vérré változott; egy bizonyos méretű és alakú élő emberré; kis bajuszú, fiatalos arccá, amelyet golyóval kell szétzúzni; nehéz kabátos, alacsony testté, amelyet bombával kell véres rongyhalmazzá tépni; pöttyös nyakkendős, simára borotvált torokká, amelyet késsel kell átmetszeni, hogy buzogjon belőle a vér.

Feliksz tökéletesen alkalmasnak érezte magát bármelyikre. Mi több, szívesen vállalja. Vannak még kérdések – majd megtalálja rájuk a választ; vannak még problémák – majd megoldja őket; hidegvérre van szükség – abból pedig bőségesek a tartalékai.

Elképzelte őket abban a gyönyörű házban, finom, puha öltözetükben, hallgatag szolgahaddal körülvéve. Hamarosan vacsorázni fognak a hosszú asztalnál, amelynek fényes felülete visszatükrözi a keményített asztalneműt, az ezüst evőeszközöket. Kezük habtiszte, a körmük alatt is hófehér, asszonyaik kesztyűben. A felszolgált ételek egytizedét fogyasztják el, a többit visszaküldik a konyhába. Versenylovakról társalognak, vagy a legújabb női divatról, vagy egy királyról, akit mindnyájan ismernek. Ezenközben azok, akiknek háborúba kell majd menni, nyomorult viskókban dideregnek a kegyetlen orosz éghajlat alatt – mégis mindig akad náluk egy tányér krumplileves, amivel a vándorló anarchistát megkínálhatják.

Mekkora gyönyörűség lesz Orlovot megölni, gondolta; milyen édes bosszú. Ha sikerül,

elégedetten halok meg.
Megborzongott.
– Megfázik – mondta a kövér nő.
Feliksz vállat vont.
– Finom báránybordát készítettem neki vacsorára és almatortát is kap – mesélte a nő.
– Aha – mondta Feliksz. Mi a fenéről fecseg ez itt? Felállt, és a gyepen át a ház felé ment. Leült a fűre, hátát egy fához támasztotta. Egy-két napig figyelni kell a házat, kikémlelni, milyen életmódot folytat Orlov Londonban; mikor megy el és hová; milyen járművel utazik; zárt vagy nyitott hintón, gépkocsin vagy taxin; mennyi ideig lesz Waldenéknél. Az lenne a legjobb, ha előre kiszámíthatná a jövés-menését, és lesből csaphatna le rá. Ezt pedig életmódja tanulmányozásával érheti el. Ellenkező esetben módot kell keresni arra, hogy a herceg terveit megtudja – talán megvesztegeti az egyik házbeli szolgát.

Felmerül a kérdés, hogy milyen fegyvert használjon és hogyan jusson fegyverhez. Az eszköz kiválasztása a merénylet pontos megtervezésétől függ. Megszerzése a Jubilee Street-i anarchistáktól. Ebben nem számíthat sem az amatőr színjátszók, sem a Dunstan Street-i entellektüelek segítségére, egyáltalán senkire, akinek biztos jövedelme van. Akad azonban négy vagy öt dühös fiatal, akinek mindig van pénze, ha italról van szó, s akik, azon ritka alkalmakkor, amikor politizáltak, az anarchizmusról mint a kisajátítók kisajátításáról beszéltek, ami csoportnyelvükön a forradalomnak lopás által való finanszírozását jelentette. Ezeknek biztos van fegyverük, vagy tudják, honnan lehet szerezni.

Két fiatal, bolti eladónak tűnő lány sétált arra, és Feliksz hallotta, amint az egyik meséli: – . . .megmondtam neki, tévedsz, ha azt hiszed, hogyha elviszel egy lányt a mozgóképszínházba és veszel neki egy pohár sört, már... – Elmentek.

Felikszben furcsa érzés támadt. Vajon a lányok okozták – nem, ők nem jelentettek semmit. Nyugtalan vagyok? Nem. Elégedett? Még nem, majd később. Izgatott? Aligha.
Végül rájött, hogy boldog.
Igazán furcsa.

Ezen az éjszakán Walden bement Lydia szobájába. Szeretkezés után Lydia elaludt, feje a férje vállán, Stephen pedig a sötétben feküdve az 1895-ös Szentpétervárra gondolt.

Azokban az időkben folyton utazott – Amerikába, Afrikába, Arábiába –, főként, mert szűk volt neki az az Anglia, ahol az apja is lakott. A szentpétervári társaság vidám, de mesterkélt volt. Az orosz tájat és a vodkát megkedvelte. Mindig könnyen tanult nyelveket, de az orosz volt a legnehezebb, amivel valaha is találkozott, és élvezte, ahogy megbirkózik vele.

Angol grófi cím örököse lévén, udvariassági látogatást kellett tennie a brit nagykövetnél, s a nagykövettől elvárható volt, hogy meghívja fogadásaira és mindenkinek bemutassa. Stephen eljárt a fogadásokra, mert majdnem annyira kedvelte a politikai eszmecserét a diplomatákkal, mint amennyire a tisztekkel folytatott szerencsejátékot, vagy a színésznőkkel az iászatot. A brit nagykövetség fogadásán találkozott először Lydiával.

Már hallott róla. Az erény és a szépség eszményképének tartották. Igazán szép volt a maga törékeny, színtelen módján, sápadt bőrével, halványszőke hajával, fehér ruhájában. Továbbá szerény, tiszteletre méltó és kínosan udvarias. Stephen nem talált benne semmi vonzót, nagyon hamar elsétált mellőle.

Vacsoránál azonban melléje ültették, kénytelen volt társalogni vele. Az oroszok mind tudtak franciául, s ha harmadik nyelvet tanultak, az a német volt, így Lydia is igen gyengén beszélt angolul. Szerencsére Stephen jól tudott franciául. Nagyobb fejtörést okozott, hogy

miről beszélgessenek. Valamilyen megjegyzést tett az orosz kormányzatra, Lydia erre olyan reakciós közhellyel válaszolt, amilyenből tizenkettő egy tucat. Kedvenc időtöltéséről mesélt, hogyan lőtt nagyvadat Afrikában, s a nő egy ideig érdeklődéssel hallgatta, míg meg nem említette a meztelen fekete pigmeusokat, amikor is Lydia elpirult s a másik oldalon ülő asztaltársához fordult. Stephen győzködte magát, hogy nem nagyon érdekli a nő, mert ez az a fajta, akit az ember feleségül vesz, ő pedig nem szándékozik megnősülni. Mégsem hagyta nyugton az érzés, hogy sokkal több van ebben a nőben, mint ami kívülről látszik.

Most, tizenkilenc évvel később, az ágyában fekve, Walden arra gondolt: még mindig nem hagy nyugton az a megérzés; szomorúan mosolygott a sötétben.

Akkor este, Szentpétervárott, újra látta. Vacsora után eltévedt a nagykövetség épületének labirintusában, és bevetődött a zeneterembe. Lydia egyedül volt ott, a zongoránál ült, s a szoba vad, szenvedélyes zenével telt meg. A dallam ismeretlen, majdnem disszonáns; de nem a zene, hanem Lydia bűvölte el Stephent. Eltűnt a sápadt, érinthetetlen szépség; szeme villogott, fejét hátrahajtotta, testét érzelmek rázták – egész más nő volt, mint akinek bemutatták.

Azt a zenét sohasem felejtette el. Később kiderítette, hogy Csajkovszkij b-moll zongoraversenye volt, s azóta minden alkalmat megragadott, hogy hallhassa, noha Lydiának sosem árulta el, miért.

A nagykövetségről a szállodába ment, hogy átöltözzék, mert éjfélkor kártyapartira volt hivatalos. Szenvedélyes kártyás volt, de nem önpusztító: tudta, mennyit veszíthet, s ha elérte azt az összeget, kiszállt. Ha óriásiadósságokat halmozna fel, az apját kellene megkérni, hogy kiegyenlítse, és ezt a gondolatot nem bírta elviselni. Néha elég tetemes összeget nyert. De nem ez volt a játék vonzereje: a férfitársaságot, az iválszatot és a késői órákat szerette.

Erre az éjféli partira nem jutott el. Inasa, Pritchard, éppen a nyakkendőjét kötötte meg, amikor a brit nagykövet kopogtatott a lakosztály ajtaján. Őexcellenciája úgy nézett ki, mint akit most ugrasztottak ki ágyából és sebtiben öltözött fel. Stephen első gondolata az volt, hogy forradalom tört ki, és a brit alattvalóknak a nagykövetségen kell menedéket keresniük.

– Attól tartok, rossz hírt hozok – mondta a nagykövet. – Jól tenné, ha ülve fogadná. Távirat jött Angliából. Az apjáról van szó.

A vén zsarnok hatvanöt éves korában szívrohamban elhunyt.

– Az ördögbe – szólt Stephen. – Ilyen korán...

– Fogadja részvétemet – mondta a nagykövet.

– Nagyon kedves, hogy személyesen jött el.

– Semmiség. Ha bármiben segíthetek...

– Nagyon kedves.

A nagykövet kezet rázott vele és távozott.

Stephen maga elé bámult, az öregúrra gondolt. Rendkívül magas férfi volt, vasakaratú, kellemetlen természetű. Gúnyolódásától könny szökött az ember szemébe. Háromféle módon lehetett megférni vele: olyanná válni, mint ő, eltiportatni vagy elmenekülni. Stephen anyját, az édes, tehetetlen viktoriánus lánykát eltiporta, ő fiatalon meghalt. Stephen elmenekült.

Maga elé képzelte apját a koporsóban, és azt gondolta: most végre tehetetlen vagy. Nem kényszeríted sírásra a cselédlányokat, reszketésre az inasokat, elrejtőzésre a gyerekeket. Nem tudsz többé házasságokat erőltetni, bérlőket kilakoltatni, parlamenti törvényjavaslatok keresztülvitelét megakadályozni. Nem küldesz már tolvajokat börtönbe, nem deportálsz agitátorokat Ausztráliába. Porból lettünk, porrá leszünk.

Évekkel később megváltozott apjáról alkotott véleménye. Most, 1914-ben, ötvenéves korában, Walden bevallhatta magának, hogy örökölte apja néhány erényét: a tudásszomjat, az

ésszerűségbe vetett hitet, a bizonyosságot, hogy a lét legfőbb értelme: odaadóan munkálkodni. De akkor, 1895-ben, csak keserűséget érzett iránta.

Pritchard üveg whiskyt hozott egy tálcán: – Szomorú nap ez, milord.

Ez *a milord* meghökkentette Stephent. Öccsének és neki is volt főnemesi címe – ő Lord Highcombe volt –, de a személyzet mindig “uram"-nak titulálta őket, a “milord” megszólítás az apának dukált. Most ő lett Walden grófja. A ranghoz hozzátartozott több ezer hektár Dél-Angliában, egy hatalmas terület Skóciában, hat versenyló, Walden Hall, egy villa Monte-Carlóban, egy skóciai vadászlak és egy hely a lordok házában.

Walden Hallban kell majd élnie. Az a családi fészek, minden Walden gróf ott lakott. Elhatározta, hogy bevezeti a villanyt. Néhány farmot elad, és az összeget londoni ingatlanokba és észak-amerikai vasutakba fekteti. Szűzbeszédet tart a lordok házában – miről is? Talán a külpolitikáról. Foglalkozni kell a bérlőkkel, több helyütt kell háztartást vezetni. Vadászatokat és vadászbálokat kell rendezni...

Meg kell nősülni.

Walden grófjának szerepkörét agglegény nem töltheti be. Kell valaki, aki háziasszonya a báloknak és fogadásoknak, aki a meghívókra válaszol, aki megvitatja a menüt a szakácsokkal, kijelöli a vendégek hálószobáit s az asztalfőn ül Walden Hall nagy ebédlőjében. Kell hogy legyen egy Walden grófné.

Kell hogy örököse legyen.

– Feleségre van szükségem, Pritchard.

– Igen, milord. Agglegény napjainknak vége.

Walden másnap felkereste Lydia apját és hozzájárulását kérte, hogy lányánál tiszteletét tehesse.

Húsz évvel később nehezen tudta elképzelni, hogyan lehetett – még ha fiatalon is – ilyen aljasul felelőtlen. Nem azt nézte, hogy Lydia jó felesége lesz-e, csak azt, hogy jó grófné válhat-e belőle. Sosem töprengett azon, boldoggá tudja-e tenni. Biztosra vette, hogy a zongoránál fellobogó rejtett szenvedély lángját ő is fel tudja szítani, s ebben tévedett.

Két héten keresztül mindennap meglátogatta – amúgy sem érkezett volna haza idejében a temetésre –, és amikor megkérte a kezét, nem tőle kérte, hanem az apjától. Az apa éppen olyan célszerűen gondolkodott, mint Walden, aki megmagyarázta, hogy a gyász ellenére azonnal nősülnie kell, mert hazatérve átveszi a birtok gondját. Lydia apja tökéletesen megértette. Hat héttel később összeházasodtak.

Micsoda öntelt fickó voltam, gondolta. Azt hittem, Anglia örökre a világ ura, én meg örökre a szívem ura maradok.

A felhő mögül előbukkant a hold és bevilágított a hálószobába. Stephen az alvó Lydia arcát nézte. Erre nem számítottam, gondolta; nem tudhattam, hogy tehetetlenül és reménytelenül beléd szeretek. Annyit óhajtottam csak, hogy megkedveljük egymást, s ez végül neked elég volt, de nekem nem. Soha nem hittem volna, hogy szükségem lesz a mosolyodra, áhítozom a csókodra, kívánom, hogy te gyere az én hálószobámba; soha nem gondoltam, hogy megrettenek, megrémülök a gondolattól, hogy elveszíthetlek.

Lydia susogott álmában és megfordult. Stephen kihúzta karját a felesége nyaka alól, majd az ágy szélére ült. Ha tovább marad, elbóbiskol, és nem illik, hogy Lydia szobalánya itt találja őket együtt, amikor a reggeli teát hozza. Felvette házikabátját és szövetpapucsát, halkan kiment a szobából s a közös öltözőn át saját hálószobájába osont. Szerencsés ember vagyok, gondolta, és lefeküdt aludni.

Walden megszemlélte a reggelizőasztalt. Kannákban kávé, kínai és indiai tea; köcsögökben

tej, tejszín és szíverősítő, hatalmas tál forró zabkása; tányérokra felhalmozva pirítós és vajassütemény; kis tálkákban narancslekvár, méz és dzsem. A tálalón ezüstedények sora, mindegyik alatt spirituszláng, bennük rántotta, kolbász, császárhús, vese, tőkehal. Másik asztalon a hideg húsok: préselt marhaszelet, sonka és nyelv. Külön helye volt a gyümölcsöstálnak, rajta őszibarack, narancs, dinnye és eper.

Remélem, mindez jó hangulatba hozza Alekszet.

Tojást és vesét szedett a tányérjára és leült. Az oroszok megkérik az árat, gondolta; ha megígérik a katonai segítséget, cserébe akarnak valamit. Nyugtalanította, hogy vajon mit kérhetnek. Ha olyasmit, amit Anglia nem tud garantálni, azonnal összeomlik az egész elgondolás, és akkor...

Rá hárul a feladat, hogy a terv ne omoljon össze.

Ügyesen kell Alekszet irányítani. Kellemetlen gondolat. Elvben jól jön, hogy olyan régen ismeri a fiút, a gyakorlatban azonban könnyebb keményebb hangot megütni olyasvalakivel szemben, akihez nem fűzi személyes érzelem az embert.

Az érzelmek mellőzhetők, gondolta; Oroszországot meg kell nyerni.

Kávét öntött, pirítóst és mézet vett hozzá. Csakhamar megjelent a frissen fürdött, éber szemű Aleksz. – Jól aludtál? – kérdezte Walden.

– Remekül. – Őszibarackot vett ki a tálból, és késsel-villával hozzálátott.

– Ez minden? Emlékszem, hogy imádtad az angol reggelit: zabkását, tejszínt, tojást, húst, epret ettél, és mindig újabb adag pirítóst kértél a szakácstól.

– Nem vagyok már növőfélben levő kamasz, Stephen bácsi.

Jó lesz ezt észben tartani, gondolta Walden.

Evés után átmentek a reggeli szalonba. – Hamarosanközzétesszük a hadsereg és a haditengerészet új ötéves fejlesztési tervét – mondta Aleksz.

Igen, ez a stílusa, gondolta Walden; előbb elmond valamit, majd megkér valamire. Emlékszem, amikor közölte: idén nyáron Clausewitzet akarom tanulmányozni – apropó, bácsikám, hívhatok vendéget a skóciai vadászatra?

– A tervezett kiadás hét és fél milliárd rubel – folytatta Aleksz. ,

Font sterlingenként tíz rubelt véve, ez hétszázötvenmillió font, számolgatott Walden. – Masszív program, de bárcsak elkezdték volna öt évvel ezelőtt.

– Én is így látom.

– A programotok alig valamivel előbb indul be, mint ahogy mi hadba lépünk.

Aleksz vállat vont.

Természetesen nem hajlandó jóslatokba bocsátkozni arra vonatkozóan, hogy mikor fog Oroszország belépni a háborúba. – A legelső teendő a csatahajókon felszerelt ágyúk űrméretének növelése.

Aleksz fejet rázott. – Hamarosan vízre bocsátjuk a harmadik dreadnought típusú csatahajónkat. A negyediket most építik. Mindkettőn tizenkét hüvelykes ágyúk vannak.

– Kevés, Aleksz. A mieinket, Churchill utasítására, tizenöt hüvelykes ágyúkkal szerelik fel.

– Churchillnek igaza van. Nálunk is tudják ezt a parancsnokok, de a politikusok nem. Bácsikám, ismered Oroszországot: rendkívüli bizalmatlansággal fogadják az új ötleteket. Időtlen időkig eltart egy újítás bevezetése.

Már párbajozunk, gondolta Walden. – Es mi élvez elsőbbséget az új programban?

– A fekete-tengeri flotta kap elsőnek százmillió rubelt.

–Azt hittem, fontosabb az Északi-tenger. – Angliának mindenképpen.

–Nekünk fontosabbak az ázsiai szempontok, mint

nektek, a mi idegesítő szomszédunk Törökország, nem Németország.
– Még szövetségre léphetnek.
– Igen, lehet. – Aleksz habozott. – Az orosz flotta nagy gyengesége – folytatta –, hogy nincs meleg tengeri kikötője.
A mondat előre kiterveltnek hangzott. Ez az, gondolta Walden; kezdünk közelebb kerülni a lényeghez. Folytatta a bajvívást: – És Odessza?
– A Fekete-tengeren van. Konstantinápoly és Gallipoli a töröké, tehát ellenőrzése alatt tartja a Fekete-tenger és a Földközi-tenger közötti átjárót; így stratégiai szempontból a Fekete-tenger nem több egy belső tónál.
– Ezért akar évszázadok óta dél felé terjeszkedni az orosz birodalom.
– Miért is ne? Szlávok vagyunk, és a Balkánon több szláv nép él. Ha nemzeti függetlenséget akarnak, természetesen rokonszenvezünk velük.
– Hát persze. S ha elnyerik a függetlenséget, valószínűleg szabadon átengedik az orosz flottát a Földközi-tengerre.
– Segítene rajtunk, ha szláv uralom lenne a Balkánon. És még inkább, ha orosz.
– Kétségtelen... noha, amennyire meg tudom ítélni, ez egyelőre nincs terítéken.
– Hajlandó vagy foglalkozni a gondolattal?
Walden szóra nyitotta száját, de hirtelen becsukta. Ez az, jött rá; ezt akarják; ez az ár. De az isten szerelmére, nem adhatjuk az oroszoknak a Balkánt! Ha ettől függ a megegyezés, nem egyezünk meg...
– Ha veletek együtt harcolunk, erősnek kell lennünk. Erősödnünk pedig azon a területen kell, amelyről beszélünk, így természetesen itt számítunk a segítségetekre – mondta Aleksz.
Ennél nyíltabban nem lehet beszélni: adjátok nekünk a Balkánt, akkor harcostársak leszünk.
Walden összeszedte magát, és színlelt értetlenkedéssel kijelentette: – Ha a Balkán Angliáé lenne, akkor – legalábbis elvben – átadhatnánk nektek a területet. De nem adhatjuk oda azt, ami nem a miénk, így nem értem, hogy szerinted hogyan erősíthetnénk meg benneteket abban a térségben.
Aleksz válasza azonnali volt – látszott, hogy előre begyakorolta. – De elismerhetitek a Balkánt orosz befolyási övezetnek.
A, ez már jobb, gondolta Walden. Ezt talán el lehet intézni.
Hallatlanul megkönnyebbült. Elhatározta, hogy mielőtt lezárná ezt a beszélgetést, kitapogatja, mennyire szilárd az orosz követelés. Ezért így szólt: – Minden bizonnyal belemegyünk, hogy a világnak abban a részében titeket részesítsünk előnyben Ausztriával vagy Törökországgal szemben.
Aleksz megrázta a fejét. – Ennél többet akarunk – mondta határozottan.
Mindenesetre érdemes volt próbálkozni. Aleksz fiatal és szégyenlős, de nem hagyja magát. Pech.
Waldennek gondolkodási időre volt szüksége. Ha Anglia teljesíteni akarja Oroszország kérését, alaposan át kell értékelnie külpolitikáját, s az ilyenfajta változtatások, akár a földkéreg mozgásai, váratlan helyeken okozhatnak földrengéseket.
– Lehet, hogy tanácskozni akarsz Churchill-lel, mielőtt továbbmennénk – mondta kis mosollyal Aleksz.
Tudod jól, hogy akarok, gondolta Walden. Hirtelen rájött, milyen okosan kezelte az ügyet Aleksz. Először megrémíti egy felháborítóan képtelen követeléssel; majd amikor előáll a tényleges kéréssel, Walden annyira megkönnyebbül, hogy azonnal elfogadja.
Azt hittem, én fogom irányítani Alekszet, s végül ő irányított engem.
– Büszke vagyok rád, fiam – mosolygott.

Feliksz ezen a reggelen tervelte ki, hogy mikor, hol és hogyan öli meg Orlov herceget.
A terv akkor kezdett körvonalazódni, amikor a *Times-t* olvasta a Jubilee Street-i klub könyvtárában. Képzeletét az udvarról szóló rovat egyik híre lobbantotta lángra:

Alekszej Andrejevics Orlov herceg tegnap megérkezett Szentpétervárról. A londoni évad során Walden gróf és grófné vendége lesz. Az udvarnál június negyedikén, csütörtökön mutatkozik be.

Most tehát biztosan tudta, hogy Orlov melyik napon, melyik időpontban hol lesz. Ez a fajta értesülés felbecsülhetetlen érték a gondosan kitervelt merénylet szempontjából. Korábban arra számított, hogy a szükséges információt Walden egy szolgájának megvesztegetése vagy Orlov állandó megfigyelése, néhány bevett szokásának rögzítése révén szerzi meg. Most mellőzheti a kockázatot: nem kell sem cselédeket kikérdezgetni, sem az érintetteket követni. Vajon tudja-e Orlov, hogy mozgását a sajtó úgy követi, mintha merénylőknek akarna segíteni, tűnődött. Jellemző az angolokra.
A következő kérdés, hogyan férkőzzön elég közel hozzá, hogy megölhesse. A királyi palotába bejutni még Feliksznek is nehézséget okozhat. De erre a kérdésre is választ kapott a *Times-tól.* Ugyanazon az oldalon, a Lady Bailey báljáról szóló tudósítás és a legutóbbi végrendeletek közé ékelve az alábbi közleményt találta:

A KIRÁLYI UDVAR KÖZLEMÉNYE
A hintókra vonatkozó rendelkezés

Annak érdekében, hogy a Buckingham-palotában adott fogadás után megkönnyíttessék a hintók előszólítása, közöljük, hogy a Pimlico Road-i bejárathoz érkezett, kiváltságos entrée-ban részesülő hintók kocsisai kötelesek a kapu bal oldalán posztoló rendőrnek leadni a kártyát, amelyen jól olvashatóan fel van tüntetve a hintóban ülő úrnak vagy hölgynek a neve; a főbejárathoz érkezők hasonló kártyát kötelesek leadni a négyszögletű udvarhoz vezető árkádsor bal oldalán őrt álló rendőrnek.
Annak érdekében, hogy a meghívottak élvezhessék a fenti elrendezés előnyeit, szükségeltetik, hogy minden hintót lakáj kísérjen, mert a hintók előszólítása csak úgy oldható meg, hogy a távozók nevét megadják a bejáratnál várakozó lakájnak, aki gondoskodik arról, hogy a hintó előálljon. A fogadáshoz nyolc óra harminckor nyílnak meg a kapuk.

Feliksz többször elolvasta a közleményt; *a Times* stílusa rendkívül nehezen volt követhető. Végül is azt hámozta ki belőle, hogy amikor a meghívottak kilépnek a palotából, elszalajtják az inast a hintóért, amely valahol távolabb várakozik.
Valami módon szerét kell ejteni, gondolta, hogy ott legyek Waldenék hintójában vagy hintójánál, amikor a palotához hajt, hogy őket felvegye.
Maradt még egy komoly nehézség. Nem volt fegyvere.
Genfben könnyen szerezhetett volna, de kockázatos lett volna áthozni az egyes országhatárokon: ha a pogygyászát átkutatják, esetleg be sem engedik Angliába.
Londonban is biztos könnyen hozzá lehet jutni, de nem tudta a módját és nagyon nem akarózott nyíltan kérdezősködnie. A West Enden látott fegyvereket árusító üzleteket, de

megfigyelte, hogy a kuncsaftok mind a felsőbb rétegekhez tartoznak: őt biztos nem szolgálnák ki, még akkor sem, ha volna pénze, hogy ezekből a csodálatosan megmunkált fegyverekből válogasson. Olcsó kiskocsmákban időzött, biztosra vette, hogy itt bűnözők kereskednek fegyverekkel, de az áru nem volt látható, ami aligha meglepő. Egyetlen reménye az anarchisták társasága volt. Beszédbe elegyedett azokkal, akiket “komolyaknak” gondolt, de fegyverekről sosem esett szó,

kétségkívül Feliksz jelenléte miatt. Túl rövid ideje volt köztük ahhoz, hogy megbízzanak benne. Az anarchista csoportokban mindig voltak rendőrségi besúgók, s noha szívesen látták az új jövevényt, azért gyanakvással is fogadták.

Az óvatos tapogatózás ideje lejárt. Nyíltan meg kell kérdeznie, hogyan juthatna fegyverhez. Ugyesen kell elintézni. Utána azonnal megszakítani a kapcsolatot a Jubilee Street-i klubbal, és London más tájára költözni, nehogy nyomára bukkanjanak.

A Jubilee Street fiatal zsidó csellengőire gondolt. Dühös és erőszakos fiúk. Nem hajlandók rabszolga módra robotolni az East End munkásnyúzó üzemeiben, mint szüleik, akik megvarrják az öltönyöket, amelyeket az arisztokrácia rendel a Savile Row férfiszabóitól. Szüleiktől eltérően a rabbik konzervatív szónoklataira sem adnak. De még mindig nem döntötték el, hogy problémáik megoldását a politikai harcban vagy a bűnözésben keressék.

A legjobb esélye Nathan Sabelinsky megkörnyékezése. Húsz év körüli fiú, szlávosan jóképű, nagyon magas keménygallért és sárga mellényt visel. A Commercial Road melléki játéktermekben látta Feliksz: biztosan van pénze, amit szerencsejátékokra és ruházkodásra költhet.

Körülnézett a könyvtárban. Rajta kívül egy alvó öregember volt ott, egy télikabátos nő, aki *A tőké-t* olvasta németül és jegyzetelt hozzá, valamint egy litván zsidó, aki orosz nyelvű lap fölé görnyedt és nagyítóval olvasta. Feliksz felállt és lement a földszintre. Nem látta sem Nathant, sem barátait. Kicsit korán van még: ha egyáltalán, Nathan biztosan éjszaka dolgozik.

Feliksz visszament a Dunstan Housesba. Papírbőröndjébe csomagolta borotváját, tiszta fehérneműjét és egyetlen tartalék ingét. – Találtam egy szobát – mondta Millynek, Rudolf Rocker feleségének –, este visszajövök, hogy köszönetet mondjak Rudolfnak. – A bőröndöt a kerékpár hátsó ülésére kötözte, majd nyugatra karikázott, London központjába, onnan északra, Camden Townba. Talált egy utcát, amelynek magas, valaha mutatós házait feltörekvő középosztálybeliek építtették, akik később elköltöztek az új vasútvonalak végállomásánál kialakult kertvárosokba. Az egyik házban nyomorúságos kis szobát bérelt egy Bridget nevű ír asszonytól. Kétheti lakbért, tíz shillinget, előre lefizetett.

Délre visszatért Stepneybe, Nathan lakásához. Kis sorházban volt, két szoba az emeleten, kettő a földszinten. A bejárati ajtó tárva-nyitva állt. Feliksz besétált.

Mintha mellbe vágták volna, úgy csapta meg a zaj és a büz. A szűk szobában tizenöt-húsz ember varrt. A férfiak varrógéppel, a nők kézzel, a gyerekek vasalóval dolgoztak. A vasalódeszkák felől szálló gőz izzadságszaggal keveredett. Berregtek a gépek, sziszegtek a vasalók, miközben a munkások szünet nélkül fecsegtek jiddisül. A férceléshez előkészített, kivágott darabok a padló minden szabad helyét kitöltötték. Senki sem nézett Felikszre; mindenki őrületes iramban dolgozott.

Megszólította a legközelebb lévő személyt, egy nőt, aki szoptatott és közben gombokat varrt egy férfiöltöny ujjára. – Nathan itt van? – kérdezte.

– Odafönt – mondta a nő anélkül, hogy munkájából felnézett volna.

Feliksz felment a keskeny lépcsőn. A két kis hálószobában négy-négy ágy állt. Többségükben aludtak, feltehetően azok, akik éjszaka dolgoztak. Nathant a hátsó szobában

találta, az ágy szélén ülve ingét gombolta.
– Feliksz, *wie gehts?*
– Beszédem van veled – mondta Feliksz jiddisül.
– Beszélj.
– Gyere ki.
Nathan zakót vett és kimentek az utcára. Megálltak a napon, a műhely nyitott ablakának közelében, beszélgetésüket a bentről kihallatszó zaj kísérte.
– Az apám mestersége – mondta Nathan. – Egy nadrág összeállításáért, tehát egyórás munkáért, öt pennyt
fizet egy lánynak. A másik, aki kiszabta, kivasalja és gombokat varr rá, három pennyt kap. Azután elviszi a nadrágot a West End férfidivatárushoz, ahol kilenc pennyt kap érte. A profit: egy penny, éppen elég egy szelet kenyérre. Ha tíz pennyt kérne a West Enden, kidobnák, hiszen tucatnyi szegény zsidó szabó között válogathatnak. Én nem akarok így élni.
– Ezért lettél anarchista?
– Ezek az emberek varrják a világ legszebb ruháit, de láttad, *ők* miben járnak?
–Es hogy lehet változtatni rajta, erőszakkal?
–Azt hiszem.
– Biztos voltam benne, hogy ezt feleled. Nathan, fegyverre van szükségem.
Nathan idegesen felnevetett: – Minek?
– Minek kell egy anarchistának fegyver?
– Te mondd meg.
– Hogy lopjon a tolvajtól, elnyomja a zsarnokot és megölje a gyilkost.
– Es te melyikre készülsz?
– Ha nagyon akarod, megmondhatom...
Nathan egy pillanatig gondolkodott, majd így szólt: – Menj a Serpenyőhöz címzett kocsmába a Brick Lane és a Thrawl Street sarkán, és keresd a törpe Garfieldet.
– Köszönöm! – mondta Feliksz diadalmas örömmel. – Mennyibe fog kerülni?
– Ot shilling egy csappantyús.
– Annál megbízhatóbb kellene.
– A jó pisztoly sokba kerül.
– Na, majd alkudni fogok. – Kezet ráztak. – Még egyszer köszönöm.
Nathan figyelte, hogyan ül biciklire. – Talán utólag elmondod.
– Majd megtudod az újságokból. Feliksz mosolygott. Integetett, majd elhajtott.
Végigment a Whitechapel Roadon és a Whitechapel High Streeten, majd jobbra fordult az Osborn Streetre.
Az utcák jellege azonnal megváltozott. Ez volt a legnyomorúságosabb környék, amit eddig Londonban látott. Az utcák szűkek és koszosak, a levegő füstös és egészségtelen, a járókelők rongyosak. A szemét eltömte a csatornákat. Mindezek ellenére a nyüzsgés akkora volt, mint egy méhkasban. Kézikocsit húzó emberek szaladgáltak ide-oda, az utcai árusok köré csoportok gyülekeztek, prostituáltak várakoztak minden sarkon, az asztalosok és suszterek műhelyei a járda széléig értek.
Kerékpárját a Serpenyő ajtaja mellett hagyta: ha elviszik, legfeljebb lop egy másikat. Hogy a kocsmába jusson, át kellett lépnie egy döglött macskán. A kocsma egyetlen, alacsony és üres szoba volt, túlvégén a bárpulttal. A fal melletti lócákon idősebb férfiak és nők üldögéltek, a fiatalabbak a szoba közepén álltak. Feliksz a bárhoz ment, sört kért hideg kolbásszal.
Körülnézett és megpillantotta Garfieldet, a törpét. Azért nem vette korábban észre, mert egy

széken állt. Garfield körülbelül száznegyven centi magas volt, nagy fejjel, középkorú arccal. Széke mellett a földön hatalmas fekete kutya feküdt. Két jól megtermett, keménykötésű, bőrmellényt és gallér nélküli inget viselő férfival beszélgetett. Talán a testőrei. Feliksz észrevette pocakjukat és magában elvigyorodott: ezeket élve megeszem. A két férfi sörözött, a törpe rövid italt ivott, valószínűleg gint. A csapos átnyújtotta Feliksznek a sört és a kolbászt. – A legjobb ginből is kérek egy pohárral – mondta Feliksz.

– Nekem szánta? – kérdezte a bárpultra támaszkodó fiatal nő. Csábítóan mosolygott, odvas fogát mutogatva. Feliksz elfordult.

Amikor a gint megkapta, kifizette és átsétált a csoporthoz, amely az utcára néző kis ablaknál álldogált. Feliksz a csoport és az ajtó közé állt. A törpe felé fordult: – Mr. Garfield?

– Ki keresi? – kérdezte vinnyogó hangon a törpe. Feliksz feléje nyújtotta a pohár gint. – Köthetnénk üzletet?

Garfield elvette a poharat, fenékig ürítette, és megszólalt: – Nem.

Feliksz kortyolgatta a sört, amely édesebb volt és kevésbé habzott, mint a svájci sörök. – Pisztolyt akarok vásárolni.

– Akkor nem tudom, miért ide jött.

– Hallottam magáról a Jubilee Street-i klubban.

– Maga anarchista?

Feliksz nem válaszolt.

– Es milyen fegyver kéne, ha volna?

– Revolver. Jó fajta.

– Például hétlövetű browning?

– Az remek lenne.

– Nekem nincs. Ha volna, nem adnám el. S ha eladnám, öt fontot kérnék érte.

– Azt mondták, legfeljebb egy fontba kerül.

– Rosszul mondták.

Feliksz elgondolkodott. A törpe azt hiszi, hogy palira veheti, mert külföldi és mert anarchista. Oké, gondolta, most én jövök. – Két fontot tudok adni.

– Négynél olcsóbban nem lehet.

– Töltényekkel együtt?

– Oké, négy font egy doboz tölténnyel.

– Rendben – mondta Feliksz. Észrevette, hogy az egyik testőr elfojt egy vigyort. Miután kifizette az italt és a kolbászt, Feliksznek mindössze három font tizenöt shilling és egy pennyje maradt.

Garfield intett egyik társának. A férfi a bárpult mögé ment, és kilépett a hátsó ajtón. Feliksz megette a kolbászt. Egy-két perc múlva a férfi visszajött, kezében rongycsomó. Garfieldre nézett, aki bólintott. A férfi átadta a batyut Feliksznek.

Feliksz kibontotta: egy pisztolyt és egy kis dobozt
talált benne. Kivette és vizsgálgatni kezdte a revolvert. – Tartsa lejjebb – szólt rá Garfield –, nem szükséges,
hogy az egész rohadt világ lássa.

Tiszta és olajozott volt a fegyver, elsütőszerkezete simán működött. – Ha nem vizsgálom meg, honnan tudjam, hogy jó? – kérdezte Feliksz.

– Mit gondol, hol van, a Harrods nagyáruházban? Feliksz kinyitotta a töltényesdobozt, és gyors, gyakorlott mozdulatokkal megtöltötte a fegyvert.

– Tegye el azt a francos revolvert – sziszegte a törpe. – Gyorsan adja ide a pénzt, és menjen

a pokolba. Maga komplett őrült.

Felikszben felgyülemlett az izgalom, nagyot nyelt. Hátrált egy lépést és a revolver csövét a törpe felé fordította.

– Atyaúristen – szentségelt a törpe.

A két testőr, ellenkező irányban, oldalt lépett, hogy Feliksz ne célozhassa meg őket egyszerre. Feliksz elbizonytalanodott: nem hitte róluk, hogy ilyen dörzsöltek. Mindjárt rávetik magukat. A kocsma hirtelen elcsendesült. Feliksz rájött, hogy mielőtt az ajtóhoz érne, az egyik testőr elkapja. A nagy kutya, érezve a feszültséget, morogni kezdett.

Feliksz elmosolyodott és lelőtte a kutyát.

A dörrenés hangja megtöltötte a kis szobát. Senki sem moccant. A vérző kutya elterült a padlón. A testőrök megkövülten álltak.

Feliksz újabb lépést hátrált, maga mögé nyúlt és megtalálta a kilincset. A revolvert Garfieldre fogva kinyitotta az ajtót és kilépett.

Becsapta az ajtót, kabátzsebébe dugta a fegyvert és felugrott a kerékpárra.

Hallotta, hogy nyílik a kocsmaajtó. Taposni kezdte a pedált. Valaki megragadta a kabátja ujját. Még erősebben taposta a pedált és kiszabadult. Lövést hallott, ösztönösen lekapta a fejét. Valaki sikított. Megkerült egy fagylaltárust, és befordult a sarkon. Rendőrsíp hallatszott a távolból. Hátranézett. Senki se követte.

Fél perccel később eltűnt Whitechapel nyomornegyedében.

Hat golyó maradt, gondolta.

3

Charlotte elkészült. A ruha, amellyel annyit vesződtek, tökéletes lett. Kiegészítésnek egyetlen nyíló rózsabimbó volt a derekába tűzve és selyemmel borított rózsacsokor a karján. Feltűzött haján szilárdan ült a gyémántdiadém, a két fehér toll biztonságosan ragyogott a helyén. Minden tökéletes volt.

Mégis rettegett.

– Amikor belépek a trónterembe – mondta Marjának –, leszakad az uszályom, szemembe csúszik a diadém, a hajam kibomlik, a tollak félreállnak, rálépek a ruha szegélyére és hasra esek. Az összegyűlt előkelőségek kikacagnak és a leghangosabban őfensége, a királyné nevet majd. Én meg kirohanok a palotából, át a parkon és egyenest a tóba ölöm magam.

– Hogy mondhatsz ilyet – mondta feddően Marja. Majd gyengédebb hangon hozzátette: – Te leszel ott a legszebb.

Charlotte anyja jött be a hálószobába. Kartávolságra tartotta, alaposan megnézte. – Drágám, gyönyörű vagy – mondta, és megcsókolta.

Charlotte a mama nyaka köré fonta a karját, arcát az arcához szorította, mint amikor kisgyerek volt, és elbűvölte a mama bőrének bársonyos simasága. Mikor karját visszahúzta, meglepetten látta a könnyek nyomát a mama szemében.

– Te is gyönyörű vagy, mama.

Lydia ruhája elefántcsontszínű selyemszövet volt, bíborselyemmel szegett elefántcsontszínű brokátuszállyal. Férjes asszony lévén, fején három toll díszlett. Csokra szagos bükköny és apró rózsa.

— Készen vagy? — kérdezte.— Időtlen idők óta — felelte Charlotte.

– Emeld fel az uszályt.
Charlotte úgy emelte fel, ahogy tanították.
Mama helyeslően bólintott. – Mehetünk?
Marja ajtót nyitott. Charlotte oldalra lépett, hogy anyja mehessen előre, de a mama így szólt: – Nem, drágám, ez most a te estéd.
Így vonultak, Marja leghátul, végig a folyosón, a lépcsőházi pihenőig. Amikor Charlotte a nagy lépcsősor felső fokához ért, kitört a taps.
Az egész háznép ott állt a lépcső alján: a házvezetőnő, a szakácsok, inasok, szobalányok, szolgálók, istállófiúk, kertészek. Arcok tengere fordult feléje büszkeséggel és elragadtatással. Charlotte meg volt hatva szeretetüktől: érezte, hogy számukra is emlékezetes ez az este.
A sokaság közepén a papa állt, remekül nézett ki a fekete frakkban, térdnadrágban és selyemharisnyában, derekán a karddal, kezében a háromszögletű kalappal.
Charlotte lassan lesétált a lépcsőn.
Papa megcsókolta: – Én kicsi lányom.
A szakácsnő, aki elég régóta ismerte ahhoz, hogy bizalmaskodhasson, megrántotta a ruhaujját, és odasúgta: – Csodaszép, Lady Charlotte.
Charlotte kezet fogott vele: – Köszönöm, Mrs. Harding.
Aleksz meghajolt előtte. Az orosz hadiflotta tengernagyi egyenruhája ragyogott rajta. Milyen jóképű férfi, gondolta Charlotte; vajon beleszeret-e ma este valaki?
Két inas kinyitotta a bejárati ajtót. Papa megfogta Charlotte könyökét és gyöngéden kivezette. Mama Aleksz karján követte őket. Ha egész este nem gondolok semmire és automatikusan arra megyek, amerre vezetnek, nem lesz semmi baj, gondolta Charlotte.
A hintó kint várakozott. William, a kocsis és Charles, a lakáj, Walden-libériába öltözötten, vigyázzba álltak a hintó ajtajánál. A testes, őszülő William nyugodt volt, de Charles izgatottnak látszott. Papa besegítette Charlotte-ot a hintóba, s ő hálásan ült le. Eddig még nem buktam fel, gondolta.
A többiek is beszálltak. Pritchard fonott kosarat hozott és a lábukhoz tette, mielőtt becsukta az ajtót. A hintó elindult.
Charlotte ránézett a fedeles kosárra. – Piknik lesz? – kérdezte. – Hiszen csak fél mérföldet megyünk!
– Várj csak, amíg meglátod a sort – mondta papa. – Majdnem egy órába telik, amíg odaérünk.
Charlotte-ban felrémlett: lehet, hogy ma este inkább unatkozni fog, mint izgulni?
Es valóban, a kocsi a Mall Admiralitás felőli végén, fél mérföldnyire a Buckingham-palotától megállt. Papa kinyitotta a kosarat, elővett egy üveg pezsgőt. A kosárban csirkés szendvics, melegházi őszibarack és torta is volt.
Charlotte pezsgőt kortyolgatott, de enni nem bírt. Kinézett az ablakon. A járdán hemzsegtek a járókelők, akik az előkelők vonulását figyelték. Sovány, szép arcú, magas férfit látott; biciklire támaszkodva élesen nézte a Walden-hintót. Volt benne valami, amitől Charlotte megborzongott és elfordult.
A házból való méltóságteljes kivonulás után csillapítóan hatott az üldögélés a hintóban. Mire a kocsi áthajtott a palota kapuján és a főbejárathoz közeledett, Charlotte ismét a régi, igazi önmaga lett: szkeptikus, tiszteletlen, türelmetlen.
A hintó megállt, ajtaját kinyitották. Charlotte bal kezére hajtotta az uszályt, jobbal felfogta a szoknyáját, kilépett a hintóból és besétált a palotába.
A vörös szőnyeges, óriási előcsarnokban színek és fények tobzódtak. Szkepticizmusa ellenére elfogta az izgalom, amikor meglátta a fehér ruhás hölgyek és csillogó egyenruhás

urak tömegét. Villogtak a gyémántok, csörömpöltek a kardok, hajladoztak a tollak. Kétoldalt vörös kabátos Tower-őrök álltak díszőrséget.

Charlotte és mama az öltözőben hagyták köpenyeiket, majd papa és Aleksz kíséretében lassan átsétáltak azelőcsarnokon, fel a nagy lépcsőn, alabárdos őrök és fehér és piros rózsacsokrok között. A képtáron át a három nagy fogadóterem közül az elsőbe jutottak, ahol hatalmas csillárok égtek és tükörfényes parkett ragyogott. A menet itt véget is ért, s a meghívottak csoportokba tömörülve beszélgettek és egymás ruháit csodálták. Charlotte megpillantotta unokatestvérét, Belindát, George bácsival és Clarissa nénivel. A két család üdvözölte egymást.

George bácsi ugyanolyan öltözetet hordott, mint papa, de minthogy olyan kövér és piros arcú volt, borzasztóan állt rajta. Charlotte azon tűnődött, hogy a fiatal és csinos Clarissa néni hogy érzi magát egy ilyen tohonya férfi oldalán.

Papa szemmel láthatóan keresett valakit a teremben. – Nem láttad Churchillt? – kérdezte George bácsitól. – Az isten szerelmére, mit akarsz tőle?

Papa elővette az óráját. – El kell foglalnunk helyünket a trónteremben. Clarissa, ha szabad, rád bízzuk Charlotte-ot. – Papa, mama és Aleksz elment.

– Tüneményes a ruhád – mondta Belinda.

– Uh, szörnyen kényelmetlen.

– Tudtam, hogy ezt fogod mondani!

– Te is nagyon csinos vagy.

– Kösz. – Belinda halkra fogta hangját. – Te, ez az Orlov herceg nagyon fess ember.

– Igen, nagyon kedves.

– Azt hiszem, több mint kedves.

– Miért nézel ilyen furán?

Belinda még halkabban suttogott: – Sürgősen beszélnünk kell négyszemközt.

– Miről?

– Emlékszel, miről beszéltünk a búvóhelyen? Amikor kiloptad a könyvtárból a könyveket Walden Hallban?

Charlotte nagybátyjára és nagynénjére nézett, de azok elfordultak, hogy egy rózsaszín szaténturbánt viselő sötét bőrű férfival társalogjanak. – Persze hogy emlékszem.

– Hát arról.

Hirtelen csönd támadt. A tömeg a falhoz húzódott, hogy középen utat nyisson. Charlotte körülnézett, és látta, hogy a király és a királyné az apródok, a királyi család tagjai és az indiai testőrség kíséretében belép a fogadóterembe.

A termet a zizegő selymek suhogása töltötte be, amikor a jelenlévő hölgyek mély bókra hajoltak.

A trónteremben, a galérián elrejtett zenekar a himnuszt kezdte játszani. Lydia az aranyozott óriások által őrzött szárnyas ajtó felé nézett. Két hoppmester hátrált be, egyikük arany-, a másik ezüstbottal a kezében. A király és a királyné méltóságteljes léptekkel, halvány mosollyal közeledett. Az emelvényre léptek és megálltak a kettős trónus előtt. Kíséretük a közelben, ugyancsak állt.

Mária királyné aranybrokát ruhát és smaragdkoronát viselt. Nem egy szépség, gondolta Lydia, de azt mondják, a férje imádja. Először a király bátyjának menyasszonya volt, de az meghalt tüdőgyulladásban, és a nő átpártolása az új trónörököshöz akkoriban hideg politikai számításnak tűnt. Mindazonáltal most már mindenki elhiszi, hogy jó királyné és jó feleség. Lydia szerette volna személyesen ismerni.

Kezdődött a bemutatás. A nagykövetek feleségei egyenként léptek előre, bókoltak a királynak, bókoltak a királynénak és hátravonultak. A nagykövetek következtek, operettuniformisok széles skáláját vonultatták fel, kivéve az Egyesült Államok nagykövetét, aki rendes fekete esti öltözékben volt, mintegy emlékeztetve mindenkit arra, hogy az amerikaiak nemigen hisznek az ilyen szamárságokban.

Folytatódott a ceremónia és Lydia nézgelődni kezdett a teremben, megcsodálta a falakat borító vörös selymet, a mennyezet alatti, csatákat ábrázoló frízeket, az óriási csillárt és a virágok ezreit. Szerette a pompát és a szertartást, a szép ruhákat és a gondosan kimunkált ceremóniákat; megindították és egyidejűleg megnyugtatták. Elkapta Devonshire hercegnéjének, a királyné fő ruhatárnokának pillantását, és diszkréten egymásra mosolyogtak. Meglátta John Burnst, a Kereskedelmi Kamara szocialista elnökét, és jót mulatott díszruhájának mértéktelen aranyozott hímzésén.

A diplomaták bemutatásának végeztével a királyi pár leült. Utánuk helyet foglalt a királyi család, a diplomaták és a főnemesség krémje. Lydia és Walden az alacsonyabb rangú főnemesség többi tagjával együtt álldogált.

Végre megkezdődött az elsőbálosok felvezetése. Mindegyik lánynak meg kellett állni a trónterem ajtaján kívül, ahol egy ceremóniamester leemelte és mögéje terítette az uszályt. Akkor kezdhette meg a végtelennek tűnő utat a vörös szőnyegen a trónusig, miközben minden szem rászegeződött. Ha egy fiatal lány bájosan és természetesen tudott itt viselkedni, bárhol megállta a helyét.

Az emelvényhez közeledve, a felvezetett átadta névkártyáját a főkamarásnak, aki felolvasta a nevét. Azután bókolt a királynak és a királynénak. Kevés lány tud elegánsan pukedlizni, gondolta Lydia. Neki is nagy fáradságába került, hogy Charlotte-tal begyakoroltassa: valószínüleg a többi mama is megkínlódott. A meghajlás után az elsőbálos továbbment, ügyelve, nehogy hátat fordítson a trónnak, amíg el nem tűnik a tömegben.

A lányok olyan szorosan követték egymást, hogy állandó veszélyben forgott az előttük haladó uszálya. Lydia úgy vélte, hogy a ceremónia személytelenebb, gépiesebb, mint régebben. Ot magát az 1896-os évadban mutatták be Viktória királynőnek, egy évvel azután, hogy férjhez ment Waldenhez. Az öreg királynő nem trónuson ült, hanem magas zsámolyon, amitől úgy nézett ki, mintha állna. Lydiát meglepte, milyen aprócska az uralkodónő. Kezet kellett csókolnia. A szertartásnak ezt a részét azóta elhagyták, feltehetően időmegtakarítás céljából. Az udvar most mintha nagyüzem lenne, amelyben minimális idő alatt állítanak elő maximális mennyiségű elsőbálost. Nos, a mostani lányok nem érzékelik a különbséget, s ha igen, nem sokat törődnek vele.

Egyszerre csak megjelent a bejáratnál Charlotte. A ceremóniamester szétterítette uszályát, gyengéden meglökte és Charlotte már közeledett is a vörös szőnyegen, felszegett fejjel, higgadtan és magabiztosan. Ez az a perc, amelyért éltem, gondolta Lydia.

A trónnál bókolt a Charlotte előtt haladó lány – majd hallatlan dolog történt.

A debütáns, ahelyett, hogy felemelkedett volna, esdeklően kitárta karját, és hangosan felkiáltott:

– Felség, az isten szerelmére, vess véget a nők megkínzatásának!

Egy szüfrazsett! – borzadt el Lydia.

Lányára villant a szeme. Charlotte kővé dermedve állt, félúton az emelvényhez, hamuszürke arccal meredt az eléje táruló képre.

A döbbenet csendje csak egy pillanatig ülte meg a trónteremet. Két szolgálattevő gyorsan visszanyerte lélekjelenlétét: előreugrottak, karon ragadták a lányt és minden teketória nélkül

elvezették.
A királyné vérvörösre pirult. A királynak sikerült úgy tenni, mintha mi sem történt volna. Lydia ismét Charlotte-ra nézett, magában sopánkodva: Miért éppen az én lányomnak kell sorra kerülni?
Most mindenki Charlotte-ot figyelte. Lydia szerette volna odakiáltani: Ne törődj vele! Menj tovább!
Charlotte mozdulatlanul állt. Arcába visszatért a vér. Lydia látta, hogyan vesz mély lélegzetet.
Elindult, Lydia visszafojtotta lélegzetét. Charlotte átadta kártyáját a főkamarásnak, aki bejelentette: – Bemutatkozik Lady Charlotte Walden. – Charlotte a király előtt állt.
Óvatosan! – intette magában Lydia.
Charlotte tökéletes bókot vágott ki.
Újabb bók, ezúttal a királynénak.
Félig elfordulva a helyére ment.Lydia mély sóhajjal engedte ki lélegzetét.
A Lydia mellett álló hölgy – egy bárónő, akit már látott valahol, de nem ismerte – odasúgta: – Remekül viselkedett.
– A lányom – mosolygott Lydia.

Waldent titokban mulattatta a szüfrazsett esete. Bátor lányka! – gondolta. Persze borzalmas lett volna, ha Charlotte viselkedett volna így az udvarnál, de minthogy másvalakinek a lányáról volt szó, az incidens üdítő színfoltja volt a véget nem érő ceremóniának. Megfigyelte, milyen higgadtan folytatta útját Charlotte: nem is várt tőle mást. Igen öntudatos fiatal hölgy, és Walden véleménye szerint Lydia – ahelyett, hogy folyton aggódik – gratulálhat magának, amiért ilyennek nevelte.
Sok évvel ezelőtt Walden még élvezte ezeket a ceremóniákat. Fiatal korában kedvelte a díszöltözéket, a feltűnést, amit keltett. Most nevetségesnek tartotta térdnadrágját és selyemharisnyáját, nem is beszélve az átkozottul nehéz acélkardról. Es annyi udvarban vett már részt ilyen fogadásokon, hogy a színes szertartás teljesen hidegen hagyta.
Azon tűnődött, vajon György király hogyan vélekedik minderről. Walden kedvelte az uralkodót. No persze apjához, VII. Edwardhoz képest György színtelen, jámbor fickó. A tömeg sosem fog “jó öreg Georgie"-t kiáltozni, úgy, ahogyan a “jó öreg Ted"-et éltette. De csendes bája és szerény életvitele végül megkedvelteti Györgyöt is. Tudja, hogyan kell a sarkára állni, noha ezt eddig nemigen alkalmazta; és Walden szerette a jó vadászokat. Jó uralkodó válik belőle, szögezte le magában.
Végre elvonult az utolsó elsőbálos lány is, s a királyi pár felállt. A zenekar ismét eljátszotta a himnuszt. A király meghajolt, a királyné pedig bókolt, először a nagykövetek, azután a nagykövetek feleségei, majd a hercegnék, végül a miniszterek felé. A király neje kezéért nyúlt. Az apródok felemelték a királyné uszályát. A hoppmesterek kihátráltak. A királyi pár távozott, nyomukban, rangsor szerint, a meghívottak.
A társaság három vacsorázóhelyiségbe oszlott: az egyikben a királyi család és közeli barátaik, a másikban a diplomáciai testület, a harmadikban a többiek foglaltak helyet. Walden a király barátai közé számított ugyan, de nem a szűkebb körbe, így ő a harmadik kategóriába került. Aleksz a diplomatákkal ment.
A teremben Walden ismét összetalálkozott családjával. Lydia sugárzott. – Gratulálok, Charlotte – mondta Walden.
– Ki volt az a szörnyű teremtés? – kérdezte Lydia. – Úgy hallom, egy építész lánya – válaszolt Walden. –Így már világos.

– Miért világos? – kérdezte zavartan Charlotte.
– A mama úgy érti – magyarázta mosolyogva Walden –, hogy a lány nem a legjobb körökből való.
– De miért hiszi, hogy a király megkínozza a nőket?
– A szüfrazsettekre gondolt. De hagyjuk ezt ma este; nagy esemény ez a mai. Vacsorázzunk. Nagyszerűnek látszik az ennivaló.
Virágoktól, meleg és hideg ételektől roskadozott a hosszú büféasztal. Bíbor-arany királyi libériába bújtatott inasok osztrigát, pisztrángot, csigát, sonkát, bíbictojást, süteményt és desszertet kínálgattak. Walden megtöltötte tányérját és leült enni. A több mint kétórás tróntermi álldogálásban alaposan megéhezett.
Előbb-utóbb el kell mondani Charlotte-nak, kik a szüfrazsettek, miért tartanak éhségsztrájkot és hogy táplálják őket mesterségesen; de a téma, enyhén szólva, gusztustalan, és minél tovább tartható a kislány boldog tudatlanságban, annál jobb. Az ő korában legyen az élet csupa party és piknik, kalap és ruha, pletyka és flört.
Körös-körül mindenki "az incidensről" és "arról a lányról" beszélt. Walden öccse, George odaült melléje, és minden bevezetés nélkül közölte: – Az illető Miss Mary Blomfield, a néhai Sir Arthur Blomfield lánya. Az anyjaa fogadóteremben tartózkodott. Amikor meghallotta, mit művelt a lánya, hang nélkül elájult.
– Gondolom, aligha tehetett mást – válaszolt Walden.
– Micsoda szégyen a családra – mondta George. –
A következő két-három generáció Blomfieldjei nemigen jelenhetnek meg az udvarnál.
– Nem fognak hiányozni.
– Nem is.
Walden látta, hogy Churchill átcsörtet a tömegen, arrafelé tart, ahol ők ülnek. Megírta neki az Aleksszel folytatott eszmecserét és nagyon szeretett volna beszélni vele a következő lépésről – de *nem itt*. Elfordult, remélve, hogy Churchill megérti a gesztust. Tudhatta volna, hogy az ilyen finom célzásra Churchill rá se hederít.
– Válthatnánk néhány szót? – kérdezte Churchill.
Walden ránézett a fivérére. George arca szörnyülködést fejezett ki. Walden rezignált pillantással válaszolt és felállt.
– Menjünk a képtárba – javasolta Churchill. Walden követte.
–Gondolom, maga is a liberális pártnak rója fel ezt a szüfrazsett-tiltakozást – mondta Churchill.
–Így van – válaszolt Walden –, de azt hiszem, nem erről akart beszélni velem.
– Nem hát.
Egymás mellett sétáltak végig a hosszú képtáron. Churchill megszólalt: – Nem ismerhetjük el orosz befolyási övezetnek a Balkánt.
– Tartottam tőle, hogy ezt fogja mondani.
–Minek nekik a Balkán? Úgy értem, ha leszámítjuk azt a locsogást a szláv nacionalizmus iránt érzett rokonszenvükről.
–Átjárót akarnak a Földközi-tengerre.
–Ha szövetségeseink lesznek, ez nekünk is előnyös.
–Úgy van.
A terem végébe érve megálltak. – Van-e mód rá, hogy biztosítsuk nekik az átjárót anélkül, hogy átrajzolnánk a Balkán-félsziget térképét? – kérdezte

Churchill.

– Már gondolkodtam rajta.

– Es kitalált egy ellenjavaslatot – mosolygott Churchill.

– Igen.

– Hadd halljam.

– Három nagy vízterületről van szó: a Boszporuszról, a Márvány-tengerről és a Dardanellákról. Ha ezeket megkaphatják, nem kell nekik a Balkán. Mi lenne, ha a Fekete-tenger és a Földközi-tenger közötti teljes átjárót nemzetközi vízi útnak nyilvánítanánk, úgy, hogy Oroszország és Anglia együtt kezeskedne bármely nemzetiségű hajó szabad közlekedéséről?

Churchill ismét elindult, lassan, elgondolkozva lépegetett. Walden, választ várva, követte.

Churchill végül megszólalt: – Ennek az átjárónak amúgy is nemzetközi vízi útnak kell lennie. Azt javasolja tehát, hogy engedményként tüntessük fel azt, amit egyébként is el akarunk érni.

– Pontosan.

Churchill ránézett és elvigyorodott: – Ha machiavellisztikus fondorlatokról van szó, senki sem veheti fel a versenyt az angol arisztokráciával. Jól van. Terjessze Orlov elé a javaslatot.

– Nem akarja ismertetni a kabinettel?

– Nem.

– Még a külügyminiszterrel sem?

– Ebben a szakaszban nem. Az oroszok bizonyára változtatni akarnak rajta – a legkevesebb, hogy részleteket követelnek a kezesség betartásáról –, én tehát csak akkor járulok a szűkebb kormány elé, amikor ki van dolgozva minden részlet.

– Rendben. – Walden azon töprengett, vajon mennyit tudhat a kabinet arról, hogy ő meg Churchill mire készülnek. Churchill sem kevéssé machiavellisztikus. Vajon vannak-e bonyolultabb, belső összefüggések is?

— Orlov hol van most? — kérdezte Churchill.

— A diplomaták vacsorázótermében.

– Gyerünk, mondjuk meg neki azonnal.

Walden a fejét csóválva arra gondolt, hogy igazuk van azoknak, akik türelmetlenséggel, kapkodással vádolják Churchillt. — Ez a perc most nem alkalmas rá.

— Nem várhatunk az alkalmas percre, Walden. Minden nap számít.

Nálad nagyobb kutya legyen, aki velem erőszakoskodni akar, gondolta Walden, és így szólt: – Ezt én határozom meg, Churchill. Bízza rám. Holnap reggel beszélek Orlovval.

Churchill vitatkozni szeretett volna, de szemmel láthatóan visszatartotta magát. - Nos jó. Talán nem fújnak riadót ma éjjel a németek. –Órájára nézett. – El kell mennem. Várom a részletes beszámolóit.

– Mindenről értesítem. A viszontlátásra.

Churchill lement a lépcsőn, Walden pedig visszatért családjához. A fogadás a vége felé közeledett. Most, hogy a királyi pár visszavonult és mindenki jóllakott, nem volt miért tovább időzni. Walden összeszedte és a földszintre vezette családját. A nagy előcsarnokban találkoztak Aleksszel.

Amíg a hölgyek a ruhatárba mentek, Walden odaszólt egy lakájnak, hogy hívassa elő a hintaját.

Várakozás közben azon elmélkedett, hogy mindent összevetve, igazán sikeres volt a mai este.

A Mall Moszkva régi lovásznegyedére emlékeztette Felikszet. A széles, egyenes sugárút a Trafalgar térről a Buckingham-palotáig vezetett. Egyik oldalán néhány impozáns épület, köztük a St. James's Palace, másik oldalán a St. James's Park. Az előkelőségeket szállító hintók és gépkocsik a Mall két oldalán sorakoztak. A járművekhez támaszkodva unatkoztak és ásítoztak a kocsisok és a sofőrök, várva, mikor szólítják őket a palotához, hogy gazdáika t felvegyék.

Waldenék hintaja a Mall park felőli oldalán várakozott. A kék és rózsaszín libériába öltözött kocsis a lovak mellett állt, újságot böngészett a kocsilámpa fényénél. Feliksz néhány yard távolságból, a park biztonságos árnyékából figyelte.

Feliksz el volt keseredve. Terve romokban hevert.

Gyér angoltudása miatt összekeverte *a kocsis* és *a lakáj* szót, ezért rosszul értelmezte a *Times* közleményét a hintók előszólításáról. Azt hitte, hogy a kocsis várakozik a palota kapujában, amíg gazdája feltűnik és akkor elszalad a hintóért. Feliksz – eredeti terve szerint – ekkor ragadta volna meg az alkalmat, hogy elkapja a kocsist, felvegye libériáját, és maga hajtsa a hintót a bejárathoz.

Ehelyett az történik, hogy a kocsis a hintónál várakozik, a palota bejáratánál pedig a lakáj. Amikor szólítják a hintót, a lakáj szaladva jön és a kocsissal együtt hajt a bejárathoz. Ez azt jelenti, hogy Feliksznek nem egy, hanem két embert kell legyűrnie, mégpedig olyan észrevétlenül, hogy a Mallen várakozó több száz szolga közül senki se neszelje meg, hogy valami nincs rendben.

Tévedésére néhány órával ezelőtt jött rá, azóta töri a fejét a megoldáson, miközben a kocsist figyeli; emez kollégáival beszélget, egy közelben álló Rolls-Royce-ot mustrál, pénzfeldobóst játszik és a hintó ablakait fényesítgeti. A legokosabb lenne, ha ejtené a tervet és máskor ölné meg Orlovot.

Ezzel az ötlettel azonban nem tudott kibékülni. Először is egyáltalán nem biztos, hogy lesz még egy ilyen jó lehetőség. Másodszor: Feliksz most akarta megölni. Felajzottan várta, hogyan dördül el a lövés, hogy esik össze a herceg; fejében már megszövegezte a kódolt táviratot, amelyet Ulrichnak küld Genfbe; elképzelte az izgalmat, amelyet a sürgöny a pirinyó nyomdában kelt, majd a nagybetűs címeket a világ vezető lapjaiban, s végül az Oroszországon átsöprő forradalmi hullámot. Nem halogathatom tovább, gondolta; most akarom megtenni.

Fiatal, zöld libériás férfi lépett oda Waldenék kocsisához: – Na, merre meddig, William?

Tehát Williamnek hívják, szögezte le magában Feliksz. – Addig, John.

Feliksz ezt nem értette.

– Van valami újság? – kérdezte John.

– Egen, forradalom. Aszondja a király, hogy jövőre a kocsisok vacsoráznak a palotában és a fejesek várnak a Mallen.

– Azt megnézném.

– Nekem mondod?

John továbbment.

Williamet el tudom intézni, gondolta Feliksz, de mit csinálok a lakájjal?

Végiggondolta a történések feltehető sorrendjét. Walden és Orlov a palota bejáratához érkezik. Az ajtónálló szólítja Walden lakáját, aki a palotától a hintóhoz szalad – körülbelül negyed mérföldet tesz meg. A lakáj meglátja a kocsisruhába bújt Felikszet, és kiáltozni kezd.

Es mi lenne, ha a lakáj nem találná a kijelölt helyen a hintót?

Jó gondolat!

Törni kezdi a fejét, vajon jól emlékszik-e a helyre. Ide-oda szaladgál. Mind

kétségbeesettebben keresi a hintót. Végül kudarcot vallva és lógó orral tér vissza a palotához, hogy közölje gazdájával: nem találja. De Feliksz addigra már a bakon ül és a gazdával együtt hajtat át a parkon.

Keresztülvihető!

Kockázatosabb terv a korábbinál, de keresztülvihető.

Habozásra nincs idő. Az első két-három lakáj már futva közeledik. Már előszólították a Walden-hintó előtt álló Rolls-Royce-ot. William, készenlétben állva, felteszi cilinderét.

Feliksz kibukkant a bokrok közül és néhány lépést tett felé: – Hé! Hé, William!

A kocsis rosszalló pillantást vetett rá.

– Gyere ide, gyorsan! – sürgette Feliksz.

William összehajtogatta az újságot, és habozva, lassan elindult Feliksz felé.

Feltörő izgalmát Feliksz arra fordította, hogy hangja ijedtséget mutasson. – Ezt nézd meg! – mondta, és a bokorra mutatott. – Tudsz erről valamit?

– Miről? – kérdezte elképedve William. Melléje lépett és arra a pontra nézett, ahová Feliksz mutatott.

– Erről. – Feliksz feléje bökött a revolverrel. – Ha megnyikkansz, lelőlek.

William halálra rémült. A félhomályban látható volt a szeme fehérje. Nagy testű ember volt, de öregebb Feliksznél. Ha valami ostobaságot csinál, megölöm, gondolta dühösen Feliksz.

– Indulj – mondta.

A kocsis habozott.

Muszáj a sötétbe becsalogatni. – Lódulj, te nyomorult! William a bokrok közé ment.

Amikor vagy ötven yardnyira távolodtak a Malltól, Feliksz rászólt: –Állj! William megállt és megfordult.

Ha verekedni akar, itt van rá lehetősége, gondolta Feliksz. Rászólt: – Vedd le a ruhádat.

– Micsoda?

– Vetkőzz!

– Maga őrült – suttogta William.

– Igazad van, őrült vagyok! Vedd le a ruhád! William habozott.

Ha lelövöm, idecsődülnek az emberek? A bokrok tompítják-e a lövés hangját? Megölhetem úgy, hogy ne üssek lyukat a libérián? Leránthatom-e a kabátját és elszaladhatok, mielőtt bárki ideérne?

Felhúzta a revolver kakasát.

William vetkőzni kezdett.

Feliksz hallotta, hogy a Mallen erősödik a mozgás: motorokat indítanak be, csilingelnek a lószerszámok, paták csattognak, emberek kiabálnak egymásra és lovaikra. Bármelyik pillanatban megérkezhet a Waldenhintót kereső lakáj. – Gyorsabban! – sürgette Williamet. William már alsóneműben állt.

– Ezt is – mondta Feliksz.

William vonakodott. Feliksz ráemelte a pisztolyt. William lehúzta trikóját és alsónadrágját, meztelenül állt, reszketett a félelemtől, kezével eltakarta szemérmét.

– Fordulj meg.

William hátat fordított.

– Feküdj arccal a földre.

Szót fogadott.
Feliksz letette a pisztolyt. Sietve levette kabátját és kalapját, és felvette a libériát és a cilindert, amit William a földre dobott. Gondolkodott, felhúzza-e a térdnadrágot és a fehér harisnyát, de úgy döntött, ha felül a bakra, senki sem veszi észre nadrágját és csizmáját, különösen az utcai lámpák bizonytalan fényében.
A revolvert saját kabátjának zsebébe tette, a kabátot pedig átvetette a karján. William ruháiból bugyrot csinált.
William megpróbált felnézni.
– Ne moccanj! – rivallt rá.
Halkan elsietett.
William ott marad egy darabig, majd, meztelenségét leplezendő, megpróbál észrevétlenül visszajutni a Walden-házba. Nagyon valószínűtlen, hogy – hacsak nem rendkívül szemérmetlen ember – meztelenül szalad feljelentést tenni ruhája elrablója ellen. Persze, ha tudná, hogy Feliksz meg akarja gyilkolni Orlov herceget, leküzdené szemérmességét – de honnan tudná?
Feliksz egy bokor alá gyömöszölte William ruháit, és kiballagott a Mallre.
Most jöhet a balszerencse. Eddig csak a bokrok között bujkáló gyanús személy volt. Ettől a pillanattól kezdve szélhámos. Ha William valamelyik barátja, például John, belenéz az arcába, akkor vége a játszmának.
Gyorsan felmászott a bakra, saját kabátját maga mellé
tette az ülésre, cilinderét megigazította, kiengedte a féket és kézbe vette a gyeplőt. A hintó kigördült az útra.
Megkönnyebbülten sóhajtott. Eddig eljutottam, gondolta; elkapom Orlovot!
A Mallen kocogva a járdát figyelte, leste, nem lát-e futva közelegni egy kék és rózsaszín libériás lakájt. A lehető legnagyobb balszerencse lenne, ha a lakáj észrevenné, felismerné a hintót és hátul felugrana rá. Káromkodott, amikor egy autó elébe vágott, megállásra kénysze-rítve a hintót. Aggódva körülnézett. Nyoma sem volt a lakájnak. Pillanatok múlva felszabadult az út és továbbmehetett.
A Mall palota felőli végén megpillantott egy üres helyet jobbra, a parktól távolabb eső oldalon. Az inas a másik járdán siet majd végig és nem veszi észre a hintót. Behajtott az üres részre és behúzta .a féket.
Lekászálódott a bakról, a lovak mögé állt és a túloldali járdát figyelte. Azon gondolkozott, vajon megússza-e élve ezt az egészet.
Ha az eredeti terv bevált volna, Walden minden bizonnyal úgy ül be a hintóba, hogy a kocsisra rá sem néz, most azonban bizonyára észreveszi, hogy a lakáj nincs a helyén. A palota ajtónállója fogja kinyitni a hintó ajtaját és leengedni a lépcsőjét. Walden vajon megáll és szót vált a kocsissal, vagy hazatérésig elhalasztja a kérdezősködést? Ha szól hozzá, Feliksznek válaszolnia kell, hangja pedig elárulja. Mit teszek akkor? – kérdezte magától Feliksz.
Orlovot az ajtóban agyonlövöm és vállalom a következményeket.
Látta, hogy Waldenék lakája az út másik oldalán fut. Felugrott a hintóra, kiengedte a féket és behajtott a Buckingham-palota előudvarába.
Kocsik sora állt előtte. Gyönyörű nők és jól táplált férfiak szálltak be hintókba és autókba. Mögötte, valahol a Mallen, Walden lakája szaladgál, keresve a hintót. Mennyi ideje lehet még, mielőtt visszatér?
A királyi személyzet gyors és hatékony rendszert dolgozott ki a vendégek elszállíttatására. Mialatt az ajtó előtt álló kocsiba beszálltak, valamelyikük már hívta a soron következőt, a

másik pedig a harmadik jármű utasának nevét tudakolta.

Mozdult a sor s egy ajtónálló közeledett Felikszhez. – Walden grófja – mondta Feliksz. A szolga bement. Csak túl hamar ne jöjjenek ki, gondolta Feliksz. Újabb mozgás, s most már csupán egy autó állt előtte.

Csak ne rostokoljon sokáig, imádkozott Feliksz. A sofőr kinyitotta az ajtót, idősebb házaspár szállt be. Elhajtott. Feliksz a fedett bejáróhoz ért, kissé előbbre hajtott,

hogy a benti fény ne világítsa meg és háttal legyen az ajtónak.

Igy várakozott, nem mert körülnézni.

Fiatal lány szólt oroszul: – Es hányan kérték meg a kezét ma este, Aleksz?

Izzadságcsepp esett Feliksz szemébe, kabátujjával törölte le.

Férfihang: – Hol a pokolban van a lakáj?

Feliksz a mellette fekvő kabát zsebébe nyúlt, megmarkolta a revolver agyát. Hat golyó maradt, gondolta.

Szeme sarkából látta, hogy előugrik egy szolga s egy pillanattal később hallotta, hogy nyílik a hintó ajtaja. Valaki beszállt, a hintó enyhén ringatózott.

– Hé, William, hol van Charles?

Feliksz megfeszült. Képzeletben érezte, hogyan fúródik tarkójába Walden pillantása. A lány a hintó belsejéből szólt ki: – Gyere, papa.

– Öregségére megsüketült ez a William... – Walden szavait elnyelte a hintó belseje. Az ajtó becsukódott. – Rajta, kocsis, indulhatsz! – mondta a szolga. Feliksz megkönnyebbülten sóhajtott és elindult.

Egy pillanatra elgyengítette a feszültség enyhülése. De azután, amint az udvarból kifelé tartott, diadalérzet fogta el. Orlov a hatalmában van, bezárva mögötte egy dobozban, mint a csapdába esett vadállat. Felikszet most már semmi sem állíthatja meg.

A parkba hajtott.

Jobb kezében a gyeplővel, ballal próbált bebújni a kabátjába. Majd átvette a gyeplőt a bal kezébe és jobb karját is bebújtatta a kabátujjba. Felállt és megigazította magán a kabátot. Zsebébe nyúlt, megtapogatta a pisztolyt.

Ismét leült, sálat tekert a nyaka köré.

Készen volt.

Most már csak a megfelelő percet kell kiválasztani.

Nagyon kevés az idő. A Walden-ház még egy mérföldre sincs a palotától. Előző este, felderítés céljából, végigkerékpározta az utat. Két megfelelő helyet talált, ahol egyrészt az utcai lámpa megvilágítja az áldozatot, másrészt a növényzet elég sűrű ahhoz, hogy a tettes azonnal eltűnhessen.

Már csak ötven yard választotta el az elsőtől. Közelebb érve látta, hogy egy elegáns férfi szivarra gyújt a lámpa alatt. Továbbhajtott.

A második hely egy kanyarban volt. Ha itt is lesz valaki, legfeljebb vállalja a többletkockázatot és lelövi azt is.

Hat golyó.

Meglátta a kanyart. Gyorsabb ügetésre fogta a lovakat. A hintóból a fiatal lány nevetését hallotta.

A kanyarhoz ért. Idegei feszültek, mint a zongora húrjai.

Most.

Eldobta a gyeplőt, meghúzta a féket. A lovak megtorpantak, a hintó hirtelen lökéssel megállt.

A hintó belsejéből női sikolyt és férfikiáltást hallott. Valami zavarta a nő hangjában, de most nem volt ideje arra, hogy kiderítse, mi az. Földre ugrott, orrára-szájára húzta a sálat, zsebéből kivette a revolvert és felhúzta a kakast.

Elszánt dühvel tépte fel az ajtót.4

Egy asszony felkiáltott és megállt az idő.

Feliksz ismerte ezt a kiáltást. A hang ökölcsapásként érte. A megrázkódtatás megbénította.

Orlovot kellett volna kiszemelnie, ráfogni a fegyvert, meghúzni a ravaszt, ismét rálőni a biztonság kedvéért, majd megfordulni és eltűnni a bokrok között...

Ehelyett azt kereste, aki kiáltott és meglátta az ő arcát. Döbbenetesen ismerős, mintha nem tizenkilenc éve, hanem tegnap látta volna utoljára. Szeme kitágul a rémülettől, kicsi piros szája szétnyílik.

Ligyija.

A hintó ajtajában állt, sál alá rejtett tátott szájjal, semerre sem célzó pisztollyal, és arra gondolt: Az én Ligyijám itt, ebben a hintóban...

Rámeredve, homályosan tudatában volt, hogy a baljához közel Walden természetellenes lassúsággal megmozdul, és Feliksz csupán arra tudott gondolni: igen, ilyen volt, tágra nyílt szemű és nyitott szájú, amikor meztelenül feküdt alattam, lába a derekam köré fonódva, meredten nézett engem s a gyönyörtől sikoltozni kezdett...

Ekkor meglátta, hogy Walden kardot ránt...

Az isten szerelmére, *kardot?*

...és a penge megvillant a lámpafényben, ahogy lesújtott, Feliksz túl későn és túl lassan moccant, a kard belemart a jobb kezébe, úgyhogy elejtette a revolvert és az elsült, amikor a kövezetre esett.

A dörrenés megtörte a varázst.

Walden ismét felemelte a kardot és Feliksz szíve felé döfött. Feliksz oldalt hajolt. A kard hegye átütötte a kabátot és a libériát, és Feliksz vállában állt meg. Önkéntelenül visszaugrott és kiszabadult. Érezte, hogy meleg vér patakzik az ingében.

Az útra nézett, kereste a revolvert, de nem találta. Újra felnézett, látta, hogy Walden és Orlov összeütközik, mert egyszerre akarnak a hintó szűk ajtaján kiugrani. Feliksz jobb keze bénán csüngött az oldalán. Rádöbbent, hogy fegyvertelen és tehetetlen. Minthogy jobb keze használhatatlan, meg sem tudja fojtani Orlovot. Végképp kudarcot vallott, és mindez a múltból felbukkant asszonyi hang miatt.

Ennyi minden után, gondolta keserűen; ennyi minden után.

Elborította a reménytelenség, megfordult és elfutott. –Átkozott gazember! – ordította Walden.

Feliksz sebe minden lépésnél lüktetett. Hallotta, hogy valaki szalad utána. A lépések túl könnyűek Walden testalkatához képest, tehát Orlov üldözi. Hajszál híja, hogy nem fogta el a hisztérikus nevetés: *Orlov* üldöz *engem* – én pedig szaladok!

Leugrott az útról, be a bokrok közé. Hallotta, hogy Walden odakiáltja: – Gyere vissza, Aleksz, fegyver van nála!

Nem tudják, hogy elejtettem, gondolta. Ha még mindig nálam lenne, most lelőhetném Orlovot.

Még egy kicsit szaladt, azután megállt és hallgatózott. Semmit se hallott. Orlov feladta.

Hozzádőlt egy fához. E rövid futás kimerítette. Amikor ismét levegőhöz jutott, levette a nagykabátot és az ellopott libériát, és óvatosan megtapogatta sebeit. Nagyon fájtak, ami jó jel, mert ha súlyosak lennének, akkor zsibbadnának. Válla gyengén vérzett és lüktetett. Kezén a mutató- és a hüvelykujj közötti húsos részt vágta meg a kard, és ez erősen vérzett.

El kell menekülni a parkból, mielőtt Walden felveri az egész környéket.

Kínlódva vette fel a nagykabátot. A libériát otthagyta a földön. Jobb keze fejét a bal hónaljába szorította, hogycsökkentse a fájást és lassítsa a vérzést. Fáradtan vonszolta magát a Mall felé.

Ligyija.

Másodszor okoz katasztrófát az életében. Először ezernyolcszázkilencvenötben Szentpétervárott...

Nem. Most még nem szabad gondolni rá, még nem. Most szüksége van a józan eszére.

Megkönnyebbülten látta, hogy biciklije ott van, ahol hagyta, a nagy fa lenyúló ágai alatt. A park széle felé tolta a füvön át. Vajon riasztotta már a rendőrséget Walden? Keresik-e már a sötét kabátos, magas férfit? A Mall nyüzsgését bámulta. Még mindig szaladgáltak az inasok, berregtek a motorok, forgolódtak a kocsik. Mennyi idő telhetett el azóta, hogy Walden hintajának bakjára felhágott: húsz perc? Egész világa felfordult ezalatt.

Mély lélegzetet vett s az útra tolta a kerékpárt. Mindenki sürgölődött, senki se törődött vele. Jobb kezét a zsebében nyugtatva szállt a kerékpárra. Meglökte a biciklit és bal kézzel kormányozva taposni kezdte a pedált.

A palota környéke tele volt rendőrökkel. Ha Walden riasztja őket, kordonnal lezárhatják a parkot és a kivezető utakat. Az Admiralitás íve felé nézett. Kordonnak nyoma sincs.

Ha elhagyja az ívet, kint lesz a West Enden, és ott már nyomát veszítik.

Kezdte megszokni a bal kézzel való kormányzást, így növelni tudta a sebességet.

Az Admiralitáshoz közeledve, gépkocsi húzott el mellette, ugyanakkor egy rendőr lépett az út közepére. Feliksz megállította a kerékpárt, felkészült a futásra – de a rendőr csupán azért állította le a forgalmat, hogy utat nyisson az árkád alól előbukkanó, feltehetően előkelőséget szállító gépkocsinak. Az autó láttán a rendőr tisztelgett, majd szabadot intett a többi járműnek.

Feliksz átkarikázott az ív alatt és a Trafalgar Square-re ért.

Túl lassan kapcsolsz, Walden, gondolta elégedetten.

Éjfélre járt, de a West Enden égtek az utcai lámpák, hullámzott a gyalogos- és kocsiforgalom. Mindenfelé rendőrök, sehol egy kerékpáros: Feliksz gyanússá válhatott. Fontolgatta, ne hagyja-e el a biciklit és menjen gyalog Camden Townba, de nem volt benne biztos, hogy bírja-e: ereje gyorsan apadt.

A Trafalgar Square-ről a St. Martin's Lane-re hajtott, majd letért a főútvonalakról s a színházi negyed mellékutcáin kanyargott. Színészbejáróból kiömlő fény világította meg hirtelen az egyik sötét utcácskát, hangosan beszélgető és nevetgélő színészek jöttek. Valamivel arrébb nyögéseket és sóhajtásokat hallott, s látta is a szeretkező párt a kapualjban.

Átért Bloomsburybe. Csendesebb és sötétebb volt itt. Északra tartott a Gower Streeten, elhaladt a most néma egyetem klasszikus homlokzata előtt. Mind nagyobb erőfeszítést kívánt a pedál taposása, minden tagja fájt már. Még egy-két mérföld van hátra, gondolta.

Leszállt, hogy átvágjon a Euston Road forgalmán. A lámpák fénye elvakította. Alig látott.

Túl a Euston-állomáson ismét felült és taposni kezdett. Hirtelen szédülés kapta el. Egy utcai lámpa elkápráztatta. Az elülső kerék megingott és a járdaszélnek ütődött. Feliksz leesett.

Kábultan és elgyöngülten feküdt a földön. Szeme kinyílt, látta, hogy egy rendőr közeleg. Nagy nehezen feltérdelt.

– Ivott maga? – kérdezte a rendőr.

– Elgyengültem – sikerült kinyögnie.
A rendőr megfogta jobb karját és felsegítette. A sebzett vállába nyilalló fájdalom magához térítette Feliksze' Vérző jobbját sikerült a zsebében tartania.
– Hmmm – mondta a rendőr, miután hangosan szippantott; kissé barátságosabb lett, mivel nem érzett alkoholszagot. – Rendbe jött?
– Még egy perc.– Maga külföldi, ugye?
A rendőr tehát észrevette kiejtését. – Francia – mondta. – A nagykövetségen dolgozom.
A rendőr még udvariasabb lett. – Hívjak taxit?
– Nem, köszönöm. Már csak keveset kell mennem.
A rendőr felemelte a biciklit. – A maga helyében nem ülnék rá, hanem tolnám.
– Azt fogom tenni – vette át tőle a kerékpárt Feliksz.
– Jól van, uram. Bong nuji. Jó éjszakát.
– *Bonne nuit,* őrmester. – Feliksz nagy nehezen elmosolyodott. Bal kézzel tolva a biciklit, elindult. Elhatározta, hogy a következő mellékutcán befordul és leül pihenni. Válla fölött hátranézett: a rendőr még mindig figyelte. Erőszakkal kényszerítette magát, hogy továbbmenjen, holott leküzdhetetlen vágyat érzett a lefekvésre. Majd a következő utcában, gondolta. De amikor azon is áthaladt, úgy döntött: nem ezen, a következőn.
Es így érkezett haza.
Úgy tűnt, órák teltek el, míg odaérkezett a magas, teraszos ház elé Camden Townban. A szemére ereszkedett ködön át keresgélte a házszámot.
Alagsorban lévő szobájához kő lépcsősor vezetett. A kerékpárt a kovácsoltvas kerítéshez támasztotta, amíg a kicsi ajtót kinyitotta. Azután elkövette azt a hibát, hogy le akarta hurcolni a lépcsőn a kerékpárt. Kicsúszott a kezéből és hatalmas robajjal ért földet. Egy perccel később megjelent az ajtóban sálba burkolózott háziaszszonya, Bridget.
– Mi az ördög folyik itt? – kérdezte.
Feliksz a lépcsőn ült és nem bírt válaszolni. Elhatározta, hogy egy darabig, amíg nem érzi erősebbnek magát, nem mozdul.
Bridget lejött és felsegítette. – Többet ivott a kelleténél – mondta. Letámogatta a lépcsőn, az alagsori ajtóig.
– Adja ide a kulcsot – mondta.
Feliksz bal kezével halászta elő a kulcsot nadrágja jobb zsebéből. Odaadta és szállásadónője kinyitotta az ajtót. Feliksz a szoba közepén állt, míg a nő lámpát gyújtott.
– Vegyük le a kabátot – mondta az asszony. Lesegítette róla a kabátot és meglátta a vérfoltokat. — Verekedett?
Feliksz lefeküdt a matracra.
—Úgy néz ki, mintha vesztett volna.
— Vesztettem — mondta Feliksz, és elájult.
Őrjítő fájdalom térítette eszméletre. Szemét kinyitva látta, hogy Bridget, rettenetesen égető folyadékkal, a sebeit mossa. — Ezt a sebet be kell varrni — mondta Bridget.
– Holnap – suttogta Feliksz.
A nő megitatta egy csészéből. Meleg víz volt, ginnel. — Nincs egy csepp konyakom.
Visszafeküdt és hagyta, hogy bekötözze.
— Hívhatnék orvost, de nem tudom megfizetni. — Holnap.
Az asszony felállt. — Reggel az első dolgom lesz, hogy benézek magához.

— Köszönöm.

Kiment és Feliksz végre megengedhette magának, hogy emlékezzék.

Az évszázadok folyamán úgy alakult, hogy a kevesek sajátították ki mindent, ami lehetővé teszi, hogy az ember növelje a termelést, vagy akár csak folytassa azt. A föld a keveseké, akik megakadályozhatják, hogy a közösség megművelje. A szénbánya, nemzedékek munkájának képviselője, szintén csak kevesek tulajdona. A szövőgép, amely tökéletességének jelenlegi állapotában a lancashire-i textilmunkások három nemzedékének találékonyságát bizonyítja, ugyancsak a keveseké; s ha az első szövőgépet feltaláló ember unokája akarna beindítani egy ilyen gépet, rászólnának: "Ne nyúlj hozzá! Ez a gép nem a tied!" A vasutak néhány részvényes tulajdonai, akik esetlegnem is tudják, hol fekszik az a vasútvonal, amely egy középkori királyénál nagyobb évi jövedelmet biztosít számukra. S ha azoknak gyermekei, akik ezrével hulltak el az alagutak kiásásánál, ha ez a rongyos, éhező tömeg elindulna, hogy kenyeret vagy munkát kérjen a részvényesektől, szurony és puskagolyó várna rájuk.

Feliksz felnézett a Kropotkin-brosúrából. A könyvkereskedés üres volt. Öreg forradalmár volt a tulajdonos, aki gazdag nőknek eladott regényekből tartotta fenn a boltot, amely tömve volt tiltott irodalommal. Feliksz nagyon sok időt töltött itt.

Tizenkilenc éves volt. Hiányzásai, fegyelmezetlensége, hosszú haja és a nihilistákkal tartott kapcsolatai következtében az a veszély fenyegette, hogy hamarosan kirúgják a nagy hírű egyházi főiskoláról. Ehes és nincstelen, hamarosan otthontalan s az élet csodálatos. Csak az eszmények érdekelték, minden nap új ismereteket tárt fel költészetről, történelemről, Lélektanról és főként politikáról.

A tulajdonról szóló törvényeket nem azért alkotják, hogy biztosítsák az egyén vagy a közösség jogát saját munkálkodásuk gyümölcseinek betakarításához. Ellenkezőleg, a törvények segítségével fosztják meg a termelőt annak egy részétől, amit alkotott. Amikor például törvény biztosítja X. Y. jogát egy házhoz, nem ahhoz a házhoz való jogát rögzíti, amelyet önmagának épített, egyedül vagy néhány barátja segítségével. Ebben az esetben senkise vonná kétségbe jogait! Ellenkezőleg, a törvény olyan házhoz való jogát biztosítja, amely nem *a saját keze munkája.*

Amikor először hallotta őket, nevetségesnek tűntek az anarchista jelszavak: a magántulajdon rablás, az állam elnyomás, az anarchia igazság. A döbbenetes az, hogy amikor alaposabban utánagondolt, a tetelek nemcsak igaznak, hanem mellbevágóan nyilvánvalónak tűntek. Kropotkinnak tagadhatatlanul igaza van a törvényeket illetően. Feliksz szülőfalujában nem kellett a törvény ahhoz, hogy a lopásokat megkadályozza: ha az egyik paraszt elrabolta a másiknak lovát vagy lócáját, vagy a felesége által hímzett kabátját, akkor az egész falu láthatta a bűnösnél az eltulajdonított dolgot, és rákényszeríthette, hogy adja vissza. Az igazi rablás csak akkor zajlott, amikor a földesúr követelte a földbérleti díjakat, akkor pedig ott volt a rendőr, aki törvényesítette a rablást. Ugyanez állt az igazgatásra. A parasztoknak nem kellett utasítás arra, hogy osszák meg az ekéket és az igavonókat saját földjeik megművelésekor: ezt elintézték egymás között. Csak a földesúr területeinek felszántásakor kellett erőszakhoz folyamodni.

Állandóan arról hallunk, milyen hasznos a jog és a büntetés, de megkísérelték-e az erről szónoklók valaha is szembeállítani a törvénynek és a büntetésnek tulajdonított üdvöt a büntetés végrehajtása által okozott megalázással? Gondoljanak csak arra, hogy a mindenfelé kirótt kegyetlen büntetések milyen ördögi szenvedélyeket váltanak ki az emberekből. Az ember a legkegyetlenebb állat a földkerekségen. Es ki dédelgette és ki fejlesztgette e kegyetlen ösztönöket, ha nem azok, akik a törvény páncéljába bújtak: a király, a bíró és a pap. Hatalmuk megőrzése érdekében nem ők szorgalmazták-e, hogy emberek hátából szíjat hasítsanak, sebeikbe forró szurkot öntsenek, kitépjék végtagjaikat, összetörjék csontjukat, kettéfűrészeljék őket? Gondoljanak csak az emberi társadalomban szabadjára engedett aljasságáradatra, a besúgásra, amelyet a bíróság szentesít, a kormány készpénzzel hálál meg, azzal az ürüggyel, hogy segít a "bűn" felderítésében. Vagy menjenek a börtönökbe és nézzék meg, mi lesz az emberből, aki elmerül a magukból a falakból szivárgó gonoszságban és erkölcstelenségben. Vegyék végül fontolóra, az erkölcs micsoda lerombolását, az elme mekkora lezüllését állandósítja az emberiségben a törvény lényege, az engedelmesség eszméje, a fenyítés, a hatalom joga a büntetéshez, az, hogy hóhérokra, börtönőrökre, besúgókra van szüksége – egyszóval, vegyék figyelembe a törvény és a hatalom minden velejáróját. Mérlegeljék mindezt, és kétségkívül egyetértenek majd abban, hogy a büntetéseket kiszabó törvény olyan visszataszító képződmény, amelynek meg kell szűnnie.

A politikai szervezettség nélkül élő népek, akik ennélfogva kevésbé züllöttek, tökéletesen megértették, hogy a "bűnözőnek" kikiáltott egyén egyszerűen szerencsétlen; ellenszere pedig nem az, hogy megkorbácsolják, bilincsbe verjék vagy kivégezzék, hanem hogy a lehető legtestvéribb gondoskodással vegyék körül, egyenrangúként bánjanak vele, a tisztességes emberek életmódjára szoktassák.

Feliksz homályosan érzékelte, hogy vevő érkezett az üzletbe és a közelében áll, de figyelme Kropotkinra összpontosult.

Nem kellenek a törvények! Nem kellenek a bírák! A szabadság, egyenlőség és a segítőkész emberi rokonszenv az igazi védőgát, amelyet a közöttünk még meglévő társadalomellenes ösztönök ellen emelhetünk.

A vevő leejtett egy könyvet, és Feliksz elveszítette gondolatainak fonalát. Oldalra pillantott, és látta, hogy a könyv a vevő hosszú szoknyája mellett fekszik a földön, önkéntelenül lehajolt, hogy felemelje. Amikor odaadta, meglátta a nő arcát.

Elállt a lélegzete: – Hiszen maga egy angyal! – mondta mélységes meggyőződéssel.

Szőke és filigrán volt, szeme szürke, mint a bundája, egész lénye sápadt és halvány és tiszta. Elképzelni sem tudott szebb nőt, és nem is lehetett.

A nő is rámeredt, elpirult, de nem fordult el. Hihetetlen, de úgy tűnt, hogy ő is elbűvölte a lányt.

Egy pillanat múlva megnézte a könyvet. *Az Anna Karenina* volt. —Érzelgős vacak — mondta. Bárcsak ne szólt volna, mert szavai megtörték a varázst. A lány elvette a könyvet és elfordult. Akkor látta Feliksz, hogy szolgáló kíséri, mert a lány a cselédnek adta oda a könyvet, és kiment az üzletből. A szolgáló fizetett. Az ablakon keresztül figyelte, hogy a lány kocsiba száll.

A kereskedőnél érdeklődött. Megtudta, hogy a nő Satov gróf lánya és Ligyijának hívják.

Megtudakolta, hol lakik a gróf, és másnap a ház körül őgyelgett, abban a reményben, hogy meglátja a lányt. Kétszer is látta távozni hintajában, mielőtt kijött egy inas és elkergette őt. Nem bánta, mert amikor másodszor elhajtott, a lány egyenesen ránézett.

Másnap a könyvüzletbe ment. Órákon át olvasott egy Bakunyin-könyvet, anélkül, hogy egy szót is felfogott volna. Valahányszor egy kocsi elhajtott, kinézett az ablakon. Ha vevő lépett be, kihagyott a szívverése.

Estefelé megérkezett a lány.

Ezúttal kint hagyta a cselédet. Üdvözletfélét mormolt a kereskedőnek, és egyenest az üzlet hátsó részébe ment, ahol Feliksz álldogált. Egymásra meredtek. Ő is szeret, gondolta Feliksz, különben miért jött volna el?

Szólni akart hozzá, ehelyett átkarolta és megcsókolta. A lány mohó vággyal, elnyíló szájjal, erősen ölelve, ujjait a hátába mélyesztve viszonozta.

Mindig így történt: ha találkoztak, úgy vetették magukat egymásra, mint marakodni készülő állatok.

Még két esetben találkoztak a könyvesboltban, egyszer pedig, sötétedés után, a Satov-ház kertjében. A lányekkor hálóinget viselt, Feliksz a gyapjú hálóing alá nyúlt, kezével végigsimogatta, tapogatta, felderítette, dörzsölgette, olyan durván, mintha utcalánnyal lenne; a lány pedig csak nyögött a gyönyörtől.

Pénzt adott Feliksznek, hogy saját szobát bérelhessen, és azután majdnem mindennap meglátogatta, hat döbbenetes héten át.

Kora estére esett az utolsó alkalom. Az asztalnál ült, a hideg miatt pokrócba burkolózva és gyertyafénynél olvasta Proudhon *Mi a tulajdon?* című könyvét. Mikor meghallotta lépteit a feljárón, levetette a nadrágját.

Ligyija régi, kámzsás barna köpenyben rontott be; megcsókolta, az ajkát szívta, állát harapdálta, oldalába markolt.

Elfordult és ledobta a köpenyt. Alatta fehér estélyi ruha volt, valószínűleg több száz rubelbe került. – Gyorsan kapcsold ki a ruhám – mondta.

Feliksz hozzálátott a háton lévő kapcsok kioldásához.

– Fogadásra megyek az angol nagykövetségre; csak egy óránk van – mondta kifulladva –, siess, kérlek!

A nagy sietségben kitépte az egyik kapcsot. – Az iste nit, eltéptem!

– Nem baj!

Kilépett a ruhából, lehúzta alsószoknyáit, ingét, bugyogóját; fűzője, harisnyája, cipője maradt rajta. Feliksz karjába vetette magát, s miközben csókolgatta, lehúzta a fiú alsónadrágját.

– Istenem, hogy szeretem a szerszámod szagát!

Szemérmetlen szavai tébolyítóan hatottak Felikszre.

Kivette a mellét a fűzőből. – Harapd. Erősen harapd. Egész este érezni akarom a fogaid nyomát.

Kitépte magát öleléséből. A hátára feküdt az ágyon. A fűző alsó szélénél nedvesség fénylett a combja közti szőke szőrzetben.

Lábát kitárta, felemelte, megnyílt a fiúnak. Az rámeredt, majd rávetette magát.

A lány megragadta kezével a péniszét és mohón magába nyomta.

Cipője sarka feltépte a fiú hátán a bőrt, de Feliksz nem törődött vele.

–Nézz rám! – mondta Ligyija. – Nézz rám! Imádattal nézte.

Pánik mutatkozott a lány arcán.

– Nézz rám, most, most!

Majd, még mindig szemébe fúrva tekintetét, Ligyija kinyitotta a száját és felsikoltott.

– Gondolod, hogy mások is ilyenek, mint mi? – kérdezte.
– Milyenek?
– Ilyen mocskosak.
Feliksz felemelte fejét a lány öléből, és vigyorgott: – Csak a szerencse fiai.
A lány a lába közé kuporodott testet nézte. – Olyan tömör és erős, olyan tökéletes vagy – mondta. – Milyen lapos a hasad, milyen csinos a feneked, milyen izmos és erős a combod. – Ujjával végigsimogatta a fiú orrsövényét. – Az arcod egy hercegé.
– Paraszt vagyok.
–De nem akkor, ha meztelen vagy. – Tűnődő hangulat jött rá. – Mielőtt találkoztunk, érdekelt a férfiak teste, de tettettem, mintha nem érdekelne, még magamat is becsaptam. Azután jöttél te, és vége volt a tettetésnek.
Feliksz nyelvét a lány combjának belsején járatta.
Ligyija megremegett. – Más lányokkal is csináltad ezt?
– Nem.
–Te is színleltél?
– Nem.
– Igen, azt hiszem, ezt éreztem meg. Van benned valami vad és szabad állati vonás; soha nem engedelmeskedsz senkinek, azt teszel, amit akarsz.
– Soha nem találkoztam még lánnyal, aki mindent megengedett volna.– Pedig mindegyik akarta. Bármelyik lány.
– Miért? – kérdezte önelégülten Feliksz.
– Mert olyan kegyetlen az arcod és olyan szelíd a szemed.
– Ezért hagytad a könyvesboltban, hogy megcsókoljalak?
– Nem *hagytam,* nem volt más választásom.
– De utána segítségért kiáltozhattál volna.
– Akkor már csak azt kívántam, hogy megismételd. – Kitalálhattam volna, milyen vagy igazából.
Mosta lány vált öntetszelgővé. – Milyen vagyok igazából?
– Felszínen hideg, mint a jég, belül forró, mint a pokol.
– Akkora komédiás vagyok – kuncogott a lány. – Szentpétervárott mindenki azt hiszi, hogy jó vagyok. Példának állítanak a fiatalabb lányok elé, úgy, mint Anna Kareninát. Most, hogy tudom, igazából milyen rossz vagyok, kétszer olyan szűziesnek kell lennem, mint annak előtte.
– Nem lehet kétszer olyan szűziesnek lenni.
– Azon gondolkozom, vajon mindnyájan színlelnek-e. Itt van például az apám. Ha megtudná, hogy itt vagyok, ilyen helyzetben, meghalna a dühtől. De nem gondolod, hogy fiatal korában ugyanilyen szenvedélyes lehetett?
– Ezt ma már nem lehet megítélni – mondta Feliksz –, de vajon igazából mit csinálna, ha rájönne?
– Megkorbácsoltatna téged.
– Ahhoz előbb el kell kapnia. – Feliksz hirtelen megrémült. – Hány éves vagy?
– Nemsokára tizennyolc.
– Szent isten, akkor megrontásért börtönbe vethetnek.
– Rávenném apát, hogy szabadítson ki.
Feliksz hasra fordult és ránézett: – Ligyija, mit fogunk csinálni?

– Mikor?
– A jövőben.
–Nagykorúságomig szeretők leszünk, azután összeházasodunk.
Rábámult: – Komolyan gondolod?
– Hát persze. – Valóban meglepte, hogy a fiú nem gondolt ugyanerre. – Mi mást tehetnénk?
– Hozzám akarsz jönni feleségül?
– Igen! Te nem ezt akarod?
– De igen – lihegte a fiú. – Ezt akarom.
–Akkor ezt fogjuk tenni – mondta a lány, széttárt lába között tartva a fiú arcát, miközben a haját simogatta.
–Sose mondod el, hogy sikerül ide szöknöd.
–Nem túlzottan érdekes. Hazugsággal, vesztegetéssel, kockázattal. Például ma este. A nagykövetségi fogadás fél hétkor kezdődik. Hatkor eljöttem hazulról és negyed nyolcra fogok odaérni. A hintó a parkban áll, a kocsis azt hiszi, sétát teszek a szolgálóm kíséretében. A lány itt áll kint a ház előtt és arról álmodozik, mire költi el a tíz rubelt, amit azért kap, hogy tartsa a száját.
–Tíz perc múlva hét – mondta Feliksz.
–Jaj istenem. A nyelveddel, gyorsan, mielőtt mennem kell.

Ezen az éjszakán Feliksz Ligyija apjáról álmodott – akit sose látott –, amikor, lámpával a kezükben, berontottak a szobájába. Abban a minutában felébredt és kiugrott az ágyból. Először azt hitte, diáktársai akarnak ráijeszteni. De amikor egyikük az arcába sújtott és gyomron rúgta, már tudta, hogy a titkosrendőrségtől jöttek.
Feltételezte, hogy Ligyija miatt tartóztatják le, és őmiatta rémületbe esett. Nyilvánosság előtt akarják megszégyeníteni? Az apja annyira eszeveszett, hogy képes rákényszeríteni: bíróság előtt tanúskodjon a szeretője ellen?
Elnézte, ahogy a rendőrök egy zsákba hányják összes könyveit és levelezését. A könyvek mind kölcsönzöttek voltak, de a tulajdonosok egyike sem volt olyan esztelen, hogy beleírja a nevét. A levelek apjától és nővérétől,
Natasától származtak, Ligyijától – hála a sorsnak – sose kapott levelet.
Kivezették az épületből és négykerekű kocsiba dobták.
Áthajtottak a Lánc-hídon és a csatornák vonalát követték, mintha el akarnák kerülni a főbb útvonalakat. – A Litván-börtönbe visznek? – kérdezte. Választ nem kapott, de amikor túljutottak a Palota-hídon, rájött, hogy a hírhedt Péter-Pál-erődbe viszik, és elszorult a szíve.
A hídon túl a kocsi balra fordult, sötét, boltíves átjáróba ért. Megállt egy kapunál. Felikszet egy fogadószobába vitték, ahol egy katonatiszt megnézte és beírt valamit egy könyvbe. Visszarakták a kocsiba és beljebb hajtottak az erődbe. Újabb kapu előtt álltak meg és néhány percig vártak, amíg belülről kinyitotta egy katona. Onnan gyalog ment jó néhány szűk átjárón át a harmadik vaskapuhoz, amely hatalmas, nyirkos helyiségbe nyílt.
Az asztalnál a börtön kormányzója ült. – Azzal vádolják, hogy anarchista. Beismeri? – kérdezte.
Feliksz megkönnyebbült. Szóval nem Ligyijáról van szó! – Hogy beismerem-e? Büszke vagyok rá!
Az egyik rendőr könyvet vett elő, a kormányzó aláírta. Felikszet meztelenre vetkőztették, szürke flanellköpenyt, vastag gyapjúzoknit és a lábánál jóval nagyobb sárga filcpapucsot adtak rá.

Fegyveres katona vezette egyre komorabb folyosókon egy cellába. Mögötte becsukódott a súlyos tölgyfa ajtó, és hallotta, ahogy a kulcs megfordul a zárban.

Agy, asztal, kübli és mosdóállvány. Ablaka egy lőrés a roppant vastag falban. Festett filc fedte a padlót, a falak valamilyen sárga anyaggal kipárnázva.

Feliksz az ágyra ült.

Itt kínozta és ölte meg saját fiát I. Péter. Itt tartották Tarakanova hercegnőt olyan cellában, amelyet elárasztott a víz, és a patkányok az ő testén kerestek menedéket a vízbefúlás elől. Itt temette el élve ellenségeit II. Katalin. Itt töltötte börtönbüntetését Dosztojevszkij, gondolta büszkén Feliksz; és Bakunyin, két évig falhoz láncolva. Itt halt meg Nyecsajev.

Felikszet egyidejűleg hevítette, hogy ilyen hősök társaságában lehet és dermesztette, hogy akár örökre itt tarthatják.

A zárban megfordult a kulcs. Alacsony, kopasz, szemüveges emberke lépett be, kezében toll, tintásüveg és néhány ív papír. Az asztalra tette, és így szólt: –Írja le mindazoknak a felforgatóknak a nevét, akiket ismer.

Feliksz leült és írni kezdett: "Karl Marx, Friedrich Engels, Pjotr Kropotkin, Jézus Krisztus..."

A kopasz elragadta a papirost. Az ajtóhoz ment és kopogott. Két jól megtermett őr lépett be. Az asztallapra kötözték Felikszet, leszedték papucsát és zokniját. A talpát kezdték korbácsolni.

A kínzás egész éjjel tartott.

Amikor kitépték a körmeit, kitalált neveket és címeket kezdett sorolni, de azt felelték, tudják, hogy adatai hamisak.

Amikor gyertyalánggal égették a heréit, megnevezte mindegyik diáktársát, de ők továbbra is azt felelték, hogy hazudik.

Felélesztették, valahányszor elájult. Néha abbahagyták, hogy elhitessék vele, vége a kínzásnak; aztán újrakezdték, s végül már könyörgött, öljék meg, csak legyen vége a kínnak. Tovább kínozták azután is, hogy mindent elmondott, amit csak tudott.

Hajnal felé járhatott, amikor utoljára elvesztette az eszméletét.

Amikor magához tért, az ágyon feküdt. Keze és lába bekötözve. Vívódott a halállal. Meg akarta ölni magát, de mozdulni sem bírt a gyengeségtől.

Este bejött a zárkába a kopasz. Láttára Feliksz zokogni kezdett félelmében. A férfi elmosolyodott és elment. Többé soha nem látta.

Naponta járt hozzá orvos. Feliksz sikertelenül próbált információkat kicsikarni belőle: Tudja-e valaki odakint,hogy ő idebent van? Kapott-e valami üzenetet? Megpróbálta-e felkeresni valaki? Az orvos újrakötözte sebeit és elment.

Feliksz találgatásokba bocsátkozott. Ligyija biztos elment a szobába és meglátta a rendetlenséget. A házban valaki elmondta neki, hogy a titkosrendőrség vitte el. Es mit csinált vajon akkor? Dühödt nyomozásba kezdett, sutba dobva hírnevét? Vagy elővigyázatosan viselkedve, csöndben elment a belügyminiszterhez, egy kitalált mesével a cselédje tévedésből letartóztatott szeretőjéről?

Mindennap várt üzenetet tőle, de sose kapott.

Két hónap múlva majdnem rendesen tudott járni, és minden magyarázat nélkül szabadon bocsátották.

A szállására ment. Remélte, hogy ott várja üzenet, de nem volt semmi, és szobáját kiadták másnak. Nem értette, miért hagyta abba Ligyija a lakbér folyósítását.

Elment a Satov-házhoz és kopogtatott a főbejáraton. Egy szolga nyitott ajtót. Így kezdte: –Feliksz Davidovics Ksesszinszkij hódolatát küldi Ligyija Satova...

A szolga becsapta az ajtót.

Végül a könyvesboltba ment. – Üdvözlöm! – mondta az öreg könyvkereskedő. – Üzenet van itt a maga számára. Az ő cselédje hozta tegnap.

Feliksz remegő kézzel tépte fel a borítékot. A levélkét nem Ligyija, hanem a cselédje írta:

Engemet kiruktak és nincs Munkám ez mind a maga Hibája ő férhement és tegnap elvitték angliába mos már tudhassa mi a Bűn jutalma.

A szenvedés könnyei gyűltek szemébe, úgy nézett a boltosra. – Ez minden? – sírta. Tizenkilenc évig nem is tudott meg többet.

A Walden-házban ideiglenesen felrúgták a megszokott szabályokat és Charlotte a konyhában üldögélt a személyzettel.

A konyha makulátlan volt, hiszen a család házon kívül vacsorázott. A nagy tűzhelyen elhamvadt a láng, a kitárt magas ablakokon beáradt a hűvös éjszakai levegő. A személyzet étkezéséhez használt cserépedények takarosan sorakoztak a konyhaszekrényben; a szakácsné kései és villái horgokon lógtak; megszámlálhatatlan lábasai és fazekai a hatalmas tölgyszekrényekben rejtőztek.

Charlotte-nak ideje sem volt az ijedtségre. Először, amikor a hintó megtorpant a parkban, jobbára csak tanácstalan volt; azután már csak arra volt gondja, hogy a sikoltozó mamát elnémítsa. Mire hazaértek, kicsit remegett, de utólag meglehetősen izgalmasnak tűnt neki az egész.

Ugyanígy éreztek az alkalmazottak is. Olyan megnyugtató volt körülülni a fehérre sikált, masszív konyhaasztalt, és meghányni-vetni a történteket ezekkel az emberekkel, akik oly szorosan hozzátartoztak az életéhez: a szakácsnővel, aki mindig anyai jósággal viseltetett iránta; Pritcharddal, akit Charlotte azért tisztelt, mert a papa is tisztelte; a, szorgos és ügyes Mrs. Mitchell-lel, aki, házvezetőnő lévén, minden problémára talált megoldást.

A nap hőse a kocsis, William volt. Több ízben is részletesen ecsetelte, milyen vad pillantást vetett rá támadója, hogyan fogta rá a fegyvert. A csodálattól tágra meredt szemű kiscseléd pillantásában sütkérezve hamar elfeledte, milyen kínos volt anyaszült meztelenül bejönni a konyhába.

– Én persze magától értetődőnek vettem – magyarázta Pritchard –, hogy a tolvaj csak William ruháját akarta. Tudtam, hogy Charles ott van a palotánál és el tudja hozni a hintót. Úgy gondoltam, nem értesítem a rendőrséget, csak akkor, ha már beszéltem őlordságával.

– Képzelhetitek, mit éreztem, amikor megtudtam, hogy a hintó eltűnt! – mondta Charles, a lakáj. – Folyton mondtam magamnak, biztos, hogy itt hagytam. Na jó, gondoltam, William előbbre hajtott. Fel-alá szaladgálok a Mallen, mindenhol keresem. Végül visszamegyek apalotához. “Baj van – mondom az ajtónállónak –, Walden gróf hintaja eltűnt.” Mire ő: “Walden?” – aszongya, de nem valami nagy tisztelettel...

Mrs. Mitchell közbeszólt: – Ezek a királyi szolgák azt hiszik, hogy különbek, mint a nemesurak...

– Aszongya nekem: “Walden elment, barátocskám.” Na, gondolom, a mindenségit, ezt nem úszom meg szárazon! Átrohanok a parkon és hazafelé félúton megtalálom a hintót, az úrnő hisztérikus, az uraságnak véres kard a kezében!

– Es mindezek után semmit se lopott el – mondta Mrs. Mitchell.

– Egy őrült – mondta Charles. – Egy ügyes őrült. Mindenki egyetértett.

A szakácsnő teát töltött, elsőnek Charlotte-ot szolgálta ki. – Hogy van az úrnő? – kérdezte.
– Rendben van – válaszolt Charlotte. –Ágyba feküdt, bevett egy adag ópiumoldatot. Biztos alszik már.
– Es az urak?
– Papa és Orlov herceg a dolgozószobában konyakoznak.
Nagyot sóhajtott a szakácsnő: – Rablók a parkban, szüfrazsettek a bíróság előtt, isten tudja, mi lesz velünk.
– Szocialista forradalom lesz – mondta Charles. – Higgyék el nekem.
– Almunkban fognak mindnyájunkat meggyilkolni – jósolta komoran a szakácsnő.
– Mit értett a szüfrazsett azon, hogy a király megkínozza a nőket? – kérdezte Charlotte. Pritchardra nézett, mert az inas néha hajlandó volt megmagyarázni olyan dolgokat, amikről nem volt szabad tudnia.
– Mesterséges táplálásra gondolt – válaszolt Pritchard.– Az valószínűleg nagyon fájdalmas eljárás. – Mesterséges táplálás?
– Ha nem akarnak enni, erőszakkal etetik őket. Charlotte elképedt: – Es azt hogy lehet?
– Különböző módokon – válaszolt Pritchard olyan

pillantással, amely elárulta, hogy nem hajlandó mindegyik módot feltárni. – Például az orron át bevezetett csövön.
A kiscseléd eltűnődött: – Vajon mivel etetik őket?
– Valószínűleg meleg levessel – vélte Charles.
– Nem tudom elhinni – mondta Charlotte. – Miért ne akarnának enni?
– Tiltakozásul – mondta Pritchard. – Hogy megnehezítsék a börtönőrök dolgát.
– Börtön? – álmélkodott Charlotte. – Miért vannak börtönben?
– Mert ablakokat törnek be, bombákat készítenek, feldúlják a békességet...
– De mit akarnak?
Csend támadt, az alkalmazottak most jöttek rá, hogy Charlotte-nak fogalma sincs, kik a szüfrazsettek.
Végül Pritchard kibökte: – Szavazati jogot a nőknek.
– O. – Charlotte eltűnődött: tudtam-e, hogy a nők nem szavazhatnak? Nem volt biztos benne. Ilyen dolgokon még sose gondolkodott.
– Azt hiszem, többet beszéltünk a kelleténél – mondta határozottan Mrs. Mitchell. – Mr. Pritchardnak baja lesz belőle, ha helytelen gondolatokkal tömi tele a kisasszony fejét.
Charlotte tudta, hogy Pritchardnak semmiből sem lesz baja, mert voltaképpen a papa barátja. Ezért megkérdezte: – Azon tűnődöm, miért olyan fontos nekik a szavazati jog?
Csengetés hallatszott és mindnyájan a táblára néztek. – A bejárati ajtó! – mondta Pritchard. – Ilyenkor, éjszaka! – Kabátot húzva kiment.
Charlotte megitta teáját. Elfáradt. Rejtélyes és kissé ijesztő ez a szüfrazsettügy; mégis, szeretne többet tudni róla.
Pritchard visszajött. – Szakácsnő, egy tál szendvicset.Charles, friss szódát a dolgozószobába. – Tányérokat és szalvétákat rakott egy tálcára.
– No, bökje már ki – mondta Charlotte. – Ki jött? – Egy úr a Scotland Yardról – mondta Pritchard.

Basil Thomsonnak golyó formájú feje, ritkuló, világos haja, hatalmas bajusza és átható pillantása volt. Walden hallomásból ismerte. Apja York érseke volt. Thomson Etonban és

Oxfordban tanult, majd gyarmati megbízott volt, később Tonga miniszterelnöke. Hazatérve jogász lett, azután a börtönhálózatban dolgozott, végül a dartmoori fegyház kormányzójává nevezték ki, miután hírnevet szerzett börtönlázadások letörésével. A fegyházaktól a rendőrségi munka felé sodródott és a londoni East End bűnöző-anarchista közegének szakértője lett. E szakértelem révén került a politikai rendőrség, a különleges ügyosztály élére.

Walden hellyel kínálta és sorolni kezdte a történteket. Beszéd közben Alekszet figyelte. A fiú látszólag nyugodt volt, de arca sápadt, szünet nélkül itta a szódás brandyt, és bal kezével állandóan dobolt széke karfáján.

Thomson egyszer félbeszakította Waldent, és megkérdezte: – Amikor a hintó magukért jött, észrevette, hogy nincs ott a lakáj?

– Igen, láttam – válaszolt Walden. – Kérdeztem is a kocsist, de az, mintha nem hallotta volna, nem válaszolt. S minthogy a kijáratnál nagy volt a tolongás és a lányom is siettetett, úgy döntöttem, hogy majd itthon utánanézek, mi történt.

– A mi gonosztevőnk persze számolt ezzel. Hidegvérű alak. Folytassa.

– A parkban hirtelen megállt a hintó és a férfi feltépte az ajtót.

— Hogy nézett ki?

— Magas ember. Az arcát sál vagy valami efféle takarta. Haja sötét. Tekintete merev.

– Minden bűnözőnek merev a tekintete – mondta

Thomson. – A kocsis, még előbb, nem tudta jobban szemügyre venni?

– Nem nagyon. A férfi akkor kalapot viselt és persze sötét is volt.

– Hm. Es azután?

Walden mély lélegzetet vett. A támadás idején inkább dühös volt, mint ijedt, de most, visszatekintve, megrémítette a gondolat, mi történhetett volna Aleksszel, Lydiával vagy Charlotte-tal. – Lady Walden felsikoltott, és ez szemmel láthatóan zavarba hozta a támadót. Talán nem számított rá, hogy nők is vannak a hintóban. Mindenesetre habozott. Megszúrtam a kardommal, erre elejtette a pisztolyt.

– Súlyosan megsebesítette?

– Kétlem. Azon a szűk helyen nem tudtam sújtani a karddal, amely egyébként sem elég éles. Megvéreztem, az biztos. Bárcsak lecsaptam volna a fejét az átkozottnak.

Belépett az inas és a beszélgetés félbeszakadt. Walden ráeszmélt, hogy túl hangosan beszélt. Megkísérelte viszszanyerni nyugalmát. Pritchard szendvicseket és szódás brandyt kínált körbe. – Maga maradjon fenn, a többieket küldje aludni – mondta Walden.

– Igen, uram.

Amikor kiment, Walden megszólalt: – Lehetséges, hogy rablási kísérlet volt. Ezt hitettem el a személyzettel, Lady Waldennel és Charlotte-tal is. Véleményem szerint azonban egy rablónak aligha lett volna szüksége ilyen körültekintő tervre. Biztos vagyok benne, hogy Aleksz életére tört.

Thomson Alekszre nézett. – Attól tartok, igaza van. Mit gondol, honnan tudhatta, hogy hol találja meg önt?

Aleksz keresztbe rakta lábát. – Nem tartottuk titokban a programjaimat.

– Ezen változtatni kell. Mondja, uram, fenyegették-e már az életét?

– Fenyegetésekkel élek – válaszolt Aleksz feszülten –, csakhogy eddig még sosem kíséreltek meg merényletet ellenem.

– Van-e rá ok, hogy éppen ön legyen nihilisták vagy forradalmárok célpontja?

– Nekik elég, hogy herceg vagyok.

Waldent az Aleksz iránti rokonszenv hulláma öntötte el, amikor rájött, hogy az angol

uralkodó osztály gondjai, a szüfrazsettek, a liberálisok, a szakszervezetek milyen semmiségek azokhoz képest, amelyekkel az oroszoknak kell megbirkózniuk.

Aleksz csendes, fegyelmezett hangon folytatta. – Orosz mértékkel mérve azonban reformpártinak számítok. Megfelelőbb áldozatot is kiszemelhettek volna.

– Igen, még Londonban is – értett egyet Thomson. – Az évadban mindig található egy-két orosz arisztokrata Londonban.

– Mire akar kilyukadni? – kérdezte Walden.

– Azon gondolkodom, vajon tudta-e a gonosztevő, valójában milyen céllal jött ide Orlov herceg, és ama esti merénylet indítéka nem a tárgyalások megtorpedózása volt-e.

– Honnan tudhatnának erről a forradalmárok? – kételkedett Walden.

– Csak találgatok – válaszolt Thomson. – Ha a merénylet sikerül, a tárgyalásoknak vége, ugye?

– De még mennyire – válaszolt Walden. Megdermedt a gondolattól. – Ha közlik a cárral, hogy az unokaöccsét Londonban meggyilkolta egy forradalmár – ráadásul egy száműzött orosz forradalmár –, világraszóló botrányt csap. Maga is nagyon jól tudja, mi a véleményük az oroszoknak arról, hogy menedéket adunk felforgatóiknak... a mi nyitottkapu-politikánk diplomáciai szinten évek óta súrlódásokat okoz. Ilyesfajta merénylet következtében húsz évre megszakadhatnak az angol–orosz kapcsolatok. A szövetség szóba se jöhetne.

– Ettől tartottam – bólintott Thomson. – Nos, ma éjjel már semmit se tehetünk. Hajnalban munkába állítom az

ügyosztályt. Nyomokat keresünk a parkban, kihallgatjuk a személyzetet, s azt hiszem, begyűjtünk néhány anarchistát az East Endről.

– Gondolja, hogy el tudják fogni azt az embert? – kérdezte Aleksz.

Walden biztató választ várt, de nem kapott. – Nehéz lesz – mondta Thomson. – Gondos tervezővel van dolgunk, akinek nyilván búvóhelye is van. Nincs róla megfelelő leírásunk. Ha a sebei nem kényszerítik kórházba, nagyon csekélyek az esélyeink.

– Lehet, hogy újból megkísérli – mondta Aleksz.

– Igen, erre fel kell készülnünk. Javaslom, hogy holnap költözzön el innen. Kibéreljük egy szálloda felső emeletét álnéven, és testőrt rendelünk ön mellé. Lord Waldennel titokban kell találkoznia és természetesen le kell mondania társasági programjait.

– Természetesen.

Thomson felállt: – Nagyon késő van. Intézkedni fogok.

Walden csöngetett az inasnak. – Kocsival jött, Thomson?

– Igen. Holnap beszélünk telefonon.

Pritchard kikísérte Thomsont, Aleksz elment lefeküdni. Walden szólt Pritchardnak, hogy zárja be a házat, azután felment az emeletre.

Nem volt álmos. Vetkőzés közben elernyedt és hagyta, hogy mindazok az ellentmondásos érzések, amiket eddig sikerült kordában tartania, úrrá legyenek rajta. Először is, büszke volt magára – elvégre, gondolta, kardot rántottam és elűztem a merénylőt: nem utolsó teljesítmény egy ötvenéves, köszvényes embertől! Azután lehangolódott, amikor felidézte, milyen hidegvérrel vitatták meg Aleksz halálának diplomáciai következményeit – az élénk, vidám, szégyenlős, csinos, okos Alekszét, akit látott férfivá növekedni.

Agyba bújt és ébren feküdt, újraélte a pillanatot, amikor kinyílt a hintó ajtaja és ott állt a fegyveres merénylő;és most utólag megrettent, nem maga vagy Aleksz, hanem Lydia és Charlotte miatt. Remegés fogta el a gondolatra, hogy megölhették volna őket. Eszébe jutott, hogyan tartotta tizennyolc évvel ezelőtt a karjában Charlotte-ot, a szőke, fogatlan csecsemőt;

hogyan tanult járni és esett minduntalan a popsijára; emlékezett, hogyan ajándékozta meg saját póni lóval, és arra gondolt: az öröm, ami a kislányt a lovacska láttán elfogta, volt saját életének is a legnagyobb boldogsága; visszapergette, milyennek látta néhány órával ezelőtt, a királyi pár elé vonulva, emelt fővel, a gyönyörű felnőtt lányt. Nem hiszem, hogy kibírnám, ha meghalna.

Es Lydia: ha Lydia meghal, egyedül maradok. Ez a gondolat arra késztette, hogy felkeljen és átmenjen az asszony szobájába. Agyánál égett a kislámpa. Mélyen aludt, háton fekve, kissé nyitott szájjal, haja szőke pászma a párnán. Szelídnek és sebezhetőnek tűnt. Sose tudtam megértetni veled, mennyire szeretlek. Hirtelen szükségét érezte, hogy megérintse, érezze, hogy meleg és eleven. Befeküdt az ágyba és megcsókolta. A nő ajka viszonozta a csókot, de nem ébredt fel. Lydiám, gondolta, nem tudnék élni nélküled.

Lydia hosszú ideig ébren feküdt, a fegyveres férfira gondolt. Rettenetes megrázkódtatás volt s ő a puszta rettegéstől sikoltozott – de több is volt ennél. Volt valami a merénylőben, a mozdulatában, vagy az alakjában, vagy az öltözetében, ami ijesztően baljóslatúnak, majdnem természetfelettinek tűnt, mintha kísértet lenne. Bárcsak láthatta volna a szemét.

Kis idő múltán újabb adag altatót vett be és elaludt. Azt álmodta, hogy a fegyveres férfi bejött a szobájába és befeküdtek az ágyba. A saját ágyába, de őmaga tizennyolc éves volt. A férfi a feje mellé, a fehér párnára tette a pisztolyt. Arcát még mindig sál takarta. Tudta, hogy szereti ezt az embert. Ajkon csókolta a sálon keresztül.

A férfi nagyon finoman belehatolt. Almában gondolta, hogy álmodik. Arcát akarta látni. Megkérdezte: Ki vagy? és egy hang azt válaszolta: Stephen. Tudta, hogy ez nem igaz, de a párnán fekvő pisztolyból Stephen véres hegyű kardja lett; kételyei támadtak. A rajta fekvő férfiba csimpaszkodott, félve, hogy vége szakad az álomnak, mielőtt kielégülne. Azután homályosan felrémlett benne, hogy amit álomnak vél, a valóságban történik; de az álomérzet folytatódott. Testi élvezete fokozódott. Kezdte elveszteni önuralmát. A csúcspont felé közeledve, az álombeli férfi levetette a sálat és Lydia kinyitotta a szemét és Stephen arcát pillantotta meg; elöntötte az eksztázis és tizenkilenc év óta első ízben felsikoltott a gyönyörtől.

5

Charlotte vegyes érzelmekkel készülődött Belinda első báljára. Sosem volt még városi bálban, noha vidéken, így Walden Hallban is, temérdek bálon vett részt. Szeretett táncolni és tudta, hogy jól táncol, de utálta a bálok állatvásár jellegét, azt, hogy petrezselymet árul és lesi, mikor jön a fiú, aki kiszemeli és táncra kéri. Tűnődött, vajon a nagyvilági társaságban elegánsabban intézik-e ezt.

George bácsi és Clarissa néni mayfairi házába fél tizenkettőkor érkeztek, mama szerint londoni bálba ennél korábban nem illik betoppanni. Vörös szőnyegen, csíkozott baldachin alatt haladtak a járdaszegélytől a kertkapuig, amelyet ügyes kezek római diadalívvé alakították át.

A diadalív sem készítette fel Charlotte-ot a látványra, ami azután várta. Az oldalkertből római átriumot varázsoltak. Elámulva nézett körül. Keményfából emeltek táncparkettet a pázsit és virágágyak fölé, a parkett fekete-fehér négyzetei márványkockákat utánoztak.

Szegélye babérláncokkal összefűzött fehér oszlopsor. Az oszlopok mögött, kerengőszerűen, padsorok a nézők számára. A parkett közepén szökőkút, delfin hátán lovagló puttóval, a vízsugarakat színes lámpák világítják meg. Az egyik emeleti hálószoba erkélyén ragtime-ot játszik a zenekar. Aszparáguszból és rózsákból font girlandok borítják a falakat, az erkélyekről begóniás kosarak csüngnek. A háztető párkányától a kert faláig hatalmas, égszínkékre festett vászon feszül az egész térség fölé.

– Valóságos csoda! – álmélkodott Charlotte.

– Jó nagy tömeg, George – szólt fivéréhez Walden.

– Nyolcszáz embert hívtunk meg. Mi a csuda történt veletek a parkban?

– Ó, nem olyan vészes, mint ahogy hangzik – mondta erőltetett mosollyal a papa. Karon fogta George-ot és félrevonultak beszélgetni.

Charlotte a vendégeket tanulmányozta. A férfiak mind estélyi öltözékben voltak: frakk, fehér mellény, fehér nyakkendő. Különösen a fiatalokon, legalábbis a karcsú férfiakon mutat jól, gondolta Charlotte; tánc közben remekül néztek ki. A nők estélyi ruháit mustrálva úgy vélekedett, hogy mama meg ő, noha ízlésesen, de kissé régimódian öltöztek: darázsderék, fodor, slepp. Clarissa néni hosszú, szoros, egyenes szabású ruhában volt, szűk szoknyájában majdnem lehetetlen táncolni, Belinda pedig buggyos nadrágot viselt.

Rádöbbent, hogy senkit sem ismer. Ki fog velem táncolni papán és George bácsin kívül? Clarissa néni öccse, Jonathan azonban felkérte egy valcerre, majd bemutatta három volt oxfordi diáktársának, akik sorra táncba vitték. Társalgásuk nagyon egyhangú volt: dicsérték a táncparkettet, dicsérték a zenekart, majd kifogytak a szóból. Charlotte próbálkozott: – Nem gondolja, hogy a nőknek is járna szavazati jog? – A válaszok: – Persze hogy nem! – Nincs véleményem – és – Remélem, nem tartozik maga is *azok* közé?

Utolsó táncpartnere, akit Freddie-nek hívtak, vacsorázni vitte a házba. Meglehetősen jól fésült fiatalember, szabályos arcvonásokkal – az ilyet mondják jóképűnek, gondolta Charlotte –, világos hajjal. Egy évet végzett Oxfordban. Oxford muris hely, mondta, de bevallotta, hogy nem nagyon vonzzák a könyvek és nem hiszi, hogy októberben visszatér az egyetemre.

A ház belsejét is virágfüzérek díszítették, és villany világította meg. Meleg és hideg levest, homárt, kagylót, epret, fagylaltot és melegházi őszibarackot adtak. – Mindig mindenhol ugyanaz a vacsora – mondta Freddie –, mindnyájan ugyanattól a cégtől rendelik.

– Sokat jár bálba? – kérdezte Charlotte.

– Attól tartok, igen. Az évad alatt lényegében folyton.

Charlotte ivott egy pohár pezsgőt, remélve, hogy felvidítja, azután otthagyta Freddie-t és átbolyongott több fogadószobán. Az egyikben néhány asztalnál bridzsparti folyt. A másikban két idősebb hercegné tartott udvart. A harmadikban az idősebb férfiak biliárdoztak, a fiatalabbak pedig dohányoztak. Itt talált rá Belindára, aki cigarettát tartott a kezében. Charlotte nem értette, mi a jó a dohányzásban, hacsak valaki nem akart sikkesnek látszani. Belinda kétségtelenül sikkesnek látszott.

– Csodás a ruhád – mondta Belinda.

– Hazudsz. De a tiéd szenzációs. Hogy bírtad rá a mostohaanyádat, hogy engedje ezt felvenni?

– Ő is ilyet szeretne hordani!

– Annyival fiatalabbnak tűnik a mamánál. Persze fiatalabb is.

– Az is számít, hogy mostoha. Mi történt veletek az udvari fogadás után?

– Jaj, az iszonyú volt! Fegyvert fogott ránk egy őrült! – A mamád elmesélte. Nem estél pánikba?

– Túlságosan lefoglalt, hogy mamát kellett csitítani. Utána persze halálra rémültem. Miért mondtad a palotában, hogy hosszan akarsz velem beszélgetni?

– Ja? Figyelj! – Félrevonta Charlotte-ot, távolabb a fiatalemberektől. – Megtudtam, hol jön ki.

– Micsoda?

– Az újszülött.

– Ó. – Csupa fül lett. – Mondjad.

Belinda lehalkította hangját. – A lábad között, ott, ahol pipilsz.

– Az túl kicsi.

– Kitágul.

Milyen borzasztó, gondolta Charlotte.

– De ez még nem minden. Azt is megtudtam, hogyan keletkeznek.

– Hogyan?

Belinda könyökön fogta Charlotte-ot és a szoba távoli sarkába vezette. Rózsákkal keretezett tükör elé értek. Belinda alig hallhatóan susogott. – Tudod, hogy ha férjhez mész, ágyba kell bújnod a férjeddel.

– Tényleg?

– Igen.

– Papának és mamának külön hálószobája van. – Egymásba nyíló?

– Igen.

– Ez arra való, hogy egy ágyba tudjanak feküdni. – Minek?

– Mert, hogy babájuk legyen, a férjnek be kell dugni a pöcökjét arra a helyre... ahonnan a csecsemő kijön. – Mi az a pöcök?

– Sss! Az a micsoda, ami a férfiaknak a lába között van... sose láttál még képet Michelangelo Dávidjáról? – Nem.

– Szóval, ők azzal pipilnek. Olyan, mint egy ujj.

– Es ezt kell tenni ahhoz, hogy gyereked legyen? – Igen.

– Es minden házaspár ezt csinálja?

– Igen.

– Rémes. Ki árulta el?

– Viola Pontadarvy. Esküszik, hogy igaz.

Es Charlotte valahogy tudta, hogy igaz. Hallani róla olyan érzés volt, mintha emlékeztetnék valamire, amit elfelejtett. Megmagyarázhatatlan, de úgy tűnt, van értelme. Fizikailag megrázta. Émelygés fogta el, mint néha álmában, amikor valami szörnyű gyanúja beigazolódott, vagy zuhanástól rettegett s máris zuhant lefelé.

– Nagyon örülök, hogy kiderítetted – mondta. – Milyen kínos lenne, ha az ember úgy menne férjhez, hogy nem tudná...

–Általában az anya mondja el a lányának az esküvő előtti éjszakán, de ha az anya túl szégyenlős, akkor... csak az ágyban tudod meg.

– Az ég küldte Viola Pontadarvyt. – Hirtelen eszébejutott valami. – Van valami köze ennek a... havi vérzéshez?

–Nem tudom...

– Biztos van. sszefüggenek... mindezek a dolgok, amikről nem szokás beszélni. Nos, most már tudjuk, miért nem beszélnek róluk, olyan gusztustalanok.

–Amit az ágyban csinálnak, azt úgy hívják, hogy nemi érintkezés, de Viola szerint aköznép kefélésnek mondja. – Sokat tud ez a Viola.

– Fivérei vannak. Már évekkel ezelőtt elmondták neki.
– És ők honnan tudják?
– Az idősebb fiúktól hallották az iskolában. A fiúkat nagyon érdekli az ilyesmi.
– Nos – mondta Charlotte –, van benne valami ocsmányul vonzó.
A tükörből hirtelen megpillantotta Clarissa nénit. – Ti ketten mit bujkáltok itt a sarokban? – kérdezte. Charlotte elpirult, de Clarissa néni láthatóan nem várt választ, mert azonnal folytatta: – Belinda, légy szíves, járkálj körbe és beszélgess a vendégekkel. Ez a *te* estélyed.
Eltávozott és a két lány sétálni kezdett a vendégeknek megnyitott szobákon keresztül. A szobák kör alakban helyezkedtek el és végigmenve rajtuk, az ember ugyanoda ért, ahonnan elindult: a nagy lépcső tetejére. Charlotte megszólalt: – Azt hiszem, sose tudnám rászánni magam.
— Valóban? — kacsintott Belinda.
– Ezt hogy érted?
– Nem tudom. Gondolkoztam rajta. Egész kellemes dolog lehet.
Charlotte rábámult.
Belinda zavarba jött. – Muszáj elmennem táncolni – mondta. – Később még találkozunk!
Lement a lépcsőn. Charlotte nézte, hogyan távozik és arra gondolt, vajon hány megrázó titok vár még rá az életben.
Visszament a vacsorázóhelyiségbe és újabb pohár

pezsgőt vett kézbe. Milyen különös módja ez az emberi faj fenntartásának, gondolta. Az állatok valószínűleg valami hasonlót csinálnak. Es a madarak? Nem, a madarak tojást tojnak. Es micsoda kifejezések! *Pöcök* és *kefélés.* Itt ez a száz meg száz elegáns és kifinomult ember mind ismeri ezeket a kifejezéseket, de sosem említik őket. Minthogy sosem említik, zavarba ejtőek. Minthogy zavarba ejtőek, sosem említik. Az egész ügy rendkívül nevetséges. Ha a Teremtő úgy rendelte, hogy az emberek keféljenek, miért kell azt színlelni, mintha nem tennék?
Kiitta poharát és lement a táncparkettre. Papa és mama polkát táncoltak, meglehetősen jól. Mama már túltette magát a parkbeli incidensen, de papát még mindig foglalkoztatta. Remekül állt rajta a frakk és a fehér nyakkendő. Ha fáj a lába, nem táncol, de ma este, úgy látszik, nem zavarta. Nagy testéhez képest meglepő könnyedséggel táncolt. Mama nagyon élvezte. Ha táncol, kissé elengedi magát. Szokott, kiszámított tartózkodását elhagyta, sugárzóan mosolygott, bokáját láttatta.
Mikor vége volt a polkának, papa elfogta Charlotte pillantását és odajött. – Felkérhetem, Lady Charlotte?
– Természetesen, mylord.
Keringőt játszottak. Papa zaklatottnak látszott, de nagy szakértelemmel forgatta körül a parketten. Charlotte eltűnődött, vajon ő is sugárzik-e, mint a mama. Valószínűleg nem. Hirtelen eszébe ötlött, hogy papa és mama is kefélnek s a gondolat rettenetesen zavarba hozta.
Papa megkérdezte: – Élvezed az első nagy bálodat? – Köszönöm, igen – válaszolta kötelességtudóan. – Elméláztál.
– Igyekszem jól viselkedni. – A fények, a vidám színek kissé elmosódtak, erőlködnie kellett, hogy talpon maradjon. Félt, hogy elesik és nevetségessé válik. Papa megérezte bizonytalanságát, szorosabban átkarolta. Egy pillanat múlva véget ért a keringő.
Papa lekísérte a parkettről. Megkérdezte: – Jól vagy?– Remekül, csak egy pillanatig elszédültem.
–Dohányoztál?

–Dehogyis – nevetett Charlotte.

– Ifjú hölgyek ettől szoktak szédülni a bálban. Fogadj el egy tanácsot: ha rá akarsz gyújtani, egyedül légy. – Nem hiszem, hogy rá akarnék gyújtani.

A következő táncot végigülte, majd előkerült Freddie. Tánc közben felmerült benne a gondolat, hogy mindezek a fiatal fiúk és lányok, beleértve önmagát és Freddie-t is, az évad során, különösen az ilyen bálokon, állítólag feleségnek-, illetve férjnekvalót keresnek. Most első ízben Freddie-t mérlegelte esetleges férjjelöltként. Elképzelhetetlennek tartotta.

Akkor milyenfajta férjet szeretnék? – tűnődött. Fogalma sem volt róla.

– Jonathan csak annyit mondott – szólalt meg Freddie –, hogy "Freddie, bemutatom neked Charlotte-ot", de azt hiszem, önt valójában Lady Charlotte Waldennek hívják.

– Igen. Es magát?

Igazából Chalfont márkinak.

Es így, gondolta Charlotte, társadalmilag összeillők vagyunk.

Kicsit később Freddie és ő beszélgetni kezdtek Belindával és Freddie barátaival. Megvitattak egy új színdarabot, *a Pygmalion-t,* amely állítólag rendkívül mulatságos, de meglehetősen közönséges. A fiúk meg akartak nézni egy bokszmeccset, és Belinda közölte, hogy ő is el akar menni, mire mindnyájan rávágták, hogy szó se lehet róla. A dzsesszről vitatkoztak. Az egyik fiú valamennyire szakértőnek számított, mert egy ideig az Egyesült Államokban élt; Freddie nem kedvelte a dzsesszt, és nagyképűen "a társadalom elnégeresedését" emlegette. Mindnyájan kávéztak és Belinda újabb cigarettára gyújtott. Charlotte kezdett jól szórakozni.

Charlotte mamája volt az, aki odajött és megszakította az együttlétet. – Apád meg én távozunk – mondta. – Küldjem vissza érted a kocsit?

Charlotte rájött, hogy elfáradt. – Nem, én is megyek. Hány óra van?

– Hajnali négy.

Köpenyeikért mentek. – Jól érezted magad? – kérdezte Lydia.

– Igen, mama, köszönöm.

– En is. Kik ezek a fiatalemberek?

– Jonathan ismerősei.

– Helyesek voltak?

– A vége felé egész érdekes lett a beszélgetés.

Papa már előhívatta a hintót. Az estély ragyogó fényeit elhagyva, Charlotte-nak eszébe jutott, mi történt, amikor utoljára kocsikáztak és félelem fogta el.

Papa a mama kezét fogta. Boldognak látszottak. Charlotte kirekesztettnek érezte magát. Kinézett az ablakon. Négy cilinderes férfit látott a hajnali fényben a Park Lane-en; talán egy éjszakai klubból tartottak hazafelé. A Hyde Park sarkánál befordulva Charlotte valami furcsa jelenségre figyelt fel. – Ez mi? – kérdezte.

– Micsoda, kedvesem? – nézett ki a mama is. – A járdán. Mintha emberek feküdnének.

– Úgy van.

– Mit csinálnak?

– Alszanak.

Charlotte elborzadt. Nyolcan vagy tízen feküdtek a fal tövében, kabátokban, pokrócokba, újságpapírokba takarózva. Nem tudhatta, férfiak-e vagy nők, de némely bugyor olyan kicsi volt, hogy valószínűleg gyereket rejtett.

– Miért alszanak itt?

–Nem tudom, kedvesem.

– Természetesen azért, mert nincs hol aludniuk – mondta a papa.
— Nincs otthonuk?
— Nincs.
— Sose tudtam, hogy ilyen szegények is vannak. Milyen borzasztó. – George bácsi házának temérdek szobája jutott eszébe, az ételtömeg, amelyből nyolcszáz jóllakott ember csipegetett, a választékos ruhák, amelyekben minden új évadban mutogatták magukat, miközben emberek újságokkal takarózva fekszenek az utcán. – Tennünk kell értük valamit – mondta.
– Nekünk? – kérdezte papa. – Mit kell nekünk tenni?
– Házakat építeni.
– Mindnyájuknak?
– Hányan lehetnek?
Papa vállat vont: – Ezrek.
– Ezrek! Azt hittem, csak ez a néhány szerencsétlen. – Charlotte kétségbeesett. – Es te nem tudnál kis házakat építtetni?
– A háztulajdon nem hoz profitot, különösen a szegénységnek ezen a szintjén.
– Talán mégis meg kellene tenned.
– Miért?
– Mert az erőseknek kell a gyengékről gondoskodni. Te magad mondtad Mr. Samsonnak, hallottam. – Samson volt Walden Hall jószágigazgatója és mindig a bérlők házainak javításánál akart takarékoskodni.
– Máris nagyon sok emberen segítünk – mondta papa. – A szolgákon, akiknek bérét fizetjük, a bérlőkön, akik a mi földjeinket művelik és a mi házainkban laknak, a munkásokon, akik a mi gyárainkban dolgoznak, az állami alkalmazottakon, akiket a tőlünk levont adókból fizetnek...
– Nem hiszem, hogy ez elegendő mentség – vágott közbe Charlotte. – Ezek a szegény emberek az *utcán* alszanak! Mit fognak csinálni télen?
Mama élesen rászólt: – A te papád nem szorul mentségre. Arisztokratának született, gondosan kezeli a birtokát. Joga van a vagyonához. Ezek a járdán alvók mind naplopók, bűnözők, iszákosok, semmirekellők.
– A gyerekek is?
– Ne légy szemtelen. Jusson eszedbe, hogy még sokat kell tanulnod.
–Épp most kezdek rádöbbenni – válaszolt Charlotte.
Ahogy a hintó a ház udvarába fordult, Charlotte a kapu mellett is egy fekvő alakot pillantott meg. Elhatározta, hogy közelebbről megnézi.
A kocsi megállt a főbejáratnál. Charles lesegítette a mamát, majd Charlotte-ot. A lány átszaladt az udvaron, William éppen csukta be a kaput. – Egy pillanat – kiáltotta Charlotte.
– Mi a csuda...? – kiáltott utána a papa.
A lány kiszaladt az utcára.
Nő volt az alvó. Görnyedten feküdt a járdán, vállát a falhoz támasztotta. Férficsizmát, gyapjúharisnyát, mocskos kék kabátot és hatalmas, valaha divatos kalapot viselt, karimáján elpiszkolódott művirágokkal. Feje oldalra hajlott, arccal Charlotte felé.
A kerek arc és a széles száj valahogy ismerősnek tetszett. A nő fiatal volt...
Charlotte felkiáltott: – Annie!
Az alvó kinyitotta a szemét.
Charlotte rémülten bámulta. Annie két hónappal ezelőtt még szobalány volt Walden Hallban, ropogós tiszta egyenruhában, fején fehér kalapkával; nagy keblű, csinos lány, örökké

nevetett. – Annie, mi történt veled?

Annie feltápászkodott és szánalmasan meghajolt. – 0, Lady Charlotte, úgy reméltem, hogy meglátom, maga mindig jó volt hozzám, nincs hová mennem...

– De hogy süllyedtél idáig?

– Elbocsátottak, kisasszony, amikor kiderült, hogy gyereket várok és nem kaptam ajánlólevelet; tudom, hogy rosszat tettem...

– De hisz nem vagy férjnél!

– Jimmy, a segédkertész udvarolt nekem... Charlotte-nak eszébe jutott Belinda felfedezése és rájött, hogy ha igaz, amit hallott, akkor valóban lehetgyerekük a nőknek, anélkül, hogy férjhez mennének. — Hol a gyerek?

— Elvesztettem.

– Elvesztetted?

– Úgy értem, koraszülött volt és holtan született.

– Rettenetes – suttogta Charlotte. Ilyenről se hallott még. — Es Jimmy miért nincs veled?

— Tengerésznek szökött. Tudom, hogy tényleg szeretett, de félt a házasságtól, alig tizenhét éves volt... – Annie sírva fakadt.

Charlotte meghallotta a papa hangját. – Charlotte, azonnal gyere be.

Feléje fordult. Ott állt a kapuban, estélyi öltözékben, selyemcilinderrel a kezében, s a lánya szemében hirtelen nagy, önelégült, kegyetlen öregembernek tűnt. – Ez az egyik cseléded, akiről olyan kiválóan gondoskodsz – mondta.

Papa megnézte a lányt: – Annie! Mit jelentsen ez?

– Jimmy elszökött, uram, ezért nem mehettem férjhez, és mivel nem adtak nekem bizonyítványt, nem kaphattam munkát, és szégyelltem hazamenni. Ezért Londonba jöttem...

– Koldulni – mondta keményen papa.

– Papa! – kiáltotta Charlotte.

– Te nem érted ezt, Charlotte...

– Tökéletesen értem...

Mama megjelent: – Charlotte, azonnal hagyd ott azt a teremtést!

– Ez nem teremtés, ez Annie!

– Annie! – sikított mama. – A bukott nő!

– Elég volt – mondta papa. – A mi családunk nem szokott az utcán vitatkozni. Gyerünk befelé.

Charlotte átkarolta Annie-t. – Fürdőre, új ruhára és meleg reggelire van szüksége.

– Ne nevettesd ki magad! – mondta mama. Annie látványa valósággal hisztériába kergette.

– Jól van – mondta papa. – Vidd a konyhába. A cselédlányok már ébren lesznek. Mondd meg, hogy gondoskodjanak róla. Utána gyere a társalgóba.

— Stephen, ez őrület... — mondta mama.

– Gyerünk be – mondta papa.

Bementek.

Charlotte levitte Annie-t az alagsori konyhába. Egy cselédlány a tűzhelyet tisztította, egy konyhalány sonkát szeletelt a reggelihez. Ot óra múlt néhány perccel; Charlotte eddig nem tudta, hogy a Walden-házban ilyen korán kezdenek dolgozni. Mindketten döbbenten nézték, ahogy belépett, estélyi ruhában, Annie-val az oldalán.

– Ez Annie – mondta. – Azelőtt Walden Hallban dolgozott. Balszerencsés, de jó lány. Fürödnie kell. Keressetek neki új ruhákat és égessétek el a régit. Utána adjatok neki reggelit.

Mindketten megkövülten álltak, majd megszólalt a konyhalány: – Igenis, kisasszony.

– Később majd találkozunk, Annie – mondta Charlotte.

Annie megragadta a karját. – Ó, köszönöm, köszönömi, kisasszony!
Charlotte kiment.
Most jön a veszekedés, gondolta, amint felfelé ment a lépcsőn. Nem is bánta olyan nagyon, mint ahogy kellett volna. Úgy érezte, hogy a szülei félrevezették. Mert mit ér a több évi neveltetés, ha egy éjszaka rájön, hogy éppen a legfontosabb dolgokra nem tanították meg? A fiatal lányok védelméről beszéltek, de Charlotte szerint a félrevezetés lett volna a megfelelő kifejezés. Ha arra gondolt, hogy ma estig milyen tudatlan volt, annyira ostobának érezte magát, hogy dühbe jött.
Bevonult a társalgóba.
Papa, pohárral a kezében, a kandalló mellett állt. Mama a zongoránál ült, elkínzott arccal ütögetett moll-akkordokat. A függönyöket széjjelhúzták. Most reggel furcsán hatott a szoba, a hamutartókban a tegnapi, elhamvadt szivarvégekkel, a tárgyak sarkait megvilágító,hideg korai fényben. Ez a szoba este élt, lámpák és melegség, italok és inasok, estélyi ruhákba öltözött emberek hangulatában.
Most minden másként nézett ki.
– Nos tehát – kezdte papa. – Te nem értheted, Charlotte, miféle nő ez az Annie. Oka volt annak, hogy elküldtük. Valami nagyon rosszat tett, amit nem magyarázhatok meg neked...
– Tudom, hogy mit tett – mondta Charlotte, és leült. – Azt is tudom, kivel. A Jimmy nevű kertésszel. Mama levegő után kapkodott.
– Azt hiszem, fogalmad sincs, miről beszélsz – mondta a papa.
– Es kinek a hibája, hogy nincs fogalmam? – tört ki Charlotte. – Hogyan lehetséges, hogy elértem a tizennyolcadik évemet anélkül, hogy tudtam volna, vannak emberek, akik olyan szegények, hogy az utcán alszanak, hogy a gyereket váró cselédet kirúgják, hogy... hogy... a férfiak testileg mások, mint a nők! Ne merészeljétek azt mondani, hogy nem értem ezeket a dolgokat és sokat kell még tanulnom! Egész életemet tanulással töltöttem, és most kell rájönnöm, hogy nagyrészt hazugságokat tanultam! Hogy merészelitek? Hogy merészelitek! – Sírva fakadt és utálta magát, amiért elvesztette a fejét.
– Micsoda ostobaság – szólt mama.
Papa melléje ült és megfogta a kezét. – Sajnálom, hogy így érzel – mondta. – Bizonyos dolgokat minden fiatal lány elől eltitkolnak. A saját érdekükben. Sose hazudtunk neked. Ha elhallgattuk, milyen kegyetlen és durva a világ, csak azért tettük, hogy minél tovább élvezhesd a gyerekkor ártatlan örömét. Talán tévedtünk.
– Nem akartuk, hogy olyan bajba kerülj, mint Annie! – csattant fel mama.
– Azért ez talán túlzás – mondta szelíden a papa.
Charlotte mérge elpárolgott. Újra gyereknek érezte magát. Szerette volna papa vállára hajtani a fejét, de büszkesége visszatartotta.
– Felejtsük el, és legyünk újra jó barátok, jó? – ajánlotta a papa.
Lassan alakot öltött Charlotte agyában egy ötlet, és meggondolatlanul kibökte: – Megengeditek, hogy Annie legyen a szobalányom?
– Hát... – kezdte papa.
– Szó sem lehet róla! – kiáltott hisztérikusan a mama. – Ki van zárva! Hogy egy parázna nőszemély legyen egy tizennyolc éves grófkisasszony szobalánya! Nem, egyszer s mindenkorra nem!
– Es akkor mi lesz vele? – kérdezte nyugodtan Charlotte.
– Akkor kellett volna gondolkodnia, amikor... Előbb kellett volna ezen gondolkodnia.
– Értsd meg, Charlotte, nem engedhetjük, hogy egy romlott nő éljen ebben a házban –

mondta papa. – Ha én meg is engedném, a személyzet biztosan megbotránkozna. Felmondana a fele. Már így is biztosan morognak, mert beengedtük a konyhába. Értsd meg, nemcsak mama meg én őrizkedünk az ilyenektől, hanem az egész társadalom.

– Akkor én veszek neki egy házat, adok neki évjáradékot és barátkozok vele.

– Nincs is pénzed – mondta a mama.

– Van örökségem az orosz nagypapától.

– De amíg el nem éred a huszonegyedik éved, én kezelem a pénzt – mondta papa –, és én nem engedem, hogy erre a célra használd.

– De akkor mit lehet tenni? – kérdezte a lány elkeseredetten.

– Kössünk alkut. Adok neki pénzt rendes lakásra és szerzek neki munkát egy gyárban.

– Es mi az én részem az alkuban?

– Megígéred, hogy soha többé nem próbálsz érintkezésbe lépni Annie-vel.

Charlotte nagyon elfáradt. Papa mindenre tudott választ. Már nem bírt vitatkozni vele és ereje sem volt az ellenállásra. Felsóhajtott.

– Rendben – mondta.

– Jó kislány vagy. Most pedig menj, keresd meg, mondd el neki, mit végeztünk és búcsúzz el tőle.

– Nem hiszem, hogy a szemébe tudnék nézni.

Papa megpaskolta a kezét. – Meglátod, nagyon hálás lesz. Ha beszéltél vele, menj, feküdj le. Én majd mindent elintézek.

Charlotte nem tudta, vesztett-e vagy győzött, papa kegyetlen-e vagy jószívű, Annie mit érez: megmentették-e vagy eltiporták. – Jól van – mondta kimerülten. Meg akarta mondani papának, hogy szereti, de nem tudta kimondani. Egy perc múlva felállt és kiment a szobából.

A kudarc utáni napon Bridget délben ébresztette fel Felikszet. Nagyon gyenge volt. Bridget hatalmas csészével állt az ágya mellett. Feliksz felült és elvette a csészét. Az ital csodálatos volt. Forró tej, benne cukor, olvasztott vaj és kenyérdarabkák. Amíg kiitta, Bridget a szobában járt-kelt, rendet rakott és érzelgős nótát dalolt a fiúkról, akik életüket adták Írországért.

Elment és egy másik, hasonló korú ír nővel tért vissza, egy ápolónővel. A nő összevarrta a kezén levő sebet és kötést rakott a szúrt sebre a vállán. Az asszonyok beszélgetéséből Feliksz kihámozta, hogy a nő a helyi angyalcsináló. Bridget elmondta, hogy Feliksz kocsmai verekedésben sérült meg. Az ápolónő egy shillinget kért a kezelésért és megjegyezte: – Nem fog belehalni. Ha azonnal ellátták volna, nem vérzett volna annyira. Így azonban még napokig gyenge lesz.

Amikor elment, Bridget szórakoztatta. Hatvanhoz közeledő, nagy testű, jó kedélyű asszony volt. A férjének valami zűrje támadt Írországban, ezért menekülniük kellett, elvegyültek a szürke londoni tömegben. A férje később belehalt az ivásba. Két fia rendőr New Yorkban, lánya cselédlány Belfastban. A benne lévő keserűség

többnyire az angoloknak címzett gúnyosan humoros megjegyzésekben tört felszínre.

Mialatt azt magyarázta, miért kell megadni az önkormányzatot az íreknek, Feliksz elaludt. Este ismét felköltötte és forró levessel itatta meg.

A következő napon szemmel láthatóan gyógyulni kezdtek testi sebei, és a lelki sebei kezdték gyötörni. Újult erővel tört rá a kétségbeesés és önmarcangolás, amelyet menekülés közben a parkban érzett. Ő menekült! Hogy történhetett ez?

Ligyija.

Akit most Lady Waldennek hívnak.

Émelygett.

Kényszerítette magát, hogy tiszta és hűvös fejjel gondolkozzon. Tudta, hogy férjhez ment és Angliába távozott. Nyilvánvaló, hogy az angolnak, aki elvette, arisztokratának kellett lennie és olyan embernek, aki erősen érdeklődik Oroszország iránt. Az is nyilvánvaló, hogy az Orlovval tárgyaló személynek a felső körökhöz kell tartoznia és szakértőnek számítania orosz ügyekben. Nem találhatta ki, hogy ugyanarról az emberről van szó, de számolnia kellett volna ezzel a lehetőséggel.

Az egybeesés tehát nem olyan rendkívüli, de ettől még nem kevésbé megrázó. Feliksz egész életében mindössze kétszer volt végletesen, káprázatosan, őrületesen boldog: először négyéves korában – anyja halála előtt –, amikor kapott egy piros labdát, másodszor; amikor Ligyija beleszeretett. De a piros labdát nem vette el tőle senki.

Elképzelni sem tudott nagyobb boldogságot, mint amilyet Ligyijával érzett – annál megdöbbentőbb volt a kiábrándulás, ami követte. Érzelmei azóta sem vertek ekkora hullámokat. Ligyija elvesztése után a vidéket kezdte járni, szerzetesnek öltözve, anarchista tanokat hirdetve. Elmondta a parasztoknak, hogy övék a föld, mert ők művelik; hogy az erdő fája azé, aki kidönti, senkinek sincs joga, hogy őket kormányozza, önmagukat kivéve, és mivel az önkormányzat nem kormányzás,anarchiának nevezik. Nagyszerü tanító volt, sok barátot szerzett, de soha többé nem lett és remélte, hogy nem is lesz szerelmes.

Életének igehirdetési szakasza 1899-ben, az országos diáksztrájk idején ért véget, amikor lázítóként letartóztatták és Szibériába toloncolták. A vándorlás évei alatt hozzászokott a hideghez, az éhséghez, a fájdalomhoz, de most, összeláncolt rabok között, faeszközökkel kínlódva az aranybányában, folytatva a munkát akkor is, ha a hozzáláncolt társ holtan esett össze, végignézve, hogyan korbácsolnak meg asszonyokat és gyerekeket, magába szívta a sötétséget, keserűséget, reménytelenséget és végül a gyűlöletet. Szibériában tanulta meg az élet alapvető törvényeit: lopj vagy éhen halsz, rejtőzködj vagy megvernek, harcolj vagy meghalsz. Ott tanulta ki a ravaszkodást és a kegyetlenséget. Ott jött rá az elnyomás alapvető természetére: működésének mozgatórugója, hogy az áldozatokat egymás ellen fordítja, ahelyett, hogy közösen fordulnának elnyomóik ellen.

Megszökött, és megkezdődött hosszú útja az őrületbe, amely Omszk külvárosában, a rendőr meggyilkolásával végződött, és azzal a felismeréssel, hogy nincs többé félelemérzete.

Szenvedélyes forradalmárként érkezett vissza a civilizációba. Hihetetlennek tűnt, hogy valaha aggályai voltak, ha bombát kellett hajítani olyan nemesekre, akiknek szibériai aranybányái voltak. Felbőszítették a kormány sugallta pogromok Nyugat- és Dél-Oroszország zsidói ellen. A Szociáldemokrata Párt második kongresszusán, a mensevikek és bolsevikok közötti huzavona kiábrándította. Annál jobban lelkesítette a Genfből érkező lap, a *Kenyér és Szabadság,* fejlécén Bakunyin szavaival: “A rombolás vágya egyben építő vágy.” Végül, áthatva a kormány elleni gyűlölettől, kiábrándulva a szocialistákból és végképp meggyőzve az anarchisták által, egy iparvárosban, Bialystokban telepedett meg és megalakította a Harc nevű csoportot.

Csodálatos évek voltak. Sose felejti el a fiatal Niszan Farbert, aki az Engesztelés Napján szúrt le egy malomtulajdonost a zsinagóga mellett. Feliksz a rendőrfőnököt lőtte le. Majd Szentpétervárra tette át harci működésének székhelyét. Újabb anarchista csoportot alapított, a Jogtalanokat, kitervelte és sikeresen végrehajtotta a Szergej nagyherceg elleni merényletet. Abban az évben, 1905-ben, gyilkosságok, bankrablások, sztrájkok és lázongások színhelye volt Szentpétervár: úgy látszott, napok kérdése és kitör a forradalom. Majd következett a megtorlás, amely sokkal hevesebb, sokkal hatékonyabb és jóval vérszomjasabb volt, mint

bármi, amit a forradalmárok műveltek. A titkosrendőrség éjszaka csapott le a Jogtalanokra, mindnyájukat letartóztatták, kivéve Felikszet, aki megölt egy rendőrt s megnyomorított egy másikat és Svájcba szökött, mert addigra már annyira elszánt, erős, dühödt és kegyetlen lett, hogy semmi sem állhatta útját.

Sem azokban az időkben, sem a Svájcban töltött nyugodt évek során nem szeretett senkit. Volt, akit enyhén megkedvelt: egy disznópásztort Grúziában, egy öreg zsidó bombakészítőt Bialystokban, Ulrichot Genfben – de ezek feltűntek, majd eltűntek életéből. Nők is akadtak. Többen megérezték heves természetét és elrettentek tőle, de azok, akik vonzónak találták, rendkívüli módon vonzódtak hozzá. Néha engedett a kísértésnek, utána többé vagy kevésbé, de mindig kiábrándult. Szülei meghaltak, nővérét húsz éve nem látta. Visszatekintve úgy érezte, hogy Ligyija elvesztése óta fokozatosan öntudatlanságba süllyedt. Túlélését annak köszönheti, hogy a börtön, a kínzás, a kényszermunka, a Szibériából való hosszú, kegyetlen menekülés során egyre érzéketlenebbé vált. Önmagával se törődött: a félelem hiánya ebből eredt, mert az ember csak azt félti, amivel törődik.

Így tartotta jónak.

Nem embereket szeretett, hanem az emberiséget. Részvéte az éhező parasztoké, a beteg gyerekeké, a megfélemlített katonáké, a megnyomorodott bányászoké volt. Személy szerint senkit sem gyűlölt: csak minden herceget, minden földesurat, minden kapitalistát, minden tábornokot.

Magasabb céloknak szentelve személyiségét, tudta, hogy a papokhoz, és különösen egy paphoz hasonlít: az apjához. Többé nem érezte, hogy szégyellnie kell az öszszehasonlítást. Tisztelte apja nemes jellemét és megvetette az ügyet, amelyet szolgált. 0, Feliksz, igaz ügyet választott. Az ő élete nem lesz hiábavaló.

Így alakult ki egyénisége az évek folyamán, így vált kialakulatlan ifjúból érett férfivá. Ligyija sikolyának azért volt romboló hatása, mert eszébe juttatta, hogy más emberré is válhatott volna, melegszívű és szerető férfivá, szexuális érdeklődésűvé, olyanná, aki féltékenységre, mohóságra, hiúságra, félelemre is képes. Inkább szeretnék az a férfi lenni? – kérdezte magától. Az, aki hosszan réved Ligyija szürke szemébe, simogatja puha, szőke haját, mulat rajta, mert nem tud megtanulni fütyülni, vitatkozik vele Tolsztojról, együtt esznek fekete kenyeret és füstölt heringet, és nézi, hogy torzul el arcocskája az első korty vodkától. Az a férfi vidám lenne.

De aggódó is. Törné a fejét, vajon Ligyija boldog-e mellette. Nem merné meghúzni a ravaszt, nehogy Ligyiját találja el egy visszapattanó lövedék. Vonakodna attól, hogy unokaöccsét megölje, mert hátha Ligyija kedveli a fiút. Az a férfi nagyon silány forradalmár lenne.

Nem, gondolta, amikor lefeküdt aludni; nem akarnék az a férfi lenni. Az még csak nem is veszedelmes.

Éjjel azt álmodta, hogy lelőtte Ligyiját, de felébredve nem emlékezett rá, érzett-e szomorúságot.

Harmadnap kiment a házból. Bridget a férjétől maradt inget és kabátot adott rá. Rosszul állt rajta, mert a férj alacsonyabb és kövérebb volt Feliksznél. Nadrágja és csizmája használható volt, Bridget eltávolította róluk a vérfoltokat.

Megjavította a biciklit, amely a lépcsőn leesve megrongálódott. Kiegyenesítette a meggörbült kereket, megragasztotta a kipukkadt gumit és megerősítette az ülés felhasadt bőrbevonatát. Felszállt és karikázott egy kicsit, de csakhamar rájött, túl gyenge ahhoz, hogy hosszabb távot megtegyen. Ehelyett gyalog indult el.

Csodálatosan sütött a nap. Egy használtruha-árusnál fél pennyért és Bridget férjének kabátjáért könnyű, alakjára illő kabátot vásárolt. Sajátosan boldognak érezte magát, amint a nyári időben London utcáin bolyongott. Pedig semmi okom a boldogságra, gondolta: az én okos, jól megszervezett, bátor merényletem darabokra hullt, mert egy asszony felsikoltott, és egy középkorú férfi kardot rántott. Micsoda kudarc!

Meggyőzte magát, hogy Bridget viselkedése vidította fel. Az asszony látta, hogy bajban van és habozás nélkül segítségére sietett. Azt juttatta eszébe, milyen nemes lelkű a nép, amelynek érdekében lövöldözött, bombákat dobott és kard által sebesíttette meg magát. Erőt öntött belé.

Elérkezett a St. James's Parkba és elfoglalta megszokott helyét a Walden-házzal szemben. Felmérte a régi, fehér kőfalakat, a magas, elegáns ablakokat. Engem le lehet ütni, de kiütni nem, gondolta, ha tudnátok, hogy ismét itt vagyok, lakkcipőtök sarkáig reszketnétek.

Nekifogott a megfigyelésnek. A kudarc legrosszabb következménye az, hogy óvatossá teszi a kiszemelt áldozatot. Most már sokkal nehezebb lesz megölni Orlovot, mert óvintézkedéseket fog tenni. De ő, Feliksz, ki fogja puhatolni, mik ezek az óvintézkedések és kijátssza őket.

Délelőtt tizenegykor elhajtott a hintó és Feliksz látni vélte ablaka mögött a jellegzetes szakállt és a cilindert: Walden. Egykor tért vissza. Háromkor újból elindult a hintó, ezúttal női kalapot látott, feltehetően Ligyija vagy a lánya ült benn; akárki volt, ötkor hazatért. Este több vendég érkezett, így a család valószínűleg otthon vacsorázott. Orlovnak nyoma sem volt. Nagyon valószínű, hogy elköltözött.

Akkor is megtalálom, gondolta.

Hazafelé Camden Townba, újságot vásárolt. Amikor hazaérkezett, Bridget teázni hívta, így az asszony lakószobájában olvasta el a lapot. Orlovot nem említették sem az udvari, sem a társasági közleményekben.

Bridget látta, melyik rovatban keresgél. – A magafajta fickó számára érdekes olvasmány – mondta gunyorosan. – Nem kétséges, hogy most dönti el, melyik bálba menjen ma este.

Feliksz mosolygott és nem szólt semmit.

– Tudom, hogy micsoda maga – mondta Bridget. – Maga egy anarchista.

Feliksz megdermedt.

– Kit fog meggyilkolni? Remélem, azt az istenverte királyt. – Hangosan szürcsölte teáját. – Na ne bámuljon így rám. Úgy néz, mintha el akarná vágni a torkomat. Ne féljen, nem árulom el. Az én férjem is eltett láb alól egypár angolt annak idején.

Feliksz elképedt. A nő kitalálta a titkát – és egyetért vele! Nem tudta, mit mondjon. Felállt, összehajtotta az újságot. – Jó asszony maga – mondta.

– Ha húsz évvel fiatalabb volnék, megcsókolnám. Menjen, mielőtt elvesztem a fejem.

– Köszönöm a teát – mondta Feliksz. Kiment.

Az est hátralevő részét a nyomorúságos alagsori szobában töltötte, nézte a falat, gondolkozott. Orlov természetesen rejtőzik, de hol? Ha nem a Walden-házban, akkor az orosz nagykövetségen, vagy a nagykövetség egyik beosztottjánál, vagy egy szállodában, vagy Walden valamelyik barátjánál. Lehet, hogy már nincs is Londonban, hanem valahol egy vidéki kastélyban. Képtelenség ellenőrizni az összes lehetőséget.

Nehéz ügy lesz. Feliksz aggódni kezdett.

Mérlegelte, ne kövesse-e Waldent. Ennél jobbat nem tud kitalálni, noha távolról sem kielégítő megoldás. A kerékpár lépést tud ugyan tartani a hintóval a londoni forgalomban, de a kerékpárost nagyon kimeríti, és Feliksz tudta, hogy néhány napig még gyönge lesz ehhez. Es feltéve, hogy három nap alatt Walden ellátogat több magánházhoz, bemegy egy-két hivatalos helyre, egy vagy két szállodába és egy nagykövetségre – Feliksz honnan tudhatja

meg, hogy melyikben tartózkodik Orlov? Ki lehet deríteni, de idő kell hozzá.

Ezenközben folytatódnak a tárgyalások és egyre közeleg a háború.

Es mi van akkor, ha Orlov még mindig a Waldenházban lakik, csak éppen nem lép ki az utcára?

Feliksz a problémán rágódva aludt el és a megoldással ébredt.

Megkérdezi Ligyiját.

Csizmáját kifényesítette, hajat mosott, megborotválkozott. Bridgettől fehér pamutsálat kért kölcsön, amit a nyaka köré tekert, hogy elrejtse: nincs se keménygallérja, se nyakkendője. A használtruha-kereskedőnél fejméretéhez illő keménykalapot talált. Megnézte magát az árus repedt, foncsorjavesztett tükrében. Botrányosan tiszteletreméltónak tűnt. Továbbment.

Fogalma sem volt, hogyan fogja Ligyija fogadni. Bizonyos volt benne, hogy a balsiker éjszakáján nem ismerte fel: arcát sál fedte s a nő sikolya az ismeretlen fegyveres látványának szólt. Feltételezve, hogy a színe elé kerül, mit fog tenni? Kidobatja? Vagy sebtében vetkőzni kezd, ahogy régen tette? Vagy pusztán közönyös lesz, mintha olyanvalakivel állna szemben, akit fiatal korában ismert, de ma már nem érdekli?

Az kell, hogy megdöbbenjen és elképedjen, és még mindig szeresse; akkor rá tudja venni, hogy elárulja a titkot.

Hirtelen nem jutott eszébe, hogy nézett ki Ligyija. Milyen különös. Tudta, mekkora, tudta, hogy se sovány, se kövér, tudta, hogy szőke a haja és szürke a szeme; de nem tudta a képét felidézni. Ha erősen koncentrált, látta orra formáját, és nagyjából, szilárd kontúrok nélkül, maga elé tudta idézni az egész alakot, amilyen a szentpétervári esték barátságtalan fényében volt; de ha megpróbálta élesre állítani a képet, az elhomályosult.

A parkhoz érkezett és habozva állt meg a kapu előtt. Tíz óra volt. Vajon felkeltek már? Mindenképpen hasznos lenne kivárni, amíg Walden eltávozik hazulról. Felmerült benne, hogy Orlovot ott találhatja az előcsarnokban – fegyvertelenül.

Ha így lesz, megfojtom, gondolta nekivadultan.

Ligyija vajon mit csinál most? Lehet, hogy öltözik. Ó, igen, látom, ahogy ott áll fűzőben, szőke haját fésülve a tükör előtt. Vagy lehet, hogy reggelizik. Az asztalon tojás, hús és hal, de ő csak kis darab puha Süteményt és egy szelet almát majszol.

A főbejáratnál megjelent a hintó. Pár perc múlva beszállt valaki és a kapuhoz hajtottak. Feliksz az út másik oldalán állt, amikor a hintó kigördült a kapun. Egyenesen Waldenre látott a hintó ablakán át és Walden is ránézett. Őrült vágy fogta el, hogy odakiáltsa: “Hé, Walden, én izéltem meg először!” Ehelyett vigyorgott és kalapot emelt. Walden viszonzásul bólintott, és a hintó elhajtott.

Feliksz azon tűnődött, mitől ujjong így magában.

Átsétált a kapun és az előkerten. Látta, hogy minden ablakban van virág, és eszébe jutott: igen, mindig szerette a virágokat. Felment a lépcsőn és meghúzta a csengő zsinórját.

Talán értesíti a rendőrséget, gondolta.

Pár pillanat múlva egy szolga kinyitotta az ajtót. Feliksz belépett. – Jó reggelt.

– Jó reggelt, uram – köszönt a szolga.

Tehát tényleg tiszteletre méltónak látszom. – Szeretném tiszteletemet tenni Walden grófnénál. Nagyon sürgős. A nevem Konsztantyin Dmitrics Levin. Szentpétervárról jöttem, emlékezni fog rám.

– Igen, uram. Konsztantyin...?

– Konsztantyin Dmitrics Levin. Várjon, adok egy névjegyet. – A kabátzsebében kotorászott. – Ah! Nem hoztam magammal.

– Nem tesz semmit, uram. Konsztantyin Dmitrics Levín.
– Igen.
– Lenne szíves várni? Megnézem, itthon van-e a grófné.
Feliksz bólintott és a szolga eltűnt.6

A londoni házban Lydia egyik kedvenc bútordarabja az Anna királynő korabeli, könyvszekrénnyel egybeépített íróasztalka volt. Kétszáz éve készítették feketére lakkozott fából, aranydíszítése kínai pagodákat, fűzfákat, szigeteket és virágokat idézett. Felhajtható lapját íróasztalnak lehetett használni, mögüle előtűntek a vörös bársonnyal bélelt rekeszek, amelyekben leveleket, és az apró fiókok, amelyekben papírt és tollakat tartott. Az íróasztal lapja alatt hasas fiókok, tetején, szemmagasságban, tükörajtajú könyvszekrény. Az ősrégi tükörben ködösen, torzultan láthatta háta mögött a szobát.

Az íróasztalon egy megkezdett levél nővéréhez, Aleksz anyjához, Szentpétervárra. Betűi aprók és rendetlenek. Oroszul írt: *Nem tudom, mit kezdjek Charlotte-tal,* és elakadt. Ült, a homályos tükörbe nézett, merengett.

Az idei évad nagyon mozgalmasan kezdődött – és a lehető legrosszabbul. Korábban azt remélte, hogy a szüfrazsett udvarbeli tiltakozása és az őrült parkbeli kísérlete után nem leselkedik rá több katasztrófa. Es néhány napig valóban csend volt. Sikeresen bevezették a társaságba Charlotte-ot. Aleksz már nem volt ott, hogy megzavarja Lydia lelkinyugalmát, a Savoy Hotelba menekült és kerülte a társasági összejöveteleket. Belinda bálja óriási siker volt. Akkor éjjel feledte gondjait és remekül szórakozott. Keringőt, polkát, two-stepet, tangót, sőt még ragtime-ot is táncolt. Partnere volt a fél felsőház, több elragadó fiatalember és – legfőképp – a férje. Valójában nem is sikkes dolog ennyiszer táncolni az embernek a saját házastársával. De Stephen olyan nagyszerűen nézett ki a frakkban és fehér nyakkendőben, és olyan jól táncolt, hogy Lydia teljesen átadta magát az élvezetnek.

Házasságuk határozottan a boldogabb szakaszok egyikébe érkezett. Az évek hosszú sorára visszatekintve, az volt az érzése, hogy ez gyakran előfordult az évad kezdetén. Es akkor felbukkant Annie és elrontotta az egészet.

Lydia nagyon homályosan emlékezett csak Annie-re, a Walden Hall-i szobalányra. Az ember nem ismerhet minden cselédet egy akkora háztartásban: ötven fő körül volt a belső személyzet, leszámítva a kertészeket és a lovászokat. A cselédek sem mind ismerték a ház urait: emlékezetes eset volt, amikor Lydia a hallban megállított egy szolgálólányt és megkérdezte, hogy Lord Walden a szobájában van-e, mire ezt a választ kapta: "Megyek és megnézem, asszonyom; mit mondjak, ki keresi?"

Arra a napra azonban emlékezett, amikor a házvezetőnő, Mrs. Braithwaite, felkereste, hogy közölje: Annie-t el kell bocsátani, mert állapotos. Mrs. Braithwaite nem azt mondta: "állapotos", hanem: "áthágta az erkölcsi törvényeket". Lydia és Mrs. Braithwaite egyaránt feszengett, de egyikük sem lepődött meg: ilyesmi ezelőtt is megtörtént, ezután is megtörténik szobalányokkal. El kellett küldeniük – tiszteletre méltó házat nem lehet másként vezetni –, és ilyen körülmények között természetesen nem adhattak neki ajánlólevelet. Erkölcsi bizonyítvány nélkül persze nem állhat szolgálatba; de nem is kell beállnia, mert rendes körülmények között az ilyen nő vagy férjhez megy a gyerek apjához, vagy hazatér az anyjához. Mi több, évek múlva, amikor a gyerek már felcseperedik, vissza is térhet a házba, konyhalányként vagy mosónőként, vagy valamilyen más beosztásban, ahol nem kerül munkaadója szeme elé.

Lydia feltételezte, hogy Annie élete is így alakul. Eszébe jutott, hogy az egyik fiatal

segédkertész felmondás nélkül távozott és beállt tengerésznek – erről azért tudott, mert olyan nehéz manapság ésszerű bérért segédkertészt kapni –, de soha senki sem fedte fel előtte a kapcsolatot Annie és a fiú között.

Nem igaz, hogy kíméletlenek lennénk, gondolta Lydia;mint munkaadók igenis nagylelkűek vagyunk. Charlotte mégis úgy reagált, mintha én tehetnék Annie balszerencséjéről. Fogalmam sincs, honnan veszi ezeket az ötleteket. Mit is mondott? “Tudom, mit tett Annie és azt is tudom, kivel.” Az isten szerelmére, hol tanulta ezeket a szavakat? Egész életemet arra áldoztam, hogy szűziesnek, tisztának és tisztességesnek neveljem, ne legyen olyan, mint én, *erre gondolnom sem szabad...*

Tollát a tintatartóba mártotta. Szerette volna megosztani gondjait nővérével, de levélben olyan nehéz. Személyesen sem könnyű, gondolta. Igazából Charlotte-tal kellene megosztani gondolatait. Miért van az, hogy ha megpróbálom, merev és zsarnoki leszek?

Pritchard lépett be. – Egy Konsztantyin Dmitrics Levin nevű úr keresi a grófnét.

Összeráncolta homlokát. – Nem hinném, hogy ismerem.

– Az illető azt mondta, hogy az ügy sürgős, és valószínűnek tartja, hogy ön emlékezni fog rá Szentpétervárról. – Pritchard elbizonytalanodott.

Lydia habozott. A név határozottan ismerősen csengett. Időről időre különböző ismeretlen oroszok keresték fel Londonban. Általában azzal kezdték, hogy ha akarja, üzenetet küldhet általuk haza, és azzal végezték, hogy útiköltségre valót kértek. Lydia rendszerint segített rajtuk. – Jól van – mondta –, engedje be.

Pritchard kiment. Lydia ismét bemártotta a tollat és folytatta: *Mit lehet tenni egy lánnyal, aki már tizennyolc éves és saját akarata van? Stephen azt mondja, túl sokat aggódom. Szeretném, ha...*

Stephennel sem tudok rendesen beszélni, gondolta. Nem várhatok tőle mást, mint megnyugtató hümmögést.

Kinyílt az ajtó, és Pritchard bejelentette: – Mr. Konsztantyin Dmitrics Levin.

Lydia angolul vetette a háta mögé. – Kis türelmet kérek, Mr. Levin. – Hallotta, hogy az inas becsukja az

ajtót és tovább *írt:...hihetnék neki.* Letette a tollat és megfordult.

Feliksz oroszul szólalt meg: – Hogy vagy, Ligyija?

– Szent isten – suttogta a nő.

Mintha kemény, jeges kéz markolná meg a szívét, nem kapott levegőt. Feliksz állt előtte: magas, éppolyan sovány, mint régen, kopott kabátban, sállal, bal kezében nevetséges angol kalap. Olyan ismerős, mintha tegnap látta volna utoljára. Haja még mindig hosszú és fekete, egyetlen ősz szál nélkül. Nem változott fehér bőre, hajlított penge alakú orra, széles, mozgékony szája, bánatos, lágy tekintete sem.

– Sajnálom, hogy megrémítettelek.

Lydia nem bírt szólni. Vegyes érzelmek vihara zúgott át rajta: ijedtség, félelem, elragadtatás, rettegés, gyengédség, rémület. Feliksz megöregedett. Arca barázdált: két mély árok, lefelé futó ráncok sokasága az imádni való száj sarkaiban. Fájdalom és nélkülözés véste oda őket. Arckifejezésében valami, amit korábban nem látott – könyörtelenség vagy kegyetlenség talán, vagy egyszerűen csak hajthatatlanság. Fáradtnak látszott.

A férfi is mereven nézte: – Olyan lányos vagy – mondta ámulattal.

Végre sikerült levenni róla a tekintetét. Lydia szíve hevesen dobogott. Mindinkább hatalmába kerítette a rémület. Ha Stephen korábban érne haza és besétálna ide, és pillantása azt kérdezné: Ki ez az ember?, én elpirulnék, dadognék és...

– Mondj már valamit.
Újra ránézett. Nagy erőfeszítéssel kinyögte: – Menj innen.
– Nem.
Hirtelen tudta, nincs hozzá ereje, hogy távozásra kényszerítse. A csengőzsinórt nézte, amivel Pritchardot hívhatná. Feliksz mosolygott, mintha tudná, mi játszódik le benne.
– Tizenkilenc év.– Megöregedtél.
– Megváltoztál.
– Mire számítottál?
– Erre – mondta Feliksz. – Hogy nem mered bevallani magadnak: örülsz, hogy láthatsz.
Azok a meleg szemek mindig a lelkébe láttak. Mi haszna a színlelésnek? Emlékezett rá, hogy Feliksz mindent tud a színlelésről. Az első pillanattól kezdve tökéletesen kiismerte.
– Nos? Nem örülsz?
– De rettenetesen félek is – mondta, és rájött, hogy ezzel beismerte örömét. – És te? – folytatta sietve. – Te mit érzel?
– Én már nagyon régóta nem érzek semmit. – Arca furcsa, fájdalmas mosolyra torzult. Ezt a fintort, akkor régen, Lydia sose látta. Osztönösen érezte, hogy a férfi e pillanatban az igazat mondja.
Szék után nyúlt és odaült mellé. A nő görcsösen megrándult. – Nem bántalak...
– Bántani? – Meglepően rideg nevetésben tört ki. – Tönkreteszed az életem!
– Te tetted tönkre az enyémet – válaszolta Feliksz, és elkomorult, mintha önmagát is meglepte volna a kijelentés.
– Ó, Feliksz, igazán nem akartam.
A férfi idegei megfeszültek. Súlyos csend telepedett közéjük. Szája ismét arra a fájdalmas mosolyra rándult, és megkérdezte: – Mi történt?
Lydia habozott. Tudta, tizenkilenc éve vágyik arra, hogy megmagyarázza. Elkezdte: – Akkor este, amikor eltépted a ruhámat...

– Mit kezdesz ezzel a szakadással a ruhádon? – kérdezte Feliksz.
– A cseléd megvarrja, mielőtt a nagykövetségre érünk.
– Mindig hord magánál tűt és cérnát?
– Mi másért vinném magammal, ha vacsorázni megyek?
– Valóban. Mi másért? – Az ágyon heverve figyelte gyors öltözését. Ligyija tudta, hogy a fiú szereti bámulni, amikor öltözködik. Az oldala is megfájdult a nevetéstől, amikor egyszer utánozta, hogyan húzza fel a hosszú szárú bugyogót.
Kivette kezéből a ruhát és belebújt. – Mindenkinek legalább egy óráig tart az esti öltözködés. Amíg meg nem ismerkedtünk, sejtelmem se volt arról, hogy öt perc alatt is el lehet készülni. Segíts.
Amíg Feliksz a hátán lévő kapcsokkal bajlódott, Ligyija a tükörben nézegette magát, megigazította a haját. A fiú végzett a kapcsokkal és megcsókolta a vállát. A lány háta megfeszült. – Ne kezdd újra – mondta. Felszedte és odanyújtotta az ócska barna köpenyt.
A fiú segített belebújni. – Amikor elmégy, kihunynak a fények – mondta.
Ligyija meghatódott. A fiú ritkán érzelgett. – Tudom, mit érzel.
– Eljössz holnap?
– Igen.
Az ajtóban Ligyija megcsókolta: – Köszönöm. – Nagyon szeretlek...
Elváltak. Lefelé menet a lépcsőn zajt hallott és visszafordult. Feliksz ajtószomszédja

leselkedett. Amikor a szemébe nézett, az elszégyellte magát. Ligyija udvariasan bólintott, s a szomszéd visszahúzódott lakásába. Ligyijában felmerült, hogy szeretkezésük valószínűleg áthallatszik a falon. Nem bánta. Tudta, hogy bűnös és szégyenteljes dolgot művel, de nem volt hajlandó töprengeni felette.

Kiment az utcára. A sarkon várta a cselédlány. Együtt mentek a parkban várakozó hintóhoz. Hideg este volt, de Ligyiját belső hév fűtötte. Gyakran tűnődött, vajon meglátszik-e rajta, hogy éppen szeretkezett.

A kocsis leengedte a hintó lépcsőjét és nem nézett aszemébe. Ez is tudja, gondolta meglepetten; majd úgy döntött, csak a képzelete játszik vele.

A hintóban a cseléd sebtiben megöltötte a ruhát. Szőrmekepp váltotta fel az ócska barna köpenyt. A lány megigazította Ligyija haját. A hallgatásért tíz rubelt kapott. Megérkeztek az angol nagykövetségre.

Erőt vett magán és bevonult.

Rájött, hogy nem is olyan nehéz egyéniséget váltani és azzá a szerény, szűzi Ligyijává válni, akit a finom társaságban ismernek. Ha ebbe az igazi világba érkezett, Feliksz iránt érzett szenvedélyének nyers ereje megrettentette és valóban remegő liliommá változott. Ez nem volt színjátszás. Az idő nagy részében csakugyan úgy érezte, hogy a jól nevelt lányka a valódi énje s a démon csak akkor szállja meg, ha Feliksszel van. De amikor együtt voltak, vagy éjszaka, amikor egyedül feküdt ágyán, tudta, hogy hivatalos személyisége a gonosz, mert az képes lenne megtagadni tőle a legnagyobb boldogságot, amit valaha is ismert.

Így lépett be a hallba, ildomos fehérbe öltözött, fiatal és kissé ideges lányként.

Unokabátyja, Kirill volt hivatalos kísérője, ez a külügyminiszter szolgálatában álló, idegesítő modorú, harminc-valahány éves özvegyember. Nem nagyon kedvelték egymást, de mivel felesége elhunyt és Ligyija szülei ritkán mozdultak ki hazulról, tudtára adták a társaságnak, hogy közös meghívásokra tartanak igényt. Ligyija mindig lebeszélte arról, hogy érte jöjjön, így sikerült titokban találkoznia Feliksszel.

– Késtél – vetette szemére Kirill.

– Sajnálom – válaszolta cseppet sem őszintén.

Kirill a szalonba vezette. A nagykövet és a felesége üdvözölte őket, majd bemutatták nekik Lord Highcombeot, Walden gróf idősebbik fiát. Magas, jóvágású, harmincas férfi, jól szabott, szolid ruhában. Rövid, világosbarna haj, kék szemek – igazi angol. Mosolygós, őszinte arcát Ligyija enyhén vonzónak találta. Jól beszélt franciául. Néhány percig udvariasan társalogtak, majd másvalakinek mutatták be.

– Egész kellemes embernek látszik – mondta Ligyija.

– A látszat csal. A pletyka szerint valódi tékozló fiú.

– Meglepő.

– Néhány ismerős tiszttel kártyázik éjszaka és időnként az asztal alá issza őket.

– Annyi mindent tudsz az emberekről és mindig roszszat.

– Az én hibám vagy az övék? – Kirill vékony szája mosolyra görbült.

– Mit keres itt?

– Szentpétervárott? Állítólag nem tud kijönni az apjával, aki nagyon gazdag és nagyon erőszakos; végigjárja a világot, iszik és kártyázik, és várja, hogy meghaljon az öregúr.

Ligyija nem gondolta, hogy még egyszer beszédbe elegyedik Lord Highcombe-mal, de a nagykövet felesége, mindkettejüket partiképesnek tartva, egymás mellé ültette őket a vacsoránál. A második fogásnál a férfi csevegni próbált. – Nem tudom, ismeri-e a pénzügyminisztert?

– Sajnos, nem – válaszolt hűvösen. Mindent tudott róla, persze azt is, hogy a cár kegyeltje; de elvált asszonyt vett feleségül, ráadásul zsidót, ezért igen kínos volt bárhová meghívni. Hirtelen arra gondolt, Feliksz hogy felfortyanna ilyen előítéletek hallatán; azután megint megszólalt az angol.

– Nagyon szeretnék találkozni vele. Értesüléseim szerint rendkívül energikus és célratörő. Nagyszerű ez a transzszibériai vasútvonalterv. De úgy hírlik, hogy nehéz ember.

– Bizonyos vagyok benne, hogy Szergej Juljevics Witte imádott uralkodónk odaadó szolgája – mondta mereven Ligyija.

– Nem kétséges – mondta Highcombe, és a másik oldalán ülő hölgy felé fordult.

Sótlannak tart, gondolta Ligyija.Kicsit később megkérdezte: — Sokat utazik?

– Majdnem mindig úton vagyok. Majd minden évben nagyvadra megyek Afrikába.

– Milyen érdekes. Mit lőtt?

– Oroszlánt, elefántot... egyszer egy orrszarvút.

– A dzsungelben?

– A vadászat általában a keleti füves területeken folyik, de egyszer lementem délre, a trópusi őserdőkig, csak hogy lássam őket.

– Valóban olyanok, amilyennek a könyvek ábrázolják?

– Igen, még a meztelen pigmeusok is olyanok.

Ligyija érezte, hogy arcába szökik a vér és elfordult. Miért mondta ezt? Többé nem szólt hozzá. Eddigi csevegésükkel eleget tettek az etikett előírásainak, nyilvánvaló volt, hogy egyikük sem óhajtja a folytatását.

Vacsora után játszott egy kicsit a nagykövet csodálatos koncertzongoráján; azután Kirill hazakísérte. Egyenesen ágyba ment, hogy Felikszről álmodhasson.

Másnap, reggeli után, egy inas szólt, hogy apja várja a dolgozószobában.

Satov gróf alacsony, sovány, megkeseredett ember volt. Négy gyereke közül Ligyija volt a legfiatalabb – másik lánya és két fia családos emberek. Felesége még élt, de állandóan betegeskedett. A gróf alig látta a családját. Idejének nagy részét olvasással töltötte. Egyetlen öreg barátja járt hozzá sakkozni. Ligyija homályosan emlékezett arra az időre, amikor másként mentek a dolgok és egy boldog család ülte körül az ebédlőasztalt; de az nagyon régen volt. Mostanság a dolgozószobába hívó parancs egyetlen dolgot jelenthetett: kellemetlenséget.

Amikor belépett, a gróf az íróasztal előtt állt, keze hátrakulcsolva, arcát harag torzította el. Ligyija szobalánya az ajtó mellett, csorogtak a könnyei. Most már tudta, mi baj van és reszketni kezdett.

Apja minden bevezetés nélkül ráordított: - Titokban találkozol egy fiúval!

Ligyija, hogy remegését enyhítse, karba fonta kezét. – Honnan tudod? – kérdezte, és vádlóan nézett a cselédre.

Apja undorodva válaszolt: – Ne őrá nézz. A kocsis mesélt azokról a rendkívül hosszan tartó sétákról a parkban. Tegnap figyeltettelek. – Ismét felemelte hangját. – Hogy tudtál így viselkedni... mint... mint egy parasztlány?

Mennyit tudhat? Mindent nem, az bizonyos. – Szerelmes vagyok.

– Szerelmes? – ordított az apja. – Tüzelsz, mint egy szuka!

Ligyija megrettent, hogy apja megüti. Hátrált pár lépést, futásra készen. Apja mindent tud. Borzasztó. Mit fog tenni?

– Ami a legrosszabb, nem mehetsz hozzá feleségül.

Ligyija kétségbeesett. Fel volt rá készülve, hogy apja kidobja a házából, egy fillér nélkül, hogy megalázza; de Satov gróf ennél keményebb büntetést szánt neki. – Es miért ne mehetnék

hozzá? – kiáltotta a lány.

– Mert gyakorlatilag jobbágy és ezenfelül meggyőződéses anarchista. Nem érted? Tönkre van téve a jó híred! – Akkor hadd menjek hozzá és éljünk becstelenül!

– Nem! – üvöltötte az apja.

Vészterhes csend lett. A könnyekben úszó cselédlány folyamatosan szipogott. Ligyija füle zúgott.

– Ez a hír megöli anyádat – mondta a gróf.

– Mit akarsz tenni? – suttogott Ligyija.

– Mostantól kezdve nem hagyhatod el a szobád. Amint el tudom intézni, zárdába vitetlek.

Iszonyodva meredt rá. Apja kimondta a halálos ítéletet.

Kiszaladt a szobából.

Lehetetlen, elviselhetetlen, hogy soha többé ne lássa Felikszet. Könnyek peregtek az arcán. Hálószobájába rohant. Ezt a büntetést nem bírja elviselni. Meghalok, gondolta; inkább meghalok.

Inkább a családját hagyja el örökre, semmint Felikszet. Amint megszületett az ötlet, tudta, hogy ez az egyetlen kiút – és most kell cselekednie, mielőtt az apja utasítana valakit, hogy zárja be szobájába.

Tárcájába nézett: alig néhány rubele volt. Kinyitotta ékszerdobozát. Gyémánt karkötőt, aranyláncot és néhány gyűrűt hajigált be a tárcába. Kabátot vett és leszaladt a hátsó lépcsőn. A cselédkijáraton hagyta el a házat.

Végigszáguldott az utcákon. Megbámulták, ahogy elegáns ruhájában, könnyes arccal futott. Nem törődött vele. Örökre maga mögött hagyta a Társaságot. Megszöknek.

Nagyon hamar kifáradt és lelassította lépteit. Hirtelen nem tűnt olyan borzalmasnak az egész ügy. Elmehetnek Moszkvába, vagy vidékre, vagy akár külföldre, például Németországba. Feliksz majd talál munkát. Tanult ember, lehet belőle tisztviselő, vagy több is. Ő pedig varrni fog. Bérelnek egy kis házat és berendezik olcsó bútorokkal. Gyerekeik lesznek, erős kisfiúk és helyes kislányok. Amit elveszít, értéktelen: a selyemruhák, a társasági pletykák, a mindenütt ott lábatlankodó szolgák, a nagy paloták és a kifinomult étkek.

Milyen lesz együtt élni vele? Nemcsak ágyba bújnak, hanem együtt is alszanak el – milyen romantikus! Hosszú sétákat tesznek, kézen fogva, nem törődve vele, ki látja meg őket. Esténként a kályha mellett ülnek, kártyáznak, olvasgatnak, vagy egyszerűen csak beszélgetnek. Megérintheti, megcsókolhatja, levetkőzhet neki, amikor csak akar.

A házhoz ért és felment a lépcsőn. Mit fog szólni? Először megijed, aztán fellelkesül; később gyakorlatiassá válik. Azonnal el kell tűnniük, fogja mondani, mert az apja utánuk küldi szolgáit, hogy a lányt visszahurcolják. Határozott lesz. “X-be fogunk menni” – mondja majd; jegyváltásról, bőröndökről és álcázásról beszél.

Elővette a kulcsot, de Feliksz lakásának ajtaja nyitva volt, ferdén lógott. Belépett. – Feliksz, én vagyok itt... ó!

A küszöbön megtorpant. A helyiség teljesen feldúlva,

mintha kirabolták volna, vagy verekedtek volna benne. Feliksz sehol.

Rettenetes félelem fogta el.

Félájultan bolyongott a kis lakásban, ostoba reménnyel kutatott a függönyök mögött, benézett az ágy alá. A könyvek mind eltűntek. A matracot felhasították. Eltört a tükör, az a tükör, amelyben – mialatt kint hullt a hó – magukat nézték szeretkezés közben.

Elveszetten botorkált ki a lépcsőházba. A szomszéd lakás tulajdonosa ott állt az ajtóban. – Mi történt? – kérdezte Ligyija.

– Az éjjel letartóztatták.

Úgy érezte, rászakad az ég.

Ereje elhagyta. A falhoz támaszkodott. Letartóztatták! Miért? Hol lehet? Ki vitte el? Hogy szökhetnek meg, ha börtönben van?

– Úgy látszik, anarchista volt – mondta rosszat sejtető vigyorral a szomszéd. – Akármit művelt is azonkívül. – Apa – susogta –, apa tette ezt.

– Rosszul van? – kérdezte a szomszéd. – Nem akar bejönni és leülni egy kicsit?

Ligyijának nem tetszett a férfi arckifejezése. Látni sem bírta ezt a vigyorgó pofát, mindezek után. Összeszedte magát, és válasz nélkül hagyva a felajánlkozást, lassan lement a lépcsőn és ki az utcára.

Cél nélkül bolyongott, törte a fejét, hogy mit csináljon. Valami módon ki kell hozni a börtönből Felikszet. Fogalma se volt, hogy kezdjen hozzá. A belügyminiszterhez folyamodjon? Vagy a cárhoz? De hogy lehet hozzájuk férni, ha nem a megfelelő fogadás alkalmával? Írhatna kérvényt – de neki *ma* van szüksége Felikszre. Meglátogathatja a börtönben? Legalább megtudná, hogy van és a fiú is tudná, hogy harcol érte. Ha kiöltözve, hintóval érkezne, lenyűgözné a börtönőrt... De nem tudta, hol a börtön – az is lehet, hogy több fegyház is van –, és nem volt hintója; és ha hazamegy, apja bezáratja szobájába és ő soha többé nem látja Felikszet...

Igyekezett nem sírni. Olyan keveset tudott a rendőrség, a börtönök, a bűnözők világáról. Kihez forduljon? Feliksz anarchista barátai biztos mindent tudnak az efféléktől, de sosem találkozott velük és azt sem tudja, hol keresse őket.

Fivéreit vette fontolóra. Makszim á vidéki birtokot igazgatta, Felikszet minden bizonnyal az apja szempontjai szerint ítélné meg és egyetértene azzal, ahogy apa cselekedett. Az üresfejű, elpuhult Dmitrij rokonszenvezne vele, de ő teljesen tehetetlen.

Egyetlen dolgot csinálhat. Apját kell rábeszélni, hogy engedtesse szabadon Felikszet.

Kimerülten megfordult és hazafelé indult.

Minden egyes lépéssel nőtt benne a harag apja iránt. Az apának állítólag az a kötelessége, hogy szeresse, óvja gyermekét és biztosítsa boldogságát – és mit csinált az ő apja? Megpróbálta tönkretenni az életét. Ligyija tudta, mi az, amit akar; tudta, mi teheti boldoggá. Mégis, kinek az életéről van szó? Kinek van joga a döntéshez?

Mire hazaérkezett, tombolt a dühtől.

Egyenesen a dolgozószobába ment, kopogtatás nélkül nyitott be. – Te vitetted el – mondta vádlón.

– Igen – válaszolta az apja. Hangulata megváltozott. A düh álarca lehullt, helyét óvatos, ravasz kifejezés vette át.

– Azonnal helyeztesd szabadlábra.

– E percben kínozzák.

– Nem – susogta Ligyija –, ó, nem.

– A talpát korbácsolják...

Ligyija felsikoltott.

– ...vékony, hajlékony pálcával – folytatta az apja emeltebb hangon.

– ...amely felhasítja a vékony bőrt...

Megölöm...

– ...amíg mindent elönt a vér...

Ligyija megvadult.

Felkapta a papírvágó kést és apjára támadt. Magasan

a levegőbe emelte a kést és teljes erővel a sovány nyakra akart lesújtani, miközben azt üvöltötte: – Gyűlöllek, gyűlöllek, gyűlöllek...

Apja félreugrott, elkapta csuklóját, kicsavarta belőle a kést és egy székbe lökte a lányt.

Ligyija féktelen zokogásban tört ki.

Néhány perccel később apja ismét megszólalt, nyugodtan, mintha mi sem történt volna. – Azonnal véget vethetek a kínzásnak – mondta. – Akkor engedik el, amikor szólok.

– 0, kérlek – sírt Ligyija. – Bármit megteszek, amit akarsz.

– Valóban?

Könnyein át nézett fel rá. Reménysugár villant. Tényleg megteszi? Kiszabadítja Felikszet? – Bármit – mondta –, akármit.

– Amíg elvoltál, látogató járt itt – folytatta csevegő hangon apja. – Walden grófja. Engedélyt kért, hogy tiszteletét tehesse nálad.

– Kicsoda?

– Walden grófja. Tegnap este, amikor találkoztál vele, még Lord Highcombe volt, de az éjjel meghalt az apja s így ő lett Walden grófja.

Ligyija értetlenül bámult az apjára. Emlékezett az angolra, de nem értette, apja miért fecseg most róla. – Ne gyötörj. Mondd meg, mit kell tennem, hogy Feliksz kiszabaduljon.

– Férjhez mész Walden grófhoz – vetette oda nyersen az apja.

Ligyija abbahagyta a sírást. Elképedten meredt apjára. Komolyan mondja? Őrületnek hangzik.

– Waldennek sürgősen meg kell házasodnia. Itt hagyod Oroszországot és Angliába mész vele. Ez a visszataszító ügy hamar feledésbe merül és senki se fog tudni róla. Ez a legideálisabb megoldás.

– Es Feliksz? – lihegte Ligyija.

– Még ma abbahagyják a kínzást. Abban a pillanatban, amikor Angliába távozol, elengedik. Soha életedben nem látod többé.

– Nem – suttogta Ligyija. – Esküszöm az Istenre. Két hónappal később megvolt az esküvő.

– Tényleg megpróbáltad leszúrni apádat? – kérdezte Feliksz derűs ámulattal.

Lydia bólintott. Hála istennek a férfi nem talált ki mindent.

– Büszke vagyok rád.

– Rettenetes volt a szándék.

– Rettenetes ember volt.

– Ma már nem így gondolom.

Csend támadt. – Tehát mégsem hagytál cserben – mondta lágyan Feliksz.

Lydia leküzdhetetlen vágyat érzett, hogy átölelje. Kényszerítette magát, hogy mereven üljön. A pillanat elszállt.

– Apád betartotta a szavát – merengett Feliksz. – A kínzás abbamaradt aznap. Elutazásod másnapján kiengedtek.

– Honnan tudtad, hogy hová utaztam?

– A szobalányod üzenetet hagyott a könyvesboltban. Az alkuról persze nem tudott.

Olyan sok és fontos mondanivalójuk lett volna, hogy szótlanul üldögéltek. Lydia még mindig nem mert moccanni. Észrevette, hogy a férfi mindvégig a kabátzsebében tartja a jobb kezét. Erre a szokására nem emlékezett.

– Hát fütyülni tudsz-e már? – kérdezte hirtelen Feliksz.

– Sose tanultam meg – nevetett fel akaratlanul.

Ismét elhallgattak. Lydia szerette volna, ha elmegy, de ugyanolyan kétségbeesetten kívánta, bárcsak maradna. Végül megszólalt: – Mit csináltál azóta?
Vállat vont: – Sokat utazgattam. És te?
– Felneveltem a lányomat.
A közbenső évek mindkettejük számára kényelmetlen témának tűntek.
– Miért jöttél ide?
– Ó... – Egy pillanatra megzavarta a kérdés. – Orlovval kell találkoznom.
–Aleksszel? Minek?
— Börtönbe vetettek egy anarchista matrózt... rá akarom beszélni Orlovot, hogy engedjék ki... Tudod, Oroszország milyen: nem az igazság számít, hanem az összeköttetés.
— Aleksz már nem lakik itt. Valaki ki akarta rabolni a hintónkat és Aleksz megijedt.
–Hol találom? – kérdezte Feliksz. Hirtelen izgatott lett.
— A Savoyban... de nem hiszem, hogy fogadna. — Megpróbálhatom.
— Számodra fontos az ügy, igaz?
— Igaz.
– Még mindig... érdekel a politika?
— Az az életem.
— A legtöbb fiatalnál felnőttkorban elmúlik.
— A legtöbb fiatal megnősül és családot alapít — mosolygott lemondóan a férfi.
Lydia szíve megtelt szánalommal: — Ó, Feliksz, annyira sajnálom.
A férfi megfogta a kezét.
Lydia visszarántotta és felállt. — Ne nyúlj hozzám – mondta.
Feliksz meglepetten nézett rá.
– Ha te nem is, én megtanultam a leckét. Abban a hitben nevelkedtem, hogy a bujaság kárhozatos és romboló. Egy ideig, amíg mi... együtt voltunk... már nem hittem el, vagy legalábbis úgy tettem, mintha nem hinném. Es látod, mi sült ki belőle: magamat is tönkretettem, téged is. Apámnak volt igaza, a bujaság valóban kárhozatba visz. Ezt sosem felejtettem el és nem is fogom elfelejteni.
A férfi szomorúan nézett rá: – Ezt mondogatod magadnak?
— Ez az igazság.
— A tolsztoji erkölcs. Nem biztos, hogy boldog leszel, ha jót cselekszel, de egészen biztos, hogy a rossz cselekedet boldogtalanná tesz.
Lydia mély lélegzetet vett. — Azt akarom, hogy távozz és sose térj vissza.
Feliksz hosszú percekig némán szemlélte, majd felállt. — Helyes.
Lydia úgy érezte, hogy megszakad a szíve.
A férfi közelebb lépett. Lydia mozdulatlanul állt, tudta, hogy el kellene húzódnia, de képtelen volt rá. Feliksz a vállára tette kezét, mélyen a szemébe nézett és ekkor már késő volt. Emlékezett, hogyan néztek egymás szemébe — és elveszett. A férfi magához vonta, karjába vette és megcsókolta. Éppen olyan volt, mint régen, nyugtalan szája éppoly mohón, szerelmesen, gyengéden csókolgatta puha ajkát; a nő elolvadt. Testét a férfiéhoz szorította. Erezte, ahogy tűzláng csap fel az ágyékán. Megremegett a gyönyörtől. A kezét kereste és keze közé vette, csak hogy megkapaszkodhassék valamiben, érinthesse a testét, szoríthassa teljes erővel...
Feliksz fájdalmában felkiáltott.
Szétváltak. A nő elképedve bámulta.
A férfi jobb kezét a szájához emelte. Lydia látta, hogy csúnya seb van a kezén, s azzal, hogy megszorította, megindította a vérzést. Odalépett, hogy megfogja a kezét, hogy

babusgassa, de a férfi elfordult. A varázs megtört. Feliksz megváltozott. Megfordult és az ajtóhoz sietett. Lydia megrettenve nézte, ahogy távozik. Becsapta az ajtót. Lydia felkiáltott.

Révetegen bámulta a helyet, ahol a férfi állt. Úgy érezte, mintha kifosztották volna. Egy székbe rogyott. Lebírhatatlan remegés fogta el.

Örvénylő érzelmek kavarogtak benne, percekig nem tudott gondolkodni. Lassanként megnyugodott, s egyetlen érzelem kerekedett felül: a megkönnyebbülés, hogy nem engedett a kísértésnek, nem árulta el a történet

utolsó fejezetét. Mint srapnelszilánk a beforrott sebben, olyan mélyen fészkelt benne a titok; és ezt a titkot halála napjáig nem árulja el senkinek, vele együtt fogják eltemetni.

Feliksz megállt a hallban, hogy feltegye kalapját. A tükörbe nézett, arca vad, diadalmas mosolyra torzult. Nyugalmat erőltetett magára és kisétált a déli napsütésre.

Milyen hiszékeny. Hogy elhitte azt az együgyű mesét az anarchista matrózról és milyen gyorsan, másodpercnyi habozás nélkül elárulta, hol találja meg Orlovot. Milyen diadalmas érzés, hogy még mindig ennyire a hatalmában tartja. Énmiattam ment férjhez, és most rávettem, hogy elárulja a férjét.

Kétségtelen, hogy találkozásuk tartogatott néhány rá nézve veszélyes percet is. Amikor a nő elmesélte történetét, figyelte az arcát és mélységes szánalom fogta el, olyan különös fájdalom, amitől sírhatnékja támadt; de oly régen nem ontott könnyeket, hogy teste már nem is emlékezett rá, hogy kell sírni, s a veszély percei elvonultak. Érzelmektől sebezhetetlen vagyok, gondolta: hazudtam neki, visszaéltem a bizalmával, megcsókoltam és eljöttem; kihasználtam.

Ma kegyes hozzám a sors. Ma jó nap van veszedelmes feladatok megoldásához.

A pisztolyt elejtette a parkban, új fegyverre van tehát szüksége. Szállodai merénylet végrehajtásához a bomba a legjobb fegyver. Nem kell pontosan célozni, mert bárhová esik, mindenkit megöl, aki a szobában tartózkodik. Ha Walden is ott van véletlenül Orlovnál, annál jobb, gondolta. Felmerült benne, hogy ez esetben Ligyija segített megölni a férjét.

Nos?

Megkísérelte kiverni a fejéből az asszonyt és a vegyészetre összpontosított.

Bement egy gyógyszertárba és négy pint közönséges savat vásárolt, tömény oldatban. A savat kétpintes üvegben árulták, ára – a visszaváltható üveggel együtt – négy shilling öt penny.

Az üvegeket hazavitte és az alagsori szoba padlójára tette.

Ugyanebből a fajtából vásárolt újabb négy pintet egy másik gyógyszertárban. A patikus megkérdezte, mire használja. – Tisztításra – mondta, s a patikus elégedetten nyugtázta a választ.

A harmadik gyógyszertárban másik savféléből vett négy pintet. Végül beszerzett egy pint tiszta glicerint és egy láb hosszú üvegrudat.

Tizenhat shilling nyolc pennyt adott ki, de az üres üvegekért visszakap majd négy shillinget és három pennyt. Alig három fontja maradt.

Az alapanyagokat különböző üzletekben vásárolta, a patikusok egyike sem gyaníthatja, hogy robbanóanyagot akar csinálni.

Felment Bridget konyhájába és kölcsönkérte a legnagyobb keverőedényt.

– Tésztát akar sütni? – kérdezte.

– Igen.

– Csak he repítsen minket a levegőbe.

– Nem fogom.

Bridget volt annyira óvatos, hogy aznap délután elment hazulról.

Feliksz lement az alagsorba, levetette kabátját, feltűrte ingujját és kezet mosott.

A keverőedényt a mosdóba helyezte.

Végigmérte a padlón sorakozó tizenhárom, tejüveg dugójú, nagy barna üveget.

A nagy edényben összekeverte a kétfajta savat, megvárta, amíg a folyadék kihűl és visszatöltötte az üvegekbe a kettő az egyhez keveréket.

Kimosta az edényt, megszárította, visszahelyezte a mosdóba és beleöntötte a glicerint.

A mosdóban volt egy láncon lógó gumidugó. A dugót féloldalasan tette a lefolyóra, hogy csak részben dugaszolja el. Kinyitotta a csapot. Amikor a víz szintje majdnem az edény karimájáig ért, elfordította a csapot, de nem zárta el, úgyhogy a víz ugyanolyan ütemben folyt a mosdóba, ahogy kifolyt belőle, s a vízszint egyenletes maradt, anélkül hogy az edénybe befolyt volna.

Most jött az a rész, amely több anarchistát ölt meg, mint az Ohrana.

A glicerinbe kezdte tölteni az összekevert savat, nagyon finoman, nagyon óvatosan, állandóan kavargatva az üvegrúddal.

Az alagsori szobában nagyon meleg volt.

Időnként barnásvörös füstgomoly szállt fel az edényből, jelezve, hogy a vegyi reakció kezd elszabadulni; ilyenkor abbahagyta a sav hozzáadását, de folytatta a keverést, mindaddig, amíg a víz le nem hűtötte az edényt, mérsékelve a reakciót. Amikor a füst elszállt, egy-két percet várt, majd tovább folytatta.

Felidézte, hogy így halt meg Ilja, a mosdó fölé hajolva az alagsori szobában, savakat és glicerint keverve: talán türelmetlen volt. A romok eltakarítása után eltemetnivaló sem maradt Iljából.

Estébe fordult a délután. Lehűlt a levegő, de Feliksz továbbra is izzadt. Keze sziklaszilárd volt. Az utcán játszó gyerekek kiszámolósdit kántáltak: “Só, mustár, ecet, *bors.* Só, mustár, ecet, *bors.”* Bár lenne jege. Bár lenne villanyvilágítás. Csípős füst töltötte be a szobát. Kapart a torka. A tálban lévő keverék átlátszó maradt.

Azon kapta magát, hogy Ligyijáról álmodozik. Idejön az alagsori szobába, anyaszült meztelenül, mosolyogva, és ő elküldi, mert nem ér rá foglalkozni vele.

“Só, mustár, ecet, *bors.”*

Az utolsó üveg savat ugyanolyan lassan és óvatosan ürítette a tálba, mint az elsőt.

Keverés közben erősebben kinyitotta a csapot, úgyhogy a víz most az edénybe ömlött; gondosan lemosta a fölösleges savat.

Amikor végzett, egy üveg nitroglicerin tulajdonosa lett.

Ennek a robbanó folyadéknak hússzor akkora az ereje, mint a lőpornak. Gyutaccsal is fel lehet robbantani, de tulajdonképpen fölösleges hozzá bármilyen szerkezet, mert egy égő gyufa vagy akár egy közeli kályha hője is megteszi. Feliksz ismert egy esztelen alakot, aki kabátjának szivarzsebében hordozgatott egy fiola nitroglicerint, mígnem testmelegétől felrobbant és nemcsak őt ölte meg, hanem még három másik járókelőt és egy lovat is a szentpétervári utcán. Egy üveg nitroglicerin akkor is robban, ha falhoz vágják, földre ejtik, megrázzák vagy akár csak meglökik.

Feliksz a lehető legnagyobb óvatossággal merített be egy tiszta üveget az edénybe és lassan belecsorgatta a robbanóanyagot. Amikor megtelt az üveg, bedugaszolta, de előbb megbizonyosodott róla, hogy egyetlen csepp nitroglicerin sem szorult az üveg nyaka és dugója közé.

A tálban maradt még némi folyadék. Természetesen nem öntheti a lefolyóba.

Az ágyhoz ment és felemelte a párnát. Kis lyukat hasított a huzaton és megnézte a tölteléket. Néhány szál toll, tépett rongy. Néhány darabot a tálban maradt nitroglicerinbe dobott. Az anyag jól szívta a folyadékot. Addig folytatta, amíg el nem tűnt az egész; akkor gombóccá formálta és újságpapírba csavarta a rongyot. Igy sokkal stabilabb, olyan, mint a dinamit – tulajdonképpen az is. Kevésbé robbanékony, mint a tiszta folyadék. Lehet, hogy a papírburok meggyújtásakor robban, lehet, hogy nem; kellene hozzá még egy puskaporral töltött papír szívószál. De Feliksz nem a dinamitot akarta használni, mert megbízható és azonnali hatású eszközre volt szüksége.

Ismét kimosta és megszárította a keverőtálat. A mosdót bedugaszolta, teletöltötte vízzel, óvatosan belehelyezte a hűvösen tartandó nitroglicerines üveget.

Felment és visszatette a konyhába a keverőedényt.

Az alagsorba visszatérve megszemlélte a mosdóban heverő bombát. Nem féltem, gondolta. Egész délután egyszer sem rettentett vissza a halál. Még mindig nem tudom, mi a félelem.

E gondolat megörvendeztette.

Elment, hogy felderítse a Savoy Hotelt.7

Teázás közben Walden felfigyelt Lydia és Charlotte nyomott hangulatára. Maga is elmélázott. Társalgásuk felületes volt.

Miután átöltözött vacsorához, Walden beült a szalonba, portóit iszogatott és várta, hogy felesége és leánya megjelenjenek. Pontadarvyékhoz voltak hivatalosak. Ma is meleg este volt. Ha másban nem is, időjárás szempontjából ragyogó nyaruk volt eddig.

Aleksz bezárása a Savoyba egyáltalán nem gyorsította meg a vontatottan haladó tárgyalásokat az oroszokkal. Aleksz olyan szeretetre méltó, mint egy kismacska – és éppoly tűhegyesek a fogai. Walden ismertette vele az ellenjavaslatot a Fekete-tengertől a Földközi-tengerig húzódó nemzetközi vízi útról. Aleksz kereken kijelentette, hogy kevesli, mert háború esetén – amikor a szoros létfontosságú lehet – a legjobb akarattal sem tudná Oroszország vagy Anglia megakadályozni, hogy a törökök lezárják az utat. Oroszország nemcsak az áthaladás jogát kívánja, hanem a jog érvényesítéséhez szükséges erőt is.

Es mialatt Walden és Orlov arról vitáztak, hogyan lehetne ezt az erőt biztosítani, a németek befejezték a Kieli-csatorna kiszélesítését; ez a stratégiailag létfontosságú teljesítmény azt jelentette, hogy hadihajóik eljuthatnak az Eszaki-tenger harci térségéről a Balti-tenger biztonságába. Aranytartalékuk rekordmagasságba emelkedett, azoknak a pénzügyi manővereknek köszönhetően, amelyek kiváltották Churchill májusi látogatását Walden Hallban. Ennél jobban a németek már sose lesznek felkészülve háborúra: minden egyes nap sürgetőbbé tette

az orosz–angol szövetséget. De Aleksznek vasidegzete van... nem hajlandó elhamarkodott engedményekre.

Walden egyre többet tudott meg Németországról: iparáról, kormányáról, hadseregéről, természeti kincseiről, és mindjobban ráébredt: Németországnak minden esélye megvan arra, hogy felváltsa Angliát, s a világ legerősebb nemzetévé váljék. Waldent személy szerint nem érdekelte, hogy Anglia az első, a második vagy a kilencedik helyen áll, mindaddig, amíg szabad ország. Szerette Angliát. Büszke volt rá. Ipara millióknak adott munkát, demokráciája mintaképül szolgál a világ többi része számára. Lakossága egyre műveltebb s ennek következtében mind többen jutnak szavazati joghoz. Előbb-utóbb a nők is megkaphatják, főleg ha abbahagyják a rendbontást. Walden szerette a mezőket és a dombokat, az operát és a varietét, a főváros fényes csillogását és a vidéki élet lassú, biztonságos ritmusát. Büszke volt

az angol feltalálókra, a színdarabírókra, az üzletemberekre, az iparosokra. Fene jó hely ez az Anglia, s ha Waldenen múlik, nem hagyja, hogy kocka fejű porosz betolakodók elrontsák.

Aggódott, mert nem tudta, rajta múlik-e. Gondolkodóba ejtette, hogy valójában mennyire érti a modern Angliát, anarchistáival és szüfrazsettjeivel, ezt az országot, amelyet ezek a fiatal szélsőségesek, Churchill és Lloyd George kormányoznak s amelyet emezeknél is veszedelmesebb erők, az egyre virágzóbb Munkáspárt és a mind erősebb szakszervezetek fenyegetnek széthullással. Anglia még mindig a Walden-féléké: a feleségek képezik a Jó Társaságot, a férjek uralkodnak, de az ország már nem kormányozható olyan könnyen, mint valaha. Időnként elfogta az a rettenetesen leverő érzés, hogy az egész mindenség kicsúszik a kezéből.

Charlotte jött be s erről eszébe jutott, hogy nem a politika az egyetlen terület, amely fölött hatalma lazul. A lány még mindig teázóköntösben volt. — Hamarosan mennünk kell — mondta Walden.

— Szeretnék itthon maradni. Fáj a fejem.

— Ha nem szólsz mielőbb a szakácsnőnek, nem lesz meleg vacsorád.

— Nem is kell. Felkéretek a szobámba valami hideget.

— Sápadt vagy. Igyál egy kis pohár portóit; étvágycsinálónak is jó.

— Köszönöm.

Leült és Walden töltött neki. Amikor átnyújtotta a poharat, megszólalt: — Annie-nek van már munkája és otthona.

—Örülök neki — válaszolt a lány hidegen.

Walden mély lélegzetet vett: — Be kell vallanom, hogy ebben az ügyben én voltam a hibás.

— Ó — mondta meglepődve Charlotte.

Ilyen ritka eset, hogy belátnám: hibáztam? — tűnődött Walden. Majd folytatta: — Persze nem tudtam, hogy... az a fiatalember... elszökött és Annie szégyellt az anyjához fordulni. De utána kellett volna néznem. Tökéletesen igazad volt, amikor szememre vetetted, hogy a lány sorsa az én felelősségem.

Charlotte nem szólt, de melléhúzódott és megfogta a kezét. Walden meghatódott.

— Jószívű vagy és remélem, az is maradsz. Bízhatom-e benne, hogy idővel megtanulod, nagylelkűségednek hogyan adjál kifejezést... egy kicsit nyugodtabban?

— Igyekszem, papa.

— Gyakran töröm a fejem, vajon nem részesítettünk-e a szükségesnél nagyobb oltalomban. Neveltetésedről természetesen a mama döntött, de be kell vallanom, hogy többnyire egyetértettem vele. Vannak, akik azt mondják, nem kell a gyereket megvédeni attól, hogy megtudja, mik az élet alapvető igazságai; de ezek kevesen vannak és általában nagyon közönségesek.

Egy ideig hallgattak. Lydia, szokása szerint, órákig öltözködik a vacsorához. Walden szeretett volna még többet közölni Charlotte-tal, de nem tudta, lesz-e mersze hozzá. Különböző bevezető szavakat mérlegelt, de egyik zavarba ejtőbb volt, mint a másik. Charlotte elégedett csendben ült; vajon tudja-e, mi forog a fejemben?

Lydia hamarosan elkészül. Itt a pillanat: most vagy soha. Megköszörülte a torkát. – Férjhez mégy majd egy rendes emberhez és vele együtt mindenfélét megtanulsz, ami most titokzatosnak és kissé aggasztónak tűnhet. – Elég lesz ennyi, gondolta; most még visszaléphet, elkerülheti a kényesebb tárgyat. – Egy dolgot azonban eleve tudnod kell. Tulajdonképpen mamának kellene erről beszélni veled, de valahogy az az érzésem, hogy ódzkodik tőle, ezért én mondom el.

Szivarra gyújtott, hogy kezét foglalkoztassa. Most már átlépte a határt. Remélte, hogy Lydia megjelenik és véget vet a beszélgetésnek; de nem jött.

– Azt mondtad, tudod, hogy mit csinált Annie és a kertész. Nos, ők nem voltak összeházasodva, ezért roszszat cselekedtek. De ha házastársak között zajlik az ilyesmi, igazán nagyon jó dolog. —Érezte, hogy elpirul és remélte, hogy a lánya nem néz rá éppen most. — Puszta testi érzésként is nagyon jó – merült bele. – Leírni lehetetlen, kissé talán olyan, mint a kandalló melegében élvezkedni... Ami a lényeg, s amiről, azt hiszem, nem tudsz, hogy lelkileg milyen csodálatos az egész. Valahogy ki tudja fejezni mindazt a vonzalmat, gyengédséget, megbecsülést és... szóval a szeretet, ami a férjet és feleséget összeköti. Amikor az ember fiatal, nem biztos, hogy éppen ezt megérti. A lányok különösen hajlamosak arra, hogy csak a, nos, a közönségességét lássák; vannak sajnálatra méltó emberek, akik sosem lelik örömüket benne. De ha számítasz rá, és jó, kedves, okos férjet választasz, biztos, hogy örömöt lelsz benne. Ezért mondtam el. Nagyon zavarba hoztalak?

Megdöbbenésére Charlotte feléje fordult és arcon csókolta. – Igen, de nem annyira, mint saját magadat — mondta.

Ettől elnevette magát.

Pritchard lépett be. — A hintó előállt, mylord, és az úrnő az előcsarnokban vár.

Walden felállt. — A mamának egy szót se — súgta oda Charlotte-nak.

– Kezdek rájönni, miért tartja mindenki, hogy jó ember vagy — mondta Charlotte. — Jó mulatást.

— Isten veled. — Amikor kiment, hogy feleségéhez csatlakozzon, azt gondolta: néha valóban sikerül jót tenni.

Ezek után Charlotte majdnem lemondott arról, hogy elmenjen a szüfrazsettek ülésére.

Az Annie-féle incidens óta lázadó hangulatban volt, s aztán felfigyelt a Bond Streeten egy ékszerész kirakatára ragasztott plakátra. Tekintetét először a SZAVAZATI JOGOT A NŐKNEK felirat ragadta meg; azután észrevette, hogy a gyűlés színhelye nincs messze a házuktól. A szónokokat nem sorolta fel a plakát, de Charlotte az újságokból tudta, hogy a hírhedt Mrs. Pankhurst gyakran minden előzetes bejelentés nélkül megjelenik az ilyen gyűléseken. Charlotte megállt, hogy elolvassa a hirdetményt, miközben kísérője, Marja kedvéért úgy tett, mintha a bársonytálcára kirakott karkötőket szemlélgetné. Ezenközben kijött az üzletből egy fiú és kezdte levakarni a plakátot. Akkor és ott határozta el Charlotte, hogy elmegy a gyűlésre.

Papa most megrendítette eltökéltségét. Megdöbbentette, hogy ő is esendő, sebezhető, sőt alázatos; és még nagyobb meglepetés, hogy úgy beszél a nemi érintkezésről, mint valami szép dologról. Rájött, már nem haragszik rá azért, amiért hagyta, hogy tudatlanságban nőjön fel. Hirtelen megértette szempontjait.

Mindez nem változtatott azon a tényen, hogy még mindig borzasztóan tudatlan volt, és továbbra sem bízhatott benne, hogy mama és papa a teljes igazságot mondják el mindenről, különösen olyan dolgokról, mint a nők szavazati jogáért folyó küzdelem. Elmegyek, határozta el.

Csengetett Pritchardnak és egy adag salátát kért a szobájába; azután felment. Annak, hogy az ember nőnemű, megvan az az előnye, hogy fejfájását senki sem vonja kétségbe: a nőktől valósággal elvárják, hogy olykor-olykor fejfájásuk legyen.

Meghozták az ételt, csipegetni kezdte, amíg eljött a személyzet vacsoraideje; akkor kalapot-kabátot vett és kiosont.

Meleg este volt. Gyorsan ment Knightsbridge felé. A szabadság különös érzete töltötte el és ráeszmélt, hogy még soha nem járt városi utcán kíséret nélkül. Bármit csinálhatnék, gondolta. Se dolgom, se gardedámom. Senki sem tudja, hol vagyok. Vendéglőben vacsorázhatnék. Felugorhatnék egy Skóciába tartó vonatra. Szállodai szobát foglalhatnék. Felülhetnék az omnibuszra. Almát ehetnék az utcán és a csatornába dobhatnám a csutkáját.

Feltűnőnek érezte magát, de senki se hederített rá. Mindig élt benne a bizonytalan érzés, hogy ha egyedül menne ki az utcára, ismeretlen férfiak – maga sem tudta, hogyan – zavarba hoznák. De most mintha észre sem vennék. A férfiak egyáltalán nem ólálkodtak; mindenki tartott valamerre, estélyi öltözékben vagy szövetruhában. Hol itt a veszély? Azután eszébe jutott az az őrült a parkban, és sietni kezdett.

A gyűlésteremhez közeledve egyre több nőt látott arrafelé menni. Voltak, akik kettesével vagy csoportokban mentek, de többségük egyedül volt, mint Charlotte. Biztonságban érezte magát.

Több száz asszony álldogált a terem előtt. Sokan viselték a szüfrazsett-színeket, a bíbor-zöld-fehéret. Egyesek röplapokat osztogattak, mások *a Szavazati jogot a nőknek* című lapot árulták. Rendőrök vegyültek közéjük, feszült arcukon derűs megvetés. Charlotte a befelé igyekvők sorába állt.

Rendezői karszalagot viselő asszony állította meg az ajtónál: hat pennyt kért. Charlotte önkéntelenül megfordult, de nem volt ott sem Marja, sem az inas, sem aszobalány, hogy a belépőt kifizesse. Egyedül volt, pénz nélkül. Nem tudta, hogy belépődíjat szednek. Es abban sem volt biztos, hogy ha előre látta volna, tudott volna szerezni hat pennyt.

— Nagyon sajnálom — mondta. — Nincs nálam pénz... igazán nem tudtam... – Megfordult, hogy elmenjen.

A rendező megállította. – Semmi baj – mondta. – Ha nincs pénze, ingyen is bemehet. – Középosztályos kiejtéssel beszélt s noha kedves volt. Charlotte azt képzelte, hogy magában megállapítja: Ilyen szép ruhában, és nincs pénze!

– Köszönöm... Majd küldök egy csekket... – Megszégyenülten tartott befelé. Még jó, hogy nem próbáltam vendéglőben vacsorázni, vagy vonatra szállni, gondolta dühösen. Sose volt gondja rá, hogy legyen nála pénz. A kísérőnél mindig volt aprópénz, papának folyószámlája volt a Bond Street összes üzletében, s ha kedve támadt a Claridge'sben ebédelni, vagy a Café Royalban kávézni, egyszerűen otthagyta a névjegyét az asztalon és a számlát elküldték papának. Ezt a számlát azonban biztosan nem egyenlítené ki.

Egész elöl ült le: ennyi fáradság után semmit sem akart elmulasztani. Ha gyakran akarok ilyet tenni, gondolta, valahogy szerét kell ejtenem, hogy pénzhez jussak – kopott pennysekhez, gyűrött bankjegyekhez vagy arany guinea-khez.

Körülnézett. A terem asszonyokkal volt tele, itt-ott bukkant fel egy férfiarc. Főként középosztálybeli nők, inkább szövetbe és pamutba, mint kasmírba vagy selyembe öltözötten. Néhányan kiemelkedtek az átlagból, halkabban beszéltek, kevesebb ékszert hordtak, és ezek a nők – Charlotte-hoz hasonlóan – divatjamúlt kabátban és egyszerű kalapban voltak, mintha álcáznák magukat. Amennyire meg tudta ítélni, munkásasszonyok nem voltak jelen.

Az emelvényen lévő asztalt bíbor-zöld-fehér “Szavazati jogot a nőknek" feliratú lobogó borította. Az asztalon kis olvasópolc. Mögötte hat szék.

Ezek a nők, gondolta Charlotte, a férfiak ellen lázadnak fel! Nem tudta, örüljön-e vagy szégyenkezzék.

Ot nő ment fel a színpadra, a közönség tapsolt. Mind az öt kifogástalanul, ha nem is divatosan öltözött – se bukj-el-szoknya, se harangkalap. Tényleg ők lennének azok, akik ablakokat zúznak be, festményeket hasítanak fel, bombákat hajigálnak? Nagyon is

tiszteletreméltónak tűntek.
Elkezdődtek a beszédek. Nem sokat értett belőlük. Szervezkedésről, pénzügyekről, kérvényekről, törvénymódosításról, szavazásokról és választásokról beszéltek. Elkedvetlenedett: semmit sem tudott meg. Talán könyveket kellene olvasni a mozgalomról, mielőtt gyűlésre megy, hogy megérthesse, mi történik. Majdnem eltelt egy óra, amikor elhatározta, hogy távozik. Es akkor félbeszakadt a szónoklat.
Két nő jelent meg a színpad szélén. Az egyik egy izmos fiatal lány, autóskabátban. Oldalán, rátámaszkodva, aprócska, törékeny asszony, fáradtzöld tavaszi kabátban, nagy kalappal. A közönség tapsolni kezdett. Az emelvényen ülők felálltak. A taps erősödött, kiáltások, éljenzések vegyültek bele. Charlotte mellett is felállt valaki és pillanatok alatt ezer nő ugrott talpra.
Mrs. Pankhurst lassan ment fel az asztalhoz.
Charlotte alaposan megnézte. Az a fajta, akit csinosnak mondanak. Mélyen ülő, sötét szemek, széles, egyenes száj, erős áll. Ha az orra nem lenne húsos és lapos, szépség volna. Az ismételt bebörtönzés és az éhségsztrájkok hatása megmutatkozott arca és karja soványságában, bőrének sárga színében. Gyengének, vékonynak, erőtlennek látszott.
Karját felemelte s az éljenzés és taps majdnem azonnal abbamaradt.
Beszélni kezdett. Hangja, noha nem kiabált, tiszta voltés erős. Charlotte meglepetten hallotta, hogy lancashire-i kiejtéssel beszél.

– 1894-ben választottak be a dologházra felügyelő manchesteri szegényügyi bizottságba. Amikor először ellátogattam a dologházba, megdermedtem a látványtól: hét- és nyolcéves kislányok sikálták térden állva a hosszú folyosók hideg kövét. Ezek a kislányok télen-nyáron vékony, kivágott, rövid ujjú pamutruhácskát hordtak. Éjjel meztelenül aludtak, mert a hálóing luxusnak minősíttetett. Az, hogy a bronchitis járványméreteket öltött, nem ébresztette rá a bizottsági tagokat, hogy talán változtatni kellene szegénykék viseletén. Mondanom sem kell, hogy beválasztásomig a bizottság kizárólag férfiakból állt.
Állapotos asszonyok is voltak a dologházban, gyermekük születéséig padlót súroltak, és általában a legkeményebb munkát végezték. Sokuknak nem volt férje; nagyon, nagyon fiatalok, jobbára kamasz lányok voltak. Ezeket a szerencsétlen anyákat szülés után mindössze két hétig tartották kórházban. Utána választhattak: vagy ott maradnak a dologházban és sikálással vagy egyéb munkákkal keresik meg kenyerüket és ez esetben elveszik tőlük a gyereket – vagy elbocsátásukat kérik. Szegényházi lakók maradhattak – vagy elmehettek, a kéthetes csecsemővel a karjukon, se reményük, se otthonuk, se pénzük, se úti céljuk. Mi lett belőlük és mi lett boldogtalan gyerekeikből?
Charlotte döbbenten hallgatta, hogy ilyen kényes kérdéseket tárgyalnak meg nyilvánosan. Leányanyák... kamasz lányok... otthon nélkül, pénz nélkül... Es miért veszik el tőlük csecsemőjüket a dologházban? Igaz lehet-e?
Hallott még rosszabbat is.
Mrs. Pankhurst kissé felemelte hangját. – A törvény szerint, ha a férfi, aki a lányt megrontotta, húsz fontot egy összegben kifizet, a menhelyről kiadott gyerekek otthona mentesül az ellenőrzés alól. Ha valaki egyszerre
csak egy csecsemőt fogad be és megkapja az érte járó húsz fontot, ellenőrök nem tehetik be lábukat a házba.
Menhelyi gyerek... a férfi, aki megront egy lányt... ismeretlen kifejezések voltak ezek Charlotte számára, de félelmetesen magától értetődők.
– A csecsemő természetesen szinte azonnal meghal, s a gazda újabb áldozat megszerzésére jogosult. A nők hosszú évek óta próbálják megváltoztatni a Szegénységi Törvényt,

megoltalmazni minden törvénytelen gyereket, lehetetlenné tenni, hogy bármelyik jómódú csirkefogó felmentessék a kötelességvállalás alól. Ismét és ismét próbálkoztak, de mindig elbuktak – hangja szenvedélyes kiáltásba csapott át –, mert akiket igazán izgat a kérdés, azok csupáncsak asszonyok!

A hallgatóság tapsolt, és a Charlotte mellett ülő nő felkiáltott: –Úgy van! Ugy van!

Charlotte az asszonyhoz fordult és megragadta karját. – Igaz ez? – kérdezte. – Igaz ez?

Mrs. Pankhurst folytatta.

– Bár lenne időm és erőm, hogy elmondjam nektek mindazokat a tragédiákat, amelyeknek bizottsági tagként tanúja voltam. A nyomorenyhítő részlegnél találkoztam özvegyekkel, akik kétségbeesetten próbálták öszszetartani az otthont, a családot. A törvény értelmében hozzájuthattak némi, nagyon csekély segélyhez, de önmaguk és valamelyik gyerekük nem részesülhetett belőle. A törvény munkaképes erőnek tartja a nőt akkor is, ha keblén ott szopik csecsemője. Nekünk azt mondják, hogy az asszonyok maradjanak otthon és gondozzák gyerekeiket. Férfi kollégáim megbotránkoztak, amikor erre azt válaszoltam: "Ha szavazati jogunk lesz, mi majd gondoskodunk róla, hogy az anyák otthon maradhassanak és gondozhassák gyerekeiket!"

1899-ben a manchesteri anyakönyvi hivatalhoz kerültem. Még a korábbi tapasztalatok után is újból és újból megdöbbentett, milyen kevéssé törődik a világ az asszonyokkal és a gyerekekkel. Tizenhárom éves kislányokjöttek hozzám, hogy jegyzékbe vétessék gyermekük – természetesen törvénytelen gyermekük – születését. A legtöbb esetben semmit se lehetett tenni. A felnőtt korhatár a tizenhatodik év, de a férfi általában azzal védekezik, hogy idősebbnek gondolta a lányt. Hivatalviselésem idején egy törvénytelen gyerek nagyon fiatal anyja kitette újszülöttjét és az meghalt. Az anyát gyilkosság vádjával bíróság elé állították és halálra ítélték. De a férfi, aki igazság szerint inkább gyilkos volt, büntetés nélkül megúszta.

Akkoriban gyakran kérdeztem magamtól, mi a teendő. Beléptem a Munkáspártba, avval a hittel, hogy helyi tanácsain keresztül kezdeményezni lehet valami létfontosságút a nők szavazati joga ügyében, olyan mozgalmat, amit a politikusok nem hagyhatnak számításon kívül. Nem történt semmi.

Közben felnőttek a lányaim. Egy szép napon Christabel a következő kijelentéssel lepett meg: "Mióta próbálkoztok, hogy kikényszerítsétek a szavazati jogot. A magam részéről elhatároztam: megszerzem!" Azóta két jelszavam van. Az egyik: "Szavazati jogot a nőknek", a másik: "A magam részéről: megszerzem!"

Valaki felkiáltott: – Én is! –, újabb tetszésnyilvánítás és taps tört ki. Charlotte belekábult. Ugy érezte magát, mintha ő lenne a mesebeli kislány, Alice, aki keresztülmegy a tükrön és elvarázsolt világba kerül, ahol minden más, mint aminek látszik. Az újságok, ha a szüfrazsettekről írtak, nem említettek sem Szegénységi Törvényt, sem tizenhárom éves leányanyákat (egyáltalán, lehetséges ez?), sem a dologházban bronchitisben szenvedő kislányokat. Charlotte el sem hitte volna a hallottakat, ha nem látta volna saját szemével, hogy Annie, a derék, egyszerű, norfolki cselédlány a járdán alszik, mert egy férfi "megrontotta". Mit számít néhány betört ablak, ha ilyesmi lehetséges?

– Sok év eltelt, míg fellobbantottuk a harci fáklyát. Mindent megpróbáltunk, amit lehetett, s a munka, a

szenvedés, az áldozat évei megtanítottak bennünket arra, hogy a kormány, amely nem enged a jog és az igazság nevében, engedni lesz kénytelen gyakorlati okokból. Ezért kellett az alkotmányos lét minden formáját bizonytalanná tenni. Ezért kellett bebizonyítani, milyen kudarc a törvény, milyen komédia a bíróság; le kellett járatni a kormányt a világ szemében;

meg kellett zavarni a sportéletet, kárt okozni az üzleti életnek, értékeket tönkretenni, demoralizálni a társadalmat, megszégyeníteni az egyházat, felfordítani a teljes eddigi életvitelt! Ezt a gerillaharcot addig folytatjuk, amíg Anglia népe meg nem elégeli. Ha ők elérkeznek odáig, hogy azt mondják a kormánynak: “Állítsátok le a mozgalmat, az egyetlen módon, ahogy lehet: adjátok meg a nőknek a szavazati jogot”, akkor eloltjuk fáklyánk tüzét.

Patrick Henry, a nagy amerikai államférfi, a következőképpen összegezte az amerikai forradalmat kirobbantó okokat: “Kérvényeztünk, tiltakoztunk, esedeztünk, földre borultunk a trónus előtt – s mindezt hiába. Harcolnunk kell – ismétlem, uram, harcolnunk kell.” Patrick Henry amellett tört lándzsát, hogy emberek megölése árán kell biztosítani *az ember* szabadságát. A szüfrazsettek sose vallották és nem is fogják ezt vallani. A minket mozgató erő az emberi élet mélységes és kötelező tisztelete.

Ebben a szellemben léptünk tavaly a harc mezejére. Január harmincegyedikén savval kiégettünk több golfpályát. Február hetedikén és nyolcadikán jó néhány helyen átvágtuk a távíró- és telefondrótokat, több órára megszakítottuk az összeköttetést London és Glasgow között. Néhány nappal később bevertük a legelőkelőbb londoni klubok ablakát, kárt tettünk a Kew Gardens orchideaházában s a hidegben értékes bimbók fagytak le. Megszálltuk a Tower ékszertermét és megrongáltunk egy vitrint. Február tizennyolcadikán kora reggel, a munkások érkezése előtt, bombát helyeztünk el Walton-on-the-Hillen, Lloyd George épülő villájában s a bomba nagy károkat okozott.

A kampány folyamán több mint ezer nőt vetettek börtönbe; elszenvedték büntetésüket, megromlott egészséggel, megtört testtel, de lélekben töretlenül kerültek ki. Ha a nők szabadságot élveznének, ezen asszonyok egyike sem lett volna törvénysértő. Ezek az asszonyok komolyan gondolják, hogy az emberiség jólétének oltárán áldoztak; hogy a civilizációnkat pusztító szörnyű gonoszság nem irtható ki, ha nem kapnak szavazati jogot a nők. A kampány megállítására egyetlen lehetőség van, megfékezésének csak egyetlen módja. Es ez nem a deportálás!

– Nem! – kiáltott valaki.

– És nem a börtön!

– Nem! – harsogta a tömeg.

– Hanem az igazság!

– Igen!

Charlotte a többiekkel együtt kiáltott. Az emelvényen álló aprócska asszonyból csak úgy sugárzott a jogos felháborodás. Szeme lángolt, keze ökölbe szorult, állát felvetette, hangját érzelem fűtötte.

– A szenvedés lángja, amely börtönben ülő testvéreinket gyötri, minket is éget. Velük szenvedünk, osztozunk nyomorúságukban és együtt fogjuk kivívni a győzelmet. Ez a szellem az alvók sokaságának fülébe egyetlen szót súg: “Ébredj”, s a szendergők talpra ugranak. Megoldja a némák nyelvét és ők továbbadják a szót. Fénye messzire világít, elér a szenvedőkhöz, a szomorú szívűekhez, az elnyomottakhoz, és új reménnyel világítja be életüket. Mert ezt a lángot, ami ma bennünk ég, többé nem lehet elfojtani; mert erősebb minden zsarnokságnál, kegyetlenségnél, elnyomásnál; mert erősebb a halálnál is!

A nap folyamán szörnyű gyanú támadt Lydiában.

Ebéd után lepihent szobájában. Másra sem tudott gondolni, mint Felikszre. Ostobaság lenne tagadni, hogy varázsereje még mindig hat rá. De nem gyámoltalan

fiatal lány többé. Meg tud állni a saját lábán. És eltökélt szándéka, hogy nem veszti el a fejét,

nem hagyja, hogy szétrombolja nyugodt életét, amit olyan gondosan alakított ki.

Felvetődtek benne mindazok a kérdések, amiket nem tett fel neki. Mit csinál Feliksz Londonban? Miből él? Honnan tudta, hol keresse?

Hamis nevet adott meg Pritchardnak. Nyilván attól tartott, hogy Lydia nem engedi színe elé. Rájött, miért hangzott ismerősen a "Konsztantyin Dmitrics Levin"; az *Anna Karenina* egyik szereplőjének neve és ezt a könyvet ejtette le, amikor először találkoztak. Kettős értelmű fedőnév, fortélyos emlékeztető, gyerekkorból felbukkanó ízhez hasonlóan elhomályosult emlékek seregét élesztette fel. Vitatkoztak a könyvről. Lydia szerint kiváló realista alkotás, mert Lydia tudta, milyen az, amikor egy tiszteletre méltó asszony keblében fellángol a szenvedély; Anna maga Lydia volt. De a könyv nem Annáról szól, állította Feliksz, hanem Levinről, aki választ keres a kérdésre: "Hogyan kell élnem?", és Tolsztoj válasza: "Szíved mélyén tudod, mi a helyes." Feliksz érvelése szerint ez a sekélyes moralizálás – amely szándékosan figyelmen kívül hagyja a történelmi, gazdasági és lélektani tényezőket – vezetett az orosz uralkodó osztály tökéletes tehetetlenségéhez és elkorcsosulásához. Ez volt az az este, amikor savanyított gombát ettek s ő életében először kóstolt vodkát. Türkizszínű ruhát viselt, ami szürke szemét kéknek mutatta. Feliksz a lábujjait csókolgatta, és azután...

Igen, szándékosan emlékeztette minderre.

Vajon hosszabb ideje van Londonban, vagy csak azért jött, hogy Aleksszel találkozzék? Nyilván oka van annak, hogy Londonban próbál közel férkőzni egy tengernagyhoz az Oroszországban fogva tartott matróz kiszabadítása érdekében. Ekkor felmerült benne a gondolat, hogy Feliksz talán nem mondott igazat. Végül is, még mindiganarchista. Akkor, 1895-ben, határozottan erőszakellenes volt, de azóta megváltozhatott.

Ha Stephen tudná, hogy megmondtam egy anarchistának, hol találhatja Alekszet...

Nyugtalankodott a délutáni teázásnál. Nyugtalankodott, mialatt a szobalány megcsinálta frizuráját, emiatt el is rontotta és rémesen nézett ki. Nyugtalankodott a vacsora folyamán, ezért a kelleténél hallgatagabb volt, amikor Quort márkinő, Mr. Chamberlain vagy az a Freddie nevű fiatalember beszélt hozzá, aki többször is hangosan elmondta: reméli, Charlotte-nak nincs semmi baja.

Emlékezetébe idézte, hogyan kiáltott fel fájdalmában Feliksz, amikor megszorította a kezét. A sebet csak egy pillanatig látta, de a varratok tanúsága szerint elég súlyos lehetett.

A gondolat azonban, hogy Feliksz azonos lehet a parkban rájuk támadó őrülttel, csak késő este jutott eszébe, amikor hálószobájában a haját kefélte.

A gondolat olyan ijesztő volt, hogy a toalettasztalra ejtette aranyhátú hajkeféjét és eltört egy parfümösüveget.

Lehet, hogy Feliksz azért jött Londonba, hogy megölje Alekszet?

Hátha Feliksz támadt rájuk a parkban, és nem azért, hogy őket kirabolja, hanem hogy elkapja Alekszet. A pisztolyos alak magassága és alakja őrá emlékeztet? Igen, nagyjából. Es Stephen megsebesítette a karddal...

Aleksz ezután kiköltözött, mert megrémült, vagy talán, mert *tudta,* hogy a "rablási kísérlet" valójában személye elleni merénylet volt, és Feliksz nem tudta, hol keresse, ezért fordult Lydiához...

Magára meredt a tükörben. A nőnek, akit látott, szürke szeme, világos szemöldöke, szőke haja, csinos arca és tyúkesze volt.

Így lenne? Valóban becsapta volna? Igen, mert tizenkilenc évig élt abban a hitben, hogy Lydia elárulta őt. Összeszedte és zsebkendőbe tette a parfümösüveg darabjait; majd feltörölte a kiömlött parfümöt. Nem tudta, mit tegyen. Figyelmeztetni kell Stephent, de hogyan? "Apropó, ma reggel itt járt egy anarchista és megkérdezte, hol van Aleksz; és minthogy régen

a szeretőm volt, megmondtam neki...” Füllenteni kell. Gondolkodott. Valaha szemrebbenés nélkül tudott hazudni, de azóta kijött a gyakorlatból. Végül úgy döntött, a legegyszerűbb lesz, ha összefonja a hazugságokat, amiket Feliksz neki és Pritchardnak beadott.

Selyem hálóinge fölé kasmírköntöst vett és átment Stephen hálószobájába.

A férfi az ablaknál ült, pizsamában és házikabátban, egyik kezében pohárka konyak, a másikban szivar, és a holdsütötte parkot nézegette. Láttára meglepődött, mert eddig mindig ő ment Lydia szobájába éjszaka. Boldogan mosolyogva kelt fel és átölelte. Lydia rájött, hogy Stephen félreértette: azt hitte, hogy szeretkezni jön.

– Beszélni akarok veled.

Eleresztette. Csalódottnak látszott. – Ilyenkor, éjszaka?

– Azt hiszem, szörnyű ostobaságot követtem el. – Hallgatlak.

A hideg kandalló két oldalán ültek le. Lydia hirtelen azt kívánta, bárcsak szerelmeskedni jött volna. Elkezdte: – Egy férfi keresett fel ma délelőtt. Azt mondta, ismer Szentpétervárról. A neve ismerősnek tűnt és rémlett is, hogy láttam már... Tudod, hogy van ez...

— Hogy hívják?

— Levin.

– Folytasd.

– Azt mondta, találkoznia kell Orlov herceggel. Stephen feszülten előrehajolt: –

Minek?

– Valami matrózról van szó, akit igazságtalanul bebörtönöztek. Ez a... Levin... személyesen akar közben járni a matróz elengedéséért.

– Mit mondtál neki?

– Megmondtam, hogy a Savoyban lakik.

– Az istenfáját – káromkodott Stephen, majd bocsánatot kért. – Ne haragudj.

– Később merült csak fel bennem, hogy ez a Levin rosszban sántikálhat. Seb volt a kezén... és eszembe jutott, hogy kardoddal megsebesítetted a támadót a parkban... így, fokozatosan döbbentem rá... Borzasztó, amit tettem, nem?

– Nem a te hibád; az enyém. Meg kellett volna mondani az igazat a parkbeli férfiról, de azt hittem, jobb, ha nem rémisztgetlek. Tévedtem.

– Szegény Aleksz. Ha arra gondolok, hogy meg akarják ölni... Olyan bájos fiú.

– Hogy nézett ki Levin?

A kérdés megzavarta Lydiát. Egy pillanatig úgy gondolt “Levin"-re, mint ismeretlen merénylőre; most pedig kénytelen leírást adni Felikszről. – b... magas, sovány, sötét hajú, olyan korombéli, jellegzetesen orosz; kedves, eléggé barázdált arcú... – Elhallgatott. *Es én sóvárgok utána.*

Stephen felállt. – Megyek és felkeltem Pritchardot. Elmegyünk a szállodába.

Nem, ne menj, inkább feküdjünk az ágyadba; szükségem van a melegségedre, gyöngédségedre, gondolta Lydia. – Borzasztóan sajnálom – mondta hangosan.

– Talán így a legjobb.

Meglepődve nézett rá: – Hogyhogy?

– Mert ha eljön a Savoyba, hogy megölje Alekszet, én kapom el.

Es ekkor Lydia tudta, hogy mielőtt az ügynek vége lesz, a két szeretett férfi közül az egyik meghal.

Feliksz óvatosan emelte ki a mosdóból az üveg nitroglicerint. Mintha tojásokon lépdelne, úgy ment át a szobán. Párnája a matracon hevert. Tovább tágította a szakadást és átbújtatta

rajta az üveget, bele a párnába. A párna töltelékét elrendezte az üveg körül, úgyhogy a bomba most rázkódást csillapító burokban feküdt. Karja hajlatába ölelte a párnát és nyitott bőröndbe helyezte. Becsukta a bőröndöt és fellélegzett.

Felvette a kabátot, a sálat, a tiszteletre méltó kalapot. Óvatosan élére állította, majd felemelte a bőröndöt. Kiment.

Útja a West Endre lidércnyomás volt.

Természetesen fel sem merülhetett, hogy biciklire üljön, de a gyaloglás is idegtépő volt. Állandóan szeme előtt lebegett a párnában ülő barna üveg; minden lépésnél elképzelte az apró lökéshullámot, amely testének és karjának mozgásán át az üveget éri; látta, ahogy keze alatt a nitroglicerin molekulái egyre gyorsabb táncot járnak.

Egy asszony a háza előtti járdát mosta. Az úttestre lépett, nehogy megcsússzon a nedves macskakövön, s az asszony kigúnyolta: – Uraságod fél, hogy vizes lesz a lába?

Egy eustoni gyárnál inasgyerekek tódultak ki a kapun, futball-labdát kergetve. Feliksz halálmereven állt, amíg körötte szaladgáltak, lökdösődtek, harcoltak a labdáért. Azután valaki messzire elrúgta, s a fiúk ugyanolyan gyorsan eltűntek, mint ahogy megjelentek.

Haláltáncot járt, amint átkelt a Euston Road-i kereszteződésnél. Öt percig állt a járdaszélen, várva, hogy nagyobb hézag keletkezzék a közlekedésben; azután majdnem szaladva ment át a túlsó oldalra.

A Tottenham Court Roadon benyitott egy előkelő papírkereskedésbe. Az üzletben csend és nyugalom honolt. A bőröndöt óvatosan a pultra tette. Zsakettes segéd jött elő.

– Mit parancsol, uram?

– Kérek egy borítékot.

– Egyetlen borítékot, uram? – szaladt fel a szemöldöke.

– Igen.

– Valami különlegeset, uram?

– Simát, de jó minőségűt.

– Van kék, elefántcsontszín, vízszínű, krémszínű, bézs...

– Fehéret.

– Igenis, uram.

– Es egy ív papírt.

– Egy ív papírt, uram.

Három pennybe került. Kedve lett volna fizetés nélkül elszelelni, de a bőrönddel nem szaladhatott.

A Charing Cross Road tele volt munkába siető emberekkel, lehetetlen volt lökdösődés nélkül előbbre haladni. Feliksz behúzódott egy kapualjba, azon tűnődött, mit tegyen. Végül úgy döntött, karjába veszi és így óvja meg a bőröndöt a nyüzsgő tömegtől.

A Leicester Square-en egy bankban keresett menedéket. Leült egy asztalhoz, amelynél az ügyfelek szokták kitölteni csekkjeiket. Tálcán tollak sorakoztak, tintatartóval. A bőröndöt a földre tette és lába közé szorította. Kicsit pihent. Zsakettes banktisztviselők suhantak el mellette, kezükben papírokkal. Feliksz tollat ragadott és megcímezte a borítékot:

A. A. Orlov herceg Savoy Hotel Strand, London W.

Az üres papírt összehajtogatta és a borítékba csúsztatta, hogy súlya legyen: nem akarta, hogy a boríték üresnek tessék. Megnyalta a ragasztós hátrészt és lezárta a borítékot. Azután kelletlenül felemelte a bőröndöt és kiment.

A Trafalgar Square-en a szökőkút vizébe mártotta zsebkendőjét, arcát hűsítgette.
A Charing Cross-állomás után kelet felé tartott a Temze partján. A Waterloo-híd közelében utcagyerekek lebzseltek a korlátnál, azzal szórakoztak, hogy kövekkel dobálták a sirályokat. Feliksz kiszemelte a legértelmesebb arcú kölyköt.

–Akarsz keresni egy pennyt?

– Igen, főnök!

– Tiszta a kezed?

– Igen, főnök! – Felmutatta szurtos tenyerét.

Jobb híján megteszi, gondolta Feliksz. – Tudod-e, hol van a Savoy Hotel...

– De mennyire!

Odaadta a borítékot és az egypennyst. – Most számolj lassan százig, azután vidd a levelet a szállodába. Megértetted?

– Igen, főnök!

Feliksz felment a hídra vezető lépcsőn. Tele volt keménykalapos férfiakkal, akik a waterlooi oldalról jöttek át. Feliksz csatlakozott a tömeghez.

Bement egy újságárushoz, megvette a *Times-t.* Kifelé tartott, amikor egy fiatalember rontott be. Feliksz kinyújtotta a karját, megállította a férfit, és ráordított: – Vigyázzon, hé!

A fiatalember meglepődve nézte. Feliksz hallotta, ahogy a boltosnak azt mondja: – Ideges fajta, mi?

– Külföldi – vont vállat a boltos, miközben Feliksz kiment.

Befordult a Strandre és belépett a szállodába. Leült az előcsarnokban, bőröndjét a földre, a lába közé tette. Már nincs sok hátra, gondolta.

Székéből jól megfigyelhette mindkét ajtót és a recepciót. Zsebébe nyúlt, úgy tett, mintha megnézné nem létező zsebóráját, majd kinyitotta az újságját, elfészkelődött, mintha várna valakire.

Közelebb húzta a bőröndöt, és lábát úgy nyújtotta ki a két oldalán, hogy véletlenül se ütközhessen neki egy figyelmetlen arra menő. Az előcsarnok tömve volt: nemsokára tíz óra. Az uralkodó osztály ebben az időben szokott reggelizni, gondolta. ő nem evett ma: nem volt étvágya.

A Times szegélye fölött vizsgálgatta az ott tartózkodókat. Két férfit látott, akik detektívnek néztek ki. Akadályozhatják-e menekülését? De még ha meghallják is a robbanást, honnan tudják, hogy az előcsarnokban megforduló több tucat ember közül ki tette? Senki sem ismer. Csak ha üldözni kezdenek, akkor azonosíthatnak. Úgy kell végrehajtani, hogy ne üldözhessenek.

Eljön-e az a kis csavargó? Végül is, a pennyt megkapta. A borítékot talán már be is dobta a folyóba, a pennyvel meg elment a cukorkaárushoz. Ha így van, újból végig kell csinálni az egészet, amíg egy becsületes utcagyereket nem talál.

Az újságot olvasva minden pillanatban feltekintett. Egy cikk szerint a kormány azokkal akarta megfizettetni a szüfrazsettek által okozott károkat, akik anyagilag támogatták az Asszonyok Társadalmi és Politikai Unióját. Külön törvényt akartak e célból elfogadtatni. Milyen ostobák a kormányok, amikor hajthatatlanná válnak, gondolta; ezentúl mindenki névtelenül fogja eljuttatni adományait.

Hol az a kölyök?

Orlov vajon mit csinál most? Valószínűleg az egyik hotelszobában van, alig néhány méterrel az ő feje fölött, reggelizik, vagy borotválkozik, vagy levelet ír, vagy éppen Waldennel tárgyal. Waldent is szeretném megölni, gondolta.

Nincs kizárva, hogy bármely pillanatban megjelennek az előcsarnokban. Túl szép lenne.

Mit tennék akkor?

Rájuk dobnám a bombát és boldogan halnék meg.

Az üvegajtón át megpillantotta az utcagyereket.

A fiú a szálló bejáratához vezető keskeny utcán jött. Kezében a boríték: az egyik sarkánál fogta, majdnem undorodva, mintha az lenne piszkos és ő tiszta, és nem fordítva. Közeledett az ajtóhoz, de a cilinderes portás megállította. Szóváltásukat nem lehetett bentről hallani, s a fiú elment. Az ajtónálló, kezében a borítékkal, bejött az előtérbe.

Feliksz görcsösen figyelt. Sikerül-e?

A portás a boyok főnökének asztalára tette a borítékot.

A főnök megnézte, ceruzát vett elő, valamit firkált a jobb felső sarokba — a szobaszámot? —, és előszólított egy boyt.

Sikerült!

Feliksz felállt, óvatosan felemelte a bőröndöt és a lépcső felé indult.

Az első emeleten a boy elment mellette és felfelé folytatta útját.

Feliksz követte.

Szinte gyerekjáték.

Hagyta, hogy a fiú egy emelettel megelőzze, azután meggyorsította lépteit, hogy ne tévessze szem elől. Az ötödik emeleten a boy a folyosóra indult. Feliksz megállt és figyelt.

A fiú kopogtatott egy ajtón. Kinyitották. Kinyúlt egy kéz és elvette a borítékot.

Elkaptalak, Orlov.

A boy úgy tett, mintha távozni akarna, de visszahívták. A szavakat nem hallotta Feliksz. Borravalót kapott a boy. — Nagyon köszönöm, uram, igazán nagyon köszönöm. — Az ajtó becsukódott.

Feliksz elindult a folyosón.

A fiú meglátta a bőröndöt és érte nyúlt: — Segíthetek, uram?

— Nem! — mondta élesen.

— Igenis, uram — szólt a boy, és továbbment.

Feliksz Orlov szobájának ajtajához érkezett. Nem tettek semmilyen elővigyázatossági intézkedést? Walden talán nem hinné, hogy egy gyilkos bejuthat egy londoni szálloda szobájába, de Orlovnak több esze van. Hirtelen kísértést érzett, hogy elmenjen, tovább gondolkozzon és még jobban felderítse a terepet; de most már túl közel volt Orlovhoz.

A folyosó szőnyegére tette a bőröndöt.

Kinyitotta, benyúlt a párnába és óvatosan előhúzta a barna üveget.

Lassan felemelkedett.

Bekopogott.

8

Walden a borítékot nézte. Tiszta, jellegtelen írással volt megcímezve. Külföldi írta, mert egy angol vagy Orlov herceget, vagy Alekszej herceget írt volna, semmiképp sem A. A. Orlov herceget. Walden szerette volna tudni, mi van a borítékban, de Aleksz az éjszaka kiköltözött a szállodából, és Walden nem nyithatta fel távollétében a levelet – végül is egy másik úriember

postájáról van szó.
Átadta Basil Thomsonnak, akinek nem voltak ilyen aggályai.
Thomson feltépte és kivette az ív papírt. – Üres! – mondta.
Kopogtak az ajtón.
Gyorsan szétrebbentek. Walden az ablakhoz ment, s egy pamlag mögé állt, hogy ha kell, lehasalhasson. A két detektív kétfelől az ajtó mellé húzódott, s elővette pisztolyát. Thomson a szoba közepén, egy nagy kitömött karosszék háta mögött foglalt állást.
Ismét kopogtak.
Thomson kiszólt: – Szabad, az ajtó nyitva van. Kinyílt az ajtó és ott állt ő.
Walden megmarkolta a pamlag támláját. Valóban félelmetes.
Magas férfi, keménykalapban, nyakig begombolt fekete kabátban. Hosszú, sovány, fehér arc. Bal kezében hasas barna üveg. Körbenézett, s egy pillanat alatt felmérte, hogy csapdába esett.
Felemelte az üveget: – Nitro! – mondta.
– Ne lőjetek! – kiáltotta Thomson a detektíveknek. Walden megdermedt a félelemtől.
Tudta, mi a nitroglicerin: ha leesik az üveg, mindnyájan meghalnak. Élni akart; rettegett a tüzhalál gyötrelmétől.

Hosszú percekig csend volt. Senki sem moccant. Walden a gyilkos arcába meredt. Okos, kemény, eltökélt arc. Ez alatt a rövid, szörnyű perc alatt minden részlete belerögzült Walden agyába: a hajlott orr, széles száj, a szomorú szemek, a kalap karimája alól kilógó sűrű fekete haj. Őrült? Megkeseredett? Szívtelen? Szadista? – tűnődött Walden. Arca csak arra vallott, hogy nem ismer félelmet.
Thomson törte meg a csendet. – Add meg magad – mondta. – Tedd az üveget a padlóra. Hagyd abba ezt az esztelenséget.
Walden villámsebesen mérlegelt: ha rálőnek a detektívek és a férfi elesik, lesz-e időm odaugrani és elkapni az üveget, mielőtt a padlón széttörne...?
Nem.
A gyilkos, magasra tartott üveggel, mozdulatlanul állt. Engem néz, nem Thomsont, gondolta Walden; úgy figyel, mintha megigézném; aprólékosan felmér, mintha azt kutatná, mi hajt engem. Személyemnek szóló érdeklődés ez. Legalább annyira érdeklem, mint amennyire ő érdekel engem.
Rájött, hogy Aleksz nincs itt – mit fog most tenni? A merénylő oroszul szólt Waldenhez: – Maga nem olyan buta, mint amilyennek látszik.
Mániákus öngyilkosjelölt? Mindnyájunkat megöl és saját magával is végez? Hagyjuk beszélni...
A férfi eltűnt.
Walden hallotta, hogy rohan a folyosón.
Az ajtóhoz ugrott. A másik három megelőzte.
A folyosón a detektívek a padlóra térdeltek, fegyverükkel célba vették a futó alakot. Walden látta, amint furcsa, úszó léptekkel szalad, bal kezét testéhez szorítva, hogy az üveg a lehető legkevésbé mozogjon.
Ha most felrobban, ilyen távolságból is megöl minket? Talán nem, gondolta Walden.
Thomson ugyanígy gondolhatta, mert felkiáltott: – Tűz!
Két lövés dördült.
A gyilkos hirtelen megállt és megfordult.
Eltalálták?

Meglendítette karját és feléjük dobta az üveget. Thomson és a két detektív hasra vágódott.
Walden egy
pillanat alatt felfogta, hogy ha a közelükben robban fel
a nitroglicerin, aligha érdemes hasra vágódni.

A feléjük tartó üveg forgott a levegőben. Tőle ötlábnyira fog földet érni. Ha leesik, biztosan felrobban. Walden a repülő üveg *felé* szaladt.

Lapos ívben szállt lefelé. Két kézzel nyúlt fel érte. Elkapta. Ujjai megcsúsztak az üvegen. Ügyetlenül tapogatta, megriadt, majdnem elejtette, ismét erősebben fogta...

Ki ne csússzál, az isten szerelmére, ki ne csússzál...

...és mint a labdát megragadó futballkapus, testéhez szorította, mellkasával fogta fel, mozgásának irányát követve megfordult, majd egyensúlyát vesztve térdre esett, nyugalmat erőltetett magára, szorította az üveget, és azt gondolta: meghalok.

Semmi sem történt.

A többiek csak bámulták, ahogy ott térdelt, karjában az üveg, mint egy újszülött csecsemő.

Az egyik detektív elájult.

Feliksz a másodperc töredékéig elképedten meredt Waldenre; azután megfordult és lerobogott a lépcsőn.

Elképesztő ez a Walden. Micsoda hidegvér, így elkapni az üveget!

Távoli kiáltást hallott: – Utána!

Megint, gondolta; megint én menekülök. Mi történt velem?

Végtelen hosszú volt a lépcsősor. Szaladó lépteket hallott maga mögött. Lövés dördült.

A következő fordulónál tálcát vivő pincérbe ütközött.

A pincér elesett, repültek a tányérok és az ételek. Üldözője egy vagy két lépcsősorra] lemaradt. A lépcső végéhez ért. Osszeszedte magát és belépett az előcsarnokba.

A helyiség még mindig tele volt.

Ugy érezte, mintha kifeszített kötélen járna.

Szeme sarkából észrevette a két férfit, akit detektívnek vélt. Elmerülten tárgyaltak, aggódónak látszottak: biztosan meghallották a távoli lövéseket.

Szándékosan lassan haladt át az előcsarnokon, leküzdve a vágyát, hogy szaladni kezdjen. Ugy érezte, mindenki őt bámulja. Mereven nézett maga elé.

Az ajtóhoz ért és kiment.

– Taxit, uram? – kérdezte a portás.

Feliksz egy várakozó taxiba ugrott és elindultak.

A Strand sarkán visszanézett a szállodára. Az emeleti detektívek egyike rohant ki az ajtón, nyomában az előcsarnokban tartózkodó társaival. A portást kérdezték. Ő Feliksz taxijára mutatott. A detektívek pisztolyt rántottak és a taxi után vetették magukat.

A forgalom sűrű volt. A taxi megállt a Stranden. Feliksz kiugrott.

– Mi van, hé? – kiáltott a sofőr.

Feliksz átvágott a forgalmon és futni kezdett észak felé.

A válla fölött hátranézett. Még mindig a nyomában voltak.

Muszáj megelőzni őket, amíg nem talál egy megfelelő helyet, ahol eltűnhet: mellékutcák labirintusát vagy pályaudvart.

Egyenruhás rendőr pillantotta meg a szaladó férfit és gyanakodva nézte az utca túloldaláról. Egy perccel később a detektívek meglátták a rendőrt és rákiáltottak. Az csatlakozott az

üldözőkhöz.

Feliksz gyorsított. Kalapált a szíve, elakadt a lélegzete. Befordult a sarkon és a Covent Garden gyümölcs- és zöldségpiacának közepében találta magát.

A macskaköves utcák zsúfolásig megteltek teherautókkal és lovas kocsikkal. Piaci kihordók nyüzsögtek mindenütt, fejükön fatálcákkal, vagy taligákat tolva. Alsóneműre vetkőzött izmos férfiak rakosgatták le az almáshordókat. Keménykalapos emberek alkudoztak a salátára, paradicsomra és eperre, sapkás trógerek cipelték a ládákat. A lárma szédületes volt. Feliksz bevetette magát a nyüzsgésbe.

üres ládák tornya mögé bújt és a réseken át kandikált kifelé. Egy pillanat múlva feltűntek üldözői. Megálltak, körülnéztek. Tanácskoztak, majd négyfelé oszolva kutatni kezdtek.'

Ligyija tehát elárult, gondolta, amint visszanyerte lélegzetét. Eleve tudta, azért keresem Orlovot, hogy megöljem? Nem, nem tudhatta. Tegnap reggel nem komédiázott; amikor megcsókolt, nem alakoskodott. De ha tényleg elhitte a mesét a kiszabadítandó matrózról, sose szólt volna Waldennek. Később valószínűleg rájött, hogy hazudtam neki és figyelmeztette a férjét, mert nem akart részese lenni Orlov meggyilkolásának. Tehát nem kimondottan áruló.

A következő alkalommal nem fog megcsókolni. Nem lesz következő alkalom.

Az egyenruhás rendőr errefelé tart.

Megkerülte a ládahegyet és egy elhagyatott kis térségre került, amelyet körös-körül ládák torlaszoltak el.

Bárhogy is van, gondolta, kimenekültem a csapdájukból. Hála a nitroglicerinnek.

De hát nekik kellene félniük tőlem.

Én vagyok a vadász; én állítok csapdát.

Walden, gondolta, ő jelenti a veszélyt. Kétszer is keresztezte az utamat. Ki gondolta volna, hogy ennyi kurázsi szorult egy ősz hajú arisztokratába?

Mérlegelte, hol lehet a rendőr. Kikukucskált. Szemtől szembe találta magát vele.

A rendőr elképedt, amikor Feliksz megragadta a hajtókáját és berántotta a bekerített területre.

Megbotlott.

Feliksz elgáncsolta. Elvágódott. Feliksz rávetette magát és elkapta a torkát. Szorítani kezdte.

Feliksz gyűlölte a rendőröket.

Emlékezett Bialystokra, ahol a sztrájktörők, azok a vasrudakkal felfegyverkezett banditák, rátámadtak a sztrájkoló munkásokra, s a rendőrök karba font kézzel nézgelődtek. Emlékezett a pogromra, amikor huligánok garázdálkodtak a gettóban, házakat gyújtottak fel, öregeket rúgdostak, fiatal lányokat becstelenítettek meg, és a rendőrök nevetve nézgelődtek. Emlékezett a véres vasárnapra, amikor a katonaság a Téli Palota előtti békés tömegre tüzelt, és a rendőrök éljeneztek. Emlékezett a rendőrökre, akik a Péter-Pál-erődbe vitték, hogy megkínozzák, és akik Szibériába kísérték és ellopták a kabátját, és akik berontottak a sztrájkolók gyűlésére Szentpétervárott és gumibotokkal verték az asszonyok *fejét* – mindig a nőket ütötték.

A rendőr az a munkás, aki eladta a lelkét.

Feliksz még szorosabban markolta a nyakat.

A rendőr szeme lecsukódott, és már nem küzdött. Feliksz még erősebben szorította.

Zajt hallott.

Felkapta a fejét.

Két-három éves kisgyerek állt ott, almát majszolt, nézte, hogyan fojtja meg a rendőrt.

Mire várok még? – gondolta Feliksz.

Elengedte a rendőrt.
A gyerek odajött és megnézte a földön fekvő eszméletlen alakot.
Feliksz kinézett. Sehol egy detektív.
–Álmos a bácsi? – kérdezte a gyerek.
Feliksz elsétált.
Egyik üldözőjét sem látta, amíg kiment a piacról. A Strand felé vette útját.
Kezdte biztonságban érezni magát.
A Trafalgar Square-en omnibuszra szállt.

Majdnem meghaltam, hajtogatta magában Walden; majdnem meghaltam.

A szállodai lakosztályban üldögélt, amíg Thomson összehívta nyomozói gárdáját. Valaki megkínálta szódás konyakkal, ekkor vette észre, hogy remeg a keze. Kísértette az emlékkép: a nitroglicerines üveg a kezében.

Megpróbált Thomsonra figyelni. A rendőr szemmel láthatóan megváltozott, amikor utasításokat osztogatott: kezét kivette zsebéből, a szék szélére ült, eddigi vontatott beszéde éles pattogássá változott.

Mialatt beszélt, Walden kezdett lassan megnyugodni. – A fickó kicsúszott a kezeink közül – mondta Thomson. – Ilyesmi még egyszer nem fordulhat elő. Valamennyit tudunk már róla és hamarosan sokkal többet fogunk tudni. Tudjuk, hogy 1895-ben vagy előtte Szentpétervárott volt, mert Lady Walden emlékszik rá. Tudjuk, hogy volt Svájcban is, mert a bőrönd, amiben a bombát hozta, svájci gyártmány. Es tudjuk, hogy néz ki.

Micsoda arc, gondolta Walden; és a keze ökölbe szorult.

– Watts, maga és a fiúk kenjék meg, akit kell, az East Enden – folytatta Thomson. – Majdnem biztos, hogy orosz, tehát feltehetőleg anarchista és zsidó, de ez nem biztos. Hátha ki tudjuk deríteni, hogy hívják. Ha igen, táviratozunk információért Zürichbe és Szentpétervárra.

Richards, maga a borítékkal kezdi. Feltehetőleg egyetlen darabot vásárolt, s így valamelyik segéd emlékezhet rá.

Woods, maga foglalkozik az üveggel. Winchesteri gyártmány, tejüveg dugóval. Az aljába van nyomva a gyártó neve. Nézzen utána, kinek szállítanak Londonba. Küldje szét a csapatot az üzletekbe, derítsék ki, emlékszik-e valamelyik patikus a leírásnak megfelelő férfira. Az adalékokat magától értetődően különböző boltokban vásárolhatta; s ha megtaláljuk ezeket az üzleteket, tudni fogjuk, London melyik kerületében keressük a merénylőt.

A hallottak nagy hatással voltak Waldenre. Nem hitte volna, hogy egy merénylő ennyi nyomot hagy maga után. Kezdte jobban érezni magát.

Thomson egy nemezkalapot és puhagallért viselő fiatalemberhez fordult: – Taylor, magának jut a legfontosabb feladat. Lord Walden és én rövid ideig láttuk a gyilkost, de Lady Walden alaposabban szemügyre vehette. Velünk jön a grófnéhoz, és az ő segítségével és a miénkkel megrajzolja arcképét. Még ma este kinyomtatjuk és holnap délig eljuttatjuk Minden londoni rendőrőrsre.

Most már biztos nem menekül meg, gondolta Walden. Azután eszébe jutott, hogy ugyanezt hitte, amikor a szállodában csapdát állítottak; és ismét reszketni kezdett.

Feliksz a tükörbe nézett. Haját egész rövidre, poroszosra vágta, szemöldökét addig tépdeste, amíg csak egy vékony vonal maradt. Abbahagyja a borotválkozást, holnapra már borostás lesz, egy hét múlva pedig bajusz és szakáll borítja jellegzetes száját és állát. Az orrával sajnos semmit se tud tenni. A handlénál drótkeretes szemüveget vásárolt; üvege kicsi volt, így átnézhetett fölötte. Sötétkék vastag tengerészzubbony és ellenzős sapka váltotta fel a

keménykalapot és a fekete kabátot.

A figyelmes szemlélő azonosíthatja; annak, aki csak futólag pillant rá, teljesen más embernek tűnhet.

Tudta, hogy el kell költöznie Bridgettől. A vegyszereket egy-két mérföldnyire vásárolta, s ha a rendőrség rájön, házról házra bejárja a környéket. Előbb-utóbb elérnek ebbe az utcába, s az egyik szomszéd kijelenti: "Ismerem; itt lakik Bridgetnél az alagsorban."

Menekül. Megalázó és nyomasztó érzés. Máskor is menekült, de sose gyilkosság előtt, mindig utána.

Összeszedte és egy tiszta ingbe kötözte minden holmiját: a borotvát, a váltás fehérneműt, a házilag fabrikált dinamitot, a Puskin-novellákat. Azután felment Bridget lakószobájába.

– Jézus, Mária, Szent József, mit csinált a szemöldökével? Maga jóképű férfi volt!

— El kell mennem.

— Látom a poggyászát — nézett Bridget a batyura. – Ha a rendőrség keres, nem kell hazudnia.

– Azt mondom, kidobtam, mert gyanítottam, hogy anarchista.

– Isten vele, Bridget.

– Vegye le azt az ostoba szemüveget és adjon egy csókot.

Feliksz arcon csókolta és távozott.

Előszedte a kerékpárt és – Londonba érkezése óta immár harmadszor – elindult szállást keresni.

Lassan hajtott. Gyöngeségét immár nem a kard ejtette seb okozta; lelkierejét rendítette meg a sorozatos kudarc. Áthajtott Észak-Londonon és a Cityn, majd a London Bridge-en keresztül a Temze túlsó partjára. Itt délkelet felé fordult, elhaladt az Elefánthoz és Kastélyhoz címzett kocsma előtt.

Az Old Kent Road közelében rálelt arra a nyomornegyedre, ahol az olcsó szállást nyújtók nem szoktak kérdezősködni. Egy bérkaszárnya ötödik emeletén talált szobát, a gondnok ünnepélyesen közölte, hogy a ház az anglikán egyház tulajdona. Itt nem lehet nitroglicerint gyártani; sem a szobában, sem az épületben nem volt folyó víz, csupán az udvar közepén a vízcsapos kút, az árnyékszékkel együtt.

A szoba nyomasztó volt. A sarokban sokat mondó egérfogó, üveg helyett újságpapír fedte az egyik ablakot. Málló fal, bűzlő matrac. A köhögős, hajlott, kövér, szövetpapucsban csoszogó gondnok megszólalt: – Ha meg akarja javíttatni az ablakot, olcsón tudok üveget szerezni.

– Hová tehetem a biciklit?

–A maga helyében felhoznám ide; bárhol másutt elcsórják.

Ha behozza a kerékpárt, annyi helye marad csupán, hogy az ajtótól az ágyhoz menjen.

— Kiveszem a szobát.

– Tizenkét shilling.

– Azt mondta, heti három shillingért adja.

– Előre kell négy hetet kifizetni.

Feliksz kifizette. A szemüveg beszerzése és a ruhacsere után egy font tizenkilenc shillingje maradt.

– Ha rendbe akarja hozni a szobát, féláron tudok festéket szerezni – mondta a gondnok.

– Majd szólok – válaszolta. A szoba valóban koszos, de ez legyen a legnagyobb gondja.

Holnap ismét keresni kezdi Orlovot.

– Stephen! Hála istennek nem esett bajod! – kiáltotta Lydia.
– Hát persze hogy nem – felelte Walden, és átölelte.
– Mi történt?
– Sajnos nem tudtuk elkapni.
Lydia majdnem elájult a megkönnyebbüléstől. Amióta Stephen kijelentette: “Elkapom azt a fickót”, azóta kétszeresen rettegett: rettegett attól, hogy Feliksz megöli Stephent, és attól, hogy ha nem, ismét ő lesz az oka, életében immár másodszor, hogy Feliksz börtönbe kerül. Tudta, hogy miken ment keresztül először és rosszul volt a gondolattól.
– Basil Thomsont, azt hiszem, ismered – mondta Stephen –, és ez itt Mr. Taylor, rendőrségi rajzoló. Segítünk neki megrajzolni a gyilkos arcvonásait,
Lydia szíve elszorult. Most itt kell ülni és a férje jelenlétében, órákon át felidézni szeretője arcát. Mikor lesz ennek vége?
– Apropó, hol van Charlotte? – kérdezte Stephen. – Vásárolgat.
– Nagyon jó. Nem akarom, hogy erről bármit is tudjon. Különösen azt nem akarom, hogy megtudja, hol van Aleksz.
– Nekem se áruld el. Jobb, ha nem tudom. Legalább nem követhetem el még egyszer ugyanazt a hibát. Leültek és a rajzoló elővette mappáját.
Újra és újra Ierajzolta azt az arcot. Lydia maga öt perc alatt meg tudta volna csinálni. Először megpróbálta félrevezetni, mondván, hogy “nem egészen”, amikor a vonal tökéletes volt és “ez az”, amikor egészen félrecsúszott; de Stephen és Thomson, ha pillanatokra is, tisztán látták Felikszet és helyesbítették “tévedéseit”. Végül, tartva attól, hogy rajtakapják, valóban segített, egész idő alatt azon rágódva, hogy ismét ő juttatja Felikszet börtönbe. A végén egész jó rajz sikeredett arról az arcról, amelyet Lydia úgy imádott.
Annyira megviselte idegeit, hogy bevett egy adag altatót és lefeküdt. Azt álmodta, hogy Szentpétervárra megy Feliksszel találkozni. Az álmok logikájának megfelelően a hintóban, amellyel a hajóhoz hajtott, két hercegné ült, akik a való életben kiseprűznék a Társaságból, ha múltját ismernék. Tévedésből azonban Southampton helyett Bournemouthba mentek. Itt pihenőt tartottak, noha már öt óra volt és a hajó hétkor indult. A hercegnék elárulták Lydiának, hogy éjszaka együtt alszanak és fajtalan módon simogatják egymást. Ez valahogy nem lepte meg, jóllehet mindketten igen öregek voltak. Lydia állandóan hajtogatta: “Mennünk kell, azonnal”, de nem is hederítettek rá. Egy férfi levelet hozott Lydiának. Aláírása: “A te anarchista szerelmed.” Lydia azt mondta a küldöncnek: “Mondd meg az anarchista szerelmemnek, hogy megpróbálom elérni a hétórai hajót.” Íme: kifecsegte a titkot. A hercegnék mindentudóan kacsintottak egymásra. Hét előtt húsz perccel, még mindig Bournemouthban, Lydia rájött, hogy nem csomagolt össze. Fel-alá szaladgálva mindenféle holmit dobált a bőröndbe, de nem talált meg semmit, és múltak a percek, máris elkésik, és a bőrönd nem akart megtelni, pánikba esett és felugrott a hintóra, maga hajtott, és eltévedt a bournemouthi tengerparti sétányon és nem tudott kikeveredni a városból, és mikor felébredt, még az irányt sem találta meg Southampton felé.

Heves szívdobogással feküdt az ágyban, tágra nyílt szemmel bámulta a mennyezetet: álom volt csupán. Hála istennek. Hála istennek!

Feliksz boldogtalanul feküdt le és dühösen ébredt.

Önmagára volt dühös. Végül is nem emberfölötti feladat eltenni láb alól Orlovot. Lehet, hogy őrzik, de nem zárhatják be föld alatti páncélterembe, mint bankokban a pénzt; arról nem is szólva, hogy banktrezorokat is ki lehet rabolni. Feliksz okos és eltökélt. Türelemmel és

kitartással leküzdheti az útjába gördített akadályokat.

Vadásznak rá. Hát jó, de elkapni nem fogják. Mellékutcákon közlekedik, elkerüli a szomszédokat, állandóan figyel a kékruhás rendőrökre. Amióta az erőszakos cselekvés útját választotta, szüntelenül vadásztak rá, de még sosem fogták el.

Felkelt tehát, megmosdott az udvari csapnál, szándékosan nem borotválkozott, felvette matrózzubbonyát, ellenzős sapkáját és drótkeretes szemüvegét, megreggelizett egy teázóban, és – gondosan kerülve a főútvonalakat – a St. James's Parkba kerékpározott.

Az első, amit meglátott, a Walden-ház előtt fel-alá járkáló egyenruhás rendőr volt.

Ez azt jelenti, hogy nem figyelheti a szokott helyről¸a házat. Sokkal hátrább kell húzódni és távolról lesni. Es nem maradhat túl sokáig egy helyben, hátha a rendőr elég éber ahhoz, hogy észrevegye.

Gépkocsi gördült ki déltájt a kapun. Feliksz rohant a bicikliért.

Bemenni nem látta az autót, így feltehetően Waldené. Előzőleg mindig hintón közlekedett a család, de miért ne lehetne gépkocsijuk is? Túl messze volt ahhoz, hogy lássa, ki ül a kocsiban. Remélte, hogy Walden.

Az autó a Trafalgar Square-re tartott. Feliksz átvágott a füvön, hogy utolérje.

Amikor az útra ért, a kocsi alig néhány yarddal előtte járt. A téren könnyen tudta tartani a tempót, de azután az autó elhúzott és északra tartott a Charing Cross Roadon.

Gyorsan pedálozott, de nem veszettül. Először is nem akarta magára vonni a figyelmet, másodszor takarékoskodni akart erejével. De túl óvatosnak bizonyult, mert mire az Oxford Streetre ért, az autó eltűnt. Átkozta magát ostobaságáért. Merre mehetett? Négy lehetőség van: balra, egyenesen, jobbra vagy élesen jobbra.

Találomra az egyenes utat választotta.

A Tottenham Court Road északi végén, a közlekedési dugóban ismét megpillantotta az autót és megkönnyebbülten lélegzett fel. Melléhúzódott, amint keletnek fordult. Kockázatos volt, de elég közel ment hozzá, hogy belásson. Elöl egyensapkás sofőr ült. A hátsó ülésen szürke hajú, szakállas férfi; Walden!

Ot is megölöm, gondolta; Krisztusra, őt is.

A Euston-állomásnál, a zsúfolt forgalomban, elhúzott mellette és megelőzte, vállalva a kockázatot, hogy Walden meglátja, amikor utoléri. Előtte hajtott végig a Euston Roadon, időnként hátrapillantott, figyelte, követik-e. A King's Cross-i kereszteződésnél lihegve megállt, megvárta, amíg az autó eléje kelül. A kocsi északnak fordult. Amikor egymás mellett voltak, elfordította a fejét, majd ismét nyomába szegődött.

A forgalom erős volt, így lépést tudott tartani, noha egyre jobban kifáradt. Feltámadt benne a remény, hogy Walden Orlovot készül meglátogatni. Egy észak-londoni rejtett kertes ház jó búvóhelynek bizonyulhat. Izgalma egyre fokozódott. Talán végezhet mindkettejükkel.

Mintegy fél mérfölddel arrébb ritkulni kezdett a forgalom. Az autó nagy, motorja erős. Egyre gyorsabban kellett pedáloznia. Csorgott róla az izzadság. Milyen messze lehet még? – gondolta.

A Holloway Road zsúfolt forgalma lassította a tempót; azután ismét felgyorsult az autó a Seven Sisters Roadon. Feliksz teljes erővel száguldott. A kocsi most már bármelyik pillanatban letérhet a főútról; hamarosan célhoz érhet. Egy kis szerencse kell csak! Összeszedte maradék erejét. Fájt a lába, kapkodva lélegzett. Az autó könyörtelenül elhúzott. Amikor már vagy száz yardnyira lehagyta és még mindig gyorsított, Feliksz feladta.

Az út szélére hajtott, leállt, a kormányra borulva lihegett. Ereje végére járt.

Ugyanaz ismétlődik mindig, tűnődött keserűen; az uralkodó osztály komfortos körülmények között harcol. Walden kényelmesen elterpeszkedik a hatalmas kocsiban, még csak vezetnie se kell.

Nyilvánvaló, hogy a városon kívülre megy. Orlov Londontól északra, félnapi kocsiút távolságban, akárhol lehet. Feliksz keservesen kudarcot vallott – ismét.

Jobb ötlet híján megfordult és a St. James's Park felé vette útját.

Mrs. Pankhurst szavai még ott csengtek Charlotte fülében.

Persze hogy nyomorúsággal és szenvedéssel lesz tele a világ mindaddig, amíg a teljes hatalom az egyik fél kezében van, és ez a fél nem érti meg a másik gondjait. A férfiak elfogadják az embertelen és kegyetlen világot, mert az az embertelenség és kegyetlenség nem velük, hanem a nőkkel szemben nyilvánul meg. Ha a nőknek is lenne hatalmuk, nem maradna kit elnyomni.

A szüfrazsettgyűlés utáni napon agya csak úgy forrt ezektől a gondolatoktól. Új fényben látta az összes nőt maga körül: a szolgálókat, a boltos kisasszonyokat, a pesztonkákat a parkban, még mamát is. Úgy érezte, kezdi megérteni, hogyan mozog a világ. Már nem haragudott mamára és papára azért, mert hazudtak neki. Igazából nem is hazudtak, csak elhallgattak dolgokat; emellett, ha már félrevezetésről van szó, önmagukat legalább annyira becsapták, mint őt. És papa, félretéve fenntartásait, nyíltan beszélt vele. Mégis, egyedul akart a dolgok végére járni, hogy megtudja a teljes igazságot.

Délelőtt egyszerű fortéllyal jutott pénzhez. Odaszólt a bevásárló körúton őt kísérő inasnak: “Adjon egy shillinget.” Később, amikor az inas a hintónál várakozott az Oxford Streeten, a Liberty's áruház bejáratánál, Charlotte kiosont egy mellékbejáraton, és az Oxford Streetre ment, ahol egy asszony a *Szavazati jogot a nőknek* című újságot árulta. Egy pennybe került. Charlotte visszament az áruházba és a női mosdóban blúza alá dugta az újságot. Utána visszatért a hintóhoz.

A lapot ebéd után olvasta át a szobájában. Megtudta belőle, hogy a palotában lezajlott eset nem az első alkalom, amikor a szüfrazsettek felhívták a királyi pár figyelmét a nők nehéz helyzetére. Tavaly decemberben három, gyönyörű estélyi ruhába öltözött nő eltorlaszolta magát a Covent Garden egyik páholyában. A gálaesten, amelyen Raymond Roze *Jeanne d'Arc* ját adták elő, fényes kísérettel megjelent a király és a királyné is. Az első felvonás végén felállt az egyik szüfrazsett és megafonon keresztül szónoklatot intézett a királyhoz. Félórás kemény küzdelem árán tudták csak betörni a páholy ajtaját és eltávolítani a nőket. Ekkor az erkély első soraiban negyven aktivista állt fel, röplapok tömegét zúdították a földszintre és eltávoztak.

A király sem az incidens előtt, sem utána nem volt hajlandó fogadni Mrs. Pankhurstöt. Azzal érvelve, hogy ősi joga minden alattvalónak előterjeszteni panaszát, a szüfrazsettek bejelentették, hogy küldöttséget menesztenek a palotába, s a küldöttséget asszonyok ezrei kísérik.

Charlotte azt olvasta, hogy a felvonulást mára, pontosabban ma délutánra – tehát mostanra tervezik.

Ott akart lenni.

Nem elég megérteni a bajt, mondta magának, tenni is kell ellene. Fülében még mindig ott zengtek Mrs. Pankhurst szavai: “Az asszonyokban fellángolt harci tüzet már nem lehet elfojtani...”

Papa és Pritchard autózni mentek. Mama, szokása szerint, ebéd utáni pihenőjét tartja. Senki sem állhatja útját.

Divatjamúlt ruhát öltött, felvette legkevésbé feltűnő kalapját és kabátját; lelopózott a lépcsőn és kiosont a házból.

Feliksz a parkban sétált, állandóan figyelte a házat és törte a fejét.

Ki kell valahogy deríteni, hová ment a kocsival Walden. De hogyan? Próbálkozzon újból Ligyijánál? Némi kockázat árán talán kikerülheti a rendőrt és bejuthat a házba, de kijut-e azután? És ha Ligyija riadóztatja a környezetét? De ha engedi is simán elmenni, aligha árulja el Orlov rejtekhelyét, most, hogy tudja, miért keresi. Talán el tudná csábítani – de hol és mikor?

Kerékpárral képtelen követni Walden kocsiját. Egy másik autóval talán? Lophatna egyet, de nem tud vezetni. Megtanulhat? Ha igen, Walden sofőrje nem figyelne fel arra, hogy követik?

Ha elbújhatna Walden gépkocsijában... Ez azzal járna, hogy be kell jutni a garázsba, kinyitni a csomagtartót, esetleg több órán át kucorogni benne – abban a reményben, hogy indulás előtt nem nyitják ki. A siker esélye olyan csekély, hogy aligha érdemes megkockáztatni.

A sofőr biztos tudja az útvonalat. Meg lehetne vesztegetni? Leitatni? Elrabolni? E lehetőségeket mérlegelte, amikor meglátta a házból kilépő lányt.

Vajon ki lehet? Talán szolgáló, mert a családtagok mindig hintóval érkeztek és távoztak; de a főbejáraton jött ki, ezt pedig a személyzet nem használhatja. Lehet, hogy Ligyija lánya. Esetleg tudja, hol van Orlov.

Feliksz elhatározta, hogy követi.

A Trafalgar Square felé ment. Feliksz a bokrok között hagyta a kerékpárt, a lány nyomába szegődött és megnézte közelebbről. A. ruhájáról ítélve nem cseléd. Eszébe jutott, hogy azon az éjszakán, amikor először próbálta megölni Orlovot, egy lány is ült a hintóban. Akkor nem nézte meg alaposabban, mert – szerencsétlenségére – teljes figyelmét Ligyijára összpontosította. A ház megfigyelésével töltött napok során, nemegyszer látott a hintóban egy lányt. Valószínűleg ő az, határozott Feliksz. Kilopózott és tilosban jár, mialatt apja távol van és anyja el van foglalva.

Van benne valami ismerős, gondolta, mialatt a Trafalgar Square-en át követte. Teljesen bizonyos volt benne, hogy sose látta közelebbről, mégis, *a déjá* vu erős érzete fogta el, miközben nézte a csinos alakot, aki egyenes tartással és határozott, gyors léptekkel haladt. Időnként, amikor átvágott az úttesten, profilban is látta az arcát, és állának vonala, vagy talán valami a szeme körül, mélyen eltemetett emlékeket idézett fel. A fiatal Ligyijára emlékeztet? Egyáltalán nem: Ligyija mindig kicsinek és törékenynek látszott, vonásai kifinomultak. Ennek a lánynak pedig erős akaratot sugárzó, szögletes arca van. Egy olasz festő képére emlékeztette, amit egyszer Genfben látott. Egy perc múlva eszébe jutott a festő neve: Modigliani.

Közelebb ment és néhány pillanat múlva tisztán látta az arcát. Kihagyott a szívverése, és azt gondolta: egyszerűen gyönyörű.

Hová megy? A fiújával találkozik? Vásárol valami tilosat? Vagy olyasmit akar tenni, amit szülei elleneznének, például mozgóképszínházba vagy varietébe megy?

A legvalószínűbb, hogy találkája van. Feliksz szempontjából ez lenne a legkedvezőbb lehetőség. Megtudná, ki a fiú és azzal fenyegetné a lányt, hogy elárulja titkát, ha nem mondja

meg, hol van Orlov. A lány persze vonakodna, különösen ha már tudja, hogy egy merénylő keresi Orlovot; de ha választani kell egy fiatalember szerelme és egy orosz unokafivér biztonsága között, nem kétséges, hogy a szerelmet választja.

Távoli zajt hallott. A lány befordult a sarkon, ő követte. Az utca tömve volt menetelő asszonyokkal, közülüksokan a szüfrazsettek bíbor-zöld-fehér lobogóját vitték, mások transzparenseket emeltek a magasba. Ezrével voltak. Valahol a tömegben indulókat játszott egy zenekar.

A lány csatlakozott a menethez, lépteit hozzáigazította.

Nagyszerű! – gondolta Feliksz.

Az útvonal mentén rendőrök álltak, arccal a felvonulók felé, így Feliksznek sikerült a hátuk mögé kerülve haladni a járdán. Lépést tartott a felvonulókkal, szemét le nem vette a lányról. Mennyire sóvárgott egy kis szerencséért s íme itt van. Titkos szüfrazsett! Könnyű prédája a zsarolásnak, de körmönfontabb módokon is felhasználhatja.

Így vagy úgy, gondolta Feliksz, megszerzem tőle a titkot.

Charlotte izgult. A felvonulás rendben zajlott, női rendezők ügyeltek a sorokra. A legtöbb felvonuló jól öltözött, tisztes kinézetű nő volt. A zenekar könnyed twostepet játszott. Néhány férfi is volt a menetben, “Harc a kormány ellen, amely nem adja meg a nőknek a parlamenti szavazat jogát” feliratú zászlóval. Charlotte többé nem érezte magát eretnek tanokat valló személynek. Hiszen ez az ezer meg ezer nő ugyanazt gondolja és érzi, amit én! Az utóbbi huszonnégy órában sokat tűnődött azon, igazuk van-e a férfiaknak, akik azt mondogatják, hogy a nők gyengék, ostobák és tudatlanok, hisz időnként gyengének és ostobának érezte magát is és valóban tudatlan volt. Most azt gondolta: ha művelődünk, nem leszünk tudatlanok; ha a magunk fejével gondolkozunk, nem leszünk ostobák; és ha együtt harcolunk, nem leszünk gyöngék.

A zenekar játszani kezdte a “Jeruzsálem” című zsoltárt, és a nők dalolták a szöveget. Charlotte örömmel csatlakozott:

Kiküzdi harcos szellemem,
kardomnak meg kell vívnia...

Nem bánom, megláthat akárki, gondolta harciasan, legyenek akár hercegnők!

*hogy Jeruzsálemmé legyen szépen zöldellő Anglia.**

* Kiss Zsuzsa fordítása.

A menet áthaladt a Trafalgar Square-en és a Mallre érkezett. Hirtelen sokkal több lett a rendőr, éberen figyelték a nőket. Megnőtt a nézőközönség is, az utca két oldalán főleg férfiak álldogáltak. Gúnyosan ordibáltak és füttyentgettek. Charlotte meghallotta egyiküket: “Egy jó kefélésre lenne szükségetek!”, és vérvörösre pirult.

Észrevette, hogy sok nő botot visz, ezüst nyíllal a tetején. Szomszédját kérdezte, hogy ennek mi a jelentése.

– A rabruhára nyilakat festenek – hangzott a válasz. – Ezek a nők mind börtönviseltek.

– Börtönviseltek! – Charlotte elképedt. Tudta, hogy néhány szüfrazsettet börtönbüntetésre ítéltek, de ahogy körülnézett, ezüstnyilak százait látta. Lehet, hogy én is börtönben végzem a mai napot, merült fel benne. A gondolattól megremegett. Nem megyek tovább. A házunk itt van, a parkon túl; öt perc alatt otthon vagyok. Börtön! Belehalnék! Hátranézett. Majd azt

gondolta: Semmi rosszat nem tettem! Miért félnék a börtöntől? Miért ne nyújthatnánk át kérvényt a királynak? Ha nem tesszük, a nők örökre gyöngék, ostobák és tudatlanok maradnak. A zenekar ismét rákezdett, és Charlotte kifeszítette vállát és ütemesen menetelt.

A Mall végén feltűnt a Buckingham-palota homlokzata. Az épület előtt rendőrkordon, sok lovas rendőrrel. Charlotte a menet elejének közelében volt: mi történik majd, ha az első sorok a kapuhoz érnek?

Egyszer, amikor kijött a Derry and Toms áruházból, a járdán egy részeg ember tántorgott feléje. Egy cilinderes úriember sétapálcájával félretaszította a részeget, s az inas gyorsan felsegítette Charlotte-ot a várakozó hintóba.

Ma senki sem óvja meg az inzultusoktól.

A palota kapujához értek.

Amikor utoljára itt jártam, meghívóm volt.

A menet eleje a rendőrsorfalhoz ért. Egy pillanatra megtorpantak. Hátulról előbbre nyomult a tömeg. Charlotte hirtelen megpillantotta Mrs. Pankhurstöt. Bíborszínű bársonyszoknya és kiskabát, magas nyakú fehér blúz és zöld mellény volt rajta. Bíbor kalapján fátyol és óriási fehér strucctoll. Kivált a menetből és sikerült észrevétlenül eljutnia a palota távolabbi kapujáig. Milyen bátor kis teremtés, felszegett fejjel masírozik a király kapujához!

Lapos kalapos rendőrfelügyelő állította meg. Hatalmas, testes férfi, legalább harminc centivel magasabb a nőnél. Kis ideig vitatkoztak. Mrs. Pankhurst előrelépett. A felügyelő elállta útját. Mrs. Pankhurst megpróbálta arrébb lökni. Ekkor, Charlotte rémületére, a rendőr megragadta Mrs. Pankhurstöt, felnyalábolta és elhurcolta.

Charlotte, a többi nővel együtt, felbőszült. A felvonulók szorosan odanyomultak a rendőrök sorfalához. Egy-kettő áttörte a kordont és a palota felé szaladt, nyomában rendőrökkel. A lovak nyugtalankodtak, patájuk baljóslóan csattogott a kövezeten. A sorok kezdtek széttöredezni. Asszonyok birkóztak a rendőrökkel, akik a földre lökték őket. Charlotte rettegett a bántalmazástól. A férfi nézők közül többen a rendőrség segítségére siettek és verekedés lett a lökdösődésből. Charlotte közelében combon ragadtak egy középkorú nőt. – Vegye el a kezét, uram! – mondta felháborodva. – Kicsikém, ma ott fogdoslak, ahol akarlak! – válaszolt a rendőr. Szalmakalapos férfiak csoportja vetette magát a tömegbe, lökdöste és csipkedte a nőket, és Charlotte felsikoltott. Hirtelen ellentámadásba lépett egy szüfrazsettcsoport, buzogányokat forgattak és csak úgy röpültek a szalmakalapok. Már nem voltak nézők: mindenki részt vett a csetepatéban. Charlotte szeretett volna elszaladni, de amerre csak fordult, verekedést látott. Egy keménykalapos fickó úgy támadt egy fiatal nőre, hogy egyik karját a mellére fonta, a másikkal a combja közé nyúlt, és Charlotte hallotta, hogy azt mondja: – Régóta vágysz erre, mi? – Charlotteot megrendítette az egész jelenet vadállati kegyetlensége; olyan volt, mint a purgatóriumot ábrázoló középkori festmények, amelyek elmondhatatlan kínokat ábrázolnak; de ez most valóság és ő is benne van. Hátulról meglökték és elesett, tenyerét felhorzsolta, térdéről lejött a bőr. A kezére léptek. Megpróbált felállni, és újból lelökték. Rádöbbent, hogy egy ló eltiporhatja és meghalhat. Kétségbeesetten ragadta meg egy nő kabátjának szélét és feltápászkodott. Egyes nők borsot szórtak a férfiak szemébe, de a tömegben lehetetlen volt pontosan célozni, így majdnem annyi nőt tettek harcképtelenné, mint ahány férfit. A verekedés mindjobban elfajult. Charlotte látott egy földön fekvő nőt, orrából dőlt a vér. Segíteni akart volna rajta, de moccanni sem bírt – a legtöbb, amit tehetett, hogy állva maradt. Félelmén kezdett erőt venni a harag. A férfiak – rendőrök és civilek egyaránt – határtalan élvezettel ütötték és rúgdosták a nőket. Miért vigyorognak így? – gondolta hisztérikusan. Legnagyobb rémületére hatalmas férfikéz markolta meg a mellét,

összepréselte és csavargatta. Megfordult, ügyetlenül próbálta elhárítani a támadó kezet. Huszon-valahány éves, jól öltözött, tweedöltönyös férfival találta szembe magát. Másik kezét is kinyújtotta, mindkét mellét keményen megmarkolta. Még soha senki meg nem érintette *ott*. Viaskodott a férfival, akinek vad arckifejezésébe gyűlölet és vágy keveredett. – Ez kell neked, ugye? – ordította. Azután gyomron vágta. Az ökle belesüllyedt a hasába. Rémes volt a megdöbbenés, még rosszabb a fájdalom, de a legrosszabb, hogy nem kapott levegőt. Előredőlve állt, nyitott szájjal. Se lélegezni, se sikoltani nem bírt. Biztos volt benne, hogy most meghal. Homályosan érzékelte, hogy egy nagyon magas férfi nyomakodik feléje, a tömeg úgy válik szét előtte, mint szélben a

búzamező. Elkapta a tweedöltönyös hajtókáját és állon vágta. Az ütés a levegőbe röpítette a fiatalembert. Meglepődött arckifejezése valósággal komikus volt. Charlotte végre levegőhöz jutott, nagyokat lélegzett. A magas férfi szilárd kézzel átkarolta vállát és fülébe súgta: – Erre. – Rájött, hogy ki akarják szabadítani és majdnem elájult a megkönnyebbüléstől, attól az érzéstől, hogy erős kezek óvják.

A magas férfi a tömeg széle felé vonszolta. Egy rendőr őrmester bottal támadt Charlotte-ra. Oltalmazója felemelte karját, hogy kivédje az ütést, majd felordított a fájdalomtól, amikor az ütés az alkarját érte. Eleresztette Charlotte-ot. Néhány gyors ökölcsapás; az őrmester a földre került, vérzett, és a magas férfi tovább vonszolta Charlotte-ot a tömegen át.

Es egyszer csak kint voltak. Charlotte, amikor rájött, hogy biztonságban van, sírni kezdett, csendesen zokogott, arcán peregtek a könnyek. A férfi nem hagyta megállni. – Menjünk innen – mondta. Külföldi kiejtéssel beszélt. Charlotte ereje kimerült: hagyta magát vezetni.

Kis idő múltán kezdte visszanyerni tartását. Észrevette, hogy a Viktória pályaudvar környékén járnak. A férfi megállt egy büfénél, és megkérdezte: – Nem inna egy csésze teát?

Rábólintott és bementek.

Odavezette az asztalhoz és helyet foglalt vele szemben. Charlotte első ízben nézett az arcába. Egy pillanatra megrettent. Hosszú arca volt, hajlott orral. Haja nagyon rövid, arca borostás. Ragadozóarc. De azt is látta, hogy tekintete csupa együttérzés.

Mély lélegzetet vett: – Hogyan tudnám megköszönni, amit értem tett?

A férfi nem válaszolt a kérdésre. – Kér valamit enni? – Csak teát. – A lány felismerte a kiejtést, és oroszul kérdezte: – Hová való?

A férfi megörült, hogy Charlotte tud oroszul. – A tambovi kormányzóságban születtem.

Maga nagyon jól beszél oroszul.

– Anyám orosz, a nevelőnőm is.

Odajött a pincérnő. – Két teát, szivi.

Cockneyktól tanul angolul, gondolta Charlotte. Oroszul folytatta: – A nevét sem tudom. Én Charlotte Walden vagyok.

– Feliksz Ksesszinszkij. Bátor lány maga, hogy csatlakozott a menethez.

Fejét rázta. – Semmi köze a bátorsághoz. Egyszerűen nem tudtam, hogy ilyen borzasztó lesz. – Ki és mi ez az ember? Honnan került ide? Az arca lenyűgöző. De nagyon zárkózott. Szeretnék többet tudni róla.

– Mégis, mire számított?

– A menetben? Nem tudom... Mondja, mi örömük van a férfiaknak abban, hogy megtámadják a nőket?

– Nagyon érdekes kérdés. – Hirtelen fellelkesült, arca vonzóvá, kifejezővé vált. – Tudja, piedesztálra állítottuk a nőket és azt igényeljük, hogy lelkileg tiszták, fizikailag tehetetlenek legyenek. Igy, legalábbis a jól nevelt társadalmakban, a férfiak elhitethetik magukkal, hogy

soha nem éreznek rosszindulatot a nőkkel szemben, és nem is kívánják őket testileg. Erre előáll néhány nő – a szüfrazsettek –, akik szemmel láthatóan nem szorulnak támogatásra és nem kívánják a bálványozást. Mi több, megszegik a törvényt. Fittyet hánynak a mítosznak, amit a férfiak agyaltak ki és hitettek el önmagukkal; ezért büntetlenül rájuk lehet támadni. A férfiak becsapottnak érzik magukat, ezért nyílt kifejezést adnak mindannak a kéjvágynak és haragnak, aminek létezését eddig sikeresen eltitkolták. Hatalmas feszültség alól szabadulnak fel, ezért élvezik.

Charlotte elbűvölten hallgatta. Fantasztikus, kapásból ilyen tökéletes magyarázatot ad! – Mivel foglalkozik? – kérdezte.

A férfi óvatossága visszatért. – Állástalan filozófus vagyok.

Meghozták a teát. Forró és nagyon édes volt, felüdítette. Izgatta ez a furcsa orosz férfi, szeretett volna jobban belelátni. – Azt gondolja tehát, hogy mindez – a nők helyzete a társadalomban és a többi – ugyanolyan rossz a férfiaknak, mint a nőknek?

– Biztos vagyok benne.

– Miért?

Habozott. – Férfiak és nők egyaránt akkor boldogok, ha szeretnek. –Árnyék suhant át az arcán. – A szerelmi kapcsolat nem azonos a bálványozással, az imádattal. Imádni Istent lehet. Szeretni csak emberi lényeket. Ha egy nőt bálványozunk, nem szerethetjük. Amikor rájövünk, hogy nem isteni teremtés, meggyűlöljük. Es ez szomorú.

– Erre sose gondoltam – álmélkodott Charlotte.

– Továbbá, minden vallásnak vannak jó és rossz istenségei. Az Úristen és az ördög. Ugyanígy, vannak jó asszonyok és rossz asszonyok: és a rossz asszonyokkal, például a szüfrazsettekkel és a prostituáltakkal szemben szabad a vásár.

– Kik azok a prostituáltak?

Meglepődött. – Azok a nők, akik pénzért... – Orosz kifejezést használt, amit Charlotte nem értett.

– Nem tudja az angol szót?

– Kefélés – mondta.

Charlotte elpirult és lehajtotta *fejét.*

– Csúnya szót használtam? Sajnálom, nem ismerek más kifejezést.

Charlotte összeszedte bátorságát és elhaló hangon kibökte: – Nemi érintkezés.

A férfi ismét oroszul beszélt. – Azt hiszem, magát is piedesztálon tartják.

– El sem tudja képzelni, milyen borzasztó – csattant fel Charlotte. – Ilyen tudatlannak lenni! Tényleg vannak nők, akik árulják magukat?

– De mennyire. A tiszteletre méltó férjes asszonynak tettetni kell, hogy nem élvezi a nemi érintkezést. Ez elveszi a férfi kedvét, ezért prostituálthoz fordul. A prostituáltak pedig azt tettetik, hogy nagy örömüket lelik benne, holott olyan gyakran csinálják és mindig mással, hogy valójában nem élvezik. Végül mindenkin eluralkodik a színlelés.

Éppen ilyen dolgokról akarok tudni, gondolta Charlotte. Szerette volna hazavinni, fogva tartani a szobájában, hogy éjjel-nappal hallhassa magyarázatait. – Es hogyan keletkezett mindez... mindez a tettetés?

– A válasz tanulmányozása egy életet igényel. Minimum. Mindazonáltal bizonyos vagyok benne, hogy öszszefüggésben áll a hatalommal. A férfiaknak hatalmuk van a nők felett, a gazdagoknak a szegények felett. Sok-sok agyszüleményre van szükség, hogy törvényesítsék ezt a rendszert — képzelgésekre a monarchiáról, kapitalizmusról, népesedésről, nemiségről. Ezek az agyszülemények tesznek bennünket boldogtalanná, de nélkülük valaki elvesztené a

hatalmát. Es a férfiak nem adják fel a hatalmat, még akkor sem, ha az boldogtalanná teszi őket.

– De mi a teendő?

– Híres kérdés! Azoktól, akik nem adják fel önként, erővel kell elvenni a hatalmat. Puccsnak nevezik, ha a hatalom ugyanazon az osztályon belül cserél gazdát, de ez nem változtat semmin. Ha egyik osztályról a másikra száll át a hatalom, azt forradalomnak hívják, és akkor a dolgok is megváltoznak. – Habozott. – Noha a változások nem alakulnak szükségszerűen úgy, ahogy azt a forradalmárok elképzelték. Forradalom csak akkor lehetséges, ha a tömeg egységesen felkel elnyomói ellen, ahogy most a szüfrazsettek teszik. A forradalom mindig erőszakkal jár, mert a birtokon belül lévők gyilkolni is képesek azért, hogy hatalmukat megtarthassák. Mégis mindig újból kitör, mert mindig akadnak olyanok, akik életüket adják a szabadság ügyéért.

– Maga forradalmár?

– Hármat találgathat – válaszolta angolul.

Charlotte felnevetett.A nevetéséből jött rá.

A beszélgetés alatt mindvégig figyelte Charlotte-ot; arcát szemlélte, reagálásait mérte. Egyre erősebb gyengédséget érzett iránta, s ez az érzés valahogy ismerősnek tűnt. Nekem kellene elbűvölnöm őt és ő bűvöl el engem, gondolta.

Ekkor nevetett fel a lány.

Szája széles mosolyra nyílt; barna szeme sarkában nevető ráncocskák tűntek fel; fejét hátrahajtotta, állát előreszegte; kezét felemelte, tenyere kifelé fordítva, mintha védekezne; torka mélyéből szakadt fel a hangos kacagás.

Feliksznek negyedszázaddal azelőtti jelenet jutott eszébe. A fatemplom oldalához támaszkodó háromhelyiséges kunyhóban egy fiú és egy lány ült egymással szemben a deszkákból ácsolt durva asztalnál. A tűzön öntöttvas lábosban káposzta főtt, darabka szalonnával és sok vízzel. Kint majdnem besötétedett, az apa nemsokára jön vacsorázni. A tizenöt éves Feliksz tizennyolc éves nővérének, Natasának, viccet mesélt a vigécről és a parasztlányról. Natasa hátravetette a fejét és kacagott.

Feliksz Charlotte-ra bámult. Pontosan olyan, mint Natasa. Megkérdezte: – Hány éves?

– Tizennyolc.

Feliksznek elállt a szívverése. Megrendítő, hihetetlen, elképesztő gondolata támadt.

Nagyot nyelt és megkérdezte: – Mikor van a születésnapja?

– Január másodikán.

A férfi levegő után kapkodott. Charlotte pontosan hét hónappal azután született, hogy Walden elvette Ligyiját; kilenc hónappal azután, hogy ő utoljára szeretkezett Ligyijával.

Es Charlotte kiköpött mása Natasának.

Feliksz ráébredt az igazságra.

Charlotte az ő lánya.

9

– Mi történt? – kérdezte Charlotte.

– Hogyhogy?

–Úgy bámul, mintha szellemet látna.

– Emlékeztet valakire. Meséljen magáról.

A lány a homlokát ráncolta. Mintha gombóc lenne a férfi torkában, gondolta. – Náthás lesz – mondta.

– Sose vagyok náthás. Mi a legelső emléke gyerekkorából?

– Vidéki házban nevelkedtem, Walden Hallnak hívják, Norfolkban van. Gyönyörű szürke kőépület, csodás kerttel. Nyaranta kint, a gesztenyefa alatt teáztunk. Négyéves lehettem, amikor először teázhattam papával és mamával. Rém unalmas volt. A gyepen nem találtam semmi érdekeset. Mindig a kastély mögé vágyakoztam, az istállókhoz. Egyszer felnyergeltek egy szamarat és megengedték, hogy ráüljek. Persze sokszor láttam már másokat lovagolni, és azt hittem, tudom, hogy kell. Rám szóltak, üljek nyugodtan, mert leesem, de nem hittem nekik. Először más fogta a kantárszárat és fel-alá sétáltatott. Utána magam foghattam a kantárt. Olyan egyszerűnek tűnt, hogy – amint a felnőtt lovasoknál láttam – rávágtam, hogy ügetni kezdjen. A következő pillanatban a földön ülve bömböltem. Egyszerűen nem hittem el, hogy tényleg leestem! – Az emlék megnevettette.

– Boldog gyermekkornak hangzik.

– Nem állítaná, ha ismerné a nevelőnőmet. Marjának hívják, valódi orosz sárkány. “Ifjú hölgyeknek *mindig tiszta* a kezük.” Még mindig nálunk van, most ő a gardedámom.

– Mégis, volt jó ennivalója, ruhái, sose fázott, s ha beteg volt, jött az orvos.

– És ez elég a boldogsághoz?

– Én kiegyeztem volna ennyivel. Es mi a legkedvesebb emléke?

– Papától kaptam egy póni lovat – vágta rá habozás nélkül. – Olyan nagyon áhítoztam utána és mintha egy álom vált volna valóra. Azt a napot sose felejtem el.

- Ő milyen?

– Kicsoda?

Feliksz habozott. – Lord Walden.

– Papa? Nos... – Jó kérdés, gondolta. Ahhoz képest, hogy teljesen idegen, ez az ember feltűnően érdeklődik iránta. De őt még jobban érdekelte az ismeretlen. Kérdései mögött mintha mély bánat húzódna meg; néhány perccel ezelőtt még nem érzékelte ezt a bánatot. Lehet, hogy attól van, hogy boldogtalan gyerekkora volt és az ő gyerekkora oly sokkal szebbnek tűnik. – Azt hiszem, papa rettentő jó ember...

– De?

– De úgy bánik velem, mintha gyerek volnék. Tudom, hogy borzasztó naiv vagyok, de ha nem világosítanak fel, nem is lehetek más. Papa nem magyarázza meg nekem a dolgokat úgy... nos, úgy, ahogy maga. Borzasztóan zavarba jön, ha... férfiak és nők viszonyáról beszél... és amikor politizál, a nézetei, hogy is mondjam, kissé önelégültek.

– Ez természetes. Egész életében mindent könnyedén megkapott, amit akart. Természetes, hogy azt gondolja, a világ nagyszerű így, ahogy van, a néhány kisebb probléma meg majd megoldódik. Szereti őt?

– Igen, kivéve azokat a pillanatokat, amikor gyűlölöm. – Feliksz olyan meredten nézte, hogy kezdett zavarba jönni. Mintha minden szavát inná és valamennyi arckifejezését emlékezetébe akarná rögzíteni. – Papa nagyon szeretetreméltó ember. Miért érdekli annyira?

A férfi szája különös, torz mosolyra rándult. – Egész életemben az uralkodó osztály ellen harcoltam, de csak

ritkán nyílt esélyem arra, hogy valamelyik tagjával társalogjak.

Charlotte biztos volt benne, hogy nem ez az igazi ok, és homályosan arra gondolt: vajon miért hazudik? Lehet, hogy feszélyezi valami – az emberek általában ezért nem szoktak

egészen őszinték lenni hozzá. – Csak annyira vagyok az uralkodó osztály tagja, mint apám valamelyik kutyája.

Mosolygott. – Meséljen az anyjáról.

–Rosszak az idegei. Néha laudanumot szed.

–Mi az a laudanum?

– Nyugtató orvosság, ópium van benne.

Szemöldöke felszökött. – Félelmetesen hangzik.

–Miért?

– Úgy tudom, erősen ártalmasnak tartják az ópiumszedést.

– Ha gyógyszer, akkor nem.

–Aha.

– Maga kétkedik.

– Mint mindig.

–Árulja el, mire gondol.

– Arra, hogy ha ópiumra van szüksége, nem beteg, hanem boldogtalan.

–Miért lenne boldogtalan?

–A maga anyja, magának kell tudni.

Charlotte eltűnődött. Mama valóban boldogtalan lenne? Bizonyos, hogy nem olyan elégedett, mint amilyennek a papa látszik. Túl sokat aggódik, a legkisebb kihívásra is szertelen méregbe gurul. – Nagyon nyugtalan – mondta. – De el se tudom képzelni, miért lenne boldogtalan? Talán azért, mert elhagyta közös szülőhazájukat?

– Lehetséges – mondta Feliksz, minden meggyőződés nélkül. – Testvérei vannak?

– Nincsenek. A legjobb barátnőm Belinda, az unokatestvérem; egyidősek vagyunk.

– Más barátai?

– Nincsenek, csak ismerősök.– Más unokatestvérek?

– Hatéves ikrek. Van egy halom unokatestvérem Oroszországban, de egyiket sem ismerem, kivéve Alekszet, aki sokkal idősebb nálam.

– És mihez kezd az életével?

–Micsoda kérdés!

–Nem tudja?

– Nem döntöttem még.

– Mik a lehetőségek?

– Ez nagy kérdés. Úgy értem, elvárják, hogy férjhez menjek egy osztályombeli fiatalemberhez és felneveljem a gyerekeinket. Azt hiszem, muszáj lesz férjhez menni.

– Miért?

–Mert nem én öröklöm Walden Hallt, ha papa meghal.

– Miért nem?

– Mert a kastély a címmel jár, és én nem lehetek Walden grófja. Így a ház Peterre marad, az idősebbik ikerre. – Ertem.

–Es én nem is tudnám megkeresni a saját kenyerem.

–Dehogynem tudná.

— Nem tanítottak meg semmire.

— Képezze magát.

–Mit csinálhatnék?

Feliksz vállat vont. – Tenyésszen lovakat. Nyisson üzletet. Lépjen állami szolgálatba. Legyen matematika-tanár. Írjon színdarabot.

–Úgy beszél, mintha bármit meg tudnék tenni, amire rászánom magam.

– Úgy is van. De van egy komoly ötletem. Maga tökéletesen beszél oroszul, miért ne fordíthatna orosz regényeket angolra?

– Komolyan gondolja, hogy meg tudnám csinálni?

–Semmi kétség.

Charlotte ajkába harapott. – Miért van az, hogy maga ennyire bízik bennem, a szüleim meg nem?

A férfi eltűnődött, majd mosolyogva válaszolt: – Ha én neveltem volna fel, azt panaszolná, hogy folyton dolgoznia kell, és sosem mehet táncolni.

– Magának nincs gyereke?

Elfordította tekintetét. – Sose nősültem meg. – Nem is akart?

– De igen.

Charlotte tudta, hogy nem illik tovább kérdezősködnie, de nem bírta leküzdeni kíváncsiságát: tudni akarta, milyen lehetett ez a különös ember, amikor szerelmes volt. – Mi történt?

– Máshoz ment feleségül.

– Hogy hívták?

– Ligyija.

– Az én anyámnak is ez a neve.

– Tényleg?

Ligyija Satova a lánykori neve. Ha járt valaha Szentpétervárott, hallania kellett Satov grófról.

– Igen, hallottam róla. Van magánál óra?

– Mi? Nincs.

– Nálam sincs. – Körülnézett és meglátta a faliórát. Charlotte követte tekintetét. – Egek, öt óra! Otthon akartam lenni, mielőtt anyám lejön teázni. – Felállt. – Ki fog kapni? – kérdezte a férfi, és ő is felállt. – Valószínűleg. – Megfordult és kifelé indult. – Charlotte...

– Igen?

– Ki tudná fizetni a teát? Nagyon szegény ember vagyok; ..

– O. Nem tudom, van-e pénzem. Igen! Nézze, itt van tizenegy penny. Elég lesz?

– Hát persze. – A férfi kivett hat pennyt a tenyeréből és a pulthoz ment fizetni. Fura, gondolta Charlotte, mi mindent kell észbe vésni, ha az ember nem a Társaságban van. Mit szólna Marja ahhoz, hogy kifizetem egy idegen ember teáját? Valószínűleg gutaütést kapna.

Feliksz visszaadta az aprót és kitárta előtte az ajtót. – Elkísérem egy darabon.

– Köszönöm.

Feliksz karon fogta. Még mindig erősen sütött a nap. Rendőr közeledett feléjük és Feliksz egy kirakat elé irányította a lányt, amíg elhaladt. – Miért nem akarta, hogy meglásson? – kérdezte Charlotte.

– Lehet, hogy keresik azokat, akik részt vettek a felvonuláson.

Charlotte eltűnődött. Nem tartotta valószínűnek, de a férfi biztosan jobban tudja.

Továbbsétáltak. – Imádom a júniust.

– Itt Angliában csodálatos az időjárás.

– Gondolja? Akkor sose volt még Dél-Franciaországban.

– Maga persze volt.

– Minden télen odamegyünk. Villánk van Monte-Carlóban. – Hirtelen gondolat suhant át a fején. – Remélem, nem hiszi, hogy felvágok.

– Egyáltalán nem – mosolygott a férfi. – Rájöhetett már, hogy véleményem szerint a nagy vagyon szégyellni és nem büszkélkednivaló.

– Restellem, de nem jöttem rá. Ezek szerint megvet engem.

– Nem, de a vagyon nem is a magáé.

– Ön a legérdekesebb ember, akivel életemben találkoztam. Láthatom még?

– Igen. Van magánál zsebkendő?

Kabátzsebéből kivett egyet és odaadta. A férfi kifújta az orrát. – Tényleg megfázott. Nedvezik a szeme.

– Igaza lehet. – Szemét törölgette. – Ebben a büfében találkozzunk?

– Nem valami bizalomkeltő hely, nem gondolja? Találjunk ki valami mást. Tudom már! A National Gallerybe megyünk. Es ha meglát minket egy ismerős, úgy tehetünk, mintha nem tartoznánk egymáshoz.

– Rendben.

– Szereti a festményeket?

– Majd maga megmagyarázza őket.

– Tehát megállapodtunk. Holnapután háromkor, megfelel?

– Nagyszerű.

Charlotte-ban felmerült a gondolat, hogy esetleg nem tud meglógni hazulról. – Ha közbejön valami és nem tudok ott lenni, hol értesíthetem?

– Hát... izé... elég sokat mászkálok... – Hirtelen ötlete támadt. – De mindig hagyhat üzenetet Mrs. Bridget Callahan címén, Camden Townban, a Cork Street tizenkilenc alatt.

A lány megismételte a címet. – Amint hazaérek, felírom. Itt lakom pár száz yardra. – Habozott. – Most el kell válnunk. Remélem, nem bántom meg, de legjobb lenne, ha nem látnának együtt bennünket.

– Megbántani? – mondta azzal a furcsa, görbe mosolylyal. – Nem, egyáltalán nem.

Charlotte kezet nyújtott. – Viszontlátásra.

– Viszontlátásra. – Erősen megszorította a kezét.

Charlotte megfordult és elment. Otthon kitör a botrány, gondolta. Már rájöttek, hogy nem vagyok a szobámban és faggatni kezdenek. Majd azt mondom, sétálni mentem a parkba. Nem fog nekik tetszeni.

Nem nagyon izgatta, mit gondolnak. Igazi barátra lelt. Nagyon boldog volt.

A kapunál megfordult és hátranézett. A férfi ott állt, ahol elköszöntek, öt figyelte. Diszkréten intett neki. A férfi visszaintegetett. Valami miatt sebezhetőnek és szomorúnak tűnt, ahogy ott állt egyedül. Badarság, gondolta Charlotte, ahogy eszébe jutott, hogyan mentette ki a tömegből: nagyon is kemény férfi.

A főbejárat lépcsőjéhez ért.

Walden gyomorbántalmakkal érkezett Walden Hallba. Ebéd előtt, amint a rajzoló végzett a merénylő arcképével, elsietett Londonból, és a megállás nélkül száguldó kocsiban evett szendvicseket és ivott egy üveg Chablis-t. Ezenfelül ideges is volt.

Ma újabb megbeszélést tart Aleksszel. Gyanította, hogy Aleksz ellenjavaslattal áll elő, csak még a cár jóváhagyó táviratát várja. Remélte, hogy az orosz nagykövetségnek van annyi esze, hogy a táviratot Walden Hallba továbbítsa. Remélte továbbá, hogy az ellenjavaslat ésszerű lesz, olyan, amit diadalmasan lobogtathat meg Churchill előtt.

Rendkívül türelmetlen volt, szeretett volna azonnal berohanni és elkezdeni tárgyalni, de tudta, hogy néhány percen nem múlik semmi, s azt is, hogy alkudozásoknál nem szabad

türelmetlenséget mutatni, ezért megállt az előcsarnokban, összeszedte magát, majd besétált a nyolcszögletű szobába.

Aleksz az ablaknál mélázott, előtte nagy tálca, érintetlenül, teával és süteményekkel. Felcsillanó szemmel kérdezte: – Mi történt?

–A férfi megjelent, de sajnos kicsúszott a markunkból.

– Meg akar ölni... – nézett a távolba Aleksz.

A sajnálat hulláma csapott át Waldenen. Itt ez a fiatal férfi, súlyos felelősséggel a vállán, idegen országban, és orgyilkos fenyegeti az életét. De nem szabad hagyni, hogy tépelődjön. Walden könnyed hangot ütött meg. — Pontos leírásunk van róla, a rendőrség rajzolója elkészítette az arcmását. Thomson egy-két nap alatt elfogja. Es itt biztonságban vagy, nem jöhet rá, hol tartózkodsz.

– A szállodáról is azt hittük, hogy biztonságos, de rájött, hogy ott vagyok.

— Ez még egyszer nem fordulhat elő. — Rosszul indul a tárgyalás, töprengett Walden. Ki kell találni, hogyan deríthetné jobb kedvre Alekszet. – Teáztál?

– Nem vagyok éhes.

– Sétáljunk egyet, vacsorára megjön az étvágyad. — Jó. — Aleksz felállt.

Walden puskát vett magához — hátha felbukkan egy nyúl, mondta Aleksznek —, és lementek a kastélyfarmra. Tíz yardra mögöttük ment a Basil Thomson által küldött testőrök egyike.

Walden díjnyertes kocájával, a Walden Hercegnőjével büszkélkedett. – Kétszer nyert első díjat a kelet-angliai mezőgazdasági kiállításon. – Aleksz megcsodálta a bérlők szilárd téglaházait, a fehérre meszelt magas csűröket és a nagyszerű igáslovakat.

– A saját gazdaságom persze semmit se jövedelmez – mondta Walden. – Minden nyereség elmegy új tenyészállatokra, a csatornázásra, építkezésekre, új kerítésekre... de a bérlők így legalább tudják, mihez igazodjanak; és mire meghalok, jóval többet ér majd a kastélyfarm, mint amikor örököltem.

– Nálunk Oroszországban ez nem megy – mondta Aleksz. Nagyszerű, gondolta Walden; sikerült elterelni a gondolatait. – A mi parasztjaink nem hajlandók új módszereket bevezetni, a gépekhez hozzá se nyúlnak, nem vigyáznának az új épületekre vagy a jó szerszámokra sem. Ha jogilag nem is, lelkileg még mindig jobbágyok. Tudod, mit csinálnak, ha rossz a termés és éheznek? Felgyújtják az üres magtárakat.

Arrébb, déli irányban, kaszálók tűntek fel. Tizenkét béres haladt szaggatott sorban a mezőn, kaszája fölé hajolva s ütemes suhintások hangja szállt, ahogy a magas fűcsomók, megannyi dominóként, sorra ledőltek.

Elsőnek a legidősebb, Samuel Jones, ért a tábla végére. Kaszával a kezében odajött, megbillentette a sapkáját, úgy köszönt Waldennek. Walden megrázta kérges kezét. Mintha sziklát markolt volna.

– Lordságodnak volt ideje elmenni arra a kiállításra Londonba? – kérdezte.

– Igen, volt.

– Látta azt a kaszálógépet, amit emlegetett?

Walden kétkedő arcot vágott. – Nagyon ügyes masina, Sam... de nem is tudom...

Sam bólintott. – A gép sose dolgozik olyan jól, mint a kéz.

– Másfelől viszont: két hét helyett három nap alatt végezni lehetne a kaszálással, és így kisebb lenne a veszély, hogy a széna elázik. Utána kölcsönadhatnánk a gépet a bérlőknek is.

– De kevesebb ember munkájára lenne szüksége.

Walden úgy tett, mintha rosszul esne neki a gondolat. – Nem, senkit se bocsátanék el.

Annyi következménye lenne csupán, hogy betakarításkor nem kellene cigányokat szerződtetni.

– Szóval nem okozna nagy változásokat.

–Voltaképpen nem. Kissé aggaszt, mit szólnak majd hozzá az emberek... tudja, a fiatal Peter Dawkins minden alkalmat megragad, hogy bajt keverjen.

Sam hümmögött.

– Különben is, Mr. Samson a jövő héten megnézi a gépet. – Majd mintha hirtelen jutna eszébe: – Nem akarna elmenni vele, Sam?

Sam úgy tett, mintha nem lelkesedne az ötletért. – Voltam már ott, 1888-ban. Nem tetszett.

– Vonattal mennének Mr. Samsonnal – talán a fiatal Dawkinsot is magukkal vihetnék –, megnéznék a gépet, Londonban ebédelnének és délután jönnének haza.

–Nem tudom, mit szól hozzá az asszony.

– Én pedig kíváncsi lennék a maga véleményére a gépről.

– Hát engem is érdekel.

– Jó, akkor ezt megbeszéltük. Szólok Samsonnak, hogy intézkedjék. – Cinkosan mosolygott. – Az asszonynak majd úgy adja be, hogy én kényszerítettem magát az utazásra.

–Úgy lesz, uram – vigyorgott Sam.

A kaszálás majdnem véget ért. Az emberek leálltak. Ha voltak nyulak a mezőn, ide menekültek, az utolsó néhány yardnyi fűbe. Walden odaszólította Dawkinsot és átadta a puskát. – Peter, maga ügyes vadász. Talán sikerül lelőni egyet saját maga és egyet a kastély számára.

Mindnyájan a tábla szélére, tűzvonalon kívülre álltak, azután oldalról kezdték a füvet vágni, hogy nyílt terepre űzzék ki a nyulakat. Négy nyúl ugrott ki, Dawkins az első lövéssel kettőt, a másodikkal egyet terített le. A dörrenésekre Aleksz összerezzent.

Walden átvette a puskát és az egyik nyulat, majd Aleksszel együtt visszasétáltak a kastélyba. Aleksz csodálattal rázta a fejét. – Remekül tudsz bánni az emberekkel – mondta. – Nekem valahogy sose sikerül megtalálnom a középutat a fegyelmezés és a nagylelkűség között.

– Gyakorlat kérdése – mondta Walden. Felmutatta a nyulat. – Erre például semmi szükségünk nincs a kastélyban, de elvettem, hogy eszükbe véssem: az állatállomány az enyém, s ha kapnak belőle, nem jog szerint az övék, csupán tőlem kapott ajándékként. – Ha lenne egy fiam, gondolta, így magyaráznám meg neki a dolgok lényegét.

– Vagyis előbbre jutni csak viták és megállapodások révén lehet – mondta Aleksz.

– Ez a legjobb módszer, még akkor is, ha néha engedményeket kell tenni.

– És ezzel visszaértünk a Balkánhoz – mosolygott Aleksz.

Hála istennek – végre, gondolta Walden.

–Összegezzem az eddigieket? – folytatta Aleksz. – Mi hajlandók vagyunk a ti oldalatokon harcolni Németország ellen, ha ti hajlandók vagytok elismerni áthaladási jogunkat a Boszporuszon és a Dardanellákon. De nemcsak a jogot kívánjuk, hanem a lehetőséget is. Nem fogadtátok el javaslatunkat, hogy orosz befolyási övezetnek ismerjétek el a Balkán-félsziget egészét Romániától Kréta szigetéig: kétségkívül úgy éreztétek, túl sok lenne. Feladatom tehát az volt, hogy szerényebb igényt fogalmazzak meg: olyat, amely biztosítja nekünk a szabad áthaladást, anélkül hogy Anglia fenntartás nélkül orosz-párti Balkán-politikára kötelezné el magát.

– Úgy van. – Vág az esze, mint a borotva, gondolta Walden. Néhány perccel ezelőtt én adtam neki atyai tanácsot, most pedig egyenrangúnak bizonyul, sőt... Azt hiszem, ilyen érzés

lehet, amikor az ember rádöbben, hogy felnőtt férfi lett a fiából.

– Sajnálom, hogy ilyen sokáig tartott – mondta Aleksz. – A nagykövetségen keresztül mennek a rejtjeles táviratok Szentpétervárra, és ilyen távolságból nem lehet olyan gyorsan haladni, ahogy szeretnék.

– Persze – mondta Walden. Gyerünk, ki vele, gondolta.

– Konstantinápoly és Drinápoly között van egy körülbelül tízezer négyzetmérföldnyi terület – Trákiának mintegy a fele –, amely jelenleg Törökországhoz tartozik. Partvonala a Fekete-tengernél kezdődik, a Boszporusz, a Márvány-tenger és a Dardanellák mentén folytatódik, s az Égei-tengernél ér véget. Más szóval a teljes átjáró felett őrködik a Fekete-tenger és a Földközi-tenger között. – Szünetet tartott. – Ezt adjátok nekünk és akkor veletek vagyunk.

Walden igyekezett elrejteni felindulását. Ez már valódi alap lehet az alkudozáshoz. – A baj az, hogy nem a miénk, tehát nem ajándékozhatjuk el.

– Vedd fontolóra, mik a lehetőségek, ha kitör a háború. Egy: ha Törökország a mi oldalunkra áll, mindenképpen megkapjuk az áthaladási jogot. Ez azonban valószínűtlen. Kettő: ha Törökország semleges marad, elvárjuk Angliától, hogy e semlegesség valódiságának igazolásaképpen ragaszkodjon áthaladási jogunk megadásához; s ha ez nem sikerül, támogassa Trákia lerohanására irányuló akciónkat. Három: ha Törökország a németek oldalára áll – és ez a legvalószínűbb –, Anglia ismerje el, hogy Trákia a miénk, amint sikerül elfoglalnunk.

– Nem tudom, hogy az ott lakók hogyan vélekednek minderről – kétkedett Walden.

– Szívesebben tartoznának Oroszországhoz, mint Törökországhoz.

– Lehet, hogy függetlenek szeretnének lenni.

Aleksz kisfiús kedvességgel mosolygott. – Nem hiszem, hogy akár téged, akár engem – még kevésbé kormányainkat – a legcsekélyebb mértékben is érdekelné, mit szeretnének Trákia lakói.

– Igaz. – Kénytelen volt egyetérteni. Aleksz kisfiús bája és felnőttes esze járása állandóan kibillentette egyensúlyából. Mindig azt hitte, ő kerekedett felül, s akkor Aleksz hirtelen előállt egy meglepő kijelentéssel, ami azt mutatta, hogy mindvégig ő volt a helyzet ura.

A Walden Hallhoz vezető emelkedőn kaptattak felfelé. Walden megpillantotta a fák között fürkésző testőrt. Vastag barna bakancsa felkavarta a port. A föld száraz volt; három hónap óta alig esett eső. Aleksz ellenjavaslata felizgatta Waldent. Churchill vajon mit szól majd? Biztos, hogy oda lehet adni Trákia egy részét az oroszoknak – kit érdekel Trákia?

Átmentek a konyhakerten. Salátát öntözött egy segédkertész. Kezét sapkájához emelte. Walden próbálta felidézni a nevét, de Aleksz megelőzte. – Szép esténk van, Stanley – mondta.

– Ránk férne egy kis eső, fenség.

– De nem túl sok, ugye?

– Nem ám, fenség.

Tanulékony a fiú, gondolta Walden.

Bementek a házba. Walden inasért csengetett. – Táviratozok Churchillnek, hogy holnap délelőtt felkeresem. Reggel azonnal indulok Londonba.

– Helyes – mondta Aleksz. – Kifutunk az időből.

Charlotte-ot nagy ribillió fogadta. – Hála istennek, csakhogy hazaérkezett, Lady Charlotte! – mondta az ajtót nyitó inas.

Charlotte odaadta a kabátját. – Nem tudom, miért kellene hálát adni, William.

– Lady Walden aggódik. Azt mondta, azonnal menjen be hozzá, amint hazaérkezik.
– Először felmegyek és rendbe hozom magam. – Lady Walden azt mondta, azonnal...
– Én meg azt mondom, hogy rendbe hozom magam. – Charlotte a szobájába ment. Arcot mosott, kivette hajából a hajtűket. Az ütéstőlfájtak a hasizmai, a tenyere lehorzsolódott, de nem volt komoly sérülése. A térdéről biztos lejött a bőr, de az úgysem látszik. A paraván mögött levetette ruháját. A ruha sértetlennek tűnt. Nem látszik rajtam, hogy verekedésben voltam, gondolta. Hallotta, hogy benyitnak a szobájába.
– Charlotte! – A mama hangja.
Charlotte pongyolába bújt, és azt gondolta: Ó, istenem, most elkezd hisztizni! Előjött a paraván mögül.
– Majd megbolondultunk az izgalomtól! – mondta mama.
Mögötte az önelégült, könyörtelen pillantású Marja jött be a szobába.
– Nos hát itt vagyok, épen és egészségesen, úgyhogy felesleges tovább izgulni.
Mama elvörösödött. – Szemtelen kölyök! – visította. Előrelépett és pofon vágta.
Charlotte hátrahanyatlott és az ágyra rogyott. Nem a pofon szédítette el, hanem a tény. Mama még soha nem ütötte meg. Ez a pofon valahogy jobban fájt, mint az ütések, amelyeket a tüntetésen elszenvedett. Elkapta Marja szeme pillantását, arcán különös elégedettség ült.
Charlotte összeszedte magát. – Ezt sosem bocsátom meg neked.
– Te beszélsz nekem megbocsátásról! – Anyja dühében oroszul beszélt. – És én hogy bocsássam meg neked, hogy elmentél avval a csürhével a Buckingham-palotához?
Charlotte levegő után kapkodott. – Honnan tudod?
– Marja meglátott a Mallen, ahogy azokkal a... azokkal a szüfrazsettekkel meneteltél. Ugy szégyellem magam. Isten tudja, ki mindenki látott. Ha a király megtudja, kitiltanak minket az udvarból.
–Értem. – A pofontól még mindig sajgott az arca. – Szóval nem az én biztonságom miatt izgultál, hanem a család jó hírnevét féltetted.
Mama megbántódott. Marja közbekotyogott: – Mindkettő miatt izgultunk.
– Maradj csöndben – mondta Charlotte. – Épp elég bajt okozott az a nagy szád.
– Jól tette, hogy szólt! – mondta mama. – Hogyne mondta volna el nekem?!
– Nem gondolod, hogy a nőknek is járna a szavazati jog?
– Persze hogy nem, és neked sem kellene ezt hinni.
– De én hiszem – válaszolt. –Így állunk.
– Te nem tudsz semmit, gyerek vagy még.
– Mindig ugyanaz a nóta, ugye? Gyerek vagyok és nem tudok semmit. Es ki a hibás abban, hogy tudatlan vagyok? Marja tizenöt éven át nevelt. Ami pedig azt illeti, hogy gyerek lennék, nagyon jól tudod, hogy már nem vagyok az. Nagyon örülnél, ha karácsonyra férjhez mennék. Es vannak lányok, akik – házasságon belül vagy kívül – tizenhárom éves korukban már gyereket szülnek.
Mama megrendült. – Kitől tudsz ilyeneket?
– Az biztos, hogy nem Marjától. Ő soha semmi fontosat nem mondott el nekem. Ami azt illeti, te sem.
Mama hangja már-már könyörgésbe fordult. – Semmi szükséged ilyenfajta tudásra, te grófkisasszony vagy.
– Na tessék. Te azt akarod, hogy tudatlan maradjak. Nos, én nem akarom.
– Csak azt akarom, hogy boldog legyél! – siránkozott az anyja.

– Nem, nem azt akarod – makacskodott Charlotte. – Azt akarod, hogy olyan legyek, mint te.

– Nem, nem, nem! – kiáltott a mama. – Nem akarom, hogy olyan légy, mint én! Nem akarom! – Sírva rohant ki a szobából.

Charlotte értetlenül és szégyenkezve bámult utána. – Látod, mit tettél – mondta Marja.

Charlotte végigmérte: szürke ruha, szürke haj, csúnya vonások, önelégült arckifejezés. – Menj innen, Marja.

– Fogalmad sincs, mekkora bánatot és szívfájdalmat okoztál.

Kedve lett volna odavágni: ha befogtad volna a szád,

nem lenne bánat, sem szívfájdalom. Ehelyett azt mondta: – Ki innen.

– Kis Charlotte, figyelj ide...

– Neked nem kis Charlotte vagyok, hanem Lady Charlotte.

– Kis Charlotte maradsz, és...

Felragadta kézitükrét és Marja felé hajította. Marja sikított. Rosszul célzott és a tükör a falnak ütközve, darabokra tört. Marja kirohant.

Most már tudom, hogy kell vele bánni, gondolta Charlotte.

Úgy érezte, győzelemfélét aratott. Könnyekre fakasztotta mamát, kikergette a szobából Marját. Ez már valami, gondolta, lehet, hogy erősebb vagyok náluk. Kiérdemelték: Marja árulkodott, mama pedig megpofozott. De én nem alázkodtam meg előttük és nem kértem bocsánatot és nem ígértem, hogy soha többé nem leszek rossz. Annyit adtam, amennyit kaptam. Büszke lehetek.

Miért szégyellem magam mégis?

Gyűlölöm magamat, gondolta Lydia.

Pontosan tudom, mit érez Charlotte, de nem mondhatom ezt meg neki. Azonnal elvesztem a fejem. Sosem voltam ilyen. Mindig nyugodtan és méltóságteljesen viselkedtem. Amikor kislány volt, elnézően nevettem apró vétségein. Most már felnőtt nő. Úristen, mit tettem? Biztos vagyok benne, hogy megfertőzte apjának, Feliksznek a vére. Mit tehetnék? Elhittem, hogy ha azt színlelem, hogy Stephen lánya, olyan is lesz, mintha az lenne: ártatlan, valódi angol úrinő. Nem használt. Az évek hosszú során ott szunnyadt benne a nyugtalan vér s most felszínre tör; most uralkodik el rajta az ősi örökség, az orosz paraszt erkölcstelensége. Nem tehetek róla, ha meglátom e jeleket, pánikba esem. El vagyok átkozva, mind el vagyunk átkozva. Az atyák vétke megbüntettetik a gyermekekben, harmad- és negyedíziglen, mikor nyerek bocsánatot? Feliksz anarchista, Charlotte szüfrazsett; Feliksz parázna és Charlotte tizenhárom éves

anyákról beszél; fogalma sincs, milyen rettenetes, ha az emberen eluralkodik a szenvedély; tönkrement az életem és vele is ez történik majd, ettől rettegek, ezért ordítok és sírok és őrjöngök és vágom pofon, drága Jézusom, ne hagyd, hogy vesztébe rohanjon, ő az életem értelme. Szobájába fogom zárni. Bárcsak hamarosan találna egy rendes férjet, mielőtt letérne a helyes útról, mielőtt bárkiben felmerülne, hogy valami nincs rendben a származása körül. Hátha megkéri a kezét Freddie az évad vége előtt – ez lenne a megoldás –, ki kell provokálni, hogy megtegye, férjhez kell adni, minél gyorsabban! Utána már nem lesz rá módja, hogy tönkretegye az életét; egy vagy két gyerek mellett ideje sem lesz rá. Biztosítani kell, hogy minél gyakrabban találkozzon Freddie-vel. Charlotte egész csinos, jó felesége lesz egy erős férfinak, aki irányítani tudja, egy tisztességes férfinak, aki szeretni tudja anélkül, hogy rejtett vágyait felkorbácsolná, egy férfinak, aki a szomszéd szobában alszik, és egyszer egy héten,

sötétben bújik az ágyába, Freddie pont jó lesz neki, s akkor nem kell átélnie azt, amit én átéltem, nem kell kínos keservek árán megtanulnia, hogy a gyönyör lealjasít és tönkretesz, így a bűn nem száll át a következő nemzedékre, és ő nem lesz olyan romlott, mint én vagyok. Szegényke azt hiszi, hogy szeretném, ha olyan lenne, mint én. Ha tudná. 0, ha tudná!

Feliksz nem bírta abbahagyni a sírást.

Az emberek megbámulták, ahogy a parkon átment, megkeresni a kerékpárt. Legyűrhetetlen zokogás rázta, csorogtak a könnyei. Ez még soha nem fordult elő vele és nem talált rá magyarázatot. A bánat gyámoltalanná tette.

A biciklit ott találta, ahol hagyta, a bokor alatt, és az ismerős tárgy látványa némileg lecsillapította. Mi történik velem? Annyi embernek van gyereke. Most már tudom, hogy nekem is van. Na és? Újabb zokogás rázta meg.

A kiszáradt fűre ült a kerékpár mellé. Olyan gyönyörű a lány. Nem azért sírt, amire rátalált; azt siratta, amit elveszített. Tizennyolc éve apa, anélkül hogy tudott volna róla. Es mialatt ő egyik nyomorúságos faluból a másikba vándorolt, mialatt börtönben ült, és az aranybányában gürcölt, és mialatt Szibérián át vonszolta magát, és bombákat gyártott Bialystokban, a lány nőtt-növekedett. Megtanult járni és beszélni, egyedül enni és befűzni a cipőjét. Es nyáron a zöld gyepen játszott a gesztenyefa alatt, és leesett a csacsiról és sírt. Es "apja" póni lóval ajándékozta meg, mialatt ő, Feliksz, láncra fűzve robotolt a bányában. Nyáron fehér ruhát hordott, télen gyapjúzoknit. Két nyelven tanult beszélni: angolul és oroszul. Más olvasott neki meséskönyvből; más kiabálta: "mindjárt megfoglak!", amikor az örömtől visítva szaladt fel a lépcsőn; más tanította meg rá, hogy kell kezet fogni és azt mondani: "üdvözlöm"; más fürdette, fésülte és diktálta bele a főzeléket. Feliksz sokszor megfigyelte a gyerekeikkel játszó orosz parasztokat és gyakran csodálkozott azon, hogy ezek a nyomorban, emésztő gondban élő emberek mennyi szeretettel és gyengédséggel veszik körül a kicsinyeket, akik pedig elvonják a szájuktól a falatot. Most már tudta: a szeretet kivirágzik az emberben, ha akarja, ha nem. Mások gyerekeire emlékezve maga elé idézte Charlotte-ot a fejlődés egyes fokain: a gömbölyű hasú kisgyereket, akinek csípőjén nem marad meg a szoknya; a szilaj hétévest, aki elszaggatja ruháit és felhorzsolja térdét; a nyurga, ügyetlen tízévest, akinek ujja mindig tintás, ruhája mindig kinőttnek tetszik; a szégyenlős kamasz lányt, aki vihog, ha fiút lát, titokban kipróbálja anyja kölnivizét, rajong a lovaglásért, és aztán...

Aztán ezt a gyönyörű, bátor, élénk, érdeklődő, csodálatra méltó fiatal nőt.

És én vagyok az apja.

Az *apja.*

Mit is mondott? *Ön, a legérdekesebb ember, akivel életemben találkoztam. Láthatom még?* Fel volt rá készülve, hogy örökre búcsút kell venni tőle. Mikor kiderült, hogy nem így van, önuralma semmivé foszlott. A lány azt hitte, náthás. 0, nagyon fiatalka még ahhoz, hogy észrevegye: derűs, jókedvű megjegyzését olyan emberhez intézi, akinek megszakad a szíve.

Érzelgős kezdek lenni; muszáj összeszednem magam.

Felállt és felemelte a kerékpárt. Arcát megtörölte a zsebkendővel, amit a lánytól kapott. Egyik sarkában hímzett harangvirág volt, azon tűnődött, vajon ő hímezte-e. Felült a kerékpárra és az Old Kent Road felé indult.

Vacsoraidő volt, de tudta, hogy ma nem lesz képes enni. Nem olyan nagy baj, mert már alig van pénze és ma nincs olyan lelkiállapotban, hogy lopni tudna. Alig várta, hogy szobájába érjen, hogy éjszaka magára maradjon gondolataival. Újból lepergeti a találkozás minden mozzanatát, attól a perctől kezdve, hogy a lány kilépett a kapun, addig, amíg búcsút integettek.

Szívesen vett volna egy üveg vodkát, de nem volt rá pénze.
Kapott-e vajon valakitől piros labdát Charlotte? – tűnődött.
Langyos, de áporodott levegőjű este volt. Az Old Kent Road kocsmáiban már gyülekeztek a nyári ruhás munkásasszonyok, oldalukon férjük, barátjuk vagy apjuk. Feliksz hirtelen megállt az egyik kocsma előtt. A nyitott ajtón kiszűrődött az öreg zongora hangja. Kell, hogy valaki, legyen akár pincérnő, rám mosolyogjon, gondolta. Fél pint sört még megengedhetek magamnak. A korláthoz kötötte a kerékpárt és bement.
A kocsmában meg kellett fulladni a füsttől és az angol ivók jellegzetes sörszagától. Korán volt még, de a helyiség megtelt hangos nevetéssel, asszonyi sikítozással. Mindenki rettentő vidámnak látszott. Csak a szegények tudják igazán, hogyan kell elkölteni a pénzt, gondolta Feliksz. A pultnál lökdösődők közé ment. Új dallamba kezdett a zongorista és mindenki énekelt.

Egy öregember térdén lovagolt
egy kislány és kérlelte: "Bácsi, mondd, mért élsz magadban; vajon jó neked,
hogy nincsen otthonod, se gyermeked?" "Az én szívemnek is volt kedvese;
megtudod mindjárt, hogy mi lett vele, elmondok mindent, hallgasd, kicsikém:
*egy bál után hűtlennek hittem én."**

* Kiss Zsuzsa fordítása

Ez a buta, érzelgős, rohadt dal ismét könnyeket csalt a szemébe, és kiment anélkül, hogy sört rendelt volna.
Elkarikázott, maga mögött hagyva a nevetést és a nótázást. Ez a fajta vidámság nem neki való: sose volt, sose lesz. A bérkaszárnyához ért, felcipelte a biciklit a legfelső emeleten lévő szobájába. Kabátját, kalapját levette és az ágyra feküdt. Két nap múlva látni fogja őt. Együtt néznek festményeket, elhatározta, hogy a találkozó előtt elmegy a közfürdőbe. Megdörzsölte állát: nincs mit tenni, két nap alatt nem lehet tisztességes szakállt növeszteni. Visszagondolt a percre, amikor a lány kilépett a házból. Távolról nézte, nem is gondolt arra, hogy...
Mire is gondolt?
Eszébe jutott.
Arra, vajon tudja-e, hol lehet Orlov.
Orlov egész délután nem jutott eszébe.
Nagyon valószínű, hogy tudja, hol van; ha nem, megtudhatja.
Rávehetném, hogy legyen segítségemre a meggyilkolásában.
Képes vagyok rá?
Nem, nem vagyok képes. Nem csinálom. Nem, nem, nem!
Mi történik velem?

Walden déli tizenkettőkor találkozott a tengerészeti minisztériumban Churchill-lel. A miniszternek tetszett az ellenjavaslat. – Trákia – mondta. – Hát persze hogy odaadhatjuk nekik fele Trákiát. Ki az ördög bánja, ha övék akár az egész!
– Én is így gondoltam. – Örült, hogy Churchillnek ez a véleménye. – De vajon a kollégái egyetértenek-e?
– Azt hiszem, igen – gondolkodott el Churchill. – Grey ebéd után, Asquith estére vár.
– És a kabinet? – Walden nem szeretett volna úgy megállapodni Aleksszel, hogy azután a kabinet megvétózza.

– Holnap reggel.
Walden felállt. – Akkor úgy osztom be az időmet, hogy még holnap visszatérjek Norfolkba.
– Remek. Azt az átkozott anarchistát elfogták már?
– Együtt ebédelek Basil Thomsonnal, tőle megtudom. –Értesítsen.
– Természetesen.
– És köszönöm. Mármint a tárgyalást. – Churchill ábrándozva nézett ki az ablakon. – Trákia! – mormolta halkan. – Ki hallott róla valaha is?
Walden otthagyta, hadd ábrándozzon.
Jókedvűen ment a klubjába, a Pall Mallre. Általában otthon ebédelt, de nem akarta, hogy a rendőrtiszt jelenléte zavarba hozza Lydiát, aki amúgy is rossz hangulatban volt. Nem kétséges, hogy Aleksz miatt aggódik. A fiú majdnem olyan, mintha a sajátjuk lenne: s ha bármi történik vele...
Felment a klubba vezető lépcsőn, az ajtónál odanyújtotta kalapját és kesztyűjét egy inasnak.
– Ragyogó nyarunk van, mylord – jegyezte meg az inas.
Hónapok óta szép az idő, gondolta az ebédlőbe menet Walden. Ha megfordul, valószínűleg viharos lesz. Augusztusban zivatarokra lehet számítani.
Thomson már várta. Arcáról sugárzott az önelégültség. Milyen megkönnyebbülés lenne, ha elfogta volna a merénylőt. Kezet ráztak és Walden leült. Egy pincér menükártyát hozott.

— Nos? Elkapták?
— Majdnem.
— Tehát nem. — Elcsüggedt. — Ó, az átkozott — mondta. Megjelent a borfiú. — Kér egy koktélt? — kérdezte Walden.
— Köszönöm, nem.
Walden helyeselt magában. Ronda amerikai szokás ez a koktél. – Pohárka portóit?
– Igen, kérek.
– Kettőt – mondta Walden a borfiúnak.
Brown Windsor-levest és főtt lazacot rendeltek, hozzá egy üveg rajnai fehér bort.
– Nem tudom, felmérte-e, milyen fontos a feladata. Az Orlov herceggel folytatott tárgyalás a végéhez közeledik. Ha most megölik, az egész terv összeomlik s ennek súlyos következményei lesznek országunk biztonságára nézve.
– Tisztában vagyok vele, mylord – válaszolt a rendőr.
— Elmondom, hol tartunk. Emberünk neve Feliksz Ksesszinszkij. Ezt olyan nehéz kimondani, hogy azt javaslom, nevezzük Feliksznek. Negyvenéves, falusi papú a tambovi kormányzóságból. Szentpétervári kollégám igencsak vastag dossziét tartogat róla. Háromszor vették őrizetbe, fél tucat gyilkossággal kapcsolatban körözik.
– Szent isten – dünnyögte Walden.
– Az orosz kolléga hozzáfűzte, hogy a merénylő a házi bombakészítés szakértője és rendkívül kegyetlen harcos.
– Thomson elhallgatott. – Nagy bátorság volt öntől elkapni azt az üveget. – Walden kelletlenül mosolygott: nem szerette, ha emlékeztették az esetre.
Meghozták a levest és a két férfi hozzálátott. Thomson kedvtelve iszogatta a bort. Walden szerette ezt a klubot. A koszt nem olyan ízletes, mint otthon, de a hangulat kellemes. A dohányzó karosszékei nyűttek és kényelmesek, a pincérek öregek és lassúak, a tapéta kifakult, a
falakra ráférne a felújítás. Még mindig gázzal világítanak. Olyan férfiak, mint Walden, azért jártak ide, mert otthonuk csillogott-villogott és túl nőies volt.

– Ha jól emlékszem, azt mondta, majdnem elfogták – szólalt meg a lazacnál Walden.
– A történet felét sem ismeri még.
– Vagy úgy.
– Május végén érkezett a Stepneybe, a Jubilee Street-i anarchista klubba. Nem tudták, kicsoda és hazugságokkal traktálta őket. Nagyon óvatos volt, és jól tette, mert egy-két anarchista nekünk dolgozik. Beépített embereink jelezték is érkezését, de akkor nem továbbították hozzám az információt, mert ártalmatlannak vélték. Azt mondta, hogy könyvet ír. Utána revolvert lopott és odébbállt.
– Persze senkinek sem mondta, hová megy.
– Nem hát.
– Agyafúrt fickó.
A pincér elvette a tányérokat, és megkérdezte: – Egy szelet pecsenyét, uraim? Birkasültünk van ma.
Megrendelték a birkasültet, ribizlizselével, sült burgonyával és spárgával.
– A nitroglicerinhez szükséges adalékokat négy különböző patikában vásárolta Camden Townban – folytatta Thomson. – Házról házra jártunk ott. – Bekapott egy darab birkasültet.
– És? – türelmetlenkedett Walden.
– Camdenben a Cork Street tizenkilenc alatt lakott egy Bridget Callahan nevű özvegyasszony házában.
– De továbbállt.
– Igen.
– A fenébe is, Thomson, nem látja, hogy a pasas ügyesebb, mint maga?
Thomson hűvös pillantást vetett rá és nem válaszolt.
– Elnézést, udvariatlan voltam, de ez az alak nagyon idegesít.
– Mrs. Callahan azt állítja, hogy kidobta Felikszet, mert gyanús volt neki.
– Miért nem jelentette fel?
Thomson végzett a sülttel, letette a kést és a villát. – Azt állítja, nem volt rá oka. Ezt meg én találtam gyanúsnak, ezért utánanéztem a nőnek. A férje ír lázadó volt. Ha tudta, mire készül a barátunk, nagy az esély, hogy rokonszenvezett vele.
Walden szerette volna, ha Thomson nem hívja “a barátunk"-nak Felikszet. Megkérdezte: – Gondolja, hogy Mrs. Callahan tudja, hová távozott Feliksz?
– Ha tudja is, nem árulja el. De nem hiszem, hogy megmondta volna neki.
– Figyelik a házat?
– Igen, titokban. Embereim egyike kibérelte az alagsori szobát. Mellesleg talált egy üvegpálcát abból a fajtából, amit kémiai laboratóriumokban használnak. Nyilvánvaló, hogy Feliksz ott a mosdóban készítette a nitroglicerint.
Walden elhűlt a gondolattól, hogy London szívében bárki vásárolhat néhány vegyszert, összekeverheti a mosdóban, előállíthat egy üvegnyi félelmetes erejű robbanóanyagot – és utána besétálhat vele egy West End-i szálloda lakosztályába.
A sültet egy kis libamájpástétom követte. – És mi a következő lépés? – kérdezte Walden.
– Nagy-London minden rendőrőrsén kifüggesztettük Feliksz arcképét. Ha nem zárkózik be egész nap, valamelyik szemfüles rendőr előbb-utóbb kiszúrja. De hogy ez inkább előbb, mint utóbb következzék be, embereim mindenesetre sorra felkeresik az olcsó szállodákat és hónapos szobákat, mindenütt megmutatják a képet.
– Es ha elváltoztatta külsejét?
– Az ő esetében ez nem könnyű dolog.
A pincér félbeszakította Thomson szavait. Mindketten visszautasították a tortát, helyette

fagylaltot kértek. Walden fél üveg pezsgőt is rendelt.

– Sem magasságát, sem orosz akcentusát nem tudja álcázni – folytatta Thomson. – Arcvonásai is nagyon jellegzetesek. Még nem növeszthetett szakállt sem. Lehet, hogy öltözetet cserélt, fejét kopaszra borotválta, vagy parókát hord. Az ő helyében valamilyen egyenruhába bújnék, matróznak, inasnak vagy papnak öltöznék. De a rendőrség fel van készítve ilyesmire.

A fagylalt után Stilton-sajtot és édes kekszet fogyasztottak, a klub márkás portóiját itták hozzá.

Mindezt túl bizonytalannak érezte Walden. Feliksz szabadon kószál, és ő nem érezheti biztonságban magát addig, amíg el nem fogták és a falhoz nem láncolták.

– Nyilvánvaló, hogy Feliksz a nemzetközi forradalmi összeesküvés egyik élen járó orgyilkosa. Nagyon jól informált: tudta például, hogy Orlov herceg Angliába jön tárgyalni. Nagyon ügyes és végletesen elszánt. Orlovot sikerült eldugnunk.

Walden nem értette, hová akar kilyukadni Thomson. – Ön viszont teljes életnagyságban jár-kel London utcáin.

– Es miért ne?

– Ha én lennék Feliksz, most önre összpontosítanék. Követném, abban a reményben, hogy elvezet Orlovhoz; vagy elrabolnám, és addig kínoznám, amíg el nem árulja, hol van Orlov.

Hogy félelmét eltitkolja, Walden lesütötte szemét. – Hogy tudná egyedül végrehajtani?

– Lehetnek segítőtársai. Testőrt szeretnék állítani maga mellé.

Walden nemet intett. – Nekem ott van Pritchard. Kockára tenné értem az életét, a múltban már megtette. – Fegyvere van az inasának?

– Nincs.

– Tud vele bánni?

– Nagyon jól. Velem járt nagyvadra Afrikában. Akkor kockáztatta értem az életét.

– Ez esetben adjon neki pisztolyt.

– Helyes – egyezett bele Walden. – Holnap lemegyek a kastélyba. Ott van egy revolverem.

Az ebéd befejezéséül Walden őszibarackot, Thomson tejszínhabos körtét evett. Kávét és aprósüteményt a dohányzóban fogyasztottak. Walden szivarra gyújtott. — Azt hiszem, gyalog megyek haza, hogy lesétáljam az ebédet. – Igyekezett könnyed hangsúllyal mondani, de hangja elárulta feszült idegállapotát.

– Szeretném, ha nem tenné. Nincs itt a hintója?

–Nincs...

– Saját biztonsága kedvéért jobban örülnék, ha ezentúl mindenhová járművön menne.

– Jól van – sóhajtott Walden. – Legfeljebb kevesebbet eszem.

— Most pedig hívasson taxit. Elkísérem.

– Komolyan gondolja, hogy szükség van erre? – Megeshet, hogy itt leselkedik a klubnál.

– Honnan tudhatja, melyik klubhoz tartozom? – Megnézi *a Ki kicsodában.*

– Hát persze. – Walden megrázta fejét. – Az ilyesmikre nem is gondol a magunkfajta.

Thomson az óráját nézte. – Vissza kell mennem a Yardra... ha ön is végzett.

– Természetesen.

Kimentek. Feliksz nem állt lesben odakint. Taxival mentek Walden házához; utána Thomson folytatta útját a Scotland Yardra. Walden bement. A ház üresnek tűnt. Úgy döntött, hogy felmegy a szobájába. Az ablakhoz ült és elszívta a szivart.

Szükségét érezte, hogy valakivel beszéljen. Órájára nézett: Lydia már befejezte a délutáni

pihenőt, most öltözik át, készen arra, hogy teázzon és látogatókat fogadjon. Átment a szobájába.

Lydia pongyolában ült a tükör előtt. Idegesnek látszik, gondolta; ez a felhajtás okozza. Vállára tette kezét, tükörképét nézte, majd lehajolt, hogy megcsókolja a feje búbját. – Feliksz Ksesszinszkij.

– Micsoda? – kérdezte megrettenve Lydia.

– Így hívják a gyilkost. Jelent neked valamit ez a név?

– Nem.

– Mintha felismerted volna.

– Valamit... valamit eszembe juttatott.

– Basil Thomson mindent kiderített a fickóról. Igazi gyilkos, mélységesen gonosz fajta. Nem lehetetlen, hogy Szentpétervárott találkoztál vele... ezért lehetett homályosan ismerős, amikor itt járt és ezért juttat valamit eszedbe a neve.

– Igen, ez lehet az oka.

Walden az ablakhoz ment és kinézett a parkra. Ilyenkor szokták sétáltatni a pesztonkák a rájuk bízott kisgyerekeket. Az ösvények tele gyerekkocsikkal, minden padot ódivatú ruhába öltözött, pletykálkodó nőszemélyek foglaltak el. Waldenben felmerült, hogy Lydiának – akkor, Szentpétervárott – volt valami kapcsolata Feliksszel – olyan kapcsolat, amit nem hajlandó beismerni. A gondolat annyira szégyenletes volt, hogy azonnal kiüzte agyából. – Thomson úgy gondolja, hogy ha Feliksz rájön, hogy Aleksz elrejtőzött, engem próbál elrabolni – mondta.

Lydia felállt és odament hozzá. Kezét a férfi dereka köré fonta, fejét mellére hajtotta. Hallgatott.

Walden simogatta a haját. – Kizárólag saját járművön szabad közlekednem és Pritchardnak pisztolyt kell hordania.

Felesége felnézett, és Walden meglepetten látta, hogy szürke szeme teleszaladt könnyel. – Miért velünk történik ez? Először Charlotte bonyolódik zavargásba, azután téged fenyegetnek... mindnyájan veszélybe kerültünk.

– Szamárság. Téged semmiféle veszély nem fenyeget, és Charlotte csupán egy csacska kislány. Engem pedig gondosan őriznek. – Simogatni kezdte. A vékony pongyolán átsütött az asszony testének melege – nem volt rajta fűző. Szeretkezni akart volna, most azonnal. Napvilágnál még sose voltak együtt.

Szájon csókolta. Lydia hozzásimult s ő megértette, hogy az asszony is kívánja. Nem emlékezett rá, hogy ez valaha is előfordult volna. Az ajtóra nézett, gondolkodott, bezárja-e. Lydiára pillantott, aki alig észrevehetően bólintott. Orrán könnycsepp pergett. Walden az ajtóhoz ment.

Valaki kopogott.

– A fenébe! – mondta halkan.

Lydia elfordult és zsebkendőjével szárítgatta a szemét.

Pritchard lépett be. – Elnézést, mylord. Sürgős telefonüzenet Mr. Basil Thomsontól. Megtalálták Feliksz szállását. Ha ott akar lenni, amikor elkapják, Mr. Thomson három perc múlva idejön és elviszi.

– Hozd a kabátom és a kalapom – mondta Walden.

10

Amikor Feliksz lement a reggeli újságért, bárhová nézett, mindenütt gyerekeket vélt látni. Az udvaron kislányok játszottak valami táncos-éneklős játékot. Fiúk kriketteztek, a kaput krétával rajzolták a falra, ütőjük egy elrothadt deszkadarab. Kint az utcán idősebb fiúcskák toltak kézikocsikat. Kamasz lány volt az újságárus. Szobájába térve útját meztelen kisbaba állta el, aki a lépcsőt próbálta megmászni. Amikor ránézett, a gyerek — kislány — bizonytalanul felállt és kezdett hátrabillenni. Feliksz elkapta és lerakta a fordulónál. Egy nyitott ajtón kijött az anyja. Sápadt fiatalasszony, zsíros hajjal, előrehaladott másállapotban. Felkapta a kisgyereket és eltűnt a szobájában, gyanakvó pillantást vetve Felikszre.

Gondolatai mintha téglafalba ütköznének, valahányszor megkísérli kispekulálni, hogyan csalja ki Charlotteból Orlov tartózkodási helyének titkát. Elképzelte, hogy fondorlattal él, úgy, hogy a lány ne sejtsen semmit; vagy bead neki egy dajkamesét, úgy, mint Ligyijának; vagy egyenesen bevallja, hogy meg akarja ölni Orlovot; mindannyiszor visszariadt.

Ha a tétre gondolt, nevetségesnek tartotta érzelmeit. Itt a lehetőség, hogy életek millióit mentse meg, talán fellobbantsa az orosz forradalmat – és aggasztja, hogy hazudnia kell egy felső tízezerbeli lánynak! Nem mintha kárt akarna okozni neki – csak kihasználná, becsapná és visszaélne bizalmával, a saját lánya bizalmával, akit most ismert meg...

Hogy elfoglalja magát, hozzálátott, hogy kezdetleges bombát csináljon a házi készítésű dinamitból. A nitroglicerinnel átitatott rongyot egy repedt porcelán vázába gyömöszölte. De hogy lehet felrobbantani? Nem elég, hacsak papírt gyújt meg. Fél tucat gyufát rejtett a rongy közé, piros fejük kifelé állt. Lassan haladt, mert remegett a keze.

Az én kezem *sose* reszket.

Mi történt velem?

Összesodort egy szelet újságpapírt, a végét a gyufafejek közé szorította, majd pamutszállal összekötözte. Nagyon nehezen tudta megcsomózni.

Végigolvasta a *Times* nemzetközi híreit, kitartóan araszolva a dagályos angol mondatok közt. Többé-kevésbé biztos volt benne, hogy háború lesz, de ez a többé-kevésbé már nem volt elegendő. Akkor is boldogan megölné ezt a haszontalan semmittevő Orlovot, ha utóbb kiderülne, hogy nem volt értelme. De hogy értelmetlenül rombolja szét kapcsolatát Charlotte-tal...

Kapcsolatát? Milyen kapcsolatot?

Nagyon jól tudod, milyen kapcsolatot.

A Times olvasásától megfájdult a feje. Betűi túl aprók voltak, a szoba túl sötét. Nyavalyás konzervatív újság. Fel kellene robbantani.

Látni szerette volna a lányt.

Csoszogó lépteket hallott a folyosóról, majd kopogtak az ajtón.

– Szabad – mondta meggondolatlanul.

A gondnok jött be, köhécselt. – Reggelt.

– Jó reggelt, Mr. Price. – Mit akar a vén hülye?

– Ez mi? – kérdezte Price, az asztalon lévő bombára nézve.

Házi készítésű gyertya. Hónapokig kitart. Mit akar? – Gondoltam, hátha venne lepedőket. Nagyon olcsón tudok szerezni...

– Köszönöm, nem. A viszontlátásra.

– Hát akkor, viszontlátásra. – Kiment.

El kellett volna dugni a bombát, gondolta Feliksz. Mi történt velem?

– Ott van a szobában – mondta a gondnok Thomsonnak.

Walden gyomra görcsbe rándult.
Feliksz a Kanada-tömbben lakott; annak sarkán parkolt a gépkocsi, amelyben Waldenen és Thomsonon kívül benn ült a különleges ügyosztály egyik felügyelője és a southwarki őrs egyenruhás főfelügyelője.
Ha most elfognák, Aleksz biztonságban lenne: micsoda megkönnyebbülés, gondolta Walden.
– Mr. Price elment a rendőrőrsre, hogy bejelentse: szobát adott ki egy gyanús személynek, aki külföldi kiejtéssel beszél, nagyon kevés a pénze és szakállt növeszt, feltehetőleg azzal a szándékkal, hogy külsejét elváltoztassa – mondta Thomson. – A rajz nyomán azonosította. Helyesen cselekedett, Price.
– Köszönöm, uram.
Az, egyenruhás főfelügyelő nagyléptékű térképet vett elő. Az, egyenruhás
lassú és megfontolt volt. – A Kanada-tömb egy belső udvar köré épült három, egyenként ötemeletes bérkaszárnyából áll. Minden épületben három lépcsőház. Arccal az udvari bejárat felé fordulva, a Toronto-ház jobb kézre esik. Itt, a középső lépcsőházban, a legfelső emeleten van Feliksz szobája. A Toronto-ház mögött építőanyag-raktár van.
Walden igyekezett fékezni türelmetlenségét.
– Balra a Vancouver-ház van, mögötte egy másik utca. A harmadik épület, pontosan szemben az udvari bejárattal, a Montreal-ház, mögötte vasúti sínek futnak.
Thomson a térképre bökött. – Es ez mi itt az udvar közepén?
– Az árnyékszék. Rettentő büdös, minden lakó odajár. Gyerünk tovább! – gondolta Walden.
– Az udvarból tehát, véleményem szerint, háromfelé van menekülési lehetősége – mondta Thomson. – Az első a központi bejárat: ezt természetesen elálljuk. A második, az udvar túlsó felén balra, a Vancouver-ház és a
Montreal-ház közötti ösvény. Az vezet a szomszéd utcába. Főfelügyelő, állítsa oda három emberét.
– Igenis, uram.
– A harmadik a Montreal-ház és a Toronto-ház közötti átjáró, az, amelyik a raktárudvarba vezet. Oda is kell három ember.
A főfelügyelő bólintott.
– Van hátsó ablakuk az épületeknek?
– Van, uram.
– Ez tehát a negyedik egérút; ki a hátsó ablakon és át a raktárudvaron. Akkor oda inkább hat embert tegyen. Végül vonultassunk ide az udvarra annyi rendőrt, amennyi csak befér, hadd lássa, hogy helyzete reménytelen és kénytelen beletörődni elfogatásába. Megfelelőnek tartja az előkészületeket, főfelügyelő?
– Több mint elegendőnek.
Fogalma sincs, miféle emberrel állunk szemben, gondolta Walden.
– A letartóztatást maga és Sutton felügyelő hajtják végre – rendelkezett Thomson. – Magánál a fegyver, Sutton?
Sutton félrehúzta kabátját, hogy megmutassa a hóna alá csatolt kis revolvert. Walden elcsodálkozott: azt hitte, angol rendőrnél sosincs lőfegyver. A különleges ügyosztálynál nyilvánvalóan más a helyzet. Ennek örült.
– Hallgasson rám: amikor bekopog, legyen kezében a fegyver. – Thomson az egyenruhás főfelügyelőhöz fordult: – Magának meg itt az én pisztolyom.

A főfelügyelő felhúzta az orrát: – Huszonöt éve vagyok a testületnél, és sose éreztem a lőfegyver hiányát, úgyhogy, ha nem bánja, most már nem fogok rászokni.
– Feliksz megölt már nem egy rendőrt, aki megpróbálta elfogni.
–, Uram, sajnos rossz lövő vagyok.
risten, gondolta elkeseredve Walden, hogyan tudnának a mieink elbánni a Feliksz-fajta emberekkel?
– Lord Walden és én az udvari bejáratnál leszünk – mondta Thomson.
– A kocsiban, uram?
– Igen.
Menjünk már! – gondolta Walden.
– Menjünk – mondta Thomson.

Feliksz rájött, hogy éhes. Több mint huszonnégy órája nem evett semmit. Törte a fejét, mit csináljon. Borostás álla és munkásruhája felkelti a boltosok figyelmét, nehezebben tud lopni.
E gondolatra összeszedte magát. Soha nem nehéz lopni, bizonygatta magának. Lássuk csak: bemehetnék egy kisebb kertes házba, olyanba, ahol csak egy-két főből áll a személyzet, a hátsó bejáratot keresném. A konyhában ott a cseléd, vagy talán a szakácsnő. “Őrült vagyok – mondanám mosolyogva –, de ha megkínál egy szendviccsel, nem erőszakolom meg.” Az ajtó elé állnék, hogy ne tudjon megszökni. Ha segítségért kiált, kisurranok és másik házban próbálkozom. De több mint valószínű, hogy enni adna. “Köszönöm szépen – mondanám –, nagyon kedves.” Utána elsétálnék. Lopni sose nehéz.
Nagyobb gondot okoz a pénzhiány. Mintha megengedhetnék magamnak két új lepedőt! Optimista ez a gondnok. Egész biztos tudja, hogy nincs pénzem...
Biztos tudja, hogy nincs pénzem.
Ha jobban belegondol, meglehetősen gyanús indokkal jött a gondnok. Optimista lett volna csupán? Vagy ellenőrizni jött? Kezdek nehezen kapcsolni, gondolta. Felállt és az ablakhoz ment.
Úristen!
Az udvaron hemzsegtek a kék egyenruhás rendőrök. A rémülettől megdermedve bámulta őket.
Mintha pondrók nyüzsögnének egy földbe vájt gödörben, csúszkálva és egymáson át tekeredve.
Fuss! Fuss! Fuss! – üvöltötte ösztöne.
De hová?Minden udvari kijáratot elálltak.
Eszébe jutottak a hátsó ablakok.
Szobájából a folyosón keresztül az épület hátsó falához futott. Onnan a mögötte levő raktárudvarra nyílt az ablak. Kikémlelt és öt vagy hat rendőrt látott elhelyezkedni a téglarakások és deszkahalmok között. Erre nem lehet menekülni.
Nem marad más, mint a tető.
Visszaszaladt a szobájába és kinézett. A rendőrök mozdulatlanul álltak, de közülük kettő – egy civil és egy egyenruhás – céltudatos léptekkel jött át az udvaron a Feliksz szobájához vezető középső lépcsőházhoz.
Megragadta a bombát és egy doboz gyufát, és a lenti lépcsőfordulóhoz száguldott. A lépcső alatt riglivel zárt tárolószekrény volt. Kinyitotta az ajtót és betette a bombát. Meggyújtotta a papírgyutacsot és becsukta az ajtót. Megfordult. Annyi ideje maradt, hogy felszaladjon a lépcsőn, mielőtt a kanóc leég...
A kislány felfelé kúszott a lépcsőn.

Az istenit!
Felkapta és berontott a gyerek anyjának szobájába. Az anya a mocskos ágyon ült, üres szemekkel bámulta a falat. Karjába dobta a gyereket, és ráüvöltött: – Maradjon itt! Ne moccanjon! – Az asszony döbbenten nézte.
Kiszaladt. A két férfi már csak egy emelettel volt lejjebb. Száguldott fel a lépcsőn...
Ne robbanj most ne robbanj most ne robbanj
...saját emeletének fordulójáig. Meghallották és az egyik rákiáltott: – Hé! Maga! – Futni kezdtek utána.
Szobájába rontott, megfogta az ócska, egyenes hátú széket. Kivitte a folyosóra és pontosan a tetőre vezető csapóajtó alá helyezte.
Még mindig nem robbant a bomba.
Talán nem is működik.
Feliksz felállt a székre.
A két ember a lépcsőhöz ért.
Feliksz kifeszítette a csapóajtót.
– Letartóztatom! – kiáltotta az egyenruhás rendőr. A civil ruhás fegyvert rántott és célba vette Felikszet. A bomba felrobbant.
Hatalmas, tompa zaj, mintha nehéz test zuhanna, a lépcsőház darabokra esett, a két férfit hátravetette a robbanás, a romok lángra lobbantak és Feliksz felhúzódzkodott a padlástérbe.

– A nyomorult, felrobbantott egy bombát! – ordított Thomson.
Ismét kudarcot vallottunk, gondolta Walden. Csörömpölés hallatszott, amikor egy negyedik emeleti ablak üvege széttört a kövezeten.
Walden és Thomson kiugrott a kocsiból és az udvarba rohant.
Thomson találomra kiválasztott két egyenruhás rendőrt. – Maga és maga velem jön. – Odaszólt Waldennek: – Ön itt marad. – Besiettek a házba.
Walden az udvaron hátrált, a Toronto-ház ablakait fürkészte.
Hol van Feliksz?
– Higgyétek el, a pofa hátul kiment – mondta egy rendőr.
A tetőről négy vagy öt palalemez lezuhant és széttört – Walden feltételezte, hogy a robbanás ereje lazította meg őket.
Szüntelenül ösztökélte a vágy, hogy a háta mögé pillantgatva haladjon, hátha Feliksz a semmiből egyszer csak felbukkan mögötte.
A házak lakói az ajtókhoz és ablakokhoz tolultak kíváncsian s az udvar is egyre jobban megtelt velük. Néhány rendőr – nem túl erélyesen – próbálta visszazavarni őket. A Toronto-házból egy asszony rohant ki, üvöltve: – Tűz van!
Hol van Feliksz?
Thomson és egy rendőr Suttont cipelte kifelé. Eszméletlen vagy halott? Walden közelebbről megnézte. Nem, nem halt meg: keze a pisztolyt szorongatja.
Ujabb palalemezek zuhantak le a tetőről.
A Thomson segítőtársának kiszemelt rendőr közölte: – Istentelen felfordulás van odabenn.
– Felikszet nem látták?
– Semmit se lehet látni.
Thomson és a rendőr visszatért a házba.
Ujabb palaeső...
Waldennek hirtelen ötlete támadt. Felnézett. Meglátta a lyukat a tetőn és Felikszet, amint

éppen kifelé mászik.

– Ott van! – kiáltotta.

Nézték mind, tehetetlenül, hogy bújik ki a lyukon és kapaszkodik fel a tetőgerincig.

Ha puskám volna...

Walden az eszméletlen Sutton mellé térdelt és kifeszítette kezéből a revolvert.

Felnézett. Feliksz a gerincen térdelt. Bárcsak puska lenne, fohászkodott Walden, amikor a pisztolyt felemelte. Belenézett az irányzékba. Feliksz őrá nézett. Tekintetük találkozott.

Feliksz megmozdult.

Lövés dördült.

Futni kezdett.

Mintha kötélen egyensúlyozna. Kitárt karokkal kellett futnia, szilárdan lépni a keskeny gerincen és nem gondolni az alatta tátongó ötvenlábnyi mélységre.

Újabb lövés.

Megrémült.

Teljes sebességgel szaladt. Feltűnt a háztető vége. Innen már látni lehetett a Montreal-ház ferde tetejét. Fogalma sem volt, mekkora a távolság a két épület között. Lenézett, habozott; ekkor Walden ismét lőtt.

Rézsút felszaladt az orom végéig.

Ugrott.

Úszott a levegőben. Mintegy távolból hallotta önnön ordítását.

Három rendőrt látott egy pillanatra, ötvenlábnyira alatta, az ösvényen; tátott szájjal bámultak felfelé.

A Montreal-ház tetejére esett, keményen megütötte a kezét és a térdét.

Az ütés erejétől elállt a lélegzete. Lefelé csúszott. Lába az ereszcsatornához verődött. Ugy tűnt, a csatorna nem bírja el terhét, s akkor lecsúszik a tetőről és zuhanni fog, zuhanni a végtelenségig... de az eresz kitartott s ő meg tudott kapaszkodni.

Félt.

Erőtlen tiltakozás futott végig az agyán: De hisz én sosem félek!

Felkapaszkodott a tető gerincéig, majd le a másik oldalán.

Vasútvonal húzódott a Montreal-ház mögött. Sem a síneken, sem a töltésen nem látott rendőrt. Erre nem számítottak, gondolta diadalmasan; azt hitték, az udvaron csapdába ejtenek; fel se merült bennük, hogy a háztetőkön át menekülhetek.

Most már csak le kell jutni.

A csatorna széle fölött kihajolva megszemlélte az alatta lévő ház falát. Nem voltak esővízlevezető csövek... A víz a sarkokon elhelyezett, vízköpőkhöz hasonló nyílásokon távozott. De a legfelső emelet széles párkányú ablakai közvetlenül az eresz alatt voltak.

Jobb kezével megragadta és meghúzta a csatornát, kipróbálva, milyen erősen tart.

Mióta érdekel, élek-e, halok-e?

(Nagyon jól tudod, mióta.)

Elhelyezkedett egy ablak fölött, mindkét kezével megragadta az ereszt és a párkány felé ereszkedett. Egy pillanatig szabadon lebegett.

Lába a párkányhoz ért. Jobb kezével elengedte az ereszt és az ablak körül lévő téglákat tapogatta, fogástkeresett. Ujjait egy kis résbe mélyesztette s a másik kezével is eleresztette a csatornát.

Benézett az ablakon. Odabenn egy férfi meglátta és rémületében felkiáltott.

Berúgta az ablakot és benn termett a szobában. Félrelökte a megdermedt lakót és az ajtóhoz rohant.

Négyesével szedte lefelé a lépcsőt. Ha szerencsésen leér a földszintre, kijuthat a hátsó ablakon és elérheti a vasútvonalat.

Az utolsó fordulóhoz jutott, lihegve állt meg az utolsó lépcsősor tetején. Kék egyenruha tűnt fel a főbejáratnál. Feliksz megpördült és a folyosó végére rohant. Az ablakot feszegette. Beragadt. Erőteljesen megrántotta és kinyílt. A lépcső felől csizmadobogás hallatszott. Az ablakpárkányra mászott, kibújt, a másodperc töredékéig függeszkedett, ellendült a faltól és leugrott.

A vasúti töltés oldalán magasló fűbe esett. Jobbról két üldöző átugrotta az építőanyag-raktár kerítését. Balról távoli lövést hallott. Az ablakban, ahonnan kiugrott, megjelent egy rendőr.

Felszaladt a sínekhez.

Négy vagy öt sínpár volt előtte. A messzeségből gyorsan közeledett egy vonat. A tőle legtávolabb eső síneken robogott. Felikszet pánik fogta el, félt átfutni a vonat előtt; de szaladni kezdett.

Három rendőr futott utána a síneken. – Menjenek a tűzvonalból! – kiáltott balról egy távoli hang. Walden a három üldöző miatt nem mert lőni.

Feliksz hátrapillantott. Lemaradoztak. Lövés dördült. Cikcakkban futott, le-lebukva. A vonat egyre hangosabban dübörgött. Hallotta a mozdony füttyjelét. Újabb lövés. Hirtelen oldalt fordult, megbotlott és az utolsó sínpárra esett. Mennydörgő zajt hallott. Látta, ahogy a mozdony rárohan. Görcsösen arrébb lökte magát, valósággal kivetődött a sínekről s a másik, kavicsos oldalra esett. A vonat elzúgott a feje mellett. Villanásnyi időre látta a mozdonyvezető sápadt, rémült arcát. Felállt és leszaladt a töltésről.

Walden a kerítésnél állva figyelte a vonatot. Basil Thomson odaállt melléje.

A rendőrök, akik a sínekhez értek, tehetetlenül várták, hogy az utolsó sínpáron futó vonat elhaladjon. Örökkévalóságig tartott.

Amikorra elment, Feliksznek nyoma sem látszott. – A csirkefogó elmenekült – mondta egy rendőr.

– A fene enné meg! A fene enné meg! – dühöngött Thomson.

Walden sarkon fordult és visszament a kocsihoz.

Feliksz egy hosszú fal túloldalára bukott és alacsony sorházak szegényes utcájában találta magát. A hely, ahová esett, rögtönzött futballpálya kapuja volt. Nagy sapkákat viselő kisfiúk csoportja abbahagyta a játékot és meglepetéssel bámulta a közéjük pottyant idegent. Továbbszaladt.

A rendőrségnek idő kell hozzá, hogy átcsoportosítsa erőit a sínek innenső oldalára. Itt fogják kutatni, de már elkésve: mire megindítják a keresést, fél mérföldnyire lesz a vasúttól és meg nem áll egy percig sem.

Addig szaladt, amíg egy nyüzsgő, üzletekkel teli utcába nem ért. Itt ösztönösen felugrott egy omnibuszra.

Megmenekült, de tele volt aggodalommal. Volt már része hasonló menekülésekben, de azelőtt sosem ijedt meg, sosem esett pánikba. Eszébe jutott a gondolat, amely keresztülfutott

az agyán, miközben lefelé csúszott a tetőn: Nem akarok meghalni.
Szibériában elveszítette a félelemérzetét. Most újra meglelte. Évek óta első ízben érezte, hogy élni akar. Ismét emberi lény vagyok, gondolta.
Az omnibusz ablakából Délkelet-London nyomorúságos utcáit nézte, s azon tűnődött, vajon ha ránéznek ezeka mocskos gyerekek és sápadt arcú asszonyok, észreveszik-e rajta, hogy újjászületett.
Kész katasztrófa. Lelassítja, megbénítja, megzavarja. Félek, gondolta.
Élni akarok.
Újból látni akarom Charlotte-ot.

11

Feliksz az első hajnali villamos lármájára ébredt. Szemét kinyitotta, figyelte az elhaladó járművet, a felső vezetéken kipattanó kék szikrákat. A villamos ablakain át törtszemű, ásítozó és dohányzó munkásembereket látott: utcaseprők, piaci hordárok, útkövezők tartottak munkahelyük felé.
Alacsonyan és fényesen sütött a nap, de Feliksz a Waterloo-híd árnyékában feküdt. Újságokba burkolózva hevert a járdán, fejét a falnak támasztva. Egyik oldalán iszákosságtól piros arcú, bűzlő öregasszony. Kövérnek tűnt, de Feliksz látta a szoknyája széle és a férficsizma között kivillanó botvékonyságú piszkos fehér lábat; nyilvánvaló, hogy látszólagos vastagsága jó néhány réteg ruhának tulajdonítható. Feliksz kedvelte az öregaszszonyt: tegnap este, a csavargótársak mulatságára, a különböző testrészek vulgáris angol megnevezésére tanítgatta Felikszet. Ő megismételte a szavakat és mindenki jókat nevetett.
Másik oldalán vörös hajú skót fiú feküdt. A szabadban alvás számára kaland volt. Szívós, izmos és vidám fickó. Alvó arcát nézve Feliksz megállapította, hogy nem ütközött ki rajta borosta: rettentő fiatal. Mi lesz vele télen?
Körülbelül harmincan feküdtek egy sorban a járdán, fejük a falnál, lábuk az utca felé, takarójuk kabát, zsák vagy újságpapír. Elsőnek Feliksz ébredt. Meghalt-e valamelyikük az éjjel? – tűnődött.
Felkelt. A hideg utcán eltöltött éjszaka után minden tagja fájt. A híd alól kijött a napfényre. Ma kell találkoznia Charlotte-tal. Nem kétséges, hogy úgy néz ki és úgy bűzlik, mint egy csavargó. Fontolgatta, ne mosdjon-e meg a Temzében, de a folyó vize még nála is piszkosabbnak tűnt. Elment, hogy közfürdőt keressen.
A folyó déli oldalán talált egyet. Ajtaján tábla hirdette, hogy reggel kilenckor nyit. Jellemző a szociáldemokrata kormányra, gondolta: közfürdőt építenek, hogy a munkások is tisztálkodhassanak, de csak akkor nyitnak, amikor már mindenki elment dolgozni. Nem kétséges, hogy sopánkodnak: a tömegek nem veszik igénybe az olyan nagylelkűen biztosított lehetőségeket.
A Waterloo-állomás közelében rábukkant egy teázóra és megreggelizett. Komoly kísértést érzett, hogy sült tojásos szendvicset egyen, de nem volt rávalója. A teához a szokásos szelet üres kenyeret ette, így megtakarította az újságvásárláshoz szükséges pénzt.
A csavargókkal töltött éjszaka mintha beszennyezte volna. Nevetséges, gondolta, hiszen Szibériában boldog volt, ha disznók közé fekhetett és megmelegedhetett. Nem volt nehéz megérteni, miért érzi másnak a mostani helyzetet: a lányával fog találkozni, s a lány friss és

tiszta, parfümillatú lesz, selyemruhában, kesztyűvel, kalappal, még talán napernyővel is, hogy arcát védje a nap sugaraitól.

A vasútállomásra ment, megvette a *Timés-t,* majd leült a fürdő előtt egy kőpadra s amíg a nyitásra várt, kinyitotta az újságot.

A hír velejéig megrázta.

MEGGYILKOLTÁK AZ OSZTRÁK TRÓNÖRÖKÖST ÉS FELESÉGÉT
BOSZNIAI VÁROSBAN LŐTTÉK LE ŐKET
EGY DIÁK POLITIKAI GYILKOSSÁGA
KORÁBBAN BOMBÁT DOBTAK RÁJUK
GYÁSZOL A CSÁSZÁR

Szarajevóban, Bosznia fővárosában, tegnap reggel meggyilkolták az Osztrák—Magyar Monarchia trónörökösét, Ferenc Ferdinánd főherceget és feleségét,

Hohenberg hercegnőt. A merénylőről úgy mondják, főiskolai hallgató, aki automata pisztolyból adta le a halálos lövéseket, amikor áldozatai visszatérőben voltak a városházán tartott fogadásról.

A merénylet nyilvánvalóan gondosan kitervelt öszszeesküvés gyümölcse. Már a városházára menet kis híján életüket vesztették. Egy egyén bombát dobott gépkocsijukra. Az illető állítólag nyomdász Trebinjéből, a Hercegovina legdélibb részén fekvő helyőrségi városból. Az első merényletről nem kaptunk részleteket. Megállapítást nyert, hogy a főherceg karjával elhárította a bombát, amely így a kocsi mögé esett, megsebesítve az utánajövő jármű utasait.

A második merénylet elkövetője a boszniai Grahovo szülötte. Egyelőre nincs értesülés arról, milyen fajhoz vagy valláshoz tartozik. Feltételezhető, hogy Bosznia népességének szerb vagy ortodox rétegéből való.

Mindkét merénylőt azonnal letartóztatták és nagy nehézséggel megmentették a lincseléstől.

Mialatt ez a tragédia lezajlott a boszniai fővárosban, az idős Ferenc József császár úton volt Bécsből Ischlbe, nyári rezidenciájára. Bécsi alattvalói nagy lelkesedéssel búcsúztatták, de még ezt is felülmúlta az a lelkes fogadtatás, amelyben Ischl lakói részesítették.

Feliksz elképedt. El volt ragadtatva attól, hogy újabb élősdi arisztokratát pusztítottak el, újabb csapást mértek a zsarnokságra; és restellte magát, mert egy iskolás gyerek képes volt megölni az osztrák trónörököst, míg ő többször is kudarcot vallott abbéli igyekezetében, hogy megöljön egy orosz herceget. De ami legjobban foglalkoztatta, az az ezek után kikerülhetetlen változás a világ politikai arculatán. Az osztrákok, a németek támogatását élvezve, bosszút állnak Szerbián. Az oroszok tiltakoznak. Mozgósítják-e az orosz hadsereget? Ha biztosakbenne, hogy az angolok támogatják őket, valószínűleg megteszik. Az orosz mozgósítás kiváltja a mozgósítást a németek részéről; s ha egyszer a németek mozgósítanak, tábornokaik hadba szállási kedvét senki el nem veheti.

Fáradságosan bogozta ki a merényletről szóló, ugyanazon az oldalon szereplő cikkek mesterkélt angolságú mondatait. A történetek a “Hivatalos jelentés a merényletről”, “Az osztrák császár és a merénylet híre”, “Egy uralkodóház tragédiája”, és “A gyilkosság színhelyén” (Kiküldött tudósítónktól) címeket viselték. Temérdek ostobaságot irkáltak össze

arról, hogy a merénylet menynyire megrendített, megrémített és gyászba döntött mindenkit; számtalan írás bizonygatta, hogy indokolatlan lenne minden riadalom s hogy bármennyire is tragikus, a gyilkosság nem változtat az Európában kialakult helyzeten – Feliksz már tudta, hogy ezek a vélemények jellemzőek a *Times-ra,* amely az apokalipszis négy lovasát is a nemzetközi helyzet stabilitására jótékony hatást gyakorló erős kezű uralkodókként méltatná.

Osztrák megtorló intézkedésekről nem esett szó eddig, de Feliksz biztos volt benne, hogy lesznek. Es akkor... Akkor háború lesz.

Oroszországnak nincs valódi oka a háborúra, gondolta dühösen. Ugyanígy Angliának sem. A háborút Franciaország és Németország akarja: a franciák 1871 óta szeretnék visszaszerezni Elzászt és Lotaringiát, a német tábornokok pedig úgy érzik, hogy ha nem fitogtatják erejüket, Németország másodosztályú nagyhatalom marad.

Mi akadályozhatná meg, hogy az oroszok hadra keljenek? Egy összezördülés a szövetségeseivel. Mi okozhat összezördülést Oroszország és Anglia között? Orlov meggyilkolása.

Ha a szarajevói merénylet kirobbanthat egy háborút, egy másik, londoni merénylet, megakadályozhatja azt. Es Charlotte meg tudná találni Orlovot.

Az elcsigázott Feliksz ismét a dilemmán rágódott, ami

két napja foglalkoztatta. A főherceg megölése változtatott-e valamin? Nagyobb jogcímet nyert-e ahhoz, hogy egy fiatal lányt kihasználjon?

Mindjárt nyitják a fürdő kapuját. Mosnivalók bugyrát hozó asszonyok gyűltek össze előtte. Feliksz összehajtogatta az újságot, és felállt.

Tudta, hogy ki fogja használni Charlotte-ot. A dilemmát nem oldotta meg — egyszerűen csak döntött. Egész életének végkifejlete ez a gyilkosság. A cél felé vezető úton felgyorsultak az események s most már nem térhet le róla, még akkor sem, ha elismeri, hogy életét tévedésre alapozta.

Szegény Charlotte.

A kaput kinyitották és Feliksz bement fürödni.

Charlotte gondosan kitervelt mindent. Ha nem volt vendégük, egy órakor szoktak ebédhez ülni. Fél háromkor mama lefekszik pihenni. Ő kilopózik a házból, hogy háromkor találkozhasson Feliksszel. Egy órát fog vele tölteni. Fél ötre otthon lesz a reggelizőszobában, frissen mosdottan, más öltözékben, illedelmes ifjú hölgyként, készen arra, hogy kitöltse a teát és a mamával együtt fogadja a látogatókat.

Terve romba dőlt. Az egészet tönkretette mama, amikor déltájt közölte: — 6, elfelejtettem szólni neked, hogy Middlesex hercegnőnél ebédelünk Grosvenor Square-i házában.

— Ó, istenem — mondta Charlotte —, igazán semmi kedvem egy díszebédhez.

— Ne csacsiskodj, nagyon jól fogod érezni magad.

Megint hülyeséget csináltam, gondolta azonnal. Azt kellett volna mondani, hogy úgy fáj a fejem, majd széthasad és nem tudok elmenni. Ugyetlen voltam. Ha előre tudom, hazudhattam volna, de nem tudok rögtönözni. Újra próbálkozott: — Sajnálom, mama, nem akarok elmenni.

— Eljössz, és kész. Azt akarom, hogy a hercegnő megismerjen, nagyon hasznos összeköttetés lehet. És ott lesz Chalfont márki is.

Az ebédek általában fél kettőkor kezdődtek és három után értek véget. Fél négyre haza tudok jutni és négyre a National Galleryben lehetek; de addigra ő feladja és elmegy, és még ha vár is, majdnem azonnal vissza kell fordulnom, hogy teára itthon legyek. Szeretett volna a merényletről beszélni vele: nagyon kíváncsi volt a véleményére. Nem akart az öreg

hercegnőnél ebédelni, és...

— Ki az a Chalfont márki?

— Tudod jól: Freddie. Elragadó fiú, nem gondolod?

— Ja, az? Elragadó? Nem vettem észre. —Írhatnék neki néhány sort arra a Camden Town-i címre és amikor kimegyünk, letenném az asztalra a hallban, hogy az inas feladja; de Feliksz nem lakik ott és semmiképpen sem kapja meg a levelet három óra előtt.

— Nos, légy szíves ma észrevenni — mondta mama. — Az az érzésem, hogy megbabonáztad.

— Kicsodát?

— Freddie-t. Charlotte, igazán törődhetnél egy kicsit egy fiatalemberrel, ha az érdeklődik irántad.

Szóval ezért akar olyan nagyon odamenni. — 6, mama, ne butáskodj...

— Mi ebben a butaság? — kérdezte elkínzott hangon mama.

— Alig három mondatot váltottam vele.

— Jó, akkor nem a társalgásod bűvölte el.

— Kérlek!

— Jól van, nem szekállak tovább. Menj és öltözz át. Azt a barna csipkés, krémszínű ruhát vedd fel, jól megy a bőröd színéhez.

Charlotte beadta a derekát és felment a szobájába. Azt hiszem, hízelgőnek kellene éreznem Freddie érdeklődését, gondolta, mikor ruhájából kibújt. Miért nem érdekel egyik fiatalember sem? Talán mert még nem vagyok elég érett. Túl sok minden más köti le pillanatnyilag a figyelmemet. Papa azt mondta reggelinél, hogy háború lesz,

mert megölték a főherceget. De lányoktól nem várják el, hogy ilyen dolgok iránt érdeklődjenek. Az én ambícióim csúcsán egy eljegyzésnek kellene állnia, lehetőleg még az első évad vége előtt – Belinda is erre törekszik. De nem minden lány olyan, mint Belinda – lásd a szüfrazsetteket.

Felöltözött és lement. Helyet foglalt és felületesen társalgott, amíg mama megivott egy pohár sherryt; azután elhajtottak a Grosvenor Square-re.

Elhízott, hatvanas asszony volt a hercegnő: Charlotte új festékréteg alatt rothadó fájú, ócska hajónak látta. Igazi asszonyzsúr volt az ebéd. Ha ez egy színdarab lenne, gondolta Charlotte, volna még itt vad tekintetű költő, halk szavú kabinettag, kulturált zsidó bankár, királyi herceg és legalább egy feltűnően szép asszony. így pedig, Freddie-n kívül, csupán két férfi volt jelen: a hercegnő egyik unokaöccse és egy konzervatív párti képviselő. Minden nőt úgy mutattak be, hogy X. Y. felesége. Ha valaha férjhez megyek, gondolta Charlotte, ragaszkodni fogok ahhoz, hogy mint saját magamat mutassanak be és nem mint valakinek a feleségét.

A hercegnőnek persze nehéz lett volna érdekes társaságot összehoznia, hiszen oly sokan el voltak tiltva házától-asztalától: minden liberális, minden zsidó, minden kereskedelemmel foglalkozó, minden színész, minden elvált ember, továbbá mindazok, akik egyszer vagy másszor megsértették a hercegnő illemkódexét. Baráti társasága így igencsak unalmas volt.

Kedvenc társalgási témája a kérdés, hogy mi teszi tönkre az országot. Haragjának céltáblái: a felforgatók (Lloyd George és Churchill), a közönségesek (Gyagilev és a posztimpresszionisták), valamint a különadó (minden fontból egy shilling és három penny).

Ma azonban a főherceg halála háttérbe szorította Anglia végromlását. A konzervatív képviselő fárasztó alaposággal vázolta, miért nem lesz háború. Egy dél-amerikai nagykövet felesége Charlotte-ot dühítő kislányhangon nyafogta: – Nem értem, hogy ezek a nihilisták minek dobálnak bombákat és miért lőnek le embereket.

A hercegnő erre is tudott választ. Orvosa megmagyarázta neki, hogy minden szüfrazsett az orvosi tudományban hisztéria néven könyveit idegbajban szenved; és véleménye szerint a forradalmárok ennek a betegségnek a hímnemű hordozói.

Charlotte, aki aznap az utolsó betűig elolvasta a *Times-t,* megjegyezte: – Az is lehet, hogy a szerbek egyszerűen nem akarják, hogy Ausztria uralkodjék felettük. – Mama fenyegető pillantást vetett rá, s a többiek is úgy nézték, mintha bolond lenne, majd úgy tettek, mintha nem hallották volna, mit mondott.

Freddie ült mellette. Kerek arca mintha mindig izzadna kicsit. Halkan odasúgta: – Izé, maga mindig olyan elképesztő dolgokat mond.

– Mi ebben az elképesztő?

– Izé, hát akarom mondani, az ember azt hihetné, maga egyetért azzal, hogy főhercegeket lőnek agyon.

– Ha az osztrákok megpróbálnák elfoglalni Angliát, maga is lőne a főhercegekre, nem?

– Maga fantasztikus – mondta Freddie.

Charlotte elfordult tőle. Kezdett az az érzése támadni, mintha elveszítené a hangját: senki sem akarta meghallani, mit mond. Ettől rémes dühbe gurult.

Eközben a hercegnő felült kedvenc vesszőparipájára: lusták ezek az alsóbb néposztályok, mondta; és Charlotte azt gondolta: Te mondod ezt, aki életedben nem tetted hideg vízbe a kezed? Manapság, mondta a hercegnő, eluralkodott a szokás, hogy minden mesterembernek külön kisinasa van, aki a szerszámosládát viszi utána; az ember igazán viheti a saját szerszámait, mondta, miközben egy lakáj odanyújtotta az ezüsttálcát a főtt burgonyával. A harmadik pohár édes bort itta, miközben kifejtette, hogy a munkások olyan sok sört vedelnek délben, hogy délután már nem tudnak dolgozni. Tejbe-vajba szeretne fürödni a nép, mondta, mialatt három inas és két szobalány leszedte a harmadik fogás maradékait és feltálalta a negyediket; igazán nem az állam feladata, hogy szegénységi segélyt, egészségbiztosítást és nyugdíjat adjon. A szegénység rászorítja az alsóbb népréteget, hogy takarékos legyen, a takarékosság pedig a legszebb erények egyike, mondta olyan ebéd végén, amelyen két hétig elélhetett volna egy tíztagú munkáscsalád. Az emberek tanuljanak meg önerőre támaszkodni, mondta, miközben személyi inasa felsegítette az asztaltól és áttámogatta a szalonba.

Charlotte eddigre már fuldoklott a dühtől. Ki veheti rossz néven a forradalmároktól, ha az ilyeneket lelövik?

Freddie csésze kávét nyújtott neki: – Csodálatos öreg csataló, nemde?

– Azt hiszem, a legundokabb öregasszony, akivel életemben találkoztam.

Freddie kerek arca elborult, miközben rápisszegett. No, legalább nem mondhatják, hogy bátorítom, gondolta Charlotte.

Csilingelő hangon ütött hármat a kandallón álló óra. Charlotte börtönben érezte magát. Feliksz ott várja a National Gallery lépcsőin. Ki kell jutnia a hercegnő házából. Mi keresnivalóm itt, amikor azzal a férfival lehetnék, aki értelmesen beszél?

– Vissza kell mennem a Házba – mondta a konzervatív képviselő. Felesége felállt, hogy vele menjen. Charlotte rájött, hogyan szabadulhatna.

Odalépett az asszonyhoz, és halkan mondta: – Kicsit fáj a fejem. Mehetnék magukkal? A Westminster felé a házunk előtt vezet az út.

– Természetesen, Lady Charlotte – hangzott a válasz.

Mama a hercegnővel társalgott. Charlotte félbeszakította őket és megismételte meséjét a fejfájásról. – Tudom, hogy mama maradni szeretne, ezért Mrs. Shakespeare-rel tartok.

Kegyelmes asszony, köszönöm a nagyszerű ebédet.
Fejedelmi bólintás volt a válasz.

Ezt egész jól elintéztem, gondolta Charlotte, amikor átment az előtéren és lesietett a lépcsőn.

A kocsisnak megadta a címet, de hozzátette: – Nem kell behajtani az udvarba, álljon meg kint a kapu előtt.

Útközben azt a tanácsot kapta Mrs. Shakespeare-től, hogy fejfájás ellen vegyen be egy kanálka laudanumot.

A kocsis az utasításnak megfelelően járt el és három húszkor Charlotte a házuk előtti járdán állva nézte, hogyan tűnik el a hintó. S ahelyett, hogy bement volna, a Trafalgar Square felé indult.

Néhány perccel három harminc után szaladt fel a National Gallery lépcsőin. Nem látta Felikszet. Elment, gondolta; hiába strapáltam magam. De aztán, mintha lesben állt volna, úgy bukkant elő az egyik hatalmas oszlop mögül, s a lány annyira megörült, hogy kedve lett volna megcsókolni.

– Nagyon sajnálom, hogy megvárattam – mondta kézfogás közben. – Muszáj volt részt vennem egy rémes ebéden.

– Most, hogy már itt van, nem számít. – Mosolygott, de kényszeredetten, mint aki a fogorvost üdvözli foghúzás előtt, vélte Charlotte.

Bementek. Charlotte nagyon szerette a hűvös, csöndes múzeumot, üvegkupoláit, márványoszlopait, szürke padlózatát és krémszínű falait, a szépséget, színeket és szenvedélyt árasztó festményeket. – Arra legalább megtanítottak a szüleim, hogyan kell festményeket tanulmányozni – mondta.

A férfi ráemelte szomorú, sötét szemét: – Háború lesz.

Mindazok közül, akik ma ezt a lehetőséget említették, láthatóan csak papát és Felikszet rendítették meg. – Papa ugyanezt mondta. De nem értem, miért törne ki háború.

– Franciaország és Németország egyaránt azt hiszi, rengeteget nyerhet rajta. Ausztria, Oroszország és Anglia pedig belesodródhat.

Továbbsétáltak. Felikszet nem nagyon érdekelték a festmények.

– Magát miért izgatja annyira? Behívják katonának?

– Ahhoz túl öreg vagyok. De nem hagy nyugton a milliónyi orosz parasztfiú gondolata, akiket kirángatnak falvaikból, hogy megnyomorítsák, megvakítsák vagy megöljék őket egy olyan cél érdekében, amelyet nem értenek, s ha értenék is, nem érdekelné őket.

Charlotte mindig úgy érezte: háború az, ha egymást ölik az emberek, de Feliksz szemlátomást úgy vélte, a háború öli az embereket. Mint ahogy eddig is, ismét új fényben tüntette fel a dolgokat. – Sosem gondoltam erre így.

– Walden grófja sem így gondolt rá. Ezért hagyja, hogy megtörténjen.

– Biztos vagyok benne, hogy nem hagyná megtörténni, ha módjában lenne megakadályozni...

– Téved – szakította félbe Feliksz. – Elősegíti.

– Ezt hogy érti? – képedt el Charlotte.

– Ezért van itt Orlov herceg.

– Honnan tud Alekszről? – A lány elképedése még nagyobb lett.

– Többet tudok róla, mint maga. Az anarchisták között vannak rendőrségi kérnek, de az anarchistáknak is megvannak a maguk kémei a rendőrségi kérnek között. S így rájövünk bizonyos dolgokra. Walden és Orlov egy megállapodásról tárgyal, amelynek eredményeként

Oroszországot háborúba taszítják Anglia oldalán.

Charlotte tiltakozni akart, mondván, hogy a papa nem tesz ilyet; azután rájött, hogy Feliksznek igaza van. Most vált előtte érthetővé papa és Aleksz néhány megjegyzése, s az is, hogy a papa miért botránkoztatja meg barátait azáltal, hogy olyan liberálisokkal érintkezik, mint Churchill.

– Mi okból tenné? – kérdezte.

– Azt hiszem, nem érdekli, hány orosz paraszt hal meg, feltéve, hogy Anglia marad a vezető hatalom Európában.

Hát persze, papa csakis így gondolkozhat. – Ez borzasztó – mondta Charlotte. – Miért nem mondja el azembereknek? Napvilágra kellene hozni az egészet, a házak tetejéről kikiáltani!

– Ki figyel oda?

– Oroszországban nem figyelnének oda?

– De igen, ha drámai módon tudnánk felhívni rá a figyelmet.

– Mégpedig?

– Például, ha elrabolnánk Orlov herceget – mondta Feliksz, és ránézett.

Charlotte annyira képtelennek tartotta az ötletet, hogy felnevetett, majd hirtelen elhallgatott. Lehet, hogy csak játszik, villant át rajta, csak teszi magát, hogy a figyelmét felkeltse; de arcába nézett és tudta, hogy halálos komolyan gondolta. Először merült fel benne a kétely, vajon teljesen normális-e a férfi. – Nem gondolhatja komolyan – mondta hitetlenkedve.

– Azt hiszi, bolond vagyok? – mosolygott félszegen Feliksz.

Tudta, hogy nem az. Fejet rázott. – Maga a legnormálisabb ember, akivel valaha találkoztam.

– Akkor üljünk le és megmagyarázom.

Egy ülőhelyhez vezette.

– A cár amúgy sem bízik az angolokban, mert beengedik a magamfajta politikai menekülteket. Ha egyikünk elrabolja kedvenc unokaöccsét, nagyon összevesznek, és háború esetén egyik sem bízhatna a másik támogatásában. S ha az orosz nép megtudja, mi célja volt Orlovnak, annyira feldühödnek, hogy a cár nem tudná háborúba parancsolni őket. Érti már?

Amíg beszélt, Charlotte az arcát figyelte. Feliksz nyugodt volt, ésszerű s csak kissé feszült. Szemében nem lángolt fanatikus őrület. Értelme volt mindannak, amit mondott, de ésszerűsége a tündérmesék logikájával rendelkezett – egyik dolog következett a másikból, de mintha egy másik világról szólt volna a mese, nem arról, amiben élt.

– Értem – válaszolta. – De nem rabolhatja el Alekszet; olyan kedves ember.

– Ez a kedves ember, ha megengedik neki, milliónyi más kedves embert fog halálba hajszolni. Ez valóság, Charlotte; nem olyan, mint ezek a festett csataképek, istenekről és lovakról. Walden és Orlov háborúról tárgyalnak: emberekről, akik karddal hasogatják fel egymást, fiúkról, akiknek lábát ágyúgolyó tépi le, férfiakról, akik sáros mezőkön véreznek és haldokolnak, fájdalomtól ordítanak, de senki sem segít rajtuk. Ezt próbálja előkészíteni Walden és Orlov. A világ nyomorúságának nagyobbik részét az olyan kedves fiatalemberek okozzák, mint Orlov, akik azt hiszik, jogukban áll háborúkat szervezni a népek között.

A lánynak ijesztő gondolata támadt. – Maga már megpróbálta egyszer elrabolni.

Bólintott. – A parkban. Maga a hintóban ült. Nem sikerült.

– Ó, istenem. – Émelyedett és elszomorodott.

A férfi megfogta a kezét. – Tudja, hogy igazam van, ugye tudja?

Ugy tűnt, tényleg igaza van. A férfi világa a valódi világ: ő élt eddig mesevilágban. A mesevilágban fehér ruhás elsőbálosokat mutattak be a királynak és a királynénak, a herceg

csatába vonult, a gróf kedves volt szolgáihoz, akik mind rajongtak érte, a hercegnő méltóságteljes idős hölgy volt, és olyasmi, hogy nemi érintkezés, nem létezett. Az igazi világban Annie csecsemője halva született, mert mama nem adott a lánynak ajánlást, egy tizenhárom éves anyát halálra ítéltek, mert kitette csecsemőjét, emberek az utcán aludtak, mert nem volt otthonuk, a dajkaságba kiadott kisgyerekek meghaltak, a hercegnő egy gonosz vén satrafa, és egy tweedöltönyös vigyorgó férfi gyomron vágta őt a Buckingham-palota előtt.

– Tudom, hogy igaza van – mondta.

– Ez nagyon fontos – mondta Feliksz –, a maga kezében van a megoldás kulcsa.

— Nálam? Jaj, nem!

— Szükségem van a segítségére.

– Ne, kérem, ne mondja ezt!

– Az a helyzet, hogy nem tudom, hol tartózkodik Orlov.

Ez így nem tisztességes, gondolta Charlotte; túl hirtelen rohanta le. Szerencsétlennek és csapdába ejtettnek érezte magát. Segíteni szeretett volna Feliksznek, érezte, hogy ez mennyire fontos, de Aleksz az unokabátyja, házuk vendége – hogyan akarhatná elárulni?

– Segít nekem? – kérdezte Feliksz.

–Nem tudom, hol van Aleksz – hangzott a kitérő válasz.

– De kiderítheti.

— Igaz.

— Es megteszi?

– Nem tudom – sóhajtotta.

– Muszáj, Charlotte.

– Csak semmi muszáj! – fortyant fel. – Mindenki parancsolgat nekem. Azt hittem, maga jobban tisztel ennél. A férfi elszontyolodott. — Bár ne kellett volna kérnem. Charlotte megszorította a kezét. — Majd gondolkodom rajta.

A férfi tiltakozni akart, de Charlotte az ajkára tette ujját, hogy elhallgattassa. – Be kell érnie ennyivel – mondta.

Walden estélyi öltözékben és cilinderben ült be fél nyolckor a Lanchesterbe. Most már állandóan gépkocsival járt: váratlan helyzet esetén gyorsabb és könnyebben manőverezhető, mint a hintó. A vezetőülést Pritchard foglalta el, kabátja alatt revolverrel. Nem lehetett többé civilizált módon élni. A Downing Street 10. hátsó bejáratához hajtottak. A kabinet délután vitatta meg a megállapodást, amit Walden és Aleksz tető alá hozott. Most azért ment, hogy megtudja, jóváhagyták-e vagy sem.

Bevezették a kis ebédlőbe. Churchill már ott volt s vele Asquith, a miniszterelnök. A tálalónak támaszkodva sherr~yyt ittak. Walden kezet rázott Asquithszel.

– Udvözlöm, miniszterelnök úr.

– Kedves öntől, hogy eljött, Lord Walden.

Asquithnek ezüst haja volt, arca kiborotvált. A szeme körüli ráncok jó humorérzékről tanúskodtak, de a szája kicsi, keskeny ajka makacs, álla széles, szögletes volt. Beszédében Walden yorkshire-i akcentust vélt felfedezni, amelyet alig takart az oxfordi Balliol College-ben felszedett kiejtés. Szokatlan nagy fejében állítólag müszerpontosságú agy működött; de hiszen, gondolta Walden, az emberek mindig több észt tulajdonítanak a miniszterelnököknek, mint amennyijük valójában van.

– Attól tartok, a kabinet nem fogadja el a javaslatát – mondta Asquith.

Walden kétségbeesett. Hogy csalódását palástolja, könnyed modorban kérdezte: – Miért nem?

– Főként Lloyd George van ellene.

Walden Churchillre nézett és felvonta szemöldökét.

Churchill bólintott. – Mint mindenki más, maga is bizonyára azt hiszi, hogy L. G. és én minden kérdésben egyformán szavazunk. Most már tudja, hogy nem ez a helyzet.

– Mi kifogása ellene?

– Elvi fenntartásai vannak – válaszolt Churchill. – Azt mondja, nem kínálgathatjuk körbe a Balkánt, mintha doboz csokoládé lenne: tessék, mit parancsol? Van itt Trákia, Bosznia, Bulgária, Szerbia. A kis országoknak is vannak jogaik, állítja. Ez sül ki abból, ha walesi származék kerül a kabinetbe. Ráadásul ügyvéd; nem is tudom, melyik a rosszabbik oldala.

Churchill komolytalansága bosszantotta Waldent. Ez a tervezet legalább annyira az övé, mint az enyém: miért nem annyira kedveszegett, mint én?

Vacsorához ültek. Az ételt egyetlen inas szolgálta fel. Asquith keveset eszik, Churchill túl sokat iszik, gondolta Walden. Hangulata pocsék volt, minden falatnál átkozta magában Lloyd George-ot.

Az első fogás végén Asquith megszólalt: – Égetö szükségünk van erre a szerződésre. Előbb-utóbb kitör a háború Franciaország és Németország között; s ha az oroszok távol maradnak, a németek lerohanják Európát. Ezt nem engedhetjük meg.

– Mit kellene tenni annak érdekében, hogy Lloyd George megváltoztassa véleményét?

– Ha annyi egyfontos bankjegyem lenne, ahányszor ezt a kérdést hallottam, gazdag ember volnék – válaszolt savanyú mosollyal Asquith.

Az inas egy-egy fürjet tett mindenki tányérjára és vörös bort öntött a poharakba. – Módosítani kell a javaslatot, hogy L. G.-nek ne lehessen kifogása ellene.

Churchill könnyedén odavetett megjegyzésétől Walden dühbe gurult: – Nagyon jól tudja, hogy ez nem olyan egyszerű – vágta oda.

– Persze – csillapította Asquith. – Mégis meg kell kísérelni. Valami olyasmit, hogy Trákia legyen független ország, az oroszok pártfogása alatt.

– Egy hónapot töltöttem alkudozással – sóhajtotta fáradtan Walden.

– A jó öreg Ferenc Ferdinánd meggyilkolása összezavarta a dolgokat – mondta Asquith. – Most, hogy Ausztria ismét támadólag lép fel a Balkánon, az oroszoknak minden eddiginél jobban kell a térségben az a talpalatnyi hely, amelyet elvben nekik szánunk.

Walden leküzdötte csalódását és újabb terveken törte a fejét. Perc múlva megszólalt: – És mit szólnának Konstantinápolyhoz?

– Hogy érti?

– Ha felajánlanánk Konstantinápolyt az oroszoknak, Lloyd George ellenezné?

– Lehet, hogy azt mondja majd: ez olyan, mintha Cardiffot felajánlanánk az ír köztársaságiaknak – mondta Churchill.

Walden mellőzte Churchillt és Asquithre nézett.

Asquith letette a kést-villát. – Nos, most, hogy már kinyilvánította elvi szilárdságát, valószínűleg szívesen bebizonyítaná, mennyire hajlékony tud lenni. Azt hiszem, ráharapna. S az oroszok megelégednek ennyivel?

Walden nem volt biztos benne, de az új ötlet fellelkesítette. Hirtelenében kibökte: – Ha önöknek sikerül rávenni Lloyd George-ot, én ráveszem Orlovot.

– Nagyszerű! – mondta Asquith. – Es mondja, mi van azzal az anarchistával?

Walden lelkesedése lelohadt. – Mindent megtesznek, hogy Alekszet megvédjék, de

meglehetősen aggasztó a helyzet.
– Azt hittem, Basil Thomson hozzáértő ember.
– Kiváló. De attól tartok, Feliksz ügyesebb nála.
– Nem hinném, hogy engednünk kellene, hogy ez az ember megfélemlítsen bennünket – mondta Churchill.
– Uraim, én igenis félek – szakította félbe Walden. – Három ízben csúszott ki karmaink közül: utoljára harminc rendőr volt ott, hogy elfogja. Nem tudom, hogyan tudna most hozzáférkőzni Alekszhez; de az, hogy én nem látok rá módot, nem jelenti, hogy ő sem talál módot rá. Es nagyon jól tudjuk, mi történik akkor, ha Aleksz meghal: vége az Oroszországgal kötött szerződésnek. Feliksz ma a legveszedelmesebb ember Angliában.
Asquith komoran bólintott. – Ha nem találja teljesen biztonságosnak a védelmet, amit Aleksznek nyújtunk, kérem, lépjen közvetlen kapcsolatba velem.
– Köszönöm.
Az inas szivarral kínálta Waldent, de a gróf érezte, hogy itt már végeztek vele. – Az élet megy tovább – mondta –, és nekem el kell mennem Mrs. Glenville összejövetelére. Ott gyújtok majd szivarra.
– El ne mondja nekik, hol vacsorázott – mosolygott Churchill.
– Nem is merném... soha többé nem állnának szóba velem. – Walden felhajtotta a maradék portóit és felkelt.
– Mikor ismerteti Orlovval az új javaslatot? – kérdezte Asquith.
– Holnap kora reggel leutazom Norfolkba.
– Remek.
Az inas előhozta Walden kalapját és kesztyüjét, s ő elköszönt.
Pritchard a kertkapuban állt, az ügyeletes rendőrrel csevegett. – Hazamegyünk – mondta Walden.
Kicsit elhamarkodta a dolgot, töprengett a kocsiban. Megígérte, hogy megszerzi Aleksz hozzájárulását a Konstantinápoly-tervhez, de még nem tudta, hogyan. Próbálgatta a szöveget, amivel holnap előáll.
Már a háznál voltak és még semmi okosat nem tudott kifundálni. – Pritchard, néhány perc múlva ismét szükségünk lesz a kocsira.
– Igenis, mylord.
Walden bement a házba, fel az emeletre, hogy kezet mosson. A lépcsőfordulón találkozott Charlotte-tal. – Mama készülődik már? – kérdezte.
– Igen, pár perc múlva készen lesz. Hogy haladsz a politizálgatással?
– Lassan.
– Miért gabalyodtál bele újból az ilyenfajta dolgokba?
– Dióhéjban: hogy Németország ne rohanhassa le Európát – mosolygott Walden. – De te ne törd azt a csinos kis fejed ilyesmiken...
– Nem töröm. De hová a csudába rejtetted Alekszet?
Walden habozott. Talán nem okoz bajt, ha tudja; mégis, előfordulhat, hogy öntudatlanul elárulja a titkot. Tehát jobb, ha nem tudja meg. – Ha bárki megkérdez, mondd, hogy nem tudod. – Elmosolyodott és a szobájába ment.

Lydiával néha előfordult, hogy rosszul bírta az angol társasági életet.
Általában kedvelte a népes összejöveteleket. Valakinél több százan összegyűltek, hogy ne csinháljanak semmit. Nem járta se tánc, se szabályszerű étkezés, se kártya. A vendég kezet rázott a háziasszonnyal, megragadott egy pohár pezsgőt és körbejárt a nagy otthonban,

beszélgetett barátaival, meggusztálta a ruhákat. Ma azonban az egésznek az értelmetlensége bántotta. Elégedetlensége Oroszország iránti nosztalgiában öltött formát. Úgy érezte, hogy ott a szép asszonyok elbűvölőbbek, az entellektüelek kevésbé udvariasak, a társalgás elmélyültebb, a levegő nem ilyen balzsamos és kábító. Az igazság az, hogy Stephen, Feliksz és Charlotte sorsa túlságosan aggasztotta ahhoz, hogy a társasági életet élvezte volna.

Stephennel az egyik, Charlotte-tal a másik oldalán haladt fel a széles lépcsőn. Mrs. Glenville megcsodálta gyémánt nyakláncát. Továbbmentek. Stephen megállt, hogy az egyik felsőházi cimborájával társalogjon: Lydia meghallotta, hogy valami törvénymódosításról beszélnek és többé nem figyelt oda. Mosolyogva, bólintgatva törtek át a tömegen, miközben Lydia arra gondolt: “Mit keresek én itt?”

– Apropó, mama, Aleksz hol van? – kérdezte Charlotte.

– Nem tudom, drágám – mondta oda sem figyelve Lydia. – Kérdezd meg apádat. Jó estét, Freddie.

Freddie-t Charlotte érdekelte, nem Lydia. – Gondolkodtam azon, amit ebédnél mondott. Es arra a következtetésre jutottam, a különbség az, hogy mi angolok vagyunk.

Lydia odébbállt. Az én időmben a politikai viták határozottan nem azt a célt szolgálták, hogy általuk nyerjék meg egy férfi szívét; de azóta talán változott a világ. Kezd úgy festeni a dolog, mintha Freddie-t minden érdekelné, amiről Charlotte beszélni akar. Vajon megkéri-e a kezét? Ó, istenem, mekkora megkönnyebbülés lenne.

Az első fogadóteremben, ahol rosszul hallhatóan játszott egy vonósnégyes, Lydia összefutott sógornőjével, Clarissával. Lányaikról beszélgettek, és Lydiát titokban megvigasztalta, hogy Clarissa is szörnyen aggódik Belinda miatt.

– Nem bánom, hogy a legújabb divatot követi és a bokáját mutogatja és az se izgatna, hogy dohányzik, ha csak egy kicsit diszkrétebben tenné – mondta Clarissa. – De a legborzasztóbb helyekre jár néger dzsesszbandákat hallgatni, és a múlt héten bokszmeccsre ment!

– Mi van a gardedámmal?

– Azt mondtam neki, hogy elmehet gardedám nélkül, ha olyan lányokkal lesz, akiket ismerünk – sóhajtott Clarissa. – Most már belátom, hiba volt. Charlotte ugye mindig gardedámmal jár?

– Elvben igen. De rettentően engedetlen. Egyszer kilopózott és egy szüfrazsettgyűlésre ment. – Lydia még Clarissának sem akarta a teljes, botrányos igazságot elmondani: egy “szüfrazsettgyűlés” mégsem hangzik olyan rosszul, mint egy “tüntetés”. Hozzátette: – Charlotte-ot sajnos úrinőhöz kevésbé méltó dolgok érdeklik, például a politika. Fogalmam sincs, honnan veszi ezeket az ötleteket.

– Ó, ugyanígy vagyok vele én is. Belinda a lehető legjobb nevelésben részesült: jó zene, jó társaság, tanulságos olvasmányok, szigorú nevelőnő... hát persze hogy izgat, honnan a csudából ered a közönségesség iránti vonzalma. Ami a legrosszabb, nem tudom megértetni vele, hogy nem a magam, hanem az ő boldogsága miatt aggódom.

– Ó, annyira örülök, hogy ezt mondod! Pontosan ezt érzem én is. Charlotte, úgy látszik, azt gondolja, hogy az általunk nyújtott oltalom hamis vagy ostoba. – Felsóhajtott. – Gyorsan férjhez kell adni őket, mielőtt bajuk esne.

– Feltétlenül! Charlotte iránt érdeklődik valaki?

– Freddie Chalfont.

– Ah, igen, hallottam erről.

— A jelek szerint még politikáról is hajlandó vele vitatkozni. Sajnos, azt hiszem, Charlotte-ot nem nagyon érdekli a fiú. Es mi a helyzet Belindával?

— Homlokegyenest ellenkező. Minden fiú tetszik neki.
— Ó, istenem. — Lydia nevetett és kissé jobb kedvűen továbbment. Clarissa, mint mostohaanya, bizonyos mértékben nehezebb helyzetben van, mint ő. Azt hiszem, sok mindenért kell hálásnak lennem, gondolta.
Middlesex hercegnő a következő szobában volt található. Az ilyenfajta összejöveteleket majd mindenki állva csinálta végig, de a hercegnő, rá jellemzően, leült és elvárta, hogy elébe járuljanak. Lydia épp akkor közeledett feléje, amikor Lady Gay-Stephens távozóban volt.
— Értesüléseim szerint Charlotte-nak teljesen elmúlt a fejfájása — mondta a hercegnő.
— Ó, igen; kedves öntől, hogy érdeklődik.
— Ó, nem érdeklődöm. Az unokaöcsém látta négykor a National Galleryben.
A National Galleryben! Az isten szerelmére, mit keresett ott? Ismét kilopódzott! De Lydia nem hagyhatta, hogy a hercegnő megtudja: Charlotte neveletlenkedik. — A lányom mindig rajongott a művészetekért — rögtönzött.
— Egy férfival volt — mondta a hercegnő. — Freddie Chalfontnak tehát vetélytársa van.
A kis bestia! Lydia leplezte dühét. — Valóban — válaszolta erőltetett mosollyal.
— Kicsoda az illető?
— Hát a társaságunk egyik tagja — mondta elszántan Lydia.
— Ó, csak nem! — mondta kaján mosollyal a hercegnő. — Negyven körül jár és szövetsapkát visel.
— Szövetsapkát! — Lydia tudta, hogy szándékosan megalázzák, de fütyült rá. Ki lehet az az ember? Mit képzel ez a Charlotte? A hírneve...
— Egymás kezét fogták — fűzte hozzá a hercegnő, s most már szélesen mosolygott, szuvas fogait mutogatva.

Lydia már nem tehetett úgy, mintha minden rendben lenne. – 0, istenem – mondta. – Mibe keveredett ez a gyerek?
— Az én időmben a gardedámok rendszerét tartották hatékonynak ilyenfajta ügyek megelőzésére.
Lydia hirtelen mérhetetlenül dühbe gurult azon, hogy a hercegnő így kéjeleg ebben a katasztrófában. — Az száz évvel ezelőtt volt — vágta oda. Odébb ment. Szövetsapka! Kézen fogva járnak! Negyvenéves férfi! Elgondolni is szörnyű. A sapka azt jelenti, hogy a munkásosztályhoz tartozik, kora azt, hogy kéjenc, a kézfogás azt, hogy a viszony már előrehaladt, talán túlontúl is. Mihez kezdjek, gondolta tehetetlenül, ha a gyerek tudtom nélkül kimegy a házból? 0, Charlotte, Charlotte, nem tudod, mit teszel!

— Milyen volt a bokszmeccs? — kérdezte Charlotte Belindától.
— Ocsmány, de rendkívül izgalmas. Két hústorony, rövid alsónadrágban, agyon akarta verni egymást.
Charlotte nem értette, mi lehet ebben izgalmas. — Rémesen hangzik.
— Annyira felizgatott — vette lejjebb a hangját Belinda –, hogy majdnem engedtem Petert Túl Messzire Menni.
— Hogy érted?
— Tudod jól. A mérkőzés után, hazafelé a taxiban. Engedtem, hogy... megcsókoljon és a többi.
— Mi az az és a többi?
Belinda már suttogott: — Megcsókolta a mellem.
— Ó. — Charlotte összeráncolta szemöldökét. — És jólesett?

— Nagyon!

— Nahát. — Charlotte megpróbálta elképzelni, hogy Freddie megcsókolja a mellét, de számára valahogy nem tűnt izgatónak a dolog.

Mama ment el mellettük, és odaszólt: – Indulunk, Charlotte.

– Dühösnek látszik – mondta Belinda.

Charlotte vállat vont. – Egyáltalán nem szokatlan.

– Néger műsorra megyünk innen, miért nem jössz velünk?

– Mi az a néger műsor?

– Dzsessz. Remek zene.

– Mama biztos nem enged el.

– A mamád olyan régimódi.

– Nekem mondod? Mennem kell.

– Viszlát.

Charlotte lement a lépcsőn és a ruhatárból elkérte köpenyét. Ugy érezte, mintha – dr. Jekyllhez és Mr. Hyde-hoz hasonlóan – két egyén lakozna a bőre alatt. Az egyik mosolygott, udvariasan társalgott, kislányos ügyekről beszélgetett Belindával; a másik emberrablással és árulással foglalkozott, és ártatlan hangon tett fel ravasz kérdéseket.

Anélkül, hogy megvárta volna szüleit, kiment és odaszólt az ajtónállónak: – Walden gróf kocsiját kérem. Néhány perccel később a Lanchester megjelent a feljárón. Meleg este volt és Pritchard lehajtotta az autó fedelét. Kiszállt, hogy Charlotte-nak kinyissa az ajtót.

– Pritchard, hol van Orlov herceg? – kérdezte. – Hollétét titokban kell tartani, kisasszony.

– Nekem igazán megmondhatja.

–Tessék megkérdezni a papát, kisasszony.

Nincs mit tenni. Nem erőszakoskodhat ezekkel az alkalmazottakkal, akik csecsemő kora óta ismerik. Feladta, és így szólt: – Menjen az előcsarnokba, és szóljon a szüleimnek, hogy a kocsiban várok.

– Igenis, kisasszony.

Charlotte hátradőlt a bőrülésen. Mindhárom személyt, aki tudhatta, hol van Aleksz, megkérdezte és egyikük sem hajlandó megmondani. Nem bíznak benne, hogy megőrzi a titkot, és az őrjítő az, hogy teljesenigazuk van. Mindmostanáig nem döntötte el, segít-e Feliksznek. Es ha nem sikerül megszerezni a kért információt, talán nem is kell meghoznia a gyötrelmes döntést. Micsoda megkönnyebbülés lenne!

Ugy beszélték meg, hogy holnapután ugyanott, ugyanakkor találkoznak. Mit szól majd ahhoz, hogy eredménytelenül járt? Megveti-e a sikertelenségért? Nem, nem az a fajta. Borzasztóan csalódott lesz. Esetleg más módot talál rá, hogy kiderítse, hol lehet Aleksz. Alig várta, hogy újból találkozzanak. Olyan érdekes ember, annyi mindent tanult tőle, hogy életének másik része most elviselhetetlenül unalmasnak tűnt. Még ez a rettenetes dilemma, amibe beletaszította, még ez is jobb a folytonos unalomnál, annál a problémánál, melyik ruhát válassza a másnapi társasági üresjárathoz.

Papa és mama beszállt és elindultak. – Mi a baj, Lydia? – kérdezte papa. – Nagyon feldúltnak látszol.

Mama ránézett Charlotte-ra. – Mit csináltál ma délután a National Galleryben?

Charlotte szívverése kihagyott. Rájöttek. Valaki kémkedett utána. Most jön a veszekedés. Keze reszketni kezdett, ölébe szorította. – Festményeket néztem.

– Férfival voltál.

– Úristen – mondta papa. – Charlotte, mit jelentsen ez?
– Találkoztam valakivel. Nektek nem tetszene.
– Persze hogy nem! – mondta mama. – Szövetsapkát visel!
– Szövetsapkát! – kiáltott papa. – Ki az ördög az?
– Egy nagyon érdekes ember, aki megérti a dolgokat... – És fogja a kezed! – szakította félbe mama.
– Charlotte, ilyen közönségesen viselkedsz? Ráadásul a National Galleryben! – mondta elkeseredve papa. – Nincs köztünk romantika. Nem kell félni.
– Nem kell félni? – nevetett ridegen mama. – Ez a gonosz öreg hercegnő mindent tud és mindenkinek el fogja mesélni.
–Hogy tehetsz ilyet a mamával? – kérdezte papa.
Charlotte nem bírt szólni. Majdnem sírt. Semmi roszszat nem tettem, gondolta, csak szót váltottam valakivel, aki értelmesen beszél! Hogy lehetnek ilyen... ilyen kegyetlenek? Gyűlölöm őket!
– Jobb, ha megmondod, ki az – mondta papa. – Talán el tudjuk pénzzel intézni.
– Egyike azon keveseknek, akiket nem lehet pénzzel elintézni! – ordította Charlotte.
– Biztos valami radikális – mondta mama. – Nem kétséges, hogy ő tömi tele a fejed azzal a szüfrazsetthülyeséggel. Valószínűleg szandálban jár és hajában sült krumplit eszik. – Egyre jobban elvesztette önuralmát. – Feltehetően a szabad szerelem híve.
— Megmondtam, hogy nincs köztünk romantika. — Könnycsepp pergett le a lány orrán. — Nem vagyok romantikus fajta.
– Egy szavadat sem hiszem el – mondta kiábrándultan a papa. – Es más se fogja elhinni. Akár tudatában vagy, akár nem, ez az eset társadalmi katasztrófát jelent mindnyájunkra nézve.
– A legjobb lesz, ha kolostorba zárjuk! – sivította mama, és sírásban tört ki.
– Biztos vagyok benne, hogy erre nem lesz szükség – mondta papa.
Mama megrázta a fejét. – Nem gondoltam komolyan. Sajnálom, hogy ilyen hisztérikus voltam, de annyira aggódom...
– Ezek után azonban nem maradhat Londonban.
– Persze hogy nem.
A kocsi begördült az udvarba. Mama megtörölte szemét, hogy a személyzet ne vegye észre, mennyire feldúlt. Es így megakadályozzák, hogy találkozzam Feliksszel, gondolta Charlotte, elküldenek, és bezárnak. Most már azt kívánom, bárcsak megígértem volna, hogy segítek, ahelyett, hogy haboztam és elodáztam a választ. Ha nem mondom, hogy majd gondolkodom rajta, legalább azttudná, hogy az ő oldalán állok. Nos, engem nem győznek le. Nem fogom azt az életet élni, amit a szüleim terveltek ki. Nem megyek férjhez Freddie-hez, nem leszek Lady Chalfont, aki kövér, elbizakodott kölyköket nevel. Úgysem tarthatnak örökre elzárva. Amint betöltöm a huszonegyedik évem, Mrs. Pankhurst mellett fogok dolgozni, és könyveket olvasok az anarchistákról, és otthont szervezek a leányanyáknak, s ha lesznek valaha gyermekeim, soha, soha nem fogok nekik hazudni.
Bementek a házba. – Gyere a szalonba – mondta papa. Pritchard utánuk ment. – Hozzak néhány szendvicset, mylord?
– Most ne. Hagyj magunkra bennünket.
Pritchard kiment.
Papa készített magának egy konyakot szódával. – Fontold meg, Charlotte. Hajlandó vagy elárulni, ki ez az ember?

Legszívesebben azt mondta volna: egy anarchista, aki szeretné megakadályozni, hogy háborút indíts! Ehelyett tagadólag rázta a fejét.

– Ebben az esetben meg kell értened – mondta papa majdnem gyengéden –, hogy nem bízhatunk benned.

Valaha bízhattatok volna, gondolta keserűséggel; de most már nem.

Papa a mamához fordult. – Egy hónapra vidékre kell mennie; ez az egyetlen módja annak, hogy ne keverjen több bajt. Később, a cowesi regatta után, Skóciába jöhet a vadászatokra. – Felsóhajtott. – A jövő évadban talán engedelmesebb lesz.

– Akkor tehát elküldjük Walden Hallba – mondta a mama.

Úgy beszélnek rólam, mintha itt se lennék, gondolta Charlotte.

– Reggel lemegyek Norfolkba, hogy ismét találkozzam Aleksszel – mondta papa. – Magammal viszem. Charlotte elképedt.

Aleksz Walden Hallban van.

Erre sosem gondoltam!

Most már tudom!

– Akkor jó lesz, ha felmegy és összecsomagol – mondta mama.

Charlotte felállt és kiment, leszegett fejjel, hogy ne vegyék észre a szemében csillogó diadalt.12

Feliksz háromnegyed háromkor ott állt a National Gallery előterében Charlotte minden bizonnyal ismét késik, úgy, mint a múltkor, de neki amúgy sincs más dolga.

Ideges és nyugtalan volt, belebetegedett a várakozásba és a bujkálásba. Mostanában megint a szabadban aludt, egyszer a Hyde Parkban, egyszer meg a Charing Cross árkádjai alatt. Napközben sikátorokban, vasúti mellékvágányokon és elhagyott telkeken bujkált, élelmet szerezni jött csak elő. A szibériai menekülésre emlékeztette ez, s az emlék nem volt kellemes. Még itt is, most is állandóan mozgott, az előcsarnokból a boltozatos termekbe ment, rápillantott a képekre s újból kiment az előcsarnokba, a lányt keresve. A faliórát leste. Fél négy és még mindig nincs itt. Megint meghívták egy borzalmas díszebédre.

Biztos kideríti, hogy hol van Orlov. Leleményes teremtés, annyi szent! Még ha nem mondja is meg az apja, Charlotte talál rá módot, hogy rájöjjön. Más kérdés, hogy továbbadja-e az értesülést. Hiszen elég makacs lány.

Szerette volna...

Sok mindent szeretett volna. Szerette volna nem félrevezetni. Szerette volna a segítsége nélkül megtalálni Orlovot. Szerette volna, ha az emberek nem csinálnának magukból hercegeket és grófokat és császárokat és cárokat. Szerette volna feleségül venni Ligyiját és ismerni Charlotte-ot mint csecsemőt. Szerette volna, ha már itt lenne: négy óra múlt.

A legtöbb festmény hidegen hagyta: az érzelgős vallásos jelenetek, az élettelen házaikban ábrázolt öntelt németalföldi kereskedők arcképei. Bronzino *Allegóriája* tetszett neki, mert annyira érzéki. A művészet volt az emberi tapasztalatoknak egyik olyan területe, amit eddig elhanyagolt. Talán egy napon Charlotte fogja elvinni az erdőbe és megismerteti a virágokkal. Nagyon valószínűtlen. Először is, túl kellene élnie a következő néhány napot, majd elmenekülnie Orlov meggyilkolása után. Már ez sem biztos. Azután, meg kellene tartania Charlotte rokonszenvét, annak ellenére, hogy kihasználta, hazudott neki és meggyilkolta az unokafivérét. Ez már majdnem teljesen lehetetlen, de még ha így történne is, ki kellene találni, hogyan találkozhat vele úgy, hogy ne kerüljön a rendőrség karmai közé... Nem, nagyon kevés az esély arra, hogy a merénylet után találkozhassanak. Most kell jól kihasználni, gondolta.

Fél öt.

Ez már nem késés, gondolta elkeseredetten: nem tud eljönni. Remélem, nem veszett össze Waldennel. Remélem, hogy nem vállalt kockázatot és nem kapták hazugságon. Bár látnám, ahogy szalad fel a lépcsőn, kifulladva és kissé kipirulva, kalapja enyhén félrecsúszva, csinos arcocskáján aggódó kifejezéssel: “Rettentően sajnálom, hogy megvárakoztattam, el kellett mennem egy...”

Az épület lassan kiürült. Nem tudta, mihez kezdjen. Kibaktatott és lement az utcára. A lánynak színét se látta. Visszament a lépcsőn, de az ajtónál egy őr megállította. – Késő van, barátocskám – mondta –, zárunk. – Feliksz megfordult.

A lépcsőn nem várakozhat abban a reményben, hátha mégis eljön, mert éppen itt, a Trafalgar Square-en, feltűnhet valakinek. Es amúgy is már két órát késett: nem jön el.

Nem jön el.

Nézzünk szembe a tényekkel: úgy döntött – és nem is ok nélkül –, hogy minden kapcsolatot megszakít velem. De nem jöhetett volna el, csupán azért, hogy ezt közölje? Küldhetett volna néhány sort...

Küldhetett volna néhány sort.

Ismeri Bridget címét. Biztosan küldött néhány sort. Feliksz északnak fordult.

A színházi negyed mellékutcáin, Bloomsbury csendes terein át haladt. Az időjárás változott. Amióta itt van Angliában, mindvégig napos és meleg idő volt, esőt még nem látott. De tegnap óta nehezebbé vált a levegő, mintha lassan viharfelhők gyülekeznének.

Vajon milyen lehet itt élni Bloomsburyben, ebben a jómódú középosztály-légkörben, ahol mindig elegendő az ennivaló és könyvekre is marad pénz. A forradalom után eltávolítjuk a parkok kerítéseit, gondolta.

Fejfájása volt. Gyerekkora óta nem volt fejfájása. Lehet, hogy a vihar előtti feszültségtől van. Valószínűbb, hogy az aggodalom okozza. A forradalom után betiltjuk a fejfájást.

Várja-e tőle levélke Bridgetnél? Elképzelte, milyen lesz. “Kedves Mr. Ksesszinszkij, sajnálom, hogy nem tudok eljönni a mára megbeszélt találkozóra. Udvözlettel: Lady Charlotte Walden.” Nem, biztos nem ilyen lesz. “Kedves Feliksz, Orlov herceg az orosz haditengerészeti attasé házában lakik; címe: Wilton Place 25/A, harmadik emelet, bal oldali első ajtó. Az ön szerető barátja, Charlotte.” Ez már valószínűbb. “Drága apám – igen, megtudtam az igazat. De a »papám« a szobámba zárt. Kérlek, siess, szabadíts ki. Szerető lányod, Charlotte Ksesszinszkij.” Átkozott bolond.

A Cork Streetre ért és végigmérte az utcát. Aháznál nem álltak őrt rendőrök és nem látott civil ruhás, megtermett fickókat sem, akik úgy tesznek, mintha újságot olvasnának a kocsma bejáratánál. A hely biztonságosnak látszott. Kedélye felderült. Van valami szívmelengető abban, ha az embert egy nő örömmel látja, legyen az csitri lányka, mint Charlotte, vagy kövér öreg boszorka, mint Bridget. Életemnek túl nagy részét töltöttem férfiak között — vagy egyedül.

Kopogtatott Bridget ajtaján. Várakozás közben lenézett volt alagsori szobájára és látta,

hogy új függöny van az ablakon. Az ajtó kinyílt.

Bridget ránézett és szélesen elmosolyodott. – Biz' isten, ez az én kedvenc nemzetközi terroristám. Jöjjön be, maga drága ember.

Bement a lakószobájába.

– Kér teát? Még meleg.

– Igen, köszönöm. – Leült. – A rendőrség zargatta?

– Egy főfelügyelő hallgatott ki. Maga nagy hal lehet. — Mit mondott el neki?

— A rendőrbotot otthon hagyta - mondta az asszony megvetően —, semmit se szedett ki

belőlem.
Feliksz mosolygott. — Nem jött-e levél...?
De Bridget nem hagyta magát félbeszakítani. – Akar visszajönni a szobájába? Kiadtam egy másik alaknak, de kidobom... pofaszakállt visel, s én ki nem állhatom a pofaszakállt.
— Nem, nem akarom a szobát...
– Csak magára kell nézni és látható, hogy a szabadban alszik.
—Így van.
— Es bármi feladattal jött Londonba, nem végezte még el.
– Nem.
– Valami történt, maga megváltozott.
– Igen.
– Mi történt?
Hirtelen megörült, hogy valakinek beszélhet róla. – Sok évvel ezelőtt volt egy szerelmem. Akkor nem tudtam, hogy gyereket szült. Es néhány nappal ezelőtt... találkoztam a lányommal.
– Ó. – Bridget sajnálkozva nézte. – Szegény nyomorult. Mintha nem lenne már így is elég gondja. A lány írta azt a levelet?
Feliksz elégedetten dörmögte: — Tehát van levél.
— Ezért jött? — A kandallóhoz ment és a rajta álló óramögé nyúlt. — És az a szegény lány kapcsolatban áll az elnyomókkal és zsarnokokkal?
— Igen.
— Rögtön gondoltam. A címerről. Szerencsétlen flótás maga, hallja. — Odaadta a levelet.
Feliksz a boríték hátán meglátta a címert. Feltépte. Kétoldalas levél, tiszta, elegáns kézírással.

Walden Hall 1914. július 1. Kedves Feliksz!

Mire ezt kézhez kapja, már tudja, hogy hiába várt rám a randevún. Borzasztóan sajnálom, hogy cserbenhagytam. Szerencsétlenségemre hétfőn láttak magával és azt hiszik, titkos szerelmem van!!!

Ahhoz képest, hogy bajban van, elég vidám, gondolta Feliksz.

Az évad végéig vidékre száműztek. Kiderült azonban, hogy a kellemetlenségből jó is származott. Senki nem volt hajlandó elárulni, hol van Aleksz, de most már tudom, hogy itt van!!!

Vad diadalmámor öntötte el Felikszet. — Ott van tehát a patkányfészek!
— Segít magán a gyerek? — kérdezte Bridget.
— Ő volt az egyetlen reményem.
— Akkor megérdemli, hogy szerencsétlen legyen. — Tudom.

A Liverpool Street-i vasútállomáson vegyen jegyet Waldenhall Haltig. Ez a mi falunk. A kastély a falutól északra van, három mérföldnyire. De az istenért, ne jöjjön a házhoz!!! Az út bal oldalán meglát egy erdőt. Minden reggel, hét és nyolc óra között ott lovagolok el. Ott fogom várni minden reggel, amíg megjön.

Ha ez a gyerek egyszer eldönti, kinek az oldalán áll, nem sokat kukoricázik, gondolta Feliksz.

Nem tudom, mikor adják fel ezt a levelet. Amint más leveleket is meglátok a hall asztalán, odateszem a többi közé: így senki sem veszi észre kézírásomat a borítékon, és az inas egyszerűen felmarkolja a többivel együtt, amikor a postára megy.

– Nagyszerű lány – mondta hangosan Feliksz.

Azért teszem mindezt, mert maga az első ember az életemben, aki értelmesen beszél velem.

Szeretettel, Charlotte

Feliksz hátradőlt és behunyta a szemét. Annyira büszke volt a lányra és annyira szégyellte magát, hogy sírhatnékja támadt.

Erőtlen ujjai közül Bridget kivette a levelet és olvasni kezdte.

– Szóval nem tudja, hogy maga az apja.

– Nem.

– Akkor miért segíti?

– Hisz abban, amit csinálok.

– A magafajta férfiak mindig találnak olyan nőt, aki segít nekik – morgott Bridget. – Szavamra, én csak tudom. Úgy ír, mint egy iskolás lány – folytatta az olvasást.

– Igen.

– Hány éves?

– Tizennyolc.

– Elég idős ahhoz, hogy tudja, mit akar. Aleksz az, akire maga vadászik?

Feliksz bólintott.

– Ű kicsoda?

– Orosz herceg.

– Akkor megérdemli, hogy meghaljon.– Háborúba rántja Oroszországot.

Bridget bólintott. – Maga meg belerántja az ügybe Charlotte-ot.

– Úgy gondolja, rosszul teszem?

Az asszony visszaadta a levelet. Mérgesnek látszott. – Az ilyesmit sose tudjuk biztosan.

– Ilyen a politika.

– Az élet ilyen.

Feliksz kettészakította a borítékot és a papírkosárba dobta. A levelet is szét akarta tépni, de nem vitte rá a lelke. Ha mindennel végeztem, gondolta, ez marad talán az egyetlen emlékem tőle. A két ívet összehajtogatta és a kabátzsebébe tette.

Felállt. – El kell érnem a vonatot.

– Készítsek az útra egy szendvicset?

Fejet rázott. – Köszönöm, nem vagyok éhes. — Van pénze vonatjegyre?

— Sose váltok vonatjegyet.

Bridget kötény zsebébe nyúlt és egyfontos aranypénzt vett elő. – Fogja. Ebből még egy csésze teára is futja.

– Ez rengeteg pénz.

– E héten megengedhetem magamnak. Tűnjön el, mielőtt meggondolom magam.

Feliksz elvette a pénzt és búcsúzóul megcsókolta Bridgetet. – Nagyon jó volt hozzám.

– Nem magának szól, hanem boldogult férjemnek, Isten nyugosztalja derűs lelkét.

– Viszontlátásra.

– Sok szerencsét, fiam.
Feliksz elment.

Walden derűlátó hangulatban lépett be a tengerészeti minisztériumba. Megtette, amit ígért: elfogadtatta Alekszszel a Konstantinápoly-tervet. Aleksz tegnap délután üzenetet küldött a cárnak, s ebben javasolja az angol ajánlat elfogadását. Walden biztos volt benne, hogy a cár egyetért kedvenc unokaöccse javaslatával, különösen a

szarajevói merénylet után. Abban nem volt egészen biztos, hogy Lloyd George meghajlik-e Asquith akarata előtt.

Bekísérték a tengerészeti miniszter hivatalába. Churchill felpattant székéből és megkerülte az asztalt, hogy kezet rázhasson Waldennel. – Elfogadtattuk Lloyd George-dzsal – közölte diadalmasan.

–Nagyszerű! Én meg elfogadtattam Orlovval. – Biztos voltam benne. Üljön le.

Tudhattam volna, hogy meg se köszöni, gondolta Walden. Remek hangulatát azonban ma még Churchill se tudta elrontani. A bőrszékbe ült és körülnézett, megszemlélte a falakon lógó térképeket és az asztalon díszelgő tengerészeti emléktárgyakat. – Bármelyik percben főhet értesítés Szentpétervárról – mondta. – Az orosz nagykövetség közvetlenül önnek küldi a jegyzéket.

– Minél előbb, annál jobb – mondta Churchill. – Hoyos gróf Berlinben járt. Hírszerzésünk szerint a magával vitt levélben 'az a kérdés állt, hogy Szerbia elleni háború esetén Németország támogatja-e Ausztriát. A hírszerzésünk szerint igenlő választ kapott.

– A németek nem akarnak Szerbia ellen harcolni...

– Nem hát – szakította félbe Churchill –, de ürügyet keresnek a Franciaország elleni háborúra. Ha a németek mozgósítanak, Franciaország is mozgósít és ez elegendő ürügy lesz Franciaország lerohanására. Most már nem lehet leállítani.

– Tudják mindezt az oroszok?

– Megmondtuk nekik. Remélem, elhiszik.

– Nem lehet semmit tenni a béke érdekében?

– Mindent megteszünk. Edward Grey, csakúgy, mint berlini, párizsi, bécsi és szentpétervári nagykövetünk, éjjel-nappal dolgozik. A király is ostromolja sürgönyökkel unokatestvéreit, “Willy” császárt és “Nicky” cárt. Mit sem segít.

Kopogtak s egy fiatal titkár lépett be, kezében papírlappal. – Uzenet az orosz nagykövettől, uram – mondta.

Walden idegei megfeszültek.

Churchill a papírra pillantott, majd diadalmas tekintettel nézett fel. – Elfogadták.

– Ez aztán az eredmény! – sugárzott Walden.

A titkár kiment. Churchill felállt. – Erre inni kell! Egyetért?

– Hát persze.

Churchill kinyitott egy faliszekrényt. – Még ma éjjel megszövegezzük a megállapodást és holnap délután leviszem Walden Hallba. Holnap este tarthatnánk egy szerényebb aláírási ceremóniát. A cárnak és Asquithnek persze még ratifikálni kell a megállapodást, de az már merő formalitás; a lényeg, hogy Orlov meg én minél hamarabb aláírjuk.

A titkár ismét kopogott és bejött. – Mr. Basil Thomson van itt, uram.

– Kísérje be.

Thomson belépett, és mellőzve minden bevezetést, közölte: – Ismét nyomában vagyunk az anarchistánknak. – Nagyon jó! – mondta Walden.

Thomson leült. – Talán emlékszik rá, hogy beköltöztettem egy emberemet a volt albérletébe, a Cork Streetre, hátha visszatér oda.
– Emlékszem .,– mondta Walden.
–Visszatért. Es amikor elment, emberem követte. – Hová ment?
–A Liverpool Street-i állomásra. – Thomson szünetet tartott. – Es Waldenhall Haltig szóló jegyet váltott.

13

Walden ereiben megfagyott a vér.
Első gondolata Charlotte volt. Védtelen: a testőrök Alekszre ügyelnek, Charlotte-ot csupán a személyzet oltalmazhatja. Hogy lehettem ilyen ostoba? – gondolta.
Csaknem ennyire aggódott Alekszért is. Majdnem olyan, mintha saját fia lenne. Azt hitte, Walden kastélyában biztonságban van... és most Feliksz arrafelé tart, fegyverrel vagy bombával, hogy megölje őt és talán Charlotte-ot is, és megakadályozza a megállapodást...
Walden kitört: – Az ördögbe, miért nem akadályozták meg?
– Nem hinném, hogy jó ötlet lenne, ha egyetlen ember szállna szembe Feliksz barátunkkal – mondta szelíden Thomson. – Láttuk, hogyan viselkedik túlerő esetén. Úgy tűnik, hogy saját biztonsága egyáltalán nem izgatja. Beosztottamnak az az utasítása, hogy kövesse és folyamatosan jelentsen.
– Kevés...
– Tudom, mylord – szakította félbe Thomson.
– Nyugalom, uraim –mondta Churchill. – Legalább tudjuk, hol van a fickó. Őfelsége kormánya minden szükséges támogatást megad ahhoz, hogy elkaphassuk. Thomson, mit javasol?
– Nemcsak javaslok, már cselekedtem is. Felhívtam telefonon a grófság rendőrfőnökét. A Waldenhall Halt-i állomáson nagy létszámú különítmény fogadja a vonatból kilépő Felikszet. Addig is, nehogy hiba csússzék a számításba, emberem úgy ráragad, mint a légypapír.
– Nem elég – mondta Walden. –Állíttassa meg a vonatot és tartóztassa le, mielőtt még a házam közelébe kerülhetne.
– Ezt is fontolóra vettem – válaszolt Thomson. – De ennek az elgondolásnak több a hátránya, mint az előnye. Sokkal jobb, ha úgy érzi, biztonságban van és hirtelen csapunk le rá.
– Egyetértek – mondta Churchill.
– Nem az ön otthonáról van szó! – csattant fel Walden.
– Bízza ezt az ügyet a hivatásosokra – mondta Churchill.
Walden rájött, hogy kettejüket nem tudja legyőzni. Felállt. – Azonnal indulok Walden Hallba. Velem tart, Thomson?
– Ma nem. Őrizetbe veszem a Callahan nőszemélyt. Ha Felikszet elfogjuk, bíróság elé állítjuk és a nő lehet a koronatanú. Holnap lemegyek és kivallatom Felikszet.
– Nem tudom, mitől ilyen magabiztos – mondta dühösen Walden.
– Most elkapjuk – mondta Thomson.
Őszintén remélem.

A vonat belefúrta magát a leszálló estbe. Feliksz a lemenő nap fényében fürdő angol búzamezőket figyelte. Már nem volt elég fiatal ahhoz, hogy magától értetődőnek tartsa a gépi közlekedést: majdnem varázslatosnak érezte a vasúti utazást. A fiú, aki fapapucsban vándorolt a sáros orosz mezőkön, álmodni sem mert ilyesmiről.

A fülkében rajta kívül csak egy fiatalember ült, aki teljes odaadással, sorról sorra olvasta a *Pall Mall Gazette* esti kiadását. Feliksz már-már vidám hangulatban volt. Holnap reggel meglátja Charlotte-ot. Milyen remekül fog festeni lóháton, szélben lebegő hajával! Együtt fognak dolgozni. Charlotte elmondja, hol van Orlov szobája, hol található a különböző időszakokban. Fegyvert is segít szerezni.

Rájött, hogy a lány levelétől derült fel a kedve. Lesz, ami lesz, Charlotte most már az ő oldalán áll. Eltekintve...

Eltekintve attól, hogy Feliksz Orlov elrablásáról beszélt. Ahányszor ez eszébe jutott, feszengeni kezdett. Megpróbálta elhessegetni magától a gondolatot, de mintha csípés lett volna, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni és amit folyton vakarni kell. Nos, mit tehetek? – gondolta. Lassan fel kell készítenem arra, hogy megtudja az igazat. Talán meg kellene mondanom, hogy én vagyok az apja. Mekkora megrázkódtatás lesz.

Egy pillanatra kísértést érzett, hogy elmenjen, eltűnjék, sose lássa többé, hogy békén hagyja a lányt. Nem, gondolta; ez nem az ő sorsa, sem az enyém.

Vajon mi lesz az én sorsom azután, hogy Orlovot megöltem? Meghalok? Megrázta a fejét, mintha úgy tudna megszabadulni a kényes gondolattól, mint egy kellemetlen légytől. Ez most nem a mélabú ideje. Terveket kell készíteni.

Hogyan ölöm meg Orlovot? Egy gróf vidéki kastélyában biztosan vannak puskák: Charlotte megmondhatja, hol találhatók, vagy hozhat egyet. Ha nem, ott vannak a konyhában a kések. Es itt a két puszta kezem.

Mozgatni kezdte az ujjait.

Be kell mennem a házba, vagy kijár Orlov? Nappal vagy éjjel hajtsam végre? Megöljem Waldent is? Az ő halála politikai szempontból nem számít, de mindenképpen szeretném megölni. Szóval személyesen is érdekelve vagyok – na és?

Ismét arra gondolt, hogyan kapta el az üveget Walden. Ne becsüld le azt az embert, figyelmeztette önmagát.

Ügyelni kell rá, hogy Charlotte-nak legyen alibije – soha senki sem tudhatja meg, hogy segített nekem.

A vonat lassított és megállt egy kis falusi állomáson. Feliksz emlékezetébe idézte ¸a Liverpool Street-i állomáson kifüggesztett térképet. Úgy rémlett, Waldenhall Halt innen a negyedik megálló.

Utitársa végre kiolvasta *a Pall Mall Gazette-et* és maga mellé tette az ülésre. Feliksz úgy döntött, hogy a merénylet részleteinek kidolgozásához ismernie kell a terepet, és megszólalt: – Megnézhetném az újságját?

A férfi meglepődött. Angol vonatokon nem szokás idegeneket megszólítani, jutott Feliksz eszébe. – Feltétlenül – mondta az idegen.

Feliksz elvette a lapot. – Köszönöm.

Átfutotta a címeket. Utitársa, mintha zavarban lenne, kibámult az ablakon. Arcát olyan szőrzet borította, ami Feliksz kiskorában volt divatos Oroszországban. Feliksz törte a fejét, mi is az angol neve... "pofaszakáll", igen, ez az.

Pofaszakáll.

Akar visszajönni a szobájába? Kiadtam egy másik alaknak, de kidobom... pofaszakállt

visel, s én ki nem állhatom a pofaszakállt.

Feliksznek most eszébe jutott, hogy ez az ember állt mögötte a sorban a jegypénztárnál.

Félelem hasított bele.

Arca elé tartotta az újságot, nehogy gondolatai tükröződjenek arckifejezésében. Kényszerítette magát, hogy nyugodtan, világosan gondolkozzék. Bridget mondhatott valamit, ami gyanakvóvá tette a rendőrséget és a házat állandó megfigyelés alá helyezték, azon az egyszerű módon, hogy egy detektív költözött be a szobába, amelyet korábban ő bérelt. A detektív meglátta, felismerte és követte az állomásra. Minthogy mögötte állt a sorban, hallotta, hogy Waldenhall Haltig vált jegyet és ugyanoda vett jegyet ő is. Utána, vele együtt, vonatra szállt.

Nem, nem egészen. Feliksz majdnem tíz percig egyedül ült, s a vonat kezdett elindulni, amikor a pofaszakállas az utolsó percben felugrott. Mit csinált ez alatt a pár perc alatt?

Valószínűleg telefonált.

Elképzelte a beszélgetést, amit a nyomozó az állomásfőnök irodájából folytatott:

“Az anarchista visszajött a Cork Street-i házba, uram. Most is követem.”

“Hol van?”

“A Liverpool Street-i állomáson. Waldenhall Haltig szóló jegyet vásárolt. Most a vonaton ül.”

“A vonat már elment?”

“Nem... még hét perc.”

“Van rendőrség az állomáson?”

“Csak két közrendőr.”

“Nem elég... ez az ember veszélyes.”

“Késleltetem az indulást, amíg egy különítmény ideér.”

“Anarchistánk gyanút foghat és megléphet. Nem. Maga maradjon a nyomában...”

Es ha így van, gondolta Feliksz, akkor mit csinálnak? Vagy leszedik valahol útközben a vonatról, vagy Waldenhall Haltnál várnak rá.

Akár így, akár úgy, gyorsan le kell szállnia a vonatról.

Mit csináljon a detektívvel? Itt kell maradnia a vonaton, de magatehetetlenül, hogy neki legyen ideje elmenekülni.

Megkötözhetném, ha volna mivel, gondolta. Leüthetném, ha volna valami nehéz és kemény tárgy a kezem ügyében. Megfojthatnám, de az időbe telik és megláthat valaki. Kidobhatnám a vonatból, de azt akarom, hogy itt maradjon...

A vonat lassítani kezdett. Lehet, hogy ezen az állomáson már várnak rám, gondolta. Ha lenne nálam fegyver. A detektívnél vajon van fegyver? Nem hiszem. Kitörhetném az ablakot és egy üvegcseréppel átvághatnám a torkát... de ez minden bizonnyal közfeltűnést keltene.

Le kell jutnom a vonatról.

A sínek mellett feltünedezett néhány ház. Faluba vagy kisvárosba érkeznek. A vonatfékek csikorogtak, láthatóvá vált az állomás. Feliksz fürkészve figyelt, nem lát-e rendőrségi csapdát. A peron üres volt. Sisteregve szállt a mozdony gőze, amint rázkódva megállt.

Utasok szálltak le. Néhányan Feliksz ablaka alatt mentek a kijárat felé: egy család két kisgyerekkel, egyasszony, kalapdobozzal a kezében, magas férfi tweedöltönyben.

Leüthetném a detektívet, gondolta, de olyan nehéz puszta öklöllel eszméletlenné tenni valakit.

A csapda a következő állomáson lesz. Most kell leszállni.

Füttyjel hangzott.

Feliksz felállt.

– Van vécé a vonaton? – kérdezte Feliksz.

A detektív elképedt. – Hát... biztosan van – mondta. - Köszönöm. – Nem döntötte még el, higgyen-e nekem, gondolta.

Kilépett a fülkéből a folyosóra.

A kocsi végébe szaladt. A vonat pöfögött és előrerándult. Feliksz visszanézett. A detektív kidugta a fejét a fülkéből. Feliksz bement a vécébe, majd kijött. A detektív még mindig figyelte. A vonat gyorsítani kezdett. Feliksz odament a kocsi ajtajához. A detektív futva közeledett.

Feliksz megfordult és teljes erővel az arcába sújtott. A detektív meglódult az ütéstől. Feliksz gyomron vágta. Egy asszony felsikoltott. Feliksz megragadta a detektív kabátját és bevonszolta a vécébe. A férfi viaskodott vele és olyan vadul ütött a bordái közé, hogy Feliksznek elállt a lélegzete. Keze közé kapta a detektív *fejét* és teljes erővel a mosdó széléhez verte. A vonat nagyobb sebességre kapcsolt. Feliksz ismét odaverte a detektív *fejét.* A nyomozó elernyedt. Feliksz elengedte és kilépett a vécéből. Kinyitotta a vagonajtót. A vonat már egyenletesen futott. A folyosó túlsó végéről holtsápadt asszony figyelte. Feliksz leugrott. Az ajtó bevágódott mögötte. Futva ért földet. Megbotlott, de visszanyerte egyensúlyát. A vonat egyre gyorsabban robogott.

Feliksz a kijárathoz ment.

– Kicsit későn szállt le – mondta a peronőr.

Feliksz bólintott és odaadta a jegyet.

– Ez a jegy érvényes lenne még három megállóra – szólt a peronőr.

— Az utolsó pillanatban meggondoltam magam.

Fékcsikorgás hallatszott. A sínpályára néztek mindketten. A vonat megállni látszott; valaki meghúzta a vészféket. A peronőr felkiáltott: — Hé, mi történhetett?

Feliksz nyugalmat erőltetett magára, úgy vont vállat, mint akinek semmi köze az egészhez. — Fogalmam sincs — mondta. Legszívesebben elszaladt volna, de tudta, hogy ez a lehető legrosszabb taktika.

A peronőr nem tudta, mit tegyen: egyfelől Feliksz gyanús volt neki, másfelől aggasztotta, mi történhetett a vonaton. Végül megszólalt: — Maga várjon itt — és szaladni kezdett a peronon. A vonat néhány száz yarddal arrébb állt meg. Feliksz figyelte, hogy az őr végigfut a peronon, majd a töltésen.

Körülnézett. Egyedül volt. Elénk léptekkel ment ki az állomásról és besietett a városkába.

Néhány perccel később egy autó zúgott el mellette három rendőrrel, az állomás irányába.

A városon túl Feliksz átmászott egy kerítésen és egy búzamezőben fekve várta, hogy leszálljon az éjszaka.

Hatalmas zajjal érkezett Walden Hall, feljárójára a nagy Lanchester. A házban mindenütt égett a villany. Az ajtóban egyenruhás rendőr állt, társa pedig a teraszon járt fel és alá. Pritchard fékezett. Az ajtónál álló rendőr vigyázzba vágta magát és tisztelgett. Pritchard kinyitotta a kocsi ajtaját és Walden kiszállt.

Mrs. Braithwaite, a házvezetőnő jött ki a házból. — Jó estét, uram.

— Üdvözlöm, Mrs. Braithwaite. Ki van itt?

— Sir Arthur van a szalonban Orlov herceggel.

Walden helyeslően bólintott és együtt mentek be. Sir Arthur Langley, a grófság rendőrfőnöke, Walden iskolatársa, régi barátja volt.

— Vacsorázott, uram? — kérdezte Mrs..Braithwaite.

— Nem.
— Óhajt egy kis vadpástétomot egy üveg burgundival? — Magára bízom.
— Igenis, uram.
Mrs. Braithwaite eltávozott és Walden belépett a szalonba. Aleksz és Sir Arthur a pohárszékhez támaszkodva konyakoztak. Mindketten esti öltözékben voltak.
— Stephen. Hogy vagy? — kérdezte Sir Arthur. Walden kezet rázott vele. — Elfogtátok az anarchistát? — Attól tartok, kicsúszott a kezünkből...
— Az istenfáját! — kiáltott fel Walden. — Tudtam, hogy ez lesz! De senki sem hallgat rám. — Eszébe jutottak a jó modor támasztotta követelmények és kezet fogott Alekszszel is. — Nem is tudom, mit mondjak neked, drága fiam, biztosan azt gondolod, micsoda ütődött banda vagyunk. — Visszafordult Sir Arthurhoz. — Egyébként hogy az ördögbe történt?
— Feliksz leugrott a vonatról Tingleyben.
— Es hol volt Thomson nagyra becsült detektívje? — A vécében, betört fejjel.
— Remek — mondta keserűen Walden. Lerogyott egy székre.
— Mire a helyi rendőrséget riasztották, Feliksz felszívódott.
— Tisztában vagy vele, hogy most úton van errefelé? — Persze — mondta megnyugtató hangsúllyal Sir Arthur.
— Ki kell adni az embereidnek, hogy a legközelebbi alkalommal, amint megpillantják, lőjenek.
— Elvben lehetséges volna, de persze nincs fegyverük.
— De a fene vigye el, kellene hogy legyen!
— Azt hiszem, igazad van, de a közvélemény...
— Mielőtt erre rátérnénk, mondd el, mit csináltatok eddig.
— Nos. Öt őrjárat vigyázza a Tingleyből idevezető utat. — A sötétben meg se látják.
– Talán nem, de jelenlétük lelassíthatja, esetleg meg is állíthatja haladását.
– Kétlem. Mi van még?
– Egy rendőr és egy őrmester őrzi a házat.
— Láttam őket odakint.
— Váltás nyolcóránként, éjjel-nappal egyaránt. A herceget a különleges ügyosztály két embere őrzi, és Thomson, még ma éjjel, újabb négy embert küld le kocsival. Ezek tizenkét órás váltásban ügyelnek, így mindig lesz három ember a herceg mellett. Az én embereim fegyvertelenek, de Thomson detektívjei revolvert hordanak. Javaslom, hogy amíg el nem fogtuk Felikszet, Orlov herceg tartózkodjon a szobájában, és testőrei gondoskodjanak élelemmel és egyebekkel való ellátásáról.
— Beleegyezem — mondta Aleksz.
Walden ránézett. Sápadt, de nyugodt, nagyon bátor, gondolta Walden. Az ő helyében én őrjöngenék a brit rendőrség tehetetlensége miatt. Megszólalt: – Nem hiszem, hogy néhány testőr elegendő. Egész hadseregre van szükségünk.
— Holnap reggel itt lesznek — válaszolt Sir Arthur. – Reggel kilenckor elkezdjük átkutatni a terepet. — Miért nem hajnaltól?
— Mert össze kell szedni az embereket. Másfél száz ember jön ide a grófság minden részéből. Legtöbbjük már alszik, egyenként kell őket felkeresni, megadni az utasítást és ide is kell érkezniük.
Mrs. Braithwaite megjelent egy tálcával. A tálcán hideg vadpástétom, fél sült csirke, egy tál krumplisaláta, szeletelt kenyér, hideg kolbász, felvágott paradicsom, egy darab Cheddar-sajt, többféle fűszeres mártás, némi gyümölcs. A házvezetőnőt inas követte: tálcáján bor, tej, kávé,

fagylalt, almalepény s egy nagy csokoládétorta fele. Az inas megszólalt: — Azt hiszem, a burgundi nem levegőzött még eleget, uram, átfejtsem?

– Igen.

Az inas sürgölődött, megterített egy kis asztalon. Walden éhes volt, de túlságosan ideges ahhoz, hogy enni kezdjen. Azt hiszem, aludni sem fogok tudni, gondolta.

Aleksz újabb adag konyakot töltött magának. Folyamatosan iszik, döbbent rá Walden. Mozdulatai kiszámítottak és gépiesek, mintha túlzottan fegyelmezné magát.

— Charlotte hol van? — kérdezte hirtelen Walden.

— Aludni ment — válaszolt Aleksz.

— Amíg ez a hajsza tart, ne hagyja el a házat. — Megmondjam neki, uram? — kérdezte Mrs. Braithwaite.

— Nem, ne keltse fel. Reggelinél majd szólok neki. — Walden ivott egy korty bort, remélve, hogy feloldja feszültségét. — Aleksz, ha jobbnak véled, újból máshová költöztethetünk.

Aleksz feszült kis mosollyal válaszolt. — Nem hiszem, hogy sok értelme lenne, nem gondolod? Feliksz mindig rájön, hol találhat rám. Számomra a legjobb, ha megbújok a szobámban, a lehető leghamarabb aláírom a szerződést és hazamegyek.

Walden bólintott. A személyzet távozott. Sir Arthur köhintett. — Hm, van itt még valami, Stephen. — Zavarba jött. — Szóval... az a kérdés, hogy vajon Feliksz mitől ült fel hirtelen a Waldenhall Haltba tartó vonatra?

A kapkodás folyamán Waldennek ideje sem volt rá, hogy ezen gondolkozzék. — Igaz... hogy az ördögbe jött rá?

— Csak két társaság tudott Orlov herceg hollétéről. Az egyik a nagykövetségi alkalmazottak, akik a táviratokat továbbították ide-oda. A másik az itteniek.

— Egy áruló a személyzetemben? — kérdezte Walden. Elhűlt a gondolattól.

— Igen — mondta habozva Sir Arthur. — Vagy talán a családodban.

Lydia díszvacsorája teljes fiaskó volt. Stephen távollétében fivére, George ült az asztalfőn; ennélfogva kevesebb volt a férfi, mint a nővendég. Súlyosbította a helyzetet, hogy Lydia annyira nyugtalan volt, hogy társalgása nemhogy szellemesnek, még udvariasnak is alig volt mondható. A legjóindulatúbbak kivételével minden vendég Charlotte után kérdezősködött, holott tudták, hogy kegyvesztett lett. Lydia csak annyit válaszolt, hogy a lány néhány napig vidéken pihen. Gépiesen felelgetett, alig tudta, miről beszél. Agyában lázas gondolatok kergetőztek: Pelikszet letartóztatták, Stephen megsebesült, Felikszet megverték, Stephen vérzik, Feliksz menekül, Stephen haldoklik. Szerette volna valakinek kiönteni a szívét, de vendégeivel nem cseveghetett másról, mint a tegnap esti bálról, a cowesi regatta esélyeiről, a balkáni helyzetről és Lloyd George költségvetéséről.

Ebéd után a vendégek szerencsére nem időztek hosszasan; ki bálba indult, ki összejövetelre, ki koncertre. Amint az utolsó kitette a lábát, Lydia lement a hallba, a telefonhoz. Stephennel nem tudott beszélni, mert Walden Hallt még nem kapcsolták be a hálózatba, ezért Winston Churchillt kereste Eccleston Square-i házában. Nem volt otthon. Hiába kereste a minisztériumban, a Downing Street 10-ben és a Liberális Klubban. Muszáj megtudnia, mi történt. Végül eszébe jutott Basil Thomson, és a Scotland Yardot hívta. Thomson még bent volt, túlórázott.

– Hogy van, Lady Walden? – kérdezte.

Udvariasság mindenekelőtt! – gondolta Lydia. – Mi újság? – kérdezte.

– Félek, hogy semmi jó. Barátunk, Feliksz, ismét kicsúszott a kezeink közül.

A megkönnyebbülés hulláma öntötte el Lydiát. – Köszönöm... köszönöm – mondta.

– Azt hiszem, nem kell túlzottan aggódnia – folytatta Thomson. – Orlov herceg gondos felügyelet alatt van.

Lydia elpirult szégyenében; annyira örült, hogy Feliksznek nem esett baja, hogy egy pillanatra megfeledkezett egyéb aggodalmairól, Alekszről és Stephenről. – Én... megpróbálok nem aggódni – mondta. – Jó éjszakát.

– Jó éjszakát, Lady Walden.

Letette a kagylót.

Felment a szobájába és csengetett a szobalánynak, hogy jöjjön és segítsen levetkőzni. Nagyon zaklatott volt. Semmi sem oldódott meg; akit csak szeret, mindenki veszélyben forog. Meddig tarthat még? Biztos volt benne, hogy – ha el nem fogják – Feliksz nem adja fel.

Megjött a szobalány, kigombolta a ruháját, kifűzte a fűzőjét. Lydia tudta, hogy vannak hölgyek, akik bizalmukba fogadják a szobalányukat. ő nem. Ez csak egyszer esett meg vele, Szentpétervárott...

Lefeküdni túl korai lett volna, ezért elhatározta, hogy levelet ír nővérének. Megkérte a szobalányt, hozzon levélpapírt a reggelizőszobából. Köpenybe burkolózott s a nyitott ablakhoz ült, kibámult a park sötétjébe. Fülledt este volt. Három hónapja nem esett az eső, de az utóbbi néhány napon gyakran dörgött és bizonyára hamarosan megjönnek a viharok.

A szobalány papírt, tollakat, tintát és borítékokat hozott. Lydia elővett egy ív papírt, és leírta: *Drága Tatjana...*

Nem tudta, hol kezdje. Hogy magyarázzam el Charlotte dolgát, gondolta, amikor magam sem értem? Es semmit se merek írni Felikszről, mert Tatjana elmondhatja a cárnak és ha a cár megtudja, hogy majdnem megölték Alekszet...

Feliksz olyan okos. Hogy a csudába jött rá, hol rejtőzik Aleksz? Még Charlotte-nak sem mondtuk meg! Charlotte.

Jeges félelem szorította össze a szívét.

Charlotte?

Felállt, és felkiáltott: – Jaj, nem!

Negyven év körüli és szövetsapkát visel.

Eszelős rémület fogta el. Olyan volt, mint egy kínzó álom, amelyben a legborzalmasabb dolgok történhetnek s amint rájuk gondol az ember, azonnal meg is történnek: eltörik a létra, egy kocsi elüti a gyereket, a legjobban szeretett személy meghal.

Kezébe temette arcát. Szédült.

Gondolkodnom kell, meg kell próbálnom gondolkodni.

Istenem, segíts gondolkodni.

Charlotte találkozott egy férfival a National Galleryben. Még aznap este megkérdezte, hol van Aleksz. Nem mondtam meg neki. Lehet, hogy Stephent is megkérdezte: ő biztos nem árulta el. Utána hazaküldtük Walden Hallba és természetesen rájött, hogy Aleksz ott tartózkodik. Két napra rá Feliksz Waldenhall Halt felé veszi útját.

Istenem, add, hogy csak álom legyen, imádkozott; kérlek, add, hogy felébredjek most, a saját ágyamban, add, hogy reggel legyen.

Nem álom. A szövetsapkás férfi Feliksz volt. Charlotte találkozott az apjával. Fogták egymás kezét. Rettenetes, rettenetes.

Elárulta-e Feliksz a valóságot, megmondta-e Charlotte-nak: “én vagyok az igazi apád”, felfedte-e a tizenkilenc évig szunnyadó titkot? Feliksz maga tudja-e az igazat? Kell hogy

tudja. Különben Charlotte miért... működne együtt vele?

Az én lányom összefog egy anarchistával, hogy gyilkosságot kövessen el.

Most is ő segít neki.

Mit tegyek? Figyelmeztetni kell Stephent – de hogy csináljam anélkül, hogy elárulnám neki: nem ő az apja Charlotte-nak. Csak tudnék gondolkodni.

Ismét csengetett a szobalánynak. Ki kell találni, hogyan vethetnék véget mindennek, gondolta. Még nem tudom, mit teszek, de valamit tennem kell. A szobalánynak azt mondta:

– Láss hozzá a csomagoláshoz. Holnap korán reggel elutazom. Le kell mennem Walden Hallba.

Sötétedés után Feliksz átvágott a földeken. Meleg, nyirkos és nagyon sötét volt az éjszaka: súlyos felhők borították az eget, elrejtve a holdat és a csillagokat. Nagyon lassan haladt, majdnem vakon tapogatózott. Visszatalált a vasútvonalhoz és északnak fordult.

A pályatestet követve kissé gyorsabban tudott menni, mert az acélsínek halványan fénylettek és tudta, hogy itt nincsenek akadályok sem. Sötétbe burkolózott vasútállomásokon haladt át, kihalt peronokon lopakodott. Az üres várótermekből patkányok neszezése hallatszott ki. Nem félt a patkányoktól: volt idő, amikor puszta kézzel fojtotta meg és ette meg őket. A fémlemezeken feltüntetett állomásneveket kézzel kitapogatva olvasta le.

Amikor Waldenhall Halthoz ért, emlékezetébe idézte Charlotte utasításait: a kastély a falutól északra, három mérföldnyire van. A vasútvonal nagyjából észak-észak-keleti irányba futott. Újabb mérföldet tett meg a pálya mellett, a távolságot léptei számlálásával mérte ki. Az ezerhatszázadik lépésnél tartott, amikor beleütközött valakibe.

A férfi meglepetten felkiáltott és Feliksz torkon ragadta.

Bűzlött a sörtől. Feliksz rájött, hogy hazafelé tartó részeggel van dolga és lazított a szorításon.

– Ne ijedjen meg – motyogta a férfi.

– Jól van, rendben – mondta Feliksz. Eleresztette.

– Csak így tudok hazamenni, így nem tévesztem el az utat.

– Na csak menjen.

A férfi elindult. Egy perccel később visszaszólt. – El ne aludjék a síneken, négykor jön a tejeskocsi.

Feliksz nem válaszolt és a részeg eltántorgott.

Feliksz megrázta a fejét, utálta magát, hogy ennyire ideges: majdnem megölte ezt az embert. Egészen elgyengült a megkönnyebbüléstől. Ez így nem lesz jó.

Eltökélt szándéka volt, hogy megtalálja az utat. Eltávolodott a sínektől, rövid ideig kemény, rögös talajon bukdácsolt, majd vékony drótkerítéshez érkezett. Pár pillanatig várakozott. Mi lehet mögötte? Szántóföld? Hátsó kert? A falu gyepes főtere? Sehol sincs olyan sötét, mint éjszaka, falun, száz mérföldre a legközelebbi utcai lámpától. Hirtelen mozgást hallott a közelben és szeme sarkából valami fehéret pillantott meg. Lehajolt, a földön keresgélt, amíg talált egy kis követ s a fehér alak felé hajította. Nyihogást hallott s egy ló elügetett.

Hallgatózott. Ha lennének kutyák a közelben, a nyihogástól ugatni kezdenének. Nem hallott semmit.

Leguggolt és átmászott a kerítés alatt. Lassan ment át a bekerített legelőn. Belebotlott egy bokorba. Hallotta még egy ló mozgását, de az állatot nem látta.

Újabb drótkerítéshez érkezett, átmászott rajta és egy faépületnek ütközött. A felriasztott tyúkok nagy hangon kotkodácsoltak. Ugatni kezdett egy kutya. Fény jelent meg egy ház

ablakában. Feliksz hasra vágódott és mozdulatlanul feküdt. A lámpa fényénél látta, hogy egy kis parasztgazdaságba került. A tyúkól volt az épület, aminek nekiment. A parasztház mögött meglátta az utat, amelyet keresett. A szárnyasok elcsitultak, a kutya még megeresztett egy utolsó, kiábrándult vakkantást, a fény kialudt. Feliksz átment az útra.

Száraz árokkal szegélyezett dűlőúton volt. Az árok mögött mintha erdő húzódna. Eszébe jutott: *Az út bal oldalán meglát egy erdőt.* Már majdnem odaért.

Észak felé tartott az egyenetlen úton, fülét hegyezte, nem hall-e közeledni valakit. Több mint egy mérföld után megérezte, hogy baloldalt fal húzódik. Kissé odébb a falat kapu törte meg és fényt látott.

A kapu vaskorlátjára támaszkodva kémlelt befelé. Hosszú kocsiutat látott. Túlsó végén néhány pislákoló lámpa világította meg a hatalmas ház oszlopos bejáratát. Mialatt figyelt, magas alak haladt el a ház előtt: egy őrszem.

Ebben a házban tartózkodik Orlov herceg, gondolta. Vajon melyik az ő hálószobájának ablaka?

Hirtelen egy nagyon gyorsan közeledő gépkocsi hangját hallotta. Visszaszaladt tíz lépést és elhasalt az árokban. Egy pillanatra rá az autó reflektorának fénye végigsuhant a falon és a kocsi megállt a kapu előtt. Valaki kiszállt.

Kopogtatást hallott. Kapuslak van itt, gondolta: a sötétben nem vette észre. Kinyílt egy ablak, és egy hang kikiáltott: – Ki az?

Másik hang válaszolt: – Rendőrség, a Scotland Yard különleges ügyosztályától.

– Máris jövök.

Feliksz halálmereven feküdt. Lépteket hallott, a kocsiból kiszállt férfi türelmetlenül toporgott. Ajtónyílás. Felugatott egy kutya, és egy hang rászólt: – Maradj csendben, Rex!

Feliksz visszafojtotta lélegzetét. Meg van kötözve a kutya? Szagot kapott? Idejön szimatolni az árokba, megtalálja őt és felveri a környéket?

Csikorogva nyílt a vaskapu. A kutya ismét felugatott. A hang újból rászólt: – Pofa be, Rex!

Becsapódott a kocsiajtó és a kocsi a feljáróra hajtott. újra sötétség borult az árokra. Nos, gondolta Feliksz, ha a kutya rám talál, megölhetem az állatot is, a gazdáját is és elmenekülhetek...

Izmai megfeszültek, készen arra, hogy felugorjon, amint szaglászást hall a közvetlen közelben.

A vaskapu csikorogva becsukódott.

Közvetlenül ezután becsapódott a kapuslak ajtaja. Feliksz fellélegzett.

14

Charlotte hatkor ébredt. Este széthúzta a hálószoba nehéz függönyeit, hogy a nap első sugarai arcába süssenek és felkeltsék: ezt a fortélyt évekkel ezelőtt találta ki, amikor Belinda náluk töltötte az éjszakát és ők ketten szerették bebarangolni a házat, mialatt a felnőttek még aludtak és így senki sem szólhatott rájuk, hogy nem viselkednek ifjú hölgyekhez méltóan.

A legelső gondolata Feliksz volt. Nem tudták elkapni, felsültek – Feliksz olyan okos! Ma biztos vár rá az erdőben. Kiugrott az ágyból és kinézett. Az időjárás még nem változott meg: tehát nem ázott el éjjel.

Hideg vízben mosakodott és sietve felöltözött: hosszú szoknyát, lovaglócsizmát és kabátot

vett fel. Ezekhez a hajnali lovaglásokhoz sose hordott kalapot.
Lement a lépcsőn. Senkit se látott. A konyhában valószínűleg már sürgölődik egy-két kiscseléd, tüzet gyújtanak, vizet melegítenek, de a személyzet többi része még ágyban van. A déli kijáraton ment ki és majdnem összeütközött egy nagydarab egyenruhás rendőrrel.
– Egek! – kiáltott. – Maga kicsoda?
– Stevenson közrendőr, Miss.
Azért hív Missnek, mert nem tudja, ki vagyok. – Én vagyok Charlotte Walden – mondta.
– Bocsánat, milady.
– Semmi baj. Mit csinál itt?
– Őrzöm a házat, milady.
– 0, értem: a herceget őrzi. Milyen megnyugtató. Hány rendőr van itt?
– Kettő kint, négy meg bent. A bentieknél fegyver van. Később sokkal többen leszünk.
– Minek?
– Nagy hajtóvadászat lesz itt. Ne féljen, elkapjuk ezt az anarchista alakot.
– Pompás.
– Ki akart lovagolni, milady? A helyében én nem tenném. Ma nem.
– Nem is fogok – hazudta Charlotte.
A keleti szárnyat megkerülve a ház háta mögé sétált. Az istállóban sehol senki. Bement és megkereste kancáját, Kamásnit, aki a mellső lábain lévő fehér foltok miatt kapta ezt a nevet. Egy-két percig beszélt hozzá, orrát simogatta, almával kínálta. Majd felnyergelte, kivezette az istállóból és ráült.
A ház végétől, a parkot megkerülve, széles ívben lovagolt el, nehogy a rendőr meglássa vagy meghallja. Átügetett a nyugati bekerített legelőn és az alacsony kerítést átugratva, az erdőhöz ért. Lassan haladt a fák között, majd a lovaglóösvényre térve, ügetésre nógatta Kamásnit.
Az erdőben hűvös volt. A súlyos lombozatú tölgyek és bükkök beárnyékolták az ösvényt. A foltokon, ahol áttört a nap, apró gőzpamacsokként párolgott a harmat. A napos részeken lovagolva Charlotte érezte a kósza napsugarak melegét. A madarak nagyon harsányan énekeltek.
Mit tud százötven ember ellen tenni Feliksz? – gondolta. Tervét lehetetlen keresztülvinni: Alekszet túl jól őrzik, és a Feliksz elleni hajtóvadászatot túl jól megszervezték. De ő legalább figyelmeztetheti a veszélyre.
Az erdő túlsó végéhez ért, anélkül hogy a férfit meglátta volna. Csalódott: biztos volt benne, hogy ma itt találja. Aggódni kezdett, mert ha nem találkoznak, figyelmeztetni sem tudja, és akkor biztosan elfogják. De még hét óra sem volt: a férfi talán nem is várja még. Leszállt a lóról és visszaindult, kantáron vezetve Kamásnit. Lehet, hogy Feliksz meglátta és azt figyeli, hogy nem követik-e. Egy tisztáson megállt, mert észrevett egy mókust. A mókusok nem félnek az emberektől, de ha kutyát éreznek, elszaladnak. Hirtelen megérezte, hogy figyelik. Megfordult és Feliksz ott állt, nagyon szomorú arccal nézett rá. – Jó reggelt, Charlotte – szólalt meg.
A lány odalépett hozzá, megfogta mindkét kezét. Feliksz szakálla már majdnem teljesen kinőtt. Ruhája tele lombhulladékkal. – Nagyon fáradtnak látszik – mondta oroszul Charlotte.
– Éhes vagyok. Hozott valami ennivalót?
–Jaj, nem. – A lónak bezzeg hozott almát, Feliksznek meg semmit. – Nem gondoltam rá.
–Sebaj. Voltam már éhesebb is.
– Figyeljen ide – mondta Charlotte. – Azonnal el kell tűnnie innét. Ha most elmegy, még

megmenekülhet.
– Miért menekülnék? El akarom rabolni Orlovot.
A lány megrázta a fejét. – Ez most lehetetlen. Felfegyverzett testőrök őrzik, a házban rendőrőrszem cirkál és kilenc órától másfél száz ember fogja keresni magát.
Feliksz mosolygott. – S ha elmenekülök, mit csinálok életem hátralévő részében?
– Nem nyújtok segédkezet ahhoz, hogy öngyilkosságot kövessen el!
–Uljünk le a fűre – mondta. – Valamit meg kell magyaráznom.
Charlotte hátát egy széles tölgyfának támasztva ült. Feliksz szembe vele guggolt, kozák módon. Elcsigázott arcán napsugarak játszadoztak. Kereken formált mondatokban beszélt, mintha előre betanulta volna. – Elmondtam magának, hogy valaha régen beleszerettem egy Ligyija nevű nőbe, és maga azt mondta: "Anyámat is így hívják." Emlékszik?
– Minden egyes szavára emlékszem. – Tűnődött, vajon hová akar kilyukadni.
– Az a nő a maga anyja volt.
Rámeredt. – Maga szerelmes volt a mamába?
– Ennél több volt az. Szerelmespár voltunk. Rendszeresen eljárt a szobámba, egyedül... érti, mire célzok?
Kínjában és zavarában Charlotte elpirult. – Igen, értem.
— Apja, a maga nagyapja, rájött a dologra. Engem börtönbe vettetett; azután kényszerítette a maga anyját, hogy feleségül menjen Waldenhez.
– 0, milyen borzasztó – suttogta Charlotte. Nem tudta, miért, de rettegett attól, amit még hallani fog.
– Maga hét hónappal az esküvő után született.
Ugy tűnik, azt hiszi, hogy ez nagyon fontos. Charlotte a homlokát ráncolta.
– Tudja, mennyi ideig tart, amíg egy magzat megnő és megszületik? – kérdezte Feliks.
– Nem.
– Általában kilenc hónapig, néha-néha rövidebb ideig. Charlotte szíve hevesen vert. – Mit akar ezzel mondani?
– Lehet, hogy maga az esküvő előtt fogant.
– Ez azt jelenti, hogy te len nél az apám? – kérdezte hitetlenkedve a lány.
— Még valami. Pontosan Úgy nézel ki, mint Natasa nővérem.
Charlotte-nak torkában dobogott a szíve, alig tudott megszólalni. – Úgy gondolod, te vagy az apám? – Biztos vagyok benne.
– 0, istenem. – Arcát a tenyerébe hajtva, Charlotte a messzeségbe bámult, de nem _ látott semmit. Mintha álomból ébredezne s még nem tudja eldönteni, mi igaz az álomból. Papára gondolt, aki nem a papája; mamára, akinek szeretője volt; Felikszre,, a barátjára, akiről hirtelen kiderül, hogy az apja...
– Hát még erről is hazudtak nekem? – kérdezte.
Annyira megzavarodott, hogy úgy érezte, soha többé nem tud talpra. állni. Mintha vralaki azt akarná elhitetni vele, hogy minden eddig látott térkép hamisítvány és ő tulajdonképpen Brazíliában él,, hogy Walden Hall igazi tulajdonosa Pritchard, az inas, hogy a lovak tudnak emberi nyelven beszélni, de saját akaratukból hallgatnak.
De amit hallott, mindezeknél rosszabb volt. – Ha azt mondanád nekem, hogy fiú vagyok, de az anyám mindig lányruhában járatott... az lenne ilyen érzés.
Mama... és Feliksz? – gondolta. Ettől ismét elpirult.
Feliksz megfogta és megsimogatta a kezét. – Azt hiszem, az én esetemben a politikába tevődött át mindaz a szeretet és törődés, amit a férfi általában feleségének és gyerekeinek

nyújt. Meg kell kísérelnem elkapni Orlovot, még akkor is, ha lehetetlen; ugyanúgy, ahogy egy ember megkísérli kimenteni gyerekét a folyóból, akkor is, ha maga nem tud úszni.

Charlotte hirtelen rádöbbent, milyen zavarosak lehetnek Feliksz érzelmei iránta, a lánya iránt, aki sosem volt az övé. Most már értette, miért nézett rá a férfi néha olyan furcsán, szomorúan.

– Te szegény ember – mondta.

Feliksz ajkába harapott. – Olyan nemes lelkű vagy. Nem értette, miért mondja ezt. – Es most mit teszünk? Feliksz nagy lélegzetet vett. – Be tudsz vinni a házba

és el tudsz ott rejteni?

Charlotte kicsit gondolkodott. – Igen – mondta.

Feliksz a lány mögé ült a lóra. Az állat megrázta a fejét és felhorkant, mintha rossz néven venné, hogy kettős teher cipelését várják el tőle. Charlotte ügetésre fogta. Egy darabig a lovaglóösvényen mentek, majd hirtelen élesen elfordultak és átvágtak az erdőn. Áthaladtak egy kapun, egy legelőn, egy rövid fasoron. A házat még nem látta meg Feliksz: rájött, hogy Charlotte körbekerül, azért, hogy az északi oldalon közelítse meg a kastélyt.

Elképesztő gyerek. Milyen erős jellem. Tőle örökölte? Szerette volna hinni, hogy igen. Nagyon örült, hogy elmondta neki az igazat a származásáról. Az volt az érzése, hogy még nem fogadta el tényként, de majd elfogadja. Végighallgatta őt, miközben világa a feje tetejére állt, és felindulással, de hisztéria nélkül reagált – ezt a lelki nyugalmat nem az anyjától örökölte.

A fasoron át egy gyümölcsösbe értek. A fák teteje fölött Feliksz most már látta Walden Hall tetőzetét. A gyümölcsös végén kőfal húzódott. Charlotte megállította a lovat, és így szólt: – Jobb, ha itt leszállsz és gyalog jössz mellettem. Igy, ha bárki kipillant az ablakon, nehezebben láthat meg téged.

Feliksz leugrott. A fal mellett mentek és megkerülték egyik sarkát. – Mi van a fal mögött? – kérdezte Feliksz. – Konyhakert. Most inkább ne beszélj.

– Csodálatos vagy – suttogta Feliksz, de a lány nem hallotta meg.

A következő saroknál megálltak. Feliksz néhány alacsony épületet és egy udvart látott. – Az istállók – súgta Charlotte. – Várjál itt. Ha jelzek, gyere olyan gyorsan, ahogy csak tudsz.

– Hová megyünk?

– Fel a tetőre.

A lány az udvarba lovagolt, leszállt és a kantárt egy karóra vetette. Feliksz nézte, hogyan megy a kis udvar végéig, hogyan néz körül, jön vissza és kukkant be az istállóba.

Hallotta, amint megszólal: – Ó, szervusz, Peter. Tizenkét év körüli fiú jött elő, lekapta sapkáját. – Jó reggelt, milady.

Hogyan fog megszabadulni tőle? – kérdezte magában Feliksz.

Daniel hol van? – kérdezte Charlotte.

– Reggelizik, milady.

– Menj és szólj neki, hogy jöjjön ide, vegye le a nyerget Kamásniról.

– Én is meg tudom csinálni, milady.

– Nem, Danielt akarom – szólt erélyesen Charlotte. – Na, indulás!

Nagyszerű, gondolta Feliksz.

A fiú elszaladt. Charlotte Feliksz felé fordult és intett. Feliksz odafutott hozzá.

A lány egy alacsony vastartályra ugrott, onnan egy

szerszámkamra hullámbádog tetejére, majd egy egyemeletes épület palatetőzetére mászott.

Feliksz követte.

A palatetőn araszoltak, négykézláb oldalazva, amíg egy téglafalhoz nem értek; a lejtős tetőn felmásztak a gerincre.

Feliksz úgy érezte, rettenetesen feltűnő és sebezhető. Charlotte felegyenesedett és bekandikált a téglafalba vágott ablakon.

– Mi van ott? – suttogta Feliksz.

–A szobalányok hálószobája. De most mind lent vannak, reggelihez terítenek.

Az ablakpárkányra kapaszkodott és felállt. A hálószoba padlásszoba volt, ablaka az oromfalon, úgyhogy a tető éppen az ablak fölött csúcsosodott$_{p}$lci s innen lejtett mindkét irányba. Charlotte lassan lépegetett az ablakpárkányon, majd átvetette lábát a tetőszélen.

Veszélyesnek látszott. Feliksz megdermedt, félt, hogy a lány leesik. De Charlotte könnyedén lendítette fel magát a tetőre.

Ugyanígy tett Feliksz is.

– Innen már nem vagyunk láthatók – mondta Charlotte.

Feliksz körülnézett. A lánynak igaza volt: lentről már nem vehette észre őket senki. Árnyalatnyit megkönnyebbült.

– Másfél hektár tető van alattunk – közölte Charlotte. – Másfél hektár! A legtöbb orosz parasztnak nincs ekkora földje.

Micsoda látvány! Körös-körül a legkülönfélébb anyagú, nagyságú és magasságú tetők. Létrák és pallók tették lehetővé, hogy azok, akiknek dolguk van idefent, ne lépjenek a pala- vagy ónlemezekre. A csatornázás olyan bonyolult, mint a Batumiban látott olajfinomító csőrendszere, gondolta Feliksz. – Sose láttam még ekkora házat – mondta.

Charlotte felállt. – Gyere utánam.

Előtte ment fel a létrán, majd egy deszkapallón, azután egy rövid falépcsőn, amely egy falba vágott, alacsony, szögletes ajtóhoz vezetett. – Valószínű, hogy valaha innen jártak javítani a tetőre... mára már mindenki megfeledkezett róla. – Kinyitotta az ajtót és átkúszott.

Feliksz hálásan követte a jótékony sötétségbe.

Lydia, aki ébren töltötte az egész éjszakát, kocsit és sofőrt kért kölcsön sógorától, George-tól, és kora reggel elindult Londonból. Az autó kilenc órakor érkezett Walden Hall felhajtójára, és Lydia elképedve nézte a kastély előtt és a parkban nyüzsgő rendőrök százait, gépkocsik tucatjait, a számtalan kutyát. A kocsi keresztülnyomult a tömegen és a déli bejárat előtt állt meg. A pázsiton hatalmas csapos teáskanna, a rendőrök, csészével a kezükben, sort álltak előtte. Pritchard elkínzott arccal szendvicshegyet hordott körbe, óriási tálcán. Azt sem vette észre, hogy az úrnő megérkezett. A teraszon kecskelábú asztalt állítottak fel, mellette Stephen és Sir Arthur Langley ült, utasításokat osztogatva fél tucat rendőrtisztnek, akik félkörben álltak előttük. Lydia odament. Sir Arthur előtt kiterített térkép. Lydia hallotta, amint magyaráz: – Minden csoportban lesz helybeli ember, aki ismeri a terepet, és motorkerékpáros küldönc, aki óránként visszasiet ide, jelentéstételre. – Stephen felnézett, meglátta Lydiát, és otthagyta a többieket.

– Jó reggelt, drágám, ez aztán a kellemes meglepetés, hogy kerülsz ide?

– Kölcsönkértem George kocsiját. Mi folyik itt?

–Átkutatjuk a terepet.

– Ó. – Ha ennyi ember keresi, hogyan menekülhet meg Feliksz?

– Ennek ellenére nem bántam volna, ha Londonban maradsz. Nyugodtabb lettem volna, ha nagyobb biztonságban tudlak.

– Én meg minden pillanatban rettegtem volna, milyen rossz hír jöhet. – És mi lenne a jó hír? – tűnődött. Talán

az, ha Feliksz egyszerűen feladná és eltűnne. De nem teszi, az biztos. Figyelmesen nézett férje arcába. Megszokott nyugalma mögött a fáradtság és feszültség jelei mutatkoztak. Szegény Stephen: először a felesége, majd a lánya árulja el. Rossz lelkiismerete arra késztette, hogy kinyújtsa kezét és megérintse az arcát. – Ne fáraszd magad halálra – mondta.

Füttyszó harsant. A rendőrök gyorsan felhajtották teájukat, szájukba tömték a maradék szendvicset, fölvették a sisakot és hat csoportba tömörültek, mindegyik élén egy-egy vezető. Lydia Stephen mellett állva figyelte őket. Sok hangos vezényszó és még több füttyszó. Végül megindultak. Az első csoport délnek ment, legyező alakban fésülte át a parkot és eltűnt az erdőben. Két másik nyugatnak tartott, a bekerített legelő felé. A maradék három csoport a kocsiúton haladt az országút irányába.

Lydia végignézett a pázsiton. Olyan volt, mint egy gyerekpiknik színhelye a gyerekek távozása után. Mrs. Braithwaite sértődött arckifejezéssel kezdett rendet csinálni.

Lydia bement a házba.

Az előcsarnokban találkozott Charlotte-tal. Láttára Charlotte meglepődött. – Szervusz, mama – mondta. – Nem tudtam, hogy lejössz.

– Az ember úgy elunja magát a városban – mondta gépiesen, majd azt gondolta: milyen ostoba semmiségekről beszélünk.

– Hogy jöttél le?

– Kölcsönkértem George bácsi kocsiját. – Lydia érezte, hogy Charlotte udvariaskodik, miközben egész máshol jár az esze.

– Bizonyára nagyon korán indultál – mondta Charlotte.

– Igen. – Hagyd abba, szerette volna mondani. Ne színleljünk! Miért nem mondjuk meg az igazat?... De képtelen volt rá.

– Elment már ez a sok rendőr? – kérdezte Charlotte.Különös tekintettel vizsgálta Lydiát, mintha most látná először. Lydia kényelmetlenül érezte magát. Bár olvashatnék a lányom gondolataiban.

– Igen, mind elmentek – válaszolta.

– Pompás.

Stephen egyik kedvenc kifejezése ez a “pompás”. Mégis van valami Stephenből Charlotte-ban: az érdeklődés, az eltökéltség, a kiegyensúlyozottság... s minthogy nem tőle örökölte, csak az utánzás révén sajátíthatta el...

– Remélem, hogy elfogják ezt az anarchistát – mondta, és élesen figyelte, hogyan reagál Charlotte.

– Biztos vagyok benne – válaszolt vidáman Charlotte.

Nagyon csillog a szeme, gondolta Lydia. Miért tűnik olyan vidámnak, amikor tudja, hogy rendőrök százai fésülik át a környéket, Felikszet keresve? Miért nem lehangolt és nyugtalan, mint én? Csak az lehet az oka, hogy nem hiszi, hogy elfoghatják. Valami miatt úgy gondolja, hogy Feliksz biztonságban van.

– Mama, árulj el valamit – mondta Charlotte. – Menynyi idő kell ahhoz, hogy egy magzat megnőjön és megszülessen?

Lydiának leesett az álla, arcából kifutott a vér. Charlotte-ra meredt, és azt gondolta: Tudja! Tudja!

Charlotte kissé bánatosan rámosolygott és bólintott. – Ne törődj vele – mondta. – Megválaszoltad a kérdést. – Lement a lépcsőn.

Lydia a korlátba kapaszkodott, ájulás környékezte. Feliksz tehát megmondta Charlotte-nak. Micsoda kegyetlenség, ennyi év után. Haragudott Felikszre: miért kellett Charlotte életét így romba dönteni? Forgott vele az előcsarnok, és hallotta, hogy egy szobalány megszólít-ja: – Rosszul van, asszonyom?

Feje kitisztult. – Csak egy kicsit fáradt vagyok az úttól. Add a karod.

A szobalány karon fogta és együtt mentek fel a lépcsőn, Lydia szobájába. Egy másik szobalány Lydia útiládáinak kicsomagolásával foglalatoskodott. Oltözőjébe odakészítették a meleg vizet. Lydia leült. – Hagyjatok magamra – mondta. – Majd később kicsomagoltok.

A szobalányok kimentek. Lydia kigombolta kabátját, de nem volt elég ereje ahhoz, hogy levesse. Charlotte hangulatán töprengett. Túl vidám volt, noha szemmel láthatóan nem kevés gond nyomasztotta. Lydia ezt megértette, felismerte; maga is érzett néha így. Ebbe a hangulatba sodródik az ember, ha Feliksz társaságában időzik. Akkor érzi úgy, hogy az élet végtelenül izgalmas és érdekes, hogy fontos teendők várnak rá, hogy az élet színes, szenvedélyes és változatos. Charlotte találkozott Felikszszel és úgy véli, a férfi biztonságban van.

Mit tegyek? – gondolta Lydia.

Elcsigázva vetkőzött le. Hosszan mosdott és öltözött, kihasználva az időt, hogy megnyugodjék. Eltűnődött: vajon mi a véleménye Charlotte-nak arról, hogy Feliksz az apja? Nyilvánvaló, hogy nagyon kedveli. Mindenki így van vele, gondolta Lydia; az emberek szeretik Felikszet. Honnan volt ereje Charlotte-nak ahhoz, hogy ne omoljon össze, amikor megtudta az igazat?

Elhatározta, hogy utánajár a házi teendőknek. A tükörbe nézett és nyugodt arckifejezést erőltetett magára; azután kiment. Lefelé menet találkozott egy cseléddel, aki szeletelt sonkával, rántottával, friss kenyérrel, tejjel, kávéval és szőlővel púpozott tálcát vitt felfelé. – Kinek viszed? – kérdezte.

– Lady Charlotte-nak, asszonyom – felelt a lány.

Lydia továbbment. Még az étvágyát sem veszítette el Charlotte? Bement a reggelizőszobába és a szakácsnőt hívatta. Mrs. Rowse sovány, ideges asszony volt, aki sosem evett a gazdái számára készített dús ételekből. – Tudomásom szerint Mr. Thomson itt ebédel, asszonyom, vacsorára pedig Mr. Churchillt is idevárják. – Lydia megvitatta vele az étrendet, azután elküldte. Mi a csudának vitet magának Charlotte ekkora reggelit? – töprengett. Es ilyen későn! Vidéken általában nagyon koránkelt Charlotte és már rég megreggelizett, mire ő, Lydia, előkerült.

Pritchardot hívatta és megbeszélte vele, kit hová ültessenek. Pritchard elmondta, hogy Aleksz, további intézkedésig, a szobájában étkezik. Az ültetési terv elkészítésénél ez vajmi keveset számít: amúgy is túl sok a férfi és a jelenlegi helyzetben aligha hívhat meg újabb vendégeket csak azért, hogy a két nem egyenlő számban legyen képviselve. Megtette, amit tehetett és elbocsátotta Pritchardot.

Hol találkozott Charlotte Feliksszel? És mitől olyan biztos benne, hogy nem kapják el? Rejtekhelyet talált a számára? Esetleg álruhába öltöztette?

Nyugtalanul járkált a szobában, a képeket, a kis bronzszobrokat, az üvegdíszítményeket, az íróasztalt nézte. Fájt a feje. Nekilátott, hogy az ablak melletti nagy vázában átrendezze a virágokat, de leverte a vázát. Csöngetett, megparancsolta, hogy szedjék össze a cserepeket, majd kiment a szobából.

Szörnyen ideges volt. Fontolgatta, bevegyen-e laudanumot. Az utóbbi időben nem segít rajta annyira, mint korábban.

Mit fog most tenni Charlotte? Megtartja a titkot? Miért nem beszél a gyerek a szülőjével?

A könyvtárba ment, azzal a homályos elképzeléssel, hogy keres valami olvasnivalót, ami eltereli gondolatait. Belépve összerezzent a bűntudattól, mert Stephen ott ült az íróasztalnál. Férje felnézett, szívélyes mosollyal üdvözölte és folytatta az írást.

Lydia a könyvespolcok között kószált. Gondolkodott, ne vegye-e elő a Bibliát. Gyerekkorában gyakran olvasták együtt a Bibliát, a család közösen imádkozott és sokat jártak templomba. Szigorú nörszei heves szenvedéllyel ecsetelték a pokol borzalmait, a tisztátalan lélekre váró büntetéseket, lutheránus német nevelőnője sokat prédikált a bűnről. De amióta paráználkodott, magára és lányára idézve Isten haragját, sohasem volt képes

vigaszt találni a vallásban. Kolostorba kellett volna vonulnom, gondolta, rendbe hozni dolgomat Istennel; apám ezt ösztönösen jól megérezte.

Találomra levett egy könyvet, leült, s kinyitva az ölébe tette. – Szokatlan választás részedről – szólalt meg Stephen. Onnan, ahol ült, nem láthatta a címet, de minden szerzőről tudta, hol a helye a polcokon. Oly sok könyvet olvas, Lydia nem is tudta, mikor szakít rá időt. Megnézte az ölében tartott könyv gerincét. Thomas Hardy: *Wessexi költemények.* Nem szerette Hardyt: sem eltökélt, szenvedélyes nőalakjait, sem azokat az erős férfiakat, akiket ezek a nők tönkretettek.

Stephen és ő gyakran üldögéltek így, különösen amikor először jöttek le Walden Hallba. Nosztalgiával idézte fel, hogyan ült és olvasott, mialatt a férfi dolgozott. Azokban az időkben a férje nyugtalanabb volt, jutott eszébe: gyakran hangsúlyozta, hogy a mezőgazdaságból már nem lehet pénzt kicsikarni, s ha a család gazdag és hatalmas akar maradni, fel kell készülnie a huszadik századra. Akkoriban eladott néhány gazdaságot, több ezer hektárt igen alacsony áron; a pénzt vasutakba, bankokba és londoni ingatlanokba fektette. Terve bizonyára sikeres volt, mert arcáról csakhamar eltűntek a gond felhői.

A megállapodottság korszaka Charlotte születése után következett be. A cselédség imádta a csecsemőt, és szerették Lydiát azért, hogy életet adott neki. Lydia hozzászokott az angol életmódhoz, megkedveltette magát a londoni társaságban. Tizennyolc évi nyugodt élet következett.

Lydia felsóhajtott. Vége a nyugodt éveknek. Titkait egy ideig olyan sikeresen rejtegette, hogy senkit sem kínoztak, csak őt magát, s még neki is sikerült időnként megfeledkezni róluk; de most napfényre kerülnek. Azt hitte, hogy London eléggé biztonságos távolságra van Szentpétervártól, de talán jobb választás lett volna Kalifornia; az is lehet, hogy sehol sincs elég messze. A békesség ideje elmúlt. Minden szétesik. Mi lesz most? Belenézett a könyvbe, és ezt olvasta:

Bárcsak szívből felelhetne igennel, hogy meg ne ölje, áhítja a nő, hát
eltökélten hazudozni kezd el, e jótettért lelkét sem szánja ő.

Rólam szól? – tűnődött. Én adtam el a lelkem, amikor hozzámentem Stephenhez, hogy Felikszet a Péter-Pál-erőd börtönétől megmentsem? Azóta is szerepet játszom, úgy teszek, mintha nem lennék szemérmetlen, bűnös, közönséges ringyó. De az vagyok! Es nem is az egyetlen. Más asszonyok is így éreznek. Mi másért akarna szomszédos hálószobát a grófné és Charlie Stott? Es miért figyelmeztetne erre kacsintással Lady Girard, ha nem tudná, miről van szó? Ha csak egy kicsit szemérmetlenebb lettem volna, Stephen gyakrabban bújt volna az ágyamba és most lenne egy fiunk. Újból sóhajtott.

– Pennyt adok értük – szólalt meg Stephen.

– Micsoda?
– Egy pennyt a gondolataidért.
Lydia mosolygott. – Hát mindig tanulok új kifejezéseket? Ezt például még nem hallottam.
– Soha senki nem hagyhatja abba a tanulást. Ez azt jelenti: áruld el, mire gondoltál.
– Arra, hogy ha meghalsz, Walden Hall George fiára száll.
– Hacsak fiunk nem születik.
Az arcába nézett: Stephen csillogó kék szemét, csinos szürke szakállát nézte. Fehér pöttyös kék nyakkendőt viselt.
– Elkéstünk volna? – kérdezte Stephen.
– Nem tudom – válaszolt Lydia, s arra gondolt: attól függ, mi lesz Charlotte következő lépése.
– Mindenesetre próbálkozzunk tovább – mondta Stephen.
Szokatlanul nyílt beszélgetés volt: Stephen megérezte, hogy Lydia őszinte hangulatban van. Felkelt és odaállt a férfi mellé. Kopasz foltot látott a tarkóján. Vajon mióta kopaszodik? – Igen – mondta Lydia –, próbálkozzunk tovább. – Lehajolt és megcsókolta homlokát; majd hirtelen indulattal szájon csókolta. A férfi behunyta a szemét.
Egy pillanat múlva szétváltak. A férfi zavarban volt: napközben ritkán csinálnak ilyet, mert mindig annyi szolga van körülöttük. Miért élünk úgy, ahogy élünk, ha ez nem tesz boldoggá bennünket? – gondolta Lydia. Megszólalt: – Nagyon szeretlek.
– Tudom – mosolygott Stephen.
Lydia hirtelen nem bírta tovább. – Fel kell mennem átöltözni ebédhez, mielőtt Basil Thomson megérkezik – mondta.
Stephen bólintott.
Erezte, hogy a férfi szeme követi, amint kimegy. Felfelé menet azon gondolkozott, van-e még esély rá, hogy ő és Stephen valóban boldogok legyenek.
Hálószobájába ment. Még mindig nála volt a verseskötet. Letette. Charlotte kezében van a helyzet kulcsa. Beszélni kell vele. Végül is, ha az embernek van bátorsága hozzá, a legnehezebb dolgokat is kimondhatja; és mi vesztenivalója van? Anélkül, hogy pontosan tudta volna, mit is akar mondani, a második emeletre, Charlotte szobája felé indult.
Nesztelenül lépkedett a szőnyegen. A lépcső tetejére ért és végignézett a folyosón. Látta, hogy Charlotte épp eltűnik a régi gyerekszobában. Utána akart szólni, de fékezte magát. Mit visz Charlotte? Mintha egy tányér szendvics és egy pohár tej lett volna a kezében.
Tanácstalanul állt, majd bement Charlotte hálószobájába. Az asztalon ott állt a tálca, amit a cseléd felhozott. A sonka és a kenyér eltűnt. Miért kér Charlotte egy tálca ennivalót és csinál belőle szendvicset, hogy a gyerekszobában egye meg? Lydia tudomása szerint a gyerekszobában nem volt semmi, csak néhány porvédő huzattal bevont bútordarab. Charlotte annyira gondterhelt lenne, hogy szükségét érzi a gyermekkor barátságos világába való visszahúzódásnak?
Úgy döntött, hogy kideríti. Nem szívesen avatkozott be Charlotte magánszertartásába, bármi légyen is az; de azután azt gondolta: az én házam, az én lányom, talán jogom van hozzá. Es lehet, hogy sor kerül arra a meghitt pillanatra, amikor elmondhatom, amit el kell mondanom. Ezért kilépett a hálószobából, végigment a folyosón és benyitott a gyerekszobába.
Charlotte nem volt ott.
Lydia körülnézett. Ott állt az öreg hintaló, fülei kettős csúcsként meredtek a porhuzat alatt. Egy nyitott ajtón át látta a tanulószobát, falain térképek és gyermeteg rajzok. Egy másik ajtó a hálószobába vezetett: ez is üres volt, csak a porvédők látszottak. Használjuk-e még valaha

mindezt? – kérdezte magától Lydia. Lesznek-e még itt nörszök, pelenkák, pöttöm ruhácskák; és dajka, és ólomkatonák, és suta kézzel telefirkált, tintapacákkal ékes gyakorlófüzetek?

De hol lehet Charlotte?

A nagy szekrény ajtaja nyitva állt. Lydiának hirtelen eszébe jutott: hát persze! Charlotte rejtekhelye! A szobácska, amiről, azt hiszi, senki sem tud, ahová elbújt, ha megszidták. Ő maga rendezte be, innen-onnan összeszedett darabokkal, és mindenki úgy tett, mintha nem tudná, hová tűnnek el a holmik. Lydia ritka engedékeny döntéseinek egyike volt, hogy meghagyta ezt a rejtekhelyet Charlotte-nak, s megtiltotta Marjának, hogy “felfedezze”, mert ő maga is elrejtőzött néha, a télikertben, és jól tudta, mennyire fontos, hogy legyen egy hely, amit az ember magáénak mondhat.

Charlotte tehát még mindig használja ezt a pici szobát! Lydia közelebb húzódott s bár egyre inkább vonakodott,

mind nagyobb kísértést is érzett, hogy betörjön Charlotte magánéletébe.

Ekkor hangokat hallott.

Charlotte magában beszélne?

A fülét hegyezte.

Oroszul beszél magában?

Ekkor meghallott egy másik hangot, egy oroszul suttogó férfihangot; a hangot, amely olyan, mint egy simogatás, a hangot, amelytől érzéki remegés fogta el.

Feliksz van odabent.

Lydia azt hitte, elájul. Feliksz! Karnyújtásnyira! Elbújtatva Walden Hallban, miközben a rendőrség az egész környéket átkutatja érte! Es Charlotte bújtatta el.

Nem szabad sikítani!

Szájához emelte öklét és beleharapott. Remegett.

El innen. Nem tudok ép ésszel gondolkozni. Nem tudom, mit tegyek.

Rettenetesen fájt a feje. Egy adag laudanumra van szükségem, gondolta. A nyugtató cseppek várható hatása erőt öntött bele. Leküzdötte remegését. Pillanatok múlva lábujjhegyen kiosont a gyerekszobából.

Majdnem szaladva tette meg az utat a folyosón és le a lépcsőn, a szobájába. A nyugtató a szekreterben volt. Kinyitotta az üveget. Remegő keze nem bírta el a kanalat, egyenesen az üvegből ivott. Néhány perc múlva kezdett megnyugodni. Elrakta az üveget és a kanalat, és becsukta a fiókot. Ahogy idegei megnyugodtak, kellemes elégedettség lett úrrá rajta. Fejfájása is enyhült. Most egy darabig semmi sem fogja izgatni. Ruhásszekrényéhez ment, kinyitotta ajtaját. Ott állt, bámulta a ruhák sorát, képtelen volt eldönteni, melyiket vegye fel az ebédhez.

Feliksz ketrecbe zárt tigrisként rótta a kicsi szobát, három-három lépést tudott tenni minden irányban; fejét lehajtotta, nehogy a mennyezetbe ütközzék, és Charlotte-ot hallgatta.

– Aleksz ajtaja mindig zárva van – mondta a lány. –Két fegyveres őr van bent, egy meg kint. A bentiek nem nyitják ki az ajtót, ha kinti kollégájuk nem ad rá utasítást.

– Egy kint és kettő bent. – Feliksz a fejét vakarta és oroszul káromkodott. Nehézségek, mindig nehézségek, gondolta. Itt vagyok, benn a házban, tettestársam a háznép közül való és mégis nehéz. Nekem miért nem lehet olyan szerencsém, mint azoknak a fiúknak ott Szarajevóban? Miért kellett úgy alakulnia, hogy tagja vagyok ennek a családnak? Charlotte-ra nézett, és azt gondolta: nem mintha bánnám.

Charlotte elkapta pillantását, és megkérdezte: – Mi az?

– Semmi. Bármi történjék, örülök, hogy rád találtam. – Én is. De mit fogsz tenni Aleksz

ügyében?
– Meg tudnád csinálni a ház tervrajzát?
Charlotte grimaszt vágott. – Megpróbálhatom.
– Ismerned kell, itt ne átél fel.
– Hát ezt a részét persze ismerem... de vannak olyan részei, ahol sose jártam. Pritchard hálószobája, a házvezetőnő lakrésze, a pincék, a konyha fölötti rész, ahol lisztet meg egyebeket tárolnak...
– Csináld meg legjobb tudásod szerint. Emeletenkénti beosztásban.
Gyerekkori kincsei között talált papírt és ceruzát, és odatérdelt a kis asztalhoz.
Feliksz újabb szendvicset evett és megitta a maradék tejet. Soká tartott, amíg ennivalóhoz jutott, mert Charlotte nem merte hamarabb hozni a folyosón takarító cselédlányok miatt. Miközben evett, nézte, hogyan rajzol a lány, hogyan töri a fejét és harapdálja ceruzája végét. Egyszer megszólalt Charlotte: – Az ember nem is tudja, milyen nehéz ez, amíg meg nem próbálja. – Régi ceruzái között radírt is talált és gyakran használta. Feliksz megcsodálta, hogy milyen tökéletesen egyenes vonalakat húz vonalzó nélkül. A lekuporodva rajzoló lányka látványa szíven ütötte. Elgondolta, hogyan ült annak idején évekig a tanulószobában, hogyan rajzolt először házat, azután

mamát és “papát”, később Európa térképét, majd faleveleket, a téli parkot... Walden bizonyára sokszor látta rajzolás közben.
— Miért váltottál ruhát? — kérdezte.
— Ó, itt mindenkinek folyton át kell öltözni. Tudod, a nap minden órájához más és más öltözék illik. Vacsoránál mutogathatod a válladat, ebédnél nem. Vacsorához fűzőt kell viselni, teához nem. A bent hordott ruhában nem szabad kilépni a házból. A könyvtárban lehet rajtad gyapjúzokni, a reggelizőszobában nem. Fogalmad sincs, hány ilyen előírást kell folyton észben tartani.
Feliksz bólintott. Az uralkodó osztály degeneráltsága már nem okozott újabb meglepetést.
Charlotte átnyújtotta a vázlatokat és Feliksz ismét megtelt ügybuzgalommal. A rajzokat tanulmányozta. – Hol tartják a fegyvereket? — kérdezte.
Charlotte megérintette a karját. — Ne ilyen parancsolóan — mondta. — Ha nem tudnád, a te oldaladon állok.
A lány hirtelen ismét felnőtt nő lett. Feliksz bűnbánóan mosolygott. — Elfeledkeztem magamról — mondta.
— A puskák a fegyverteremben vannak. — Rábökött egy pontra a tervrajzon. — Tényleg viszonyod volt a mamával?
— Igen.
— Olyan nehezen hihető, hogy a mama ilyet tett volna.
— Nagyon vad volt akkor. Ma is az, csak az ellenkezőt színleli.
— Tényleg azt hiszed, hogy még mindig az?
— Nem hiszem, tudom.
— Minden, minden másként van, mint ahogy korábban hittem.
— Ezt hívják felnőtté válásnak.
A lány eltöprengett. — Azon tűnődöm, hogyan nevezzelek.
— Hogy érted?
— Hát nagyon furcsa lenne, ha apámnak szólítanálak.
— Maradjunk egyelőre a Feliksznél. Idő kell, hogy hozzászokjál a gondolathoz, hogy én vagyok az apád. — Es lesz rá időm?

Fiatal arca annyira elkomorult, hogy Feliksz kézbe fogta kezét. — Miért ne lenne?

— Mit teszel azután, hogy elfogtad Alekszet?

Elfordult, hogy ne lássék szemében a bűntudat. — Ez attól függ, hogyan és mikor sikerül elrabolnom, de minden valószínűség szerint itt fogom őrizni a kastélyban. Te majd hozol nekünk ennivalót és te küldöd el Genfbe a kódolt táviratot, amelyben értesítjük barátainkat arról, ami történt. Amikor a hír elterjed, és elérjük, amit akartunk, szabadon bocsátjuk Orlovot.

— Es azután?

— Minthogy Londonban fognak keresni, északra megyek. Ott vannak nagyvárosok — Birmingham, Manchester, Hull —, ahol elrejtőzhetek. Néhány héttel később visszajuthatok Genfbe, azután majd Szentpétervárra... ott a helyem, ott fog a forradalom kitörni.

— Tehát sose látlak többé.

Nem is akarsz majd, gondolta. Hangosan így szólt: — Miért ne? Én is visszatérhetek Londonba. Te is elutazhatsz Szentpétervárra. Találkozhatunk Párizsban is. Ki tudja? Ha van olyan, hogy Sors, szemmel láthatóan eltökélt szándéka, hogy bennünket összehozzon. — Bárcsak el tudnám hinni, bárcsak tudnám.

— Ez igaz — mondta Charlotte vékonyka mosollyal, és a férfi látta, hogy ő sem hiszi. A lány felállt. — Most muszáj vizet hoznom, hogy megmosakodj.

— Ne izgasd magad. Voltam ennél sokkal piszkosabb is. Engem nem zavar.

— De engem igen. Rém büdös vagy. Azonnal itt leszek. Ezzel kiment.

Walden, emlékezete szerint, évek óta nem vett részt ilyen nyomott hangulatú ebéden. Lydia kábulatban ült. Charlotte hallgatag, de rá nem jellemző módon ideges is volt, elejtette az evőeszközt és feldöntött egy poharat. Thomsonnak szavát se lehetett venni. Sir Arthur Langley megpróbált kedélyeskedni, de szavaira senki sem válaszolt. Walden magába zárkózott, nem tudott másra gondolni, mint arra a rejtélyre: honnan jött rá Feliksz, hogy Aleksz Walden Hallban van. Gyötörte a csúf gyanú, hogy Lydiának van valami köze hozzá. Végül is Lydia árulta el neki, hogy Aleksz a Savoyban van; beismerte, hogy Feliksz "homályosan ismerős" neki Szentpétervárról. Lehet, hogy Feliksznek valamiféle hatalma van felette? Lydia egész nyáron olyan furcsa, olyan zaklatott volt. Es most, hogy tizenkilenc év óta első ízben gondolt elfogulatlanul Lydiára, be kellett vallani önmagának, hogy szexuálisan langymelegnek tartja. Jól nevelt hölgyektől természetesen ezt várják, de Walden nagyon is jól tudta, hogy ez udvarias képzelgés és hogy a nőket általában ugyanolyan vágyak gyötrik, mint a férfiakat. Lehet, hogy Lydia valaki másra vágyódik, valakire a múltjából? Ez sok mindent megmagyarázna, amire eddig nem volt magyarázat. Iszonyatos érzés, hogy itt ül, életének társát nézi és egy idegent lát.

Ebéd után Sir Arthur a főhadiszállásának kinevezett nyolcszögletű szobába ment. Walden és Thomson feltette kalapját és kilépett a teraszra szivarozni. A napsütötte park, mint mindig, most is elragadó volt. A távoli szalonban Csajkovszkij zongoraversenyének első, harsány akkordjai hangzottak fel: Lydia zongorázott. Walden szomorúságot érzett. A zene hangját elnyomta egy motorkerékpár dübörgése; újabb küldönc jött jelentést tenni a kutatás eredményéről Sir Arthurnak. Eddig semmi.

Egy inas kávét hozott, majd magukra hagyta őket. Thomson megszólalt. – Nem akartam Lady Walden előtt beszélni, de azt hiszem, nyomára jöttünk az árulónak.

Walden megdermedt.

– Tegnap este kihallgattam Bridget Callahant, azt a Cork Street-i asszonyt – folytatta

Thomson. – Sajnos, semmit sem tudtam belőle kihúzni. Embereimet azonbanotthagytam, hogy kutassák át a házat. Ma reggel megmutatták, mit találtak. – Kettétépett borítékot vett elő és átnyújtotta Waldennek.

Walden döbbenten látta a borítékon Walden Hall címerét.

– Felismeri a kézírást? – kérdezte Thomson.

Walden megfordította a boríték két felét. A címzés:

Mr. F. Kschessinsky c/o Cork Street 19 London, N.

– Ó, édes istenem, Charlotte. – Waldennek sírhatnékja támadt.

Thomson hallgatott.

– Ő vezette ide – mondta Walden. – A saját lányom.

– A borítékra meredt, remélve, hogy eltűnik a kezéből. A kézírás összetéveszthetetlen volt, saját írásának fiatalos mása.

– Nézze a bélyegzőt – mondta Thomson. – Aznap írta, amikor ideérkezett. A faluban adták postára.

– Hogy történhetett meg? – kérdezte Walden. Thomson nem válaszolt.

– Feliksz volt a szövetsapkás férfi – mondta Walden.

– Minden stimmel. – Reménytelen szomorúság, majdnem gyász fogta el, mintha szívének kedves valaki halt volna meg. A parkot nézte, a fákat, amelyeket fél századdal ezelőtt az apja ültetett, a gyepet, amelyet a család egy évszázada gondoz, s most mindez értéktelennek tűnt, annyira értéktelennek. Csöndesen megszólalt: – Az ember a hazájáért harcol, és belülről elárulják a szocialisták és a forradalmárok; az osztályáért, és elárulják a liberálisok; a családjáért, s még azok is elárulják. Charlotte! Miért, Charlotte, miért? – Torka elszorult. – Micsoda átkozott élet ez, Thomson! Micsoda átkozott élet!

– Kérdőre kell vonnom – mondta Thomson.

– Nekem is. – Walden felállt. Szivarjára nézett. A szivar kialudt. Eldobta. – Gyerünk be.

Bementek.

Walden az előcsarnokban megállított egy szolgálót. – Nem tudja, hol van Lady Charlotte?

– Azt hiszem, uram, a szobájában. Nézzem meg? – Igen. Mondja meg neki, hogy a szobájában akarok vele azonnal beszélni.

– Igen, uram.

Walden és Thomson a hallban vártak. Walden körbenézett. A márványpadlózat, a faragott lépcsőház, a stukkómennyezet, a tökéletes arányok – mindez értéktelen immár. Egy inas haladt el mellettük nesztelenül, lesütött szemmel. Motorkerékpáros küldönc érkezett, a nyolcszögletű szobába ment. Pritchard vágott át az előcsarnokon, az elküldésre szánt leveleket vette fel az asztalról, ugyanúgy, ahogy azon a napon tehette, amikor Charlotte megírta áruló levelét Feliksznek. A szolgálólány lejött a lépcsőn.

– Lady Charlotte készen áll a fogadására, uram. Walden és Thomson felment.

Charlotte szobája a második emeleten, a kastély homlokzati részén volt, ablakai a parkra nyíltak. Világos és napos volt, csinos huzatokkal, modern bútorral. Nagyon régóta nem jártam itt, futott át Walden agyán.

– Nagyon morcosnak látszol, papa – mondta Charlotte.

– Minden okom megvan rá – felelt Walden. – Életem legborzalmasabb értesülését kaptam az imént Mr. Thomsontól.

Charlotte összeráncolta homlokát.

– Lady Charlotte, hol van Feliksz? – kérdezte Thomson.
Charlotte falfehér lett. – Természetesen fogalmam sincs.
– Ne légy ilyen kimért, az istenfáját! – kiáltott rá Walden.
— Hogy mersz káromkodni a jelenlétemben!
— Elnézést kérek...
Thomson közbeszólt: – Ha hagyná, hogy én beszéljek, uram...
– Jól van. – Walden az ablakmélyedésbe ült és sehogy sem értette, miért kért bocsánatot a lányától.
Thomson Charlotte-hoz fordult: – Lady Charlotte, én rendőr vagyok és bizonyítani tudom, hogy ön gyilkos összeesküvésben vesz részt. Az a szándékom, és az apjáé is, hogy ennek azonnal véget vessünk, és, ami különösen fontos, elejét vegyük, hogy hosszú éveket börtönben kelljen töltenie.
Walden rámeredt Thomsonra. Börtön! Biztosan csak rá akar ijeszteni. De nem, döbbent rá rémülten; Thomson igazat beszél, a lány bűnöző...
Thomson folytatta. – Ha meg tudjuk akadályozni a gyilkosságot, elpalástolhatjuk az ön közreműködését. De ha a merénylet sikerül, nincs más választásom, mint hogy bíróság elé állítsam önt, és akkor nem segítő-, hanem tettestársként. Ezért fel is akaszthatják.
– Nem! – kiáltott fel önkéntelenül Walden.
– De igen – válaszolt csendesen Thomson.
Walden kezébe temette arcát.
– Megkímélheti magát mindettől, és nemcsak önmagát, hanem mamáját és papáját is – folytatta Thomson. – Mindent meg kell tennie, hogy megtalálhassuk Felikszet és megmenthessük Orlov herceg életét.
Lehetetlen, gondolta a végsőkig elkeseredett Walden. Úgy érezte, megőrül. Az én lányomat nem akaszthatják fel. De ha megölik Alekszet, Charlotte lesz gyilkosainak egyike. Nem engedem bíróság elé állítani. Ki is a belügyminiszter? McKenna. Nem ismerem. De Asquith közbeléphet és megakadályozhatja az eljárást... közbelép-e?
– Mondja el, mikor látta utoljára Felikszet – szólt Thomson.
Walden Charlotte-ot figyelte, válaszát várta. A lány egy szék mögött állt, két kezével a támláját szorongatta.
Ujjpercei elfehéredtek, de arca nyugodt maradt. Végül megszólalt. – Nincs mit mondanom.
Walden hangosan felnyögött. Hogy tud továbbra is így viselkedni a lány, azután, hogy rajtakapták? Mi jár az eszében? Idegennek tűnt. Mikor veszítettem el őt?
– Tudja, hol van most Feliksz? – kérdezte Thomson.
A lány nem válaszolt.
– Figyelmeztette az itteni biztonsági intézkedésekre? Charlotte kifejezéstelen arccal állt.
– Milyen fegyver van nála?
Semmi válasz.
– Tudja-e, hogy valahányszor megtagad egy választ, mind bűnösebb lesz?
Walden változást vett észre Thomson hanghordozásában és ránézett. Thomson most már igazából dühös volt.
– Hadd magyarázzak meg valamit – mondta Thomson. – Maga azt hiszi, hogy a papa megmentheti az igazságszolgáltatástól. Lehet, hogy ő is ezt gondolja. De esküszöm, hogy ha Orlov meghal, bíróság elé állíttatom magát gyilkosság vádjával. Fontolja meg!
Thomson kiment a szobából.

Távozása után Charlotte megijedt. Egy idegen ember jelenlétében sikerült úgy-ahogy megőriznie hidegvérét. Félt attól, hogy ha kettesben marad papával, ereje meginog.

– Megmentlek, ha tudlak – mondta letörten az apja.

Charlotte nagyot nyelt és elfordította fejét. Jobb szeretném, ha mérges lenne, gondolta; azzal megbirkóznék.

Walden kitekintett az ablakon. – En vagyok a felelős – mondta elkínzottan. – En választottam anyádat, és nemzettelek és én neveltelek fel. Az én teremtményem vagy. Nem értem, mi történt, igazán nem értem. – A lányra nézett. – Kérlek, meg tudnád magyarázni?

– Igen – hangzott a válasz. Charlotte nagyon szerette volna megértetni vele, és biztos volt benne, hogy sikerül, ha szabatosan adja elő. – Nem akarom, hogy belerántsd Oroszországot a háborúba, mert ha terved sikerül, ártatlan oroszok milliói halnak vagy sebesülnek meg, minden ok nélkül.

Walden meglepődött. – Erről van szó? Ezért követtél el ilyen szörnyűségeket? Ezt szeretné Feliksz elérni?

Talán sikerül megértetni vele, gondolta örömmel a lány. – Igen – mondta. Lelkesen folytatta. – Feliksz forradalmat is akar Oroszországban... talán te is úgy véled, hogy ez jó lenne... és úgy hiszi, talán megadhatná a kezdő lökést a felkelésnek, ha a nép megtudná, hogy Aleksz háborúba akarja sodorni őket.

– Te azt hiszed, hogy én akarom a háborút? – kérdezte hitetlenkedve Walden. – Azt hiszed, nekem tetszene? Azt hiszed, hasznom származna belőle?

– Persze hogy nem, de bizonyos körülmények között hagynád, hogy kitörjön.

– Mindenki hagyná, még Feliksz is, aki, ahogy mondod, forradalmat akar. S ha háború lesz, nekünk kell győznünk. Gonoszság ilyet mondani? – Hangja majdnem könyörgő volt.

A lány kétségbeesetten próbálta megértetni magát. – Nem tudom, gonoszság-e, de tudom, hogy helytelen. Az orosz paraszt mit sem tud az európai politikáról és nem is érdekli. De őt fogják szétszaggatni a lövedékek, az ő lábát viszi el az ágyúgolyó és vele történnek a legborzalmasabb dolgok, amiatt, hogy te megállapodást kötsz Aleksszel! – Visszafojtotta sírását. – Papa, nem érted, hogy ez helytelen?

– Gondold csak meg angol szempontból, a saját, személyes szempontodból. Képzeld el, hogy Freddie Chalfont és Peter és Jonathan vonulnak hadba, mint tisztek, és Daniel, a lovász, és Peter, az istállószolga, és Jimmy, a háziszolga és Charles, az inas és Peter Dawkins, a földműves lesznek a közlegényeik, nem szeretnéd, ha segítséget kapnának? Nem örülnél neki, ha az egész orosz nép az ő oldalukon állna?

–De igen, különösen akkor, ha az orosz nép döntené el, hogy segítségükre siet. De nem ők döntenek, ugye, papa? Te és Aleksz fogtok dönteni. Neked nem a háború megnyerésére, hanem megakadályozására kellene törekedni.

– Ha Németország megtámadja Franciaországot, segíteni kell a barátainkon. Anglia számára katasztrófa lenne, ha Németország leigázná Európát.

– Mi lehet nagyobb katasztrófa a háborúnál? – Sose harcoljunk tehát?

– Csak akkor, ha ide betörnek.

– Ha nem harcolunk a németek ellen francia területen, itt kell majd felvenni a harcot ellenük.

– Biztos vagy benne?

– Valószínűnek tartom.

– Ha előáll ez a helyzet, akkor majd harcolunk.

– Figyelj ide. Ebbe az országba nyolcszázötven éve nem tette be lábát hódító. Es miért? Mert a saját területén harcoltunk az ellenséggel, nem a miénken. Ezért van az, hogy te, Lady Charlotte Walden, békés és virágzó országban nőttél fel.

– És hány háborút vívtak már, hogy megelőzzék a háborúkat? Ha mi nem harcolnánk mások területén, lett volna egyáltalán háború?

– Ki tudja? – mondta csüggedten Walden. – Bárcsak alaposabban tanulmányoztad volna a történelmet. Bárcsak többet beszélgettünk volna mi ketten ezekről a dolgokról. Ha fiam lett volna, minden bizonnyal... de uramisten! Almomban sem jutott eszembe, hogy a lányomat a külpolitika érdekelheti! Es most megfizetek érte. Micsoda árat fizetek! Charlotte, biztosíthatlak, hogy az emberi szenvedés matematikája nem olyan egyszerű, amilyennek ez a Feliksz szeretné veled elhitetni. Nem hiszel nekem? Nem bízol bennem?

– Nem – mondta makacsul a lány.

– Feliksz meg akarja ölni az unokabátyádat. Ez mindegy neked?

– Nem megölni akarja, hanem elrabolni.

Papa a fejét rázta. — Charlotte, kétszer próbálta megölni Alekszet, egyszer meg engem. Több embert meggyilkolt Oroszországban. Charlotte, ez nem emberrabló, ez gyilkos.

– Nem hiszek neked.

– De miért? – kérdezte panaszosan Walden.

– Megmondtad nekem az igazat a szüfrazsettmozgalomról? Megmondtad az igazat Annie-ről? Megmondtad nekem, hogy ebben a demokratikus Angliában a legtöbb embernek még mindig nincs szavazati joga? Megmondtad az igazat a nemi érintkezésről?

– Nem, nem mondtam. – Charlotte döbbenten látta, hogy a papa orcái könnytől nedvesek. – Lehet, hogy minden, amit valaha is mint apa tettem, hibás volt. Nem tudtam, hogy a világ ennyire megváltozik. Fogalmam sem volt arról, mi lesz a nők szerepe 1914-ben. Úgy tűnik, rettenetes kudarcot vallottam. De azt tettem, amit számodra a legjobbnak véltem, mert szerettelek és most is szeretlek. Nem a politikai nézeteid miatt sírok. Az árulásod miatt. Foggal-körömmel harcolni fogok azért, hogy ne kerülj majd bíróság elé, még ha sikerül is megölni szegény Alekszet, mert a lányom vagy, számomra a világon a legfontosabb személy. Teérted hagyom a pokolba az igazságot, a jó hírnevet, Angliát. Gonoszságokat volnék képes elkövetni érted, egy pillanatig sem habozva. Énnekem te minden elv, minden politika, minden más fölött állsz. A családi életben ez így van. Ami szörnyen bánt, az az, hogy te nem tennéd meg mindezt énértem. Vagy megtennéd?

Charlotte veszettül szeretett volna igent mondani. –Őszinte leszel hozzám, még ha hibáztam is, csak azért, mert az apád vagyok?

De nem vagy az apám, gondolta Charlotte. Lehajtotta fejét; nem bírt ránézni.

Egy percig csendben ültek. Azután papa kifújta az orrát. Felállt és az ajtóhoz ment. A zárból kivette a kulcsot, és kilépett. Becsukta maga mögött az ajtót.

Charlotte hallotta, hogy elfordítja a kulcsot, bezárja őt a szobába.

Sírva fakadt.

Lydia két napon belül a második dermedt légkörű vacsorát adta. O volt az egyetlen nő az asztalnál. Sir Arthur morcos volt, mert az óriási apparátussal lefolytatott hajtóvadászaton nem sikerült Felikszet elfogni. Charlotte és Altiksz a szobájának foglya volt. Basil Thomson és Walden jeges udvariassággal kezelte egy-mást, mert Thomson kiderítette Charlotte és Feliksz kapcsolatát és bebörtönzéssel fenyegette meg Charlotte-ot. Winston Churchill is jelen volt. Magával hozta a megállapodást, Aleksszel együtt alá is írták, de ez sem vidított fel senkit,

mert mindenki tudta, hogy ha Alekszet meggyilkolják, a cár visszautasítja a ratifikálást. Churchill közölte: minél hamarabb távozik Aleksz Anglia területéről, annál jobb. Thomson kijelentette, hogy biztonságos útvonalat fog kidolgozni, hatalmas testőrséget ad mellé és Aleksz már holnap elutazhat. Mindenki korán ágyba tért, mert nem tudtak mihez kezdeni magukkal.

Lydia tudta, hogy nem képes elaludni. Megoldatlan maradt minden. A délutánt bizonytalan ködben, a laudanum kábulatában töltötte, igyekezett elfelejteni, hogy Feliksz itt van, az ő házában. Aleksz holnap eltávozik, már csak néhány órára kell biztonságáról gondoskodni... Töprengett, hogyan tudná rávenni Felikszet, hogy még egy napig maradjon nyugton. Menjen oda hozzá és hazudjon neki, mondja azt, hogy holnap este lehetősége lesz megölni Alekszet? Nem fog hinni neki. Ez a terv reménytelen. De ha már felötlött agyában a gondolat, hogy felkeresi Felikszet, képtelen volt elűzni. Ezen az ajtón ki – gondolta –, végig a folyosón, fel a lépcsőn, végig a másik folyosón, át a gyerekszobán, a faliszekrényen, és...

Szemét szorosan behunyta, fejére húzta a takarót. Minden veszélyes. A legjobb nem tenni semmit, mozdulatlannak, bénának maradni. Békén hagyni Charlotte-ot, békén hagyni Felikszet, elfelejteni Alekszet, elfelejteni Churchillt.

De nem tudhatta, mi fog történni. Lehet, hogy Charlotte Stephen elé áll, és közli: – Nem te vagy az apám. – Stephen megölheti Felikszet. Feliksz meggyilkolhatja Alekszet. Charlotte-ot gyilkossággal vádolhatják. Feliksz idejöhet az én szobámba és megcsókolhat.

Idegei ismét táncot jártak és újabb fejfájás közeledtét érezte. Nagyon meleg éjszaka volt. A nyugtató hatása elmúlóban volt, de vacsoránál sok bort ivott és még mindig mámort érzett. A bőre valami miatt túl érzékeny volt ma este, és valahányszor megmozdult, úgy érezte, a hálóing selyme kaparja a mellét. Testileg-lelkileg ingerlékeny volt. Kívánta is, nem is, hogy Stephen bejöjjön hozzá, majd azt gondolta: nem, ma nem bírnám elviselni.

Az a tudat, hogy Feliksz a házban van, nem hagyta aludni: mintha fényes lámpákkal világítanának a szemébe. Lerúgta a takarót, felkelt és az ablakhoz ment. Szélesebbre tárta. A fuvallat alig volt hűvösebb a szoba levegőjénél. Kihajolt és lenézett, az oszlopos bejárat ikerlámpáinak fényét látta s a ház előtt járkáló rendőrt, akinek csizmája megcsikordult a feljáró kavicsán.

Vajon mit csinál ott fent Feliksz? Bombát készít? Puskát tölt? Kést élesít? Vagy alszik, beérve azzal, hogy kivárja a megfelelő pillanatot? Vagy a ház körül bolyong, mérlegelve, hogyan játszhatná ki Aleksz testőreit?

Semmit se tudok tenni, gondolta; semmit.

Kezébe vette a Hardy-kötetet, a *Wessexi költeményeket.* Miért épp ezt választottam? – tűnődött. Annál az oldalnál nyílt ki, ahol délelőtt belepillantott. Meggyújtotta az olvasólámpát, leült és elolvasta az egész verset. A címe “A nő dilemmája” volt.

Néma volt a pár, a templom rideg, a fal penészes, a padlat kopott, csak
a régész szemét igézte meg, s az óra könyörtelen kongatott.
Férges faragványhoz hátat vetett
a férfi: szédült, közel volt a vég,
már halni készült, s szólt: "Mondd, hogy szeretsz!", egyre szorongatva a nő kezét.

Bárcsak szívből felelhetne igennel, hogy meg ne ölje, áhítja a nő, hát
eltökélten hazudozni kezd el, e jótettért lelkét sem szánja ő.

A közelgő halál, a gyászos ok, úgy vélte mégis, oly embertelen, világtól,

*vágytól megundorodott, mert ilyen dilemmákat megterem.**

* Kiss Zsuzsa fordítása.

Így van, gondolta; ha ilyen az élet, ki tud helyesen cselekedni?

Fejfájása annyira rosszabbodott, hogy úgy érezte, széthasad a koponyája. A fiókhoz ment, ivott egy kortyot a laudanumból. Azután még egy kortyot.

Azután felment a gyerekszobába.

15

Valami baj van, állapította meg Feliksz. Dél óta nem látta Charlotte-ot; akkor mosdótálat, kanna vizet, törülközőt és szappant hozott. Biztosan bajba keveredett, azért nem tud jönni — talán eltávolították a házból, talán úgy érzi, figyelik. De őt nyilvánvalóan nem árulta el, mert hisz itt van.

Egyébként amúgy sincs már szüksége rá.

Tudta, hol van Orlov és azt is, hol tartják a fegyvereket. Orlov szobájába, az erős őrizet miatt, nem tud bejutni, kényszeríteni kell Orlovot, hogy kijöjjön. Tudta, hogyan érheti ezt el.

A szappan és a víz érintetlenül állt, mert a kis rejtekhelyen nem tudott kiegyenesedni és megmosdani, és amúgy sem törődött sokat a tisztasággal; de most melege volt és izzadt, és mivel frissen akart munkához látni, ezért kivitte a mosdótálat a gyerekszobába.

Nagyon furcsa érzés volt azon a helyen lenni, ahol Charlotte gyerekkorának oly sok óráját töltötte. Elhessegette a gondolatot: érzelgésre most nincs idő. Levetette ruháit és egyetlen gyertya fényénél lemosakodott. A felkészülés izgalmának ismerős, kellemes érzése fogta el, úgy érezte, mintha bőre is sugározna. Ma éjjel győzni fogok, gondolta elszántan, akárhány embert kell megölnöm. Vadul végigdörzsölte testét a törülközővel. Mozdulatai szaggatottak voltak, torka mélye összeszorult, kiáltani lett volna kedve. Ez az, ami a harcosokat csatakiáltásra készteti, gondolta. Testére nézett és erekció kezdeti jeleit vette észre.

Ekkor meghallotta Lydia hangját: – Nahát, szakállt növesztettél.

Megperdült és elképedve bámult a sötétbe.

Lydia előlépett, a gyertya fénye rávetődött. Szőke haja szabadon lebegett a vállán. Hosszított, szoros derekú, földig érő világos hálóinget viselt. Karja meztelen és fehér volt. Mosolygott.

Mozdulatlanul állva nézték egymást. A nő több ízben szóra nyitotta száját, de nem szólalt meg. Feliksz érezte, hogy ágyékába fut a vér. Hány év, gondolta vadul, hány év telt el azóta, hogy meztelenül álltam egy nő előtt?

Lydia megmozdult, de ez sem törte meg a varázst. Egyet lépett és a férfi lábához térdelt. Szemét behunyta, arcát a férfi testéhez dörgölte. Feliksz lenézett és látta, hogy a behunyt pillák mögül könnyek törnek elő, a gyertya fénye megvillan rajtuk.

Lydia újból tizenkilenc éves volt, teste fiatal, erős és fáradhatatlan. Az egyszerű esküvőt már megtartották és most ő és új férje a kis falusi házban voltak. Kint a kertben csendesen

havazott. Gyertyafénynél szeretkeztek. Lydia végigcsókolta a férfi testét, miközben azt hajtogatta: “Mindig téged szerettelek, e hosszú éveken át, csak téged”, pedig csak hetekkel ezelőtt ismerkedtek meg. Férje szakálla a melléhez ért, noha Lydia nem emlékezett rá, hogy Feliksz szakállt eresztett volna. Kezére figyelt, amelyek testét dédelgették, megtalálták a legtitkosabb helyeket, és azt mondta: “Te vagy az, Feliksz, te teszed velem mindezt”, mintha lett volna valaha bárki is, aki ilyet tett vele, aki ebben a hullámzó, dagadó gyönyörben részesítette volna. Hosszú körmei felszántották a férfi vállát. Nyomukban kiserkedt a vér, s ő előrehajolt és szomjasan felnyalta. “Vadállat vagy” – mondta a férfi. Mind nagyobb hévvel simogatták egymást, mint az édességboltban szabadjára engedett gyerekek, akik nyugtalanul szaladgálnak egyik édességtől a másikhoz, megérintik, megbámulják és megkóstolják, hinni sem tudnak elképesztő jó szerencséjükben. “Úgy örülök, hogy megszöktünk”, mondta Lydia és a férfi valami miatt elkomorodott, ezért ismét megszólalt: “Dugd belém az ujjad”, és a szomorúság helyett ekkor vágy öntötte el a férfi arcát és Lydia rájött, hogy őmaga sír és nem tudja, miért. Hirtelen rádöbbent, hogy álmodik csupán és rettegett a felébredéstől, és ezt mondta: “Most szeretkezzünk, gyorsan”, és egybeolvadtak és Lydia könnyein át mosolygott, és azt mondta: “Összeillünk.” Mintha táncosokként mozognának, udvarló lepkepárként, és azt mondta: “Milyen jó ez, édes Jézusom, milyen jó”, majd: “Azt hittem, soha többé nem lesz részem benne”, és légzése sírásba csapott át. Es a férfi a nyakhajlatába rejtette fejét, de ő a kezébe vette az imádott arcot és eltolta, hogy szemtől szembe láthassa. Most már tudta, hogy nem álmodik. Ébren van. Felajzott húr húzódott torka mélyéből hátgerince végéig, és valahányszor vibrált a húr, egész teste a gyönyör dalát zengte mind hangosabban és hangosabban. “Nézzél rám!”, mondta, ahogy önuralmát elvesztette, és a férfi gyengéden válaszolt: “Nézlek”, és a dal egyre hangosabban szólt. “Bűnös vagyok”, kiáltotta a csúcspont felé közeledve. “Nézz rám, bűnös vagyok!”, és teste rángatózott és a húr egyre szorosabbra és szorosabbra húzódott és a kéj mind élesebb lett, azt hitte, eszét veszti, majd a dal utolsó, legmagasabb hangjára megszakadt a húr és Lydia elernyedt és eszméletét vesztette.

Feliksz gyengéden a padlóra fektette. A gyertyafényben a nő arca békés volt, minden feszültség eltűnt róla; olyan volt, mint aki békésen halt meg. Sápadt, de szabályosan lélegzik.' Feliksz tudta, hogy amikor idejött, félálomban, talán kábítószer bódulatában volt, de nem érdekelte. Kiürült, és gyenge volt, és tehetetlen és hálás és nagyon szerelmes. Ujrakezdhetnénk, gondolta; Ligyija szabad nő, otthagyhatná a férjét, Svájcban élhetnénk, Charlotte csatlakozhatna hozzánk...

Ne álmodozz, nem te vettél be ópiumot, intette magát. Szőttek már ilyen terveket Ligyijával, Szentpétervárott, tizenkilenc évvel ezelőtt; és teljesen tehetetlenek voltak a “tiszteletre méltó emberek” akaratával szemben. A való életben nem történhet meg, gondolta; újból meghiúsítják minden szándékunkat.

Sosem engedik meg, hogy az enyém legyen.

De bosszút állok.

Felugrott és gyorsan felöltözött. Felemelte a gyertyát. Még egyszer ránézett a nőre. Szeme csukva. Szerette volna még egyszer megérinteni, megcsókolni puha ajkát. Megkeményítette a szívét. Soha többé, gondolta. Megfordult és kiment az ajtón.

Nesztelenül osont a szőnyeggel fedett folyosón és le a lépcsőn. Gyertyája hátborzongató mozgó árnyakat vetett a csukott ajtókra. Lehet, hogy ma éjjel meghalok, de előbb megölöm Orlovot és Waldent, gondolta. Láttam a lányom, háltam a feleségemmel; most megölöm ellenségeimet, azután meghalhatok.

A második emeleti lépcsőfordulónál a padlózat kemény volt, cipője hangos zajt csapott. Megdermedt és hallgatózott. Látta, hogy itt nincs szőnyeg, a padló pedig márványból van. Várt. A ház többi részéből semmi nesz. Levetette cipőjét és mezítláb folytatta útját – zoknija nem volt.

Az egész ház sötétbe borult. Lehet, hogy mégis feltűnik valaki. Lehet, hogy valaki megéhezett az éjszaka közepén és felkeresi az éléskamrát. Lehet, hogy egy inas azt álmodja, zajt hallott, felkel és körülnéz a házban. Lehet, hogy Orlov testőrének vécére kell menni. Feszülten hallgatózott, készen arra, hogy a legkisebb zajra elfújja a gyertyát és megbújjon valahol.

Az előcsarnokba ért és zsebéből elővette a tervrajzot, amit Charlotte készített. A földszint beosztását tanulmányozta a gyertya közelebb emelt lángjánál, majd jobbra fordult és végigtalpalt a folyosón.

A könyvtáron keresztül a fegyverterembe ment.

Halkan becsukta maga mögött az ajtót és körülnézett. Hatalmas, félelmetes fej ugrott elé a falról, rémületében nagyot szökkent és felhördült. Kialudt a gyertya. A sötétben rájött, hogy egy tigrisfejet látott, kitömve és a falra akasztva. Ismét meggyújtotta a gyertyát. A falakon körös-körül vadásztrófeák: oroszlán, szarvas, sőt egy orrszarvú is. Walden nagy vadász lehetett annak idején. üveg alatt egy hatalmas halat is látott.

Feliksz az asztalra tette a gyertyát. Az egyik fal mentén, állványon sorakoztak a puskák. Három pár dupla csövű vadászpuska, egy winchester-karabély és egy fegyver, ami elefántlövő puska lehetett. Sose látott még ilyet. Ami azt illeti, elefántot sem látott még életében. A puskákat a ravaszvédő kengyelen átfűzött lánc tartotta. Feliksz szemügyre vette a láncot. Nagyméretű lakat erősítette az állvány végébe csavarozott tartókarhoz.

Feliksz a következő lépésen töprengett. Puskához kell jutnia. Először azt gondolta: ha lenne valami erős vasszerszáma, például egy csavarhúzója, kipattinthatná a lakatot; de úgy vélte, könnyebb lesz kicsavarozni a tartókat, majd a láncot, akár lakattal együtt, áthúzni a kengyeleken és kiszabadítani a puskákat.

Ismét megnézte Charlotte tervrajzát. A fegyverterem mellett volt a télikert. Felemelte a gyertyát és átment az összekötő ajtón. Kicsi, hideg szoba volt a télikert, márványasztallal és kővályúval. Lépéseket hallott. Gyorsan elfújta a gyertyát és leguggolt. A zaj kívülről, a kavicsos ösvény felől jött: az egyik őr lesz az. Kézilámpás fénye táncolt odakint. Feliksz az ablak mellé, az ajtóhoz lapult. A fény erősödött, a léptek hangosabbak lettek. Az őr megállt az ajtó előtt, lámpájával bevilágított az ablakon. Fényében Feliksz polcot látott a vályú fölött, mellette kampókon néhány szerszámot: kerti és metszőollókat, apró kapát és egy kést. Az őr megrázta a kilincsét annak az ajtónak, amelyhez Feliksz támaszkodott. Zárva volt. A lépések eltávolodtak s velük a fény is. Feliksz várt egy percet. Mit tervez az őr? Feltehetően észrevette gyertyájának fényét. De lehet, hogy azt hiszi: saját kézilámpásának fénye tükröződött. Vagy azt, hogy a házból valaki kijött a télikertbe. De az is lehet, hogy az őr az óvatos fajtához tartozik és bejön körülnézni.

Feliksz, nyitva hagyva az ajtókat, a télikertből a fegyvertermen át a könyvtárba ment, a sötétben tapogatózva, kialudt gyertyával a kezében. A könyvtárban leült a földre, egy magas támlájú bőrkanapé mögé és lassan számolt ezerig. Nem jött senki. Az őr nem tartozott az óvatosak közé.

Visszament a fegyverterembe és meggyújtotta a gyertyát. Az ablakokat itt nehéz függönyök fedték – a télikertben nem lógtak függönyök. Ovatosan bement a télikertbe, a polcról levette a kést, visszament a fegyverterembe és a puskatartó állvány fölé hajolt. A tartókart az

állványhoz erősítő csavarokat a kés pengéjével lazította meg. A fa öreg és kemény volt, de végül sikerült kiszedni a csavarokat és levenni a láncról a puskákat.

A szobában három szekrény állt. Az egyikben konyakos- és whiskysüvegek, poharakkal. A másikban *a Horse and Hound* magazin bekötött számai és egy hatalmas, bőrkötéses könyv, amely a *Vadásznapló* címet viselte. A harmadik zárva volt: biztos, hogy itt tartják a lőszert.

A kerti késsel feltörte a zárat.

A háromfajta puska közül – winchester, dupla csövű, illetve elefántlövő – legszívesebben a karabélyt választotta volna. Ahogy azonban a lőszeresdobozok között kutatott, rájött, hogy sem a winchesterhez, sem az elefántlövő puskához nincs töltény; ezeket a fegyvereket emléktárgyként tartogatták. Be kellett érnie egy sörétes vadászpuskával. Mindhárom pár puska tizenkét kaliberes volt, a rendelkezésre álló töltények pedig apró szemű söréttel voltak megtömve. Ahhoz, hogy biztosan megölhesse emberét, nagyon közel kell merészkednie – legfeljebb húsz yardra lehet tőle, ha abszolút biztosra akar menni. Két lövés után pedig újra kell tölteni a fegyvert.

Amúgy is csak két embert akarok megölni – gondolta. Lelki szemei előtt újra felrémlett a gyerekszoba padlóján fekvő Ligyija. Szeretkezésük emléke ujjongással töltötte el. Nem érezte már olyan vészterhesnek a jövőt, mint közvetlenül azután, hogy átölelte Ligyiját. Miért halnék meg? – gondolta. Es ki tudja, mi történik azután, ha Waldent megöltem?

Megtöltötte a puskát.

És most, gondolta Lydia, meg kell ölnöm magam.

Nincs más lehetőség. Eletében másodszor ereszkedett le a romlás mélyébe. Feliksz megjelenésével szertefoszlott hosszú évek munkájával elsajátított önfegyelme. Nem tudott igazi magával szembenézni. Meg akart halni, mégpedig azonnal.

Fontolgatta, hogyan vessen véget életének. Milyen mérgező anyagot használhatna? Feltehetően van valahol a kastélyban patkányméreg, de fogalma sem volt, hol. Nagy dózis laudanum? Nem biztos, hogy ehhez elég az üvegben lévő mennyiség. Eszébe jutott, hogy a gáz is megtenné, de Stephen mindenhová bevezettette az áramot. Mérlegelte, elég magas-e a felső emelet ahhoz, hogy egy ablakból kiugorva meghalhasson. Attól félt, hogy csupán a gerincét törné el és azután bénán fekhetne évekig. Nem hitte, hogy van elég bátorsága ahhoz, hogy ereit felvágja; mellékesen, túl sokáig tartana, amíg elvérezne. A leggyorsabb mód, ha főbe lövi magát. Valószínüleg tudna tölteni és lőni, gondolta: számtalanszor látta, hogyan kell csinálni. Eszébe jutott azonban, hogy a fegyverek le vannak lakatolva.

Azután a tóra gondolt. Igen, ez a megoldás. Lemegy a szobájába, felvesz egy köpenyt; majd az oldalajtón surran ki a házból, hogy a rendőr ne vegye észre; a park nyugati oldalán halad, a rododendronbokrok mellett, és át az erdőn, amíg a tó partjához nem ér; egyenesen belelépked, amíg a hűs habok össze nem csapnak a feje fölött; akkor kinyitja a száját és egy vagy két pillanat múlva mindennek vége lesz.

Elhagyta a gyerekszobát és a sötétben ment a folyosón. Charlotte ajtaja alatt fénycsíkot látott és habozva megállt. Még egyszer, utoljára látni akarta kicsi lányát. A kulcs kívülről volt a zárban. Kinyitotta és bement.

Charlotte teljesen felöltözve aludt az ablak melletti széken. Arca sápadt, csak a szeme körül piros. Haját leeresztette. Lydia becsukta az ajtót és odament. Charlotte kinyitotta a szemét.

– Mi történt? – kérdezte.

– Semmi – válaszolt Lydia. Leült.

– Emlékszel arra, amikor elment a dadus?

– Igen. Elég nagy voltál ahhoz, hogy nevelőnő kerüljön melléd, újabb gyerekünk meg nem született.

– Az évek során teljesen elfelejtettem. Most eszembe jutott. Sose tudtad, ugye, hogy azt hittem, a dadus az anyám?

– Nem tudom... tényleg azt hitted? Engem mindig mamának szólítottál, őt meg dadusnak...

– Igen. – Charlotte halkan, majdnem kapkodva beszélt, mintha elveszetten bolyongana a távoli emlékkép ködében. – Te voltál a mama és dadus volt a dadus, de mindenkinek volt anyja, és mikor dadus azt mondta, hogy nekem te vagy az anyám, azt mondtam, ne viccel', dadus, te vagy az anyám. Es dadus csak nevetett. Es akkor elküldted. Meghasadt a szívem.

– Nem is sejtettem...

– Marja természetesen sose mondta meg neked, melyik nevelőnő tette volna?

Charlotte csupán felidézte az emléket, nem vádolta az anyját, csak meg akart valamit magyarázni. Folytatta. – Érted már? Tévedtem az anyámat illetően és most kiderült, hogy az apámat illetően is. Gondolom, ez az új értesülés támasztotta fel a régi emléket.

– Bizonyosan gyűlölsz – mondta Lydia. – Megértelek. Én is gyűlölöm magam.

– Nem gyűlöllek, mama. Borzasztóan haragudtam rád, de sosem gyűlöltelek.

– De álszentnek tartasz.

– Még annak sem.Békesség öntötte el Lydiát.

– Kezdem érteni, miért vagy olyan elszántan tiszteletre méltó – mondta Charlotte –, miért döntöttél úgy, hogy soha ne tudjak semmit a nemiségről... attól akartál megkímélni, ami veled történt. Rájöttem, hogy léteznek nehéz elhatározások, hogy néha nem lehet eldönteni, mi a helyes és mi a helytelen; és úgy gondolom, hogy keményen ítéltelek meg, amikor jogom sem volt hozzá, hogy ítélkezzek feletted... és igazán szégyellem magam.

– Tudod-e, hogy szeretlek?

– Igen... és én is szeretlek, mama, ezért érzem magam ilyen nyomorultul.

Lydia elámult. Erre egyáltalán nem számított. Mindazok után, ami történt – hazugságok, árulás, düh, keserűség–, Charlotte még mindig szereti. Békés öröm árasztotta el. Megölni magam? – gondolta. Miért ölném meg magam?

– Ily kellett volna már rég beszélgetnünk – mondta.

– O, fogalmad sincs, mennyire vágytam rá – mondta Charlotte. – Mindig olyan jól el tudtad magyarázni, hogyan kell bókolni, és uszályt hordani, és kecsesen leülni, és a hajamat felfésülni... én meg arra vágytam, hogy fontos dolgokat magyarázzál meg nekem – hogyan lesz az ember szerelmes és hogyan lesz a gyerek –, de ezekről sose beszéltél.

– Képtelen voltam – mondta Lydia. – Nem tudom, miért.

Charlotte ásított. – Azt hiszem, el fogok aludni. – Felállt.

Lydia arcon csókolta és átölelte.

– Tudod, Felikszet is szeretem – mondta Charlotte –, ebben nincs változás.

–Értem – mondta Lydia. – Én is szeretem.

– Jó éjszakát, mama.

– Jó éjszakát.

Lydia gyorsan kiment és becsukta az ajtót. Tétovázott odakint. Mit fog tenni Charlotte, ha nem lesz bezárva az ajtó? Ugy határozott, megkíméli attól a gondtól, hogy döntenie kelljen. Ráfordította a kulcsot.

Lement a lépcsőn, a saját szobája felé tartott. Nagyon örült annak, hogy beszélt Charlotte-tal. Talán, gondolta, még rendbe lehet hozni ezt a családot; fogalmam sincs, mi módon, de biztosan van rá lehetőség. Belépett a szobájába.

– Hol voltál? – kérdezte Stephen.

Most, hogy már van fegyverem, gondolta Feliksz, Orlovot kell csupán kicsalogatni a szobájából. Azt is tudta, milyen módszerrel. Fel kell gyújtani a házat.

Egyik kezében puskával, a másikban gyertyával, mezítláb ment a nyugati szárnyon és az előcsarnokon keresztül a szalonba. Még néhány perc, gondolta; csak még néhány percem legyen és megteszem. Két étkezőszobán és a tálalóhelyiségen át a konyhákhoz ért. Charlotte erre vonatkozó tervrajza már bizonytalan volt, saját magának kellett a kivezető utat megtalálnia. Durván faragott, kallantyúval lezárt nagy ajtóhoz érkezett. Felemelte a kallantyút és halkan kinyitotta az ajtót.

Elfújta a gyertyát és az ajtónyílásban várakozott. Szeme hamarosan hozzászokott a sötétséghez és nagyjából ki tudta venni az épület körvonalait. Ez könnyebbséget jelentett: az őrök miatt félt attól, hogy gyertyát gyújtson.

Kövezett kis udvar nyílt előtte. Ha helyes a tervrajz, túlsó oldalán garázs, javítóműhely és benzintartály van.

Átvágott az udvaron. Az előtte álló épület, becslése szerint, valaha csűr volt. Egyik része, talán a javítóműhely, zárva, a többi nyitva állt. Homályosan kirajzolódott két nagy autó kerek reflektora. Hol lehet az üzemanyagtartály? Felnézett. Az épület meglehetősen magas volt. Még egy lépést tett előre és valami homlokon csapta. Hajlékony cső volt, csappal a végén. Az épület felső részéről lógott alá.

Nagyon praktikus megoldás: az autókat a csűrben tartják, a benzintartályt pedig a volt szénaszárítóban.

A kocsikkal egyszerűen behajtanak az udvarba és megtöltik a lelógó csövön folyó benzinnel.

Nagyon jó! – gondolta.

Most pedig edényre van szüksége: egy kétgallonos kanna ideális lenne. Bement a garázsba, megkerülte a kocsikat, lábával óvatosan tapogatózott, nehogy átbukjon valamin és zajt csapjon.

Edény sehol.

Ismét eszébe idézte a tervrajzot. Itt van a közelben a konyhakert. Lehet, hogy talál egy öntözőkannát. Majdnem elindult, amikor szipogást hallott.

Megmerevedett.

A rendőr ment el mellette.

Feliksz hallotta saját szívdobogását.

A rendőr olajlámpásának fénye körbebolyongott az udvaron. Becsuktam a konyhaajtót? – gondolta pánikba esve Feliksz. A fény az ajtóra vetődött: csukva volt.

A rendőr folytatta útját.

Feliksz mindvégig visszatartotta lélegzetét, most nagy sóhajjal engedte ki.

Várt egy percig, amíg a rendőr eltávolodik; utána ő is abba az irányba ment, a konyhakertet keresve.

Kannát itt sem talált, de belebotlott egy feltekert öntözőcsőbe. Mintegy száz láb hosszú lehetett. Kegyetlen ötlete támadt.

Először azt kell kideríteni, milyen gyakran halad el itt a rendőr. Számolni kezdett. Számolás közben vitte át az öntözőcsövet az udvarba, rejtette el az autók mögé, ahová maga is lekuporodott.

Kilencszázkettőig számolt, amikor a rendőr újból megjelent.

Tehát körülbelül tizenöt perce van.

Az öntözőcső egyik végét a benzincső csapjához erősítette, utána átment az udvaron, maga után húzva az öntözőcsövet. A konyhában megállt, vasnyársat keresett és újból meggyújtotta gyertyáját. Azután visszament a már egyszer megtett úton, a konyhán, a tálalón, az étkezőkön, a szalonon, a hallon és a folyosón át, be a könyvtárba. A cső súlyos volt, és nehéz volt csendben végrehajtani a műveletet. Állandóan figyelt, nem hall-e lépteket, de nem hallott mást, mint az éjszakai pihenőre tért régi ház neszeit. Mindenki ágyban van már, ebben biztos volt; de nem támad-e valakinek kedve, hogy könyvért jöjjön a kőny'társzobába, vagy egy pohár konyakért a szalonba, vagy harapnivalóért a konyhába?

Ha ez bekövetkezik, gondolta, vége a játszmának. Még néhány perc – csak még néhány perc!

Aggódott, elég hosszú lesz-e az öntözőcső, de éppen elért a könyvtárig. Visszaballagott a cső mentén és a nyárs hegyes végével minden néhány yard után kilyukasztotta.

Kiment a konyhaajtón és megállt a garázsban. A puskái két kézre fogta, mint egy husángot.

Úgy tűnt, egy örökkévalóság óta vár.

Végre lépteket hallott. A rendőr elment mellette és megtorpant, rávilágított a csőre és meglepett kiáltást hallatott.

Feliksz lesújtott a fegyverrel.

A rendőr megtántorodott.

– Essél már össze, a fene beléd! – sziszegte Feliksz, és újból, teljes erővel fejbe vágta.

A rendőr elvágódott, Feliksz vad elégedettséggel újra lesújtott.

A rendőr mozdulatlanul feküdt.

Feliksz kitapogatta a benzinvezeték csapját. Kinyitotta.

– Mielőtt összeházasodtunk – mondta hirtelen elhatározással Lydia –, volt egy szeretőm.

– Szent isten! – kiáltott fel Stephen.

Miért mondtam el? – gondolta Lydia. Azért, mert eltitkolása boldogtalanná tett és elegem van a hazudozásból.

– Apám rájött – folytatta. – Börtönbe vitette és megkínoztatta a szeretőmet. Azt mondta, ha beleegyezem, hogy hozzád menjek feleségül, azonnal véget vettet a kínzásnak, és amint te meg én elindultunk Angliába, kiengedik szerelmemet a börtönből.

Lydia figyelte Stephen arcát. Nem annyira fájdalom, mint inkább döbbenet tükröződött rajta. – Apád gonosz volt – mondta.

– Én voltam gonosz, hogy szerelem nélkül mentem hozzád.

– Ó... – Most Stephen jött zavarba. – Ami azt illeti, én sem voltam szerelmes beléd. Azért kértelek meg, mert meghalt az apám és meg kellett nősülnöm, hogy legyen, aki a Walden grófnéja címet viselje. Később lettem csak olyan végtelenül szerelmes beléd. Mondhatnám azt is, hogy megbocsátok, de nincs mit megbocsátanom.

Ilyen könnyű lenne? – gondolta Lydia. Lehetséges, hogy mindent megbocsát és továbbra is szeret? Minden lehetséges most, hogy a halál angyala lebeg felettük. Elszántan folytatta. – Mást is el kell mondanom... ennél rosszabbat.

A férfi arca fájdalmasan aggodalmas volt. – Mondd el.

– Én már... én már állapotos voltam, amikor hozzád mentem.

Stephen elsápadt. – Charlotte!

Lydia némán bólintott.

– Nem... nem tőlem van?

– Nem.

Ó, istenem.
Most fájdalmat okoztam, gondolta Lydia; ezt álmodban sem gondoltad volna. – O, Stephen, olyan borzasztóan sajnálom.
Stephen rámeredt. – Nem tőlem – ismételte bambán –, nem tőlem van.
Lydia arra gondolt, mennyire fontos ez a férfinak: az angol arisztokrácia mindenki másnál nagyobb jelentőséget tulajdonít a származásnak, a vérnek. Emlékezett, hogyan nézte mindig Stephen Charlotte-ot, és hogyan mormolta: "Hús a húsomból, vér a véremből"; ez volt az egyetlen bibliai idézet, amit valaha is hallott tőle. Saját érzéseire gondolt, a misztériumra, ahogy a gyermek az anyja részeként kezdi az életét, majd külön egyéniség lesz, de sosem teljesen különálló: ugyanígy érezhet az apa is, gondolta; néha azt hisszük, nem így vannak vele, de tévedünk.
Stephen arca szürke volt és beesett. Hirtelen öregebbnek tűnt. Felnézett. – Miért most mondod el nekem?
Nem bírom, gondolta Lydia; nem bírok többet felfedni, annyira megbántottam már. De mintha lejtőn lenne és nem tudna megállni, kibökte: – Mert Charlotte találkozott igazi apjával és mindent tud.
– Szegény gyerek, istenem. – Stephen kezébe temette arcát.
Lydia rájött, hogy a következő kérdés az lesz: Ki az apja? Rettegés fogta el. Ezt nem mondhatja meg. Megölné vele Stephent. De szüksége volt rá, hogy elárulja; szeretett volna örökre megszabadulni a bűnös titok súlyától. Ne kérdezd, rimánkodott magában; még ne, túl sok lenne.
A férfi ránézett. Arca ijesztően kifejezéstelen volt. Mintha bíró lenne, aki közömbös arccal hirdet ítéletet, és Lydia a bűnös, aki a vádlottak padján előtte áll.
Ne kérdezd.
– Es az apa természetesen Feliksz – mondta Stephen. Lydia felhördült.
Stephen bólintott; felesége reakciója épp elegendő igazolás volt.
Mit fog most tenni? – gondolta rémülten Lydia. Kutatta az arcát, de nem tudta megfejteni arckifejezését: mintha idegen ember lenne.
–Úristen, mit tettünk – mondta Stephen.
Lydia hirtelen bőbeszédű lett. – Éppen akkor bukkant fel az életében, amikor Charlotte esendő embereknek kezdte látni a szüleit; jött ez a férfi, tele élettel, ideákkal, bálványromboló szenvedéllyel... éppen olyasmikkel,amik elbűvölhetnek egy szabadon gondolkozó fiatal lányt... én csak tudom, ilyesmi történt velem is... megismerte, és megkedvelte, és segített neki... de szeret téged, Stephen, és ily módon a tiéd. Téged nem lehet nem szeretni... nem lehet...
Stephen mozdulatlan arccal ült. Lydia szerette volna, ha káromkodik, vagy kiabál, vagy megszidja, vagy akár megüti, de a férfi csak ült, és azzal az ítélkező arccal nézte és megkérdezte: – Es te? Te segítettél Feliksznek?
– Nem, szándékosan nem... de neked sem segítettem. Olyan gyűlöletes, gonosz asszony vagyok.
Stephen felállt és megfogta Lydia vállát. Keze hideg volt, mint a sír. – De az enyém vagy? – kérdezte.
–Az akartam lenni, Stephen, igazán az akartam.
Stephen megérintette arcát, de szemében nem volt szeretet. Lydia megrázkódott. – Figyelmeztettelek, hogy túl sok a megbocsátanivaló – mondta.
– Tudod, hol van most Feliksz?

Lydia nem válaszolt. Ha megmondom, gondolta, azzal Felikszet ölöm meg. Ha elhallgatom, azzal Stephent.

– Tudod – mondta Stephen.

Némán bólintott.

– Megmondod nekem?

Mélyen a szemébe nézett. Ha megmondom, gondolta Lydia, megbocsát nekem?

– Válassz – mondta Stephen.

Mintha szakadékba zuhanna fejjel lefelé.

Stephen várakozásteljesen felvonta szemöldökét. – A házban van.

– Szent isten! Hol?

Lydia összeomlott. Bevégeztetett. Utoljára árulta el Felikszet. – A gyerekszobában rejtőzik – mondta csüggedten.

Stephen arckifejezése már nem volt szenvtelen. Arca felhevült, szeméből düh lövellt.

– Mondd, hogy megbocsátasz... kérlek...

Stephen sarkon fordult és kirohant a szobából.

Feliksz átszaladt a konyhán és a tálalóhelyiségen, kezében a gyertya, a puska és a doboz gyufa. Már érezte a benzin édeskés, enyhén kábító szagát. Az ebédlőben vékony, egyenletes sugárban spriccelt a kiszúrt csőből. Feliksz arrébb húzta a csövet, nehogy túl gyorsan terjedjen a tűz, majd meggyújtott egy gyufát és a szőnyeg egyik benzinnel átitatott darabjára dobta. A szőnyeg fellángolt.

Vigyorgott és továbbszaladt.

A szalonban felkapott egy bársonypárnát és odatartotta a csőbe fúrt lyukhoz. Letette a párnát egy kanapéra, meggyújtotta és újabb párnákat hajigált rá. Vidáman lobogtak.

A hallon és a folyosón át a könyvtárba rohant. A benzin itt a cső végéből ömlött és elöntötte a padlót. Feliksz marokszám szedett le könyveket a polcokról és beledobálta a padlón terjedő tócsába. Majd átfutott a könyvtáron és kinyitotta a fegyverterembe nyíló ajtót. Megállt egy pillanatra a küszöbön, majd égő gyertyáját a benzintócsába dobta.

Hatalmas szélviharhoz hasonló zaj támadt, ahogy a könyvtár lángra lobbant. Vadul égett a benzin és a könyv. Pillanatok alatt lángot fogtak a függönyök, majd a székek és a falburkolat. A csőből folyamatosan ömlő benzin táplálta a tüzet. Feliksz hangosan nevetett.

Bement a fegyverterembe. Kabátzsebébe gyömöszölt egy marék töltényt. A fegyverteremből átment a télikertbe. Elhúzta a kertbe vezető ajtó zárját, halkan kinyitotta az ajtót és kilépett.

Egyenesen nyugat felé távolodott a háztól, kétszáz lépést tett meg, türelmetlenségét fékezve. Utána, ugyanezt a távolságot tartva, délnek, majd keletnek fordult, mindaddig, míg pontosan szembe nem került a főbejárattal és meg nem pillantotta a sötét pázsiton keresztül.

Látta, ahogy a másik rendőr az ikerlámpákkal kivilágított oszlopos bejárat előtt pipára gyújt. Kollégája eszméletlenül, talán holtan fekszik a konyhaudvaron. Feliksz látta a lángokat a könyvtár ablaka mögött, de a rendőr kissé távolabb állt és még nem vett észre semmit. Most már bármelyik pillanatban megláthatja a tüzet.

Feliksz és a ház között, a bejárattól mintegy ötven yardra, hatalmas öreg gesztenyefa állt. Feliksz a pázsiton át feléje tartott. A rendőr többé-kevésbé abba az irányba nézett, de nem vette észre Felikszet, ő meg nem törődött vele; ha meglát, gondolta, lelövöm. Most már nem számít. A tűzfolyamot senki sem állíthatja meg. Mindenkinek ki kell jönnie a házból. Bármelyik pillanatban, most már bármelyik pillanatban megölöm mindkettejüket.

Odaért a fa mögé és nekitámaszkodott, púskája a kezében.

Lángokat látott a ház másik végén is, az ebédlő ablakában.
Mire várnak azok odabent? – gondolta.

Walden végigrohant a folyosón, abba a szárnyba, ahol az egyedülállókat helyezték el, és kopogott a kék szoba ajtaján, ahol Thomson aludt. Bement.
– Mi történt? – kérdezte az ágyból Thomson. Walden villanyt gyújtott. – Feliksz a házban van.
– Jó ég! – Thomson kiugrott az ágyból. – Hogy lehetséges?
– Charlotte engedte be – mondta keserűen Walden. Thomson sietve nadrágot és kabátot húzott. – Tudjuk, hol van?
– A gyerekszobában. Magánál van a pisztolya? – Nem, de hárman őrzik Orlovot. Kettőt magammal viszek és elkapjuk Felikszet.
– Magával tartok.
– Jobb szeretném, ha...
– Ne vitatkozzék! – kiáltott Walden. – Látni akarom, hogy hal meg.
Thomson fura, rokonszenvező pillantást vetett Waldenre, majd kisietett a szobából. Walden követte. Végighaladtak a folyosón, Aleksz szobájához mentek.
Az ajtó előtt őrködő testőr felállt és tisztelgett. – Maga Barrett, ugye? – kérdezte Thomson.
– Igen, uram.
– Ki van benn?
– Bishop és Anderson, uram.
– Szóljon, hogy nyissanak ajtót.
Barrett kopogott.
Azonnal kiszólt egy hang: – Jelszó?
– Mississippi – mondta Barrett.
Az ajtó kinyílt. – Mi van, Charlie? 0, ön az, uram? – Orlov mit csinál? – kérdezte Thomson.
– Alszik, mint a tej, uram.
Gyerünk már! – gondolta Walden.
– Feliksz itt van a házban – mondta Thompson. – Barrett, Anderson, maguk velünk jönnek. Bishop, maga maradjon bent a szobában. Mindnyájan ellenőrizzék, meg van-e töltve a pisztolyuk.
Walden vezette őket a folyosón és hátsó lépcsőn, fel a gyerekszobához. Szíve hevesen dobogott, a félelemnek és a mohó vágynak azt a furcsa keverékét érezte, ami rendszerint akkor tört rá, ha hatalmas oroszlánt pillantott meg fegyvere célgömbjében.
A gyerekszoba ajtajára mutatott.
– Van villany abban a szobában? – suttogta Thomson.
– Igen – válaszolt Walden.
– Hol a kapcsoló?
– Bal kézre az ajtótól, vállmagasságban.
Barrett és Anderson előhúzta revolverét.
Walden és Thomson az ajtó két oldalára állt, tűzvonalon kívülre.
Barrett feltépte az ajtót, Anderson beugrott és oldalra lépett, Barrett villanyt gyújtott.
Semmi sem történt.
Walden benézett.
Anderson és Barrett átvizsgálták a tanulószobát és a hálószobát. Egy perccel később Barrett megszólalt: – Nincs itt senki, uram.

A fényben úszó gyerekszoba üres volt. A padlón piszkos vízzel teli lavór, mellette összegyűrt törülköző hevert.

Walden a nagy szekrény ajtajára mutatott. – E mögött van egy kis padlásszoba.

Barrett kinyitotta az ajtót. Izgalmuk fokozódott. Barrett, kezében a pisztollyal, bemászott.

Egy pillanat múlva visszatért. – Valóban itt volt. Thomson megvakarta a fejét.

–Át kell kutatni a házat – mondta Walden.

– Szeretném, ha több emberem lenne hozzá – mondta Thomson.

– A nyugati szárnnyal kezdjük – mondta Walden. – Induljunk már!

Mögötte mentek, ki a gyerekszobából, a folyosón át a lépcsőházig. A lépcsőn lefelé menet Walden füstszagot érzett. – Ez mi? – kérdezte.

Thomson szimatolt.

Walden ránézett Barrettre és Andersonra: egyikük sem dohányzott.

Az égésszag erősödött és Walden zajt is hallott; mintha szél zúgna a fák között.

Hirtelen félelem fogta el. – Ég a házam! – ordította. Lerohant a lépcsőn.

A hallban vágni lehetett a füstöt.

Átszaladt a hallon és betaszította a szalon ajtaját. Ökölcsapásként érte a hőség és hátratántorodott. A szoba valóságos pokollá változott. Elcsüggedt: ezt a tüzet sosem oltják el. Végigpillantott a nyugati szárnyon és látta, hogy a könyvtár is ég. Megfordult. Thomson ott állt mögötte. Walden felordított: – Leég a házam!

Thomson megfogta a karját és visszahúzta a lépcsőhöz. Anderson és Barrett ott állt. Walden érezte, hogy az előcsarnok közepén könnyebben lélegzik és jobban hall. Thomson megőrizte nyugalmát és hidegvérét. Parancsokat kezdett osztogatni.

– Anderson, menjen és rázza fel azt a két rendőrt odakint. Az egyik keressen egy kerti locsolócsövet és egy

vízcsapot. A másik rohanjon el a faluba és hívja a tűzoltókat. Utána maga szaladjon fel a hátsó lépcsőn és keltse fel a személyzetet. A lehető leggyorsabban távozzanak a házból és gyülekezzenek összeszámlálásra a főbejárat előtti pázsiton. Barrett, maga ébressze fel Mr. Churchillt, és gondoskodjon róla, hogy kikerüljön a házból. En megyek Orlovért. Walden, maga törődjön Lydiával és Charlotte-tal. Mozgás!

Walden felszaladt a lépcsőn és berontott Lydia szobájába. Felesége sírástól vörös szemmel üldögélt hálóingben a kanapén. – Ég a ház – mondta kifulladva Walden. – Azonnal menj ki a pázsitra. En rohanok Charlotte-ért. – Azután eszébe jutott valami. – Nem – mondta. – Te menj Charlotte-ért. En megszólaltatom a csengőket.

Újból lerohant a lépcsőn, közben arra gondolt: miért is nem jutott hamarabb eszembe? Hosszú selyemzsinór lógott a hallban, ha meghúzták, a kastély minden részében csengők szólaltak meg, a közelgő étkezésre figyelmeztetve a vendégeket és a személyzetet. Walden meghúzta a zsinórt és halk csengést hallott a ház különböző részeiből. Észrevette a hallon át húzódó öntözőcsövet. Valaki már megkezdte volna a tűz oltását? Fogalma sem volt, ki lehet az. Tovább rángatta a zsinórt.

Feliksz gondterhelten figyelt. Túl gyorsan terjed a tűz. A második emeleten már hatalmas területen pusztított a láng – láthatta visszfényét az ablakokon át. Hülyék, gyertek már ki, gondolta. Mit csinálnak ezek? Nem akarta, hogy mindenki benn égjen – azt akarta, hogy kijöjjenek. A felhajtón álldogáló rendőr mintha elaludt volna. Majd én fogok riadóztatni, gondolta a végsőkig elkeseredett Feliksz; nem akarom, hogy a többiek is meghaljanak...

A rendőr hirtelen körülnézett. Szájából kihullott a pipa. Odarohant és dörömbölni kezdett az

ajtón. Na végre! – gondolta Feliksz. Fújjál riadót, te ostoba! A rendőr körbeszaladt, talált egy ablakot és betörte.

Épp ekkor nyílt az ajtó s egy füstfelhőbe burkolt alak ugrott ki. Megkezdődött, gondolta Feliksz. Felemelte a puskát és tágra nyitott szemmel meredt a sötétségbe. Az elsőnek kiérkező férfi arcvonásait nem láthatta. Az valamit kiáltott és a rendőr elsietett. Muszáj kivennem az arcvonásokat, gondolta Feliksz; de ha túl közel megyek, engem is túl hamar meglátnak. A férfi visszaszaladt a házba, mielőtt Feliksz felismerhette volna. Közelebb kell menni, gondolta, és vállalni a kockázatot. Előbbre ment a pázsiton. A házban megszólaltak a csengők.

Most már kijönnek, gondolta Feliksz.

Lydia végigszaladt a füst borította folyosón. Hogy történt mindez ilyen gyorsan? A szobájában még nem érzett füstszagot, most pedig már lángnyelveket látott a hálószobák ajtajai alatt. Az egész háznak égnie kell. A levegő olyan forró volt, hogy alig lehetett lélegzeni. Charlotte szobájához ért és lenyomta a kilincset. Persze zárva volt. Elfordította a kulcsot. Ismét megpróbálta kinyitni az ajtót. Meg se moccant. Lenyomta a kilincset és teljes súlyával az ajtónak dőlt. Valami nagy baj van, az ajtó beszorult. Lydia elkezdett sikítani...

– Mama! – Charlotte kiáltott a szobából.

Lydia erősen beharapta ajkát és abbahagyta a sikoltozást. – Charlotte!

– Nyisd ki az ajtót!

– Nem bírom; nem bírom, nem bírom...

– Be van zárva!

– Kinyitottam, de az ajtó nem enged és ég a ház, ó, édes Jézus, segíts rajtam, segíts...

Az ajtó rázkódott és a kilincs zörgött, ahogy Charlotte próbálta bentről kinyitni.

– Mama!

– Igen?!

– Mama, hagyd abba a sikoltozást és figyelj rám... a padló elmozdult és az ajtó beszorult a tokjába... be kell törni... menj, hívjál segítséget!

– Nem hagyhatlak itt...

– MAMA! MENJ ÉS HÍVJÁL SEGÍTSÉGET, MERT ITT ÉGEK EL ELEVENEN!

– Ó, istenem... megyek! – Lydia megfordult, és fulladozva rohant a lépcsőház felé.

Walden még mindig a csengőt rángatta. A füstön át látta, ahogy Aleksz, oldalán Thomsonnal és a harmadik nyomozóval, Bishoppal, lejön a lépcsőn. Valószínűleg ott van már Lydia és Churchill és Charlotte is, gondolta; azután eszébe jutott, hogy a lépcsőházak bármelyikén lejöhettek: az egyetlen hely, ahol megbizonyosodhatik, a ház előtti pázsit, ahová mindenkit összegyűjtenek.

– Bishop! – kiáltott Walden. – Jöjjön ide!

A detektív odaszaladt.

– Rángassa a zsinórt. Folytassa, amíg csak bírja.

Bishop átvette a zsinórt, és Walden, Aleksz nyomában, kiment a házból.

Édes pillanat volt ez Feliksz számára.

Felemelte a puskát és a ház felé indult.

Szembejött vele Orlov és egy másik férfi. Még nem vették észre. Amint közeledtek, Walden tűnt fel mögöttük.

Mint patkányok a patkányfogóban, gondolta diadalmasan.
Az ismeretlen férfi hátrafordította fejét és Waldenhez beszélt.
Orlov már csak húsz yardnyira volt.
Ez az, gondolta Feliksz.
Vállához emelte a puskát, gondosan célba vette Orlov mellkasát és – épp abban a pillanatban, amikor Orlov szóra nyitotta száját – meghúzta a ravaszt.
Nagy fekete lyuk támadt Orlov hálóingén, amint egy unciányi, mintegy négyszáz sörét, a testébe mart. A két másik férfi meghallotta a dörrenést és kábán meredt Feliksz irányába. Orlov melléből vérpatak buzgott fel és a herceg hanyatt vágódott.
Megtettem, gondolta mámorosan Feliksz; megöltem. Most a másik zsarnok következik.
Waldenre emelte a fegyvert. – Ne mozduljon! – kiáltotta.
Walden és a másik férfi mozdulatlanságba dermedt. Mindnyájan meghallották a sikolyt.
Feliksz abba az irányba nézett, ahonnan a hang jött. Lydia rohant ki a házból, égő hajjal.
Feliksz a másodperc töredékéig habozott, majd feléje iramodott.
Ugyanezt tette Walden is.
Feliksz futás közben elejtette a fegyvert és letépte a kabátját. Egy másodperccel megelőzte Waldent. A kabátot Lydia fejére dobta és eloltotta a lángokat.
Lydia lehúzta fejéről a kabátot, és rájuk ordított: – Charlotte nem tud kijönni a szobájából!
Walden megfordult és a ház felé rohant.
Feliksz utána.

A félelemtől zokogó Lydia látta, hogy Thomson előugrik és felemeli Feliksz elejtett puskáját.
Rémülten nézte, hogy Thomson vállhoz emeli a fegyvert és célba veszi Feliksz hátát.
– Ne! – sikította. Rávetette magát és Thomson egyensúlyát vesztette.
A sörétek a talajba fúródtak.
Thomson megrökönyödve nézett az asszonyra.
– Hát nem tudja? – kiáltott hisztérikusan Lydia. – Épp eleget szenvedett!

Charlotte szobájában izzott a szőnyeg.
Öklét szájához emelte, ujjperceit harapta, hogy ne sikoltozzon.
Odaszaladt a mosdóállványhoz, felkapta a kanna vizet és a szoba közepére locsolta. Ettől nem kevesebb, hanem még több lett a füst.
Az ablakhoz ment, kinyitotta és lenézett. Láng és füst tört fel az alatta lévő ablakokból. A házfal teljesen sima kőből volt: nem lehetett lemászni. Ha kell, leugrom, gondolta; még mindig jobb, mint elégni. A gondolat megrémítette és ismét beleharapott az öklébe.
Az ajtóhoz szaladt és tehetetlenül rángatta a kilincset. – Valaki segítsen, gyorsan! – kiáltozta.
Lángnyelvek csaptak ki a szőnyegből, a padló közepén lyuk támadt.
A fal mellett futott, hogy az ablak közelében legyen, ha ugrani kell.
Hallotta, hogy valaki hangosan sír, és rájött, hogy ő maga az.

Az előcsarnokot elborította a füst. Feliksz alig látott valamit. Szorosan Walden nyomában haladt, s azt gondolta: Charlotte-ot nem, nem hagyom, hogy Charlotte meghaljon, Charlotte-ot nem hagyom.
Felszáguldottak a lépcsőn. A második emelet teljes egésze lángokban állt. Rettenetes volt a hőség. Walden átnyomult egy lángfüggönyön és Feliksz követte.

Walden megállt egy ajtó előtt, köhögési roham fogta el. Tehetetlenül mutatott az ajtóra. Feliksz megrázta a kilincset és vállával nekifeszült az ajtónak. Nem mozdult. Megrázta Waldent, és rákiáltott: – Fussunk neki! – A még mindig köhögő Waldennel együtt megvetették lábukat a folyosón, az ajtóval szemben.

– Most! – kiáltott Feliksz.

Együtt vetődtek neki az ajtónak.

A fa megrepedt, de az ajtó nem nyílt ki.

Walden köhögése elállt. Arcán rémület ült. – Még egyszer – kiáltott Felikszre.

A szemben lévő falhoz támaszkodtak.

– Most!

Nekivetődtek az ajtónak.A repedés tágult.

Az ajtó túloldaláról hallották Charlotte sikoltozását.

Walden felordított dühében. Kétségbeesetten nézett körül. Megragadott egy súlyos tölgyfa széket. Feliksz azt hitte, túl nehéz lesz, nem bírja felemelni, de Walden a feje fölé emelte és lesújtott vele az ajtóra. Az ajtó fája töredezni kezdett.

Feliksz őrjöngő türelmetlenségében bedugta kezét a résen és tépdesni kezdte a megrepedt fát. Ujjaiból csurgott a vér.

Félreállt és Walden ismét lesújtott a székkel. Feliksz ismét kezével tágította a rést. Keze tele volt szálkákkal. Hallotta, hogy Walden valamit mormol és rájött, hogy imádkozik. Walden harmadszor is meglendítette a széket. A szék széttört, ülése és lábai leváltak, de az ajtón támadt lyuk már elég széles volt ahhoz, hogy Feliksz – de nem Walden – átmászhasson.

Feliksz átvonszolta magát a repedésen és beesett a hálószobába.

A padló lángolt és nem látta, hol van Charlotte. – Charlotte! – ordított teljes erejéből.

– Itt vagyok! – Hangja a szoba túlsó végéről hallatszott.

Feliksz a szoba szélén futott, ahol kisebb volt a tűz. A lány a nyitott ablak párkányán ült, szaggatottan lélegzett. Derekánál megragadta és a vállára dobta. A fal mellett futott vissza az ajtóhoz.

Walden benyúlt az ajtón tátongó résen, hogy átvegye a lányt.

Walden a fejét és egyik vállát átgyömöszölte az ajtón, hogy elvehesse Feliksztől Charlotte-ot. Látta, hogy Feliksz arca és keze feketére égett, nadrágja lángol. Charlotte szeme tágra nyílt a rettegéstől. Feliksz mögött kezdett beomlani a padló. Walden egyik karját Charlotte teste alá csúsztatta. Feliksz megingott. Walden visszahúzta a fejét, másik karját bújtatta át a lyukon és hónaljon fogta Charlotte-ot. Lángok nyaldosták a lány hálóingét és felsikoltott. – Minden rendben, papa kezében vagy – nyugtatta Walden. Hirtelen ránehezedett a lány teljes súlya. Áthúzta a résen. Charlotte elájult és elernyedt. Amint kihúzta, beszakadt a szoba padlója és Walden látta Feliksz arcát, amikor a lángok közé zuhant.

– Isten irgalmazzon a lelkednek – suttogta Walden.

Utána leszaladt a lépcsőn.

Thomson vasmarokkal tartotta Lydiát, nehogy az égő házba berohanjon. Az asszony ott állt, az ajtóra meredve, várva, hogy a két férfi megjelenjék Charlotte-tal.

Felbukkant egy alak. Melyik az?

Közelebb jött. Stephen volt. Karján hozta Charlotte-ot.

Thomson elengedte Lydiát, aki odaszaladt hozzájuk. Walden gyöngéden a fűre fektette a lányt. Lydia rémülten nézte. – Mi... mi van vele...?

– Nem halt meg – mondta Stephen –, csak elájult.

Lydia térdre hullt, ölébe vette Charlotte fejét és kitapogatta mellkasát a bal melle alatt. Erős szívdobogást érzett.

– Drága kicsikém – mondta.

Stephen melléült. Lydia ránézett. Nadrágja elégett, bőre fekete és hólyagos. De él.

Az ajtó felé nézett.

Stephen meglátta pillantását.

Lydia észrevette, hogy Churchill és Thomson a közelben áll és őket figyeli.

Stephen megfogta Lydia kezét. – Ő mentette meg a lányt – mondta. – Azután továbbadta nekem. Beomlott alatta a padló. Meghalt.

Lydia szeme teleszaladt könnyel. Stephen észrevette és megszorította a kezét. – Láttam az arcát, amikor lezuhant – mondta. – Nem felejtem el, amíg élek. Tudod, a szeme nyitva volt és eszméleténél volt, de nem félt. Valójában... elégedettnek látszott.

Lydia arcán végigcsordultak a könnyek.

– Tüntesse el Orlov hulláját – mondta Churchill Thomsonnak.

Szegény Aleksz, gondolta Lydia, és érette is sírt. – Micsoda? – kérdezte hitetlenkedve Thomson.

– Dugja el, ássa el, dobja a tűzbe, nem érdekel, hogy csinálja, csak tüntesse el ezt a hullát.

Lydia elképedve bámult Churchillre, és könnyei fátylán át látta, hogy köntöse zsebéből egy ív papírt húz elő.

– A megállapodást aláírtuk – mondta Churchill. – A cár úgy értesül majd, hogy Orlov baleset áldozata lett, bennégett a tűzben, amely elemésztette Walden Hallt. Orlovot nem gyilkolták meg, megértették? Nem volt merénylő. – Agresszív, kövérkés arca fenyegető kifejezést öltött, ahogy egyenként a szemükbe nézett. – Feliksz nevű egyén sohasem létezett.

Stephen felállt és odament Aleksz holttestéhez. Az arcát valaki letakarta. Lydia hallotta, amint Stephen megszólal: – Aleksz, kisfiam... mit mondok majd az anyádnak? – Lehajolt és keresztbe tette Aleksz karját a mellén tátongó lyuk fölött.

Lydia a tüzet nézte, a tüzet, amint elégeti a történelmi éveket, elemészti a múltat.

Stephen odament hozzá, mellé állt, és a fülébe súgta: – Feliksz nevű egyén sohasem létezett.

Lydia felnézett rá. A férfi mögött, keleten, gyöngyházszínre váltott az ég. Hamarosan felkel a nap – új nap kezdődik.

EPILÓGUS

Ezerkilencszáztizennégy augusztus másodikán Németország lerohanta Belgiumot. A német hadsereg néhány nap múlva már Franciaországban nyomult előre. Augusztus vége felé, amikor küszöbön állt Párizs eleste, létfontosságú német csapatokat vontak vissza a francia frontról, hogy megvédjék Németországot a keletről fenyegető orosz invázió ellen; és Párizs nem esett el.

Ezerkilencszáztizenötben az oroszok hivatalosan is ellenőrzést nyertek Konstantinápoly és a Boszporusz felett.

A fiatalemberek közül, akikkel Charlotte Belinda bálján táncolt, sokan meghaltak Franciaországban. Freddie Chalfont Ypres-nél esett el. Peter légnyomással került haza.

Charlotte kitanulta a betegápolást és a frontra ment.

Ezerkilencszáztizenhatban Lydia fiút szült. Kora miatt a szülés nehéznek ígérkezett, de végül simán átesett rajta. A fiút Aleksznek nevezték el.

Ezerkilencszáztizenhétben Charlotte tüdőgyulladást kapott és hazaküldték. Lábadozása közben lefordította angolra Puskin regényét, *A kapitány lányát.*

A háború után a nők megkapták a szavazati jogot. Lloyd George miniszterelnök lett. Basil Thomsont lovaggá ütötték.

Charlotte férjhez ment egy fiatal tiszthez, akit annak idején Franciaországban ápolt. A férfi pacifista és szocialista lett a háborúban, és egyike volt a legelső munkáspárti képviselőknek. Charlotte a tizenkilencedik századi orosz próza legnevesebb angol fordítója lett. 1931-ben Moszkvába utaztak, majd hazatérve kijelentették, hogy a Szovjetunió a munkások paradicsoma. Amikor azonban a Szovjetunió kölcsönös megnemtámadási egyezményt kötött Németországgal, megváltozott a véleményük. Charlotte férjét miniszterré nevezték ki az ezerkilencszáznegyvenötös munkáspárti kormányban.

Charlotte ma is él. A volt kastélybirtok egyik házában lakik. A házat az intézőnek építtette Walden, tágas, szilárd épület, tele kényelmes bútorokkal és vidám függönyökkel. A kastélybirtokon ma sorházak állnak, de Charlotte szereti, ha emberek veszik körül. Walden Hallt Lutyens újjáépítette, és most Aleksz Walden fiának tulajdona.

Charlotte a közelmúltat néha összekavarja, de 1914 nyarára úgy emlékszik, mintha tegnap lett volna. Réveteg tekintet költözik azokba a szomorú barna szemekbe, amikor hajmeresztő történetébe belekezd.

De nemcsak az emlékeinek él. Hangosan szidja a Szovjetunió Kommunista Pártját, mert szerinte rossz fényt vet a szocializmusra, valamint Margaret Thatchert, aki a feminizmusra vet rossz fényt. S ha valaki megmagyarázza neki, hogy Mrs. Thatcher nem is feminista, azzal vág vissza, hogy Brezsnyev meg nem szocialista.

Fordítani persze már rég nem fordít, de orosz eredetiben olvassa a *Gulagot.* Mint mondja, Szolzsenyicin neki túlságosan kenetes, de elhatározta, hogy azért is befejezi a könyvet. Minthogy már csak alig félórát tud olvasni reggel és ugyanennyit délután, úgy számítja, hogy kilencvenkilenc éves lesz, mire a végére ér.

Valahogy biztos vagyok benne, hogy be fogja fejezni.

Árkádia, Budapest
Felelős kiadó: Domokos János
Szedte és nyomta az Alföldi Nyomda
A nyomdai rendelés törzsszáma: 6521.66-14-2
Készült Debrecenben, 1985-ben

Felelős szerkesztő: Gy. Horváth László
A fedélterv Szabó Árpád munkája
Műszaki szerkesztő: Keller Klára
Műszaki vezető: Miklósi Imre
Készült 19,79 (A/5) ív terjedelemben,
Times betűvel
ISBN 963 307 067 8